

ลักษณะและรูปแบบของการเลนกระบี่วางสมัย

กระบี่วางเป็นอาวุธชนิดหนึ่งซึ่งใช้สำหรับฟันและแทงขณะนั้นตัวกระบี่วางซึ่งทำด้วยเหล็กก็จึงมีรูปแบบตรง และปลายแหลม ยาวประมาณ 90 เซนติเมตร มีน้ำหนักไม่มากนักพอเหมาะสำหรับถือมือเดียว และใช้ฟัน-แทงได้อย่างแคลวคล่องว่องไว โดยมากทำให้พอเหมาะมือผู้ใช้เพื่อจะโค่นฟันและแทงโค่นไม้¹ กระบี่วางประกอบด้วยส่วนต่างๆ คือ ตัวกระบี่วางมีรูปร่างลักษณะดังที่กล่าวมาแล้ว น้ำหนักส่วนมากไปตกอยู่ที่ค้ำ เพื่อที่จะให้น้ำหนักมันอยู่ในตอนปลายและตอนกลาง ในระหว่างค้ำและสัน จึงโค่นทำเป็นร่องทั้งสองข้าง ริมของร่องตอนบนจึงนับเป็นสันขึ้นมา และที่ตอนท้ายของตัวกระบี่วางนี้โดยมากเนื้อเหล็กเรียวยาวลงไปเพื่อทำกันสำหรับติดกับค้ำ ค้ำกระบี่วาง สวมติดอยู่กับกันของกระบี่วางอย่างแน่นหนา ยาวประมาณ 12 เซนติเมตร โค่นมือจับทำใ้โค้งงอเล็กน้อยและมั่นคง โกร่งกระบี่วางไว้สำหรับป้องกันมิให้ขาตีกันถูกมือ มีรูปร่างคล้ายกับตะกรอสวยผลไม้มือ ซึ่งทำด้วยแผ่นเหล็กไปรงแนบอยู่กับหัวและท้ายของค้ำกระบี่วางไว้สำหรับป้องกันมิให้ขาตีกันถูกมือผู้ถือกระบี่วางนั้น ผักกระบี่วางคือปลอกสำหรับสวมกระบี่วางเมื่อยังไม่ถึงคราวต้องใช้กระบี่วาง รูปลักษณะก็เหมือนตัวกระบี่วาง ซึ่งอาจทำด้วยโลหะ หนึ่งหรือไม้ก็ได้ ข้างในผักมีหนังอ่อนหรือผ้าสักหลาดกรุ เพื่อป้องกันเสียดและการเสียดสีระหว่างตัวกระบี่วางกับผัก ในการเลนกระบี่วางมีการจำลองอาวุธจริงมาใช้ในการเล่นได้แก่ กระบี่วางมีรูปร่างลักษณะเหมือนกับกระบี่วางจริง ยาวประมาณ 1 เมตร โดยมากตัวกระบี่วางทำด้วยหวายเทศใหญ่กว่าหัวแม่มือเล็กน้อย ส่วนปลายเล็กเรียว และฉีกด้วยเชือกเล็กๆ โดยรอบ แล้วลง

¹ นาค เทพหัสดิน ณ อยุธยา, วิชากระบี่กระบอง, หน้า 17.

รักปักทอง กำมณีและหุ้ค้วยกำมณี โกร่งทำด้วยหนังหึงหึงแผ่น ลงรักปักทอง ซึ่งเขียน ลวดลายไทยเช่น ลายรอน้ำ ลายเทพนม เป็นต้น กระบี่รำบางทีก็ทำด้วยไม้แล้วประดับด้วย กระจกซ์เล็ก ๆ เป็นลวดลายตลอดวัน กระบี่ที่ทำเช่นเดียวกับกระบี่รำ แต่ลวดลายที่เขียน จะมีน้อยกว่ากระบี่รำ

การเล่นกระบี่ เป็นส่วนหนึ่งของการเล่นกระบี่กระบองซึ่งประกอบด้วยการเล่น โดยใช้อาวุธต่าง ๆ เช่น กระบี่ คานสองมือ พลอง ง้าว เป็นต้น การเล่นกระบี่ กระบี่กระบองนับได้ว่ามีความวิวัฒนาการอันยาวนานควบคู่กับวิวัฒนาการทางการรบของไทย มีกำเนิด มาจากลักษณะและรูปแบบการรบของไทยสมัยโบราณ จากหลักฐานต่าง ๆ ที่พบมีครู อาจารย์ กระบี่กระบองที่ทำการสอนหลายคน แต่ละคนจะมีลักษณะและรูปแบบของการเล่นเป็นเอกลักษณ์ ของตนเอง ซึ่งปัจจุบันยังรักษาลักษณะและรูปแบบของการเล่นไว้

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษารวมและวิเคราะห์ลักษณะ และ รูปแบบของการเล่นกระบี่รำสมัยโดยศึกษาจากสำนักกระบี่กระบอง 10 แห่งได้แก่ สำนัก กระบี่กระบองภาควิชาพลศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - สำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบอง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักกระบี่กระบอง สำนัก คานศรีบุญยานนท์ สำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานาเวศน์วิทยาคม สำนักกระบี่กระบอง สำนักคานพุทไธสวรรย์ สำนักกระบี่กระบอง ชมรมศิลปการต่อสู้ ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สำนักกระบี่กระบอง สำนักคานศรีโครรัตน สำนัก กระบี่กระบอง ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ สำนักกระบี่กระบอง ชมรมอาวุธไทย สมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบอง โรงเรียนพระคณาภิพทยา

ในการวิจัยเรื่องลักษณะและรูปแบบของการ เล่นกระบี่รำสมัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในการศึกษาได้สะดวกและง่ายขึ้น จึงได้จัดแบ่งการ เสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ เกี่ยวกับลักษณะของการเล่นกระบี่ ประกอบด้วย ลักษณะของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ได้แก่ การถวายนั่งคม ทำนั่งเตรียมถวายนั่งคม การขึ้นพรหม การขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน การรำไม้รำต่าง ๆ ทำคุณรำ การเดิน การกลับหัวสนาม ทำลงนั่ง

ทำหรือไม่ทำต่าง ๆ ลักษณะของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ ประกอบด้วยการเดินแปลง ทิศทางในการเดินแปลง หากกลับหัวสนามเดินแปลง ทำเดินแปลง การย่างสามชুম การลกล่อ การตีลูกไม้ การต่อสู้ ส่วนที่เกี่ยวกับรูปแบบของการเล่นกระบี่ ผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบของการเล่นกระบี่ของแต่ละสำนัก เปรียบเทียบลำดับที่ละสำนัก แล้ววิเคราะห์ว่าทั้ง 10 สำนัก รูปแบบของการเล่นกระบี่แตกต่างกันอย่างไร จึงเสนอต่อไปนี้

ลักษณะของการ เล่นกระบี่

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹

การถวายบังคม

ท่างิ่ง เคารยิมถวายบังคม

นั่งคุกเข่าบนสนเท้าทั้งสองเข่าแยกห่างกันสองม "มือวางบนเข่า ลำตัวตั้งตรง กระบี่วางทางซ้ายมือเสมอเข่า หันทางขวาให้ศูย์ต่อสู้ในการขึ้นพรหม หันหน้าตรงในการขึ้นพรหมเป็น

ทาดวายบังคม เป็นท่า เริ่มต้นของการ เล่นกระบี่กระบอง มีลักษณะการปฏิบัติ ดังนี้

พนมมือทั้งสองอยู่ที่ทรวงอกนั่งบนสนเท้า สอกทั้งสองกางออกข้าง ก้มตัวลงข้างหน้า ลมมือลงแยกออกข้างลำตัวไปข้างหลังแล้ววางมือทั้งสองไปข้างหน้า ไข่มุขมาจรจบกันข้างหน้า ลำตัวยืขึ้น ยกมือทั้งสองขึ้นเหนือคิ้ว ให้หัวแม่มือทั้งสองจรระหว่างคิ้ว หน้าเงยไปหลัง กลั้มาสู่ท่างิ่ง เริ่มต้นอีกโดยลมมือลงไว้ที่ทรวงอกก้มตัวลงข้างหน้า เริ่มต้นถวายบังคมจบที่ 2 ใหม่ ท่าเช่นนี้จนครบ 3 จบ เป็นอันเสร็จการถวายบังคม

¹ฟอง เกิดแก้ว, แบบเรียนพลานามัย พลศึกษา, หน้า ..

การขึ้นพรหม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือการขึ้นพรหมนั่ง และการขึ้นพรหมยืน

การขึ้นพรหมนั่ง จากท่านั่งคุกเข่าทนมมืออยู่ที่ทรงอกนั่งหันทางขวาในคู้คออยู่
ปฏิบัติหลังจากถวายบังคมเสร็จแล้วดังนี้

- จังหวะที่ 1 ก้มตัวไปไหว้กระบี่ทางซ้าย
- จังหวะที่ 2 มือขวาจับกระบี่ มือซ้ายจับเข่าอก
- จังหวะที่ 3 ยกกระบี่ขึ้นศีรษะ กระบี่ชนานพื้น
- จังหวะที่ 4 กระบี่อยู่ทางขวาของลำตัว ตั้งเข่าขวา วางศอกขวาบนเข่าขวา
- จังหวะที่ 5 เปลี่ยนตั้งเข่าซ้าย ชักเข่าขวากลับ
- จังหวะที่ 6 โลตัวไปข้างหน้า ยกเข่าขวาขึ้นข้างหลัง นั่งบนเข่าทั้งสองและ
ปลายเข่าซ้าย
- จังหวะที่ 7 มือซ้ายร่าหน้าระคับคิ้ว
- จังหวะที่ 8 หมุนตัวกลับหลังหันทางขวา กระบี่อยู่ทางซ้าย ตั้งเข่าขวา
- จังหวะที่ 9 มือซ้ายร่าข้าง
- จังหวะที่ 10 วาดกระบี่ชนานพื้นไปทางขวา พร้อมกับเปลี่ยนตั้งเข่าซ้าย
- จังหวะที่ 11 โลตัวไปข้างหน้า มือซ้ายร่าหน้า ยกเข่าขวาขึ้นข้างหลัง
- จังหวะที่ 12 หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก ตั้งเข่าขวาไปข้างหน้า กระบี่วาด
ไปอยู่ทางซ้าย มือซ้ายจับเข่าอก
- จังหวะที่ 13 มือซ้ายร่าข้างระคับใบหู
- จังหวะที่ 14 เปลี่ยนตั้งเข่าซ้าย ชักเข่าขวากลับ วาดกระบี่ไปอยู่ทางขวาของลำตัว
- จังหวะที่ 15 โลตัวไปข้างหน้า ยกเข่าขวาขึ้นข้างหลัง
- จังหวะที่ 16 มือซ้ายร่าหน้าระคับคิ้ว
- จังหวะที่ 17 ลุกขึ้นยืนควยเข่าซ้าย มือซ้ายจับเข่าอก
- จังหวะที่ 18 หมุนตัวกลับหลังหันกระบี่อยู่ทางขวา
- จังหวะที่ 19 ยกเข่าขวาขึ้นตั้งฉาก ไหว้เข่าขวาจากข้อศอกขวา

- จังหวะที่ 20 มือซ้ายรำข้างระคัมโบห
 จังหวะที่ 21 ควงกระบี่ลงไปข้างหน้า 2 รอบ
 จังหวะที่ 22 วางเท้าขวาลงข้างหน้า 1 ค้าว กระบี่อยู่ทางซ้าย แขนขวาซีก
 ลำค้าวอยู่ในท่าคุมรำ

การขึ้นพรหมโยน ทำนั่งเตรียมถวายบังคม ปฏิบัติเหมือนกันกับทำนั่งขึ้นพรหมโยน แต่
 หันหน้าไปทางคอกสุ และวางกระบี่อยู่ข้างหน้าระหว่างเข่าทั้งสอง หลังจากถวายบังคมเสร็จแล้ว
 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ก้มไหว้กระบี่ มือขวาจับกระบี่ขึ้นมาทักดู ปลายชี้ไปข้างหน้า มือซ้าย
 จับเข่าออก ตั้งเข่าซ้ายไปข้างหน้า วางค้วยสนเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 2 จ้วงปลายกระบี่ลง หมุนตัวไปทางขวา 1 หมุนฉาก ยกเข่าขวาขึ้น
 จักและขอคอกขวา กระบี่และแขนท่อนกลางทำมุมข้างหน้า 45 องศา
 จังหวะที่ 3 มือซ้ายรำข้างระคัมโบห
 จังหวะที่ 4 วางเท้าขวาลงข้างหน้า ยกกระบี่ขึ้นทักดู ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า
 1 ก้าว
 จังหวะที่ 5 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้าย จ้วงกระบี่ วางเท้าซ้ายลง
 ก้าวเท้าขวาไปหนึ่งก้าว
 จังหวะที่ 6 ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวารับขอคอกซ้ายแขนท่อนกลางและ
 กระบี่ 45 องศา มือซ้ายรำข้าง
 จังหวะที่ 7 วางเท้าขวาลงกลับหลังหันกระบี่ทักดู
 จังหวะที่ 8 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นเข่าตั้งฉาก
 จังหวะที่ 9 วางเท้าซ้ายลงพร้อมกับจ้วงกระบี่ลงทางซ้าย ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า
 กระบี่อยู่ข้างหน้าเฉียงขึ้น 45 องศา
 จังหวะที่ 10 ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายรำข้างระคัมโบห

- จังหวัดที่ 11 วางเท้าขวาดอยไปทางข้างหลังหนึ่งก้าว พร้อมกับหมุนตัวไป
ทางซ้าย 1 มุมจาก ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว ยกกระบี่
ขึ้นที่หู มือซ้ายจับเชือก
- จังหวัดที่ 12 จ้วงกระบี่ลง วางเท้าซ้าย แลวก้าวเท้าขวาไปหลัง 1 ก้าว
กระบี่อยู่ข้างหน้าเฉียงขึ้น 45 องศา
- จังหวัดที่ 13 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น มือซ้ายรำข้าง
- จังหวัดที่ 14 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายรำข้างระเคียบใบหู
- จังหวัดที่ 15 วางเท้าขวาลงกลับหลังหันทางซ้าย กระบี่ที่หู เท้าซ้ายอยู่หน้า
- จังหวัดที่ 16 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้าย จ้วงกระบี่วางเท้าซ้าย
ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าว กระบี่อยู่ข้างหน้า
- จังหวัดที่ 17 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวัดที่ 18 มือซ้ายรำข้างระเคียบใบหู
- จังหวัดที่ 19 ควงกระบี่ลงข้างหน้า 2 รอบ วางเท้าขวาลงข้างหน้า 1 ก้าว
อยู่ในท่าคุมรำ

การรำไมรำต่าง ๆ

ท่าคุมรำ จะใช้เมื่อหลังจากเสร็จสิ้นการรำไมรำหนึ่ง ๆ จะปฏิบัติดังนี้

1. มือซ้ายจับที่อก มือขวาดึงกระบี่ตั้งศอกให้ไต่ฉากกับพื้น ปลายกระบี่ชี้
ขนานพื้นไปข้างหลัง โกร่งหันออกนอกลำตัว
2. เท้าขวายูหน้าเท้าซ้าย ย่อเล็กน้อย การวางเท้าเฉียงออกเล็กน้อย

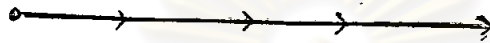
การเก็บรำ การเก็บที่ลงในกรรำกระบี่มีอยู่ 2 แบบคือ

1. เกินสลับทันปลา

2. เกินตรง

การกลับหัวสนาม เมื่อรำไม้รำค่าง ๆ

เมื่อรำรำไม้รำใดไม้รำหนึ่งไปสู่ระยะที่กำหนดไว้แล้ว ก็กลับหัวสนามเพื่อรำไปสู่ท่าเดิม โดยปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1	วางเท้าขวาหลังข้างหน้ากระบี่อยู่ทางขวาในท่าคว่ำเท้าเตรียมควงกระบี่
จังหวะที่ 2	ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าประมาณครึ่งก้าวพร้อมยกควงกระบี่ไปข้างหน้า 2 รอบ กลับหลังหันให้กระบี่ชี้คิ้วทางซ้ายมือ ซ้ายจับเข่าออกไล่ตัวไปข้างหน้า
จังหวะที่ 3	ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวายกเท้าขวาขึ้นเข้าตั้งฉาก มือซ้ายรำข้างระคับโบหู
จังหวะที่ 4	วางกระบี่ขนานพื้นไปทางขวา วางเท้าขวาหลังข้างหน้า มือซ้ายจับเข่าออก อยู่ในท่าคว่ำ

ท่าจ้วงลงนั่งในท่าของพรหมที่ขึ้น พรหมนั่ง และพรหมยืน ใช้เมื่อเสร็จจาก
คุณรำจะนั่งลงมีวิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1	จากท่าคุณรำ
จังหวะที่ 2	จ้วงกระบี่ลงทางซ้ายยกเท้าซ้ายขึ้น
จังหวะที่ 3	จ้วงกระบี่ลงทางขวา ยกเท้าขวาขึ้น
จังหวะที่ 4	จ้วงลงทางซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
จังหวะที่ 5	จ้วงลงทางขวา ยกเท้าขวาขึ้น
จังหวะที่ 6	จ้วงลงทางซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น

ท่าเช่นนี้คือไปเรื่อย ๆ พร้อมกับคอย ๆ ย่อตัวลงต่ำเรื่อย ๆ พร้อมกับหมุนตัวทาง
ซ้าย 90 องศา จนกระทั่งอยู่ในท่าคุกเข่า วางกระบี่ทางคานซ้ายหันทางขวาให้คออยู่
มือทั้งสองพนมอยู่ที่ทรวงอก ในท่าพรหมนั่ง ส่วนพรหมยืนไม่ต้องหันทางซ้าย นั่งสตรง ๆ

ท่าการรำ

การรำไม้รำอายุ 12 ไม้ แต่ละไม้รำจะเริ่มปฏิบัติต่อจากท่าคุณรำ แล้วเริ่ม
ปฏิบัติดังนี้

ไม้รำที่ 1 ลอยชาย

การเดินรำ เดินสลับที่ปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1	ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา 1 ก้าวโล้ตัวไปข้างหน้า ย่อเข้าขวา
จังหวะที่ 2	ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น เข่าค้งฉาก
จังหวะที่ 3	มือซ้ายร่าหน้า รัศมีคิ้ว
จังหวะที่ 4	หมุนตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วางกระบี่ขึ้นหันหันไปทางซ้าย
วางเท้าซ้ายลงก้าวเท้าขวาไป 1 ก้าว กระบี่อยู่ทางซ้าย มือซ้าย
จับเข่าออก

จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น

จังหวะที่ 6 มือซ้ายร่าข้างระดับไหล่

ต่อไปก็หมุนตัววาดกระบี่ไปทางขวา วางเท้าขวาแล้วก้าวเท้าซ้ายเหมือนจังหวะที่ 1

ไม้รำที่ 2 ควางทักดู

การเดินรำ เดินสลับหันปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1 ควางกระบี่ 2 รอบ พร้อมกับก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางซ้าย 1 ก้าว
ยกกระบี่ทักดู ปลายชี้ไปข้างหน้า

จังหวะที่ 2 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น

จังหวะที่ 3 จ้วงกระบี่ลงทางซ้าย หมุนตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก
วางเท้าซ้ายลง

จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาเฉียงไปอีก 1 ก้าว

จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวา

จังหวะที่ 6 มือซ้ายร่าข้างต่อไปก็หมุนไปทางขวา 1 มุมฉาก ควางกระบี่ 2 รอบ
วางเท้าขวาลงแล้วก้าวเท้าซ้ายไปเหมือนจังหวะที่ 1

ไม้รำที่ 3 เหน็บข้าง

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า ย่อเข้าซ้าย

จังหวะที่ 2 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น

- จังหวัด 3 มือซ้ายร่าหน้าระดับหัว
- จังหวัด 4 วางเท้าซ้ายลงหมุนตัวกลับหันทางขวา พลิกข้อมือไปกกระบี่อยู่ข้างหน้า
- จังหวัด 5 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวา
- จังหวัด 6 หมุนตัวกลับหลังหันทางขวา วางเท้าขวาลง กระบี่เห็นอยู่ทางซ้าย
มือซ้ายทาบกระบี่ กระบี่ชี้ลง 45 องศา
- จังหวัด 7 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวัด 8 วางเท้าขวาลง ก้าวเท้าซ้ายไป 1 ก้าว พร้อมกับวางกระบี่ไป
อยู่ทางขวาเหมือนจังหวัดที่ 1 มือซ้ายจับเข่าออก

ไม่ว่าที่ 4 ตั้งคอก

การเดินร่าเดินสลับหันปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1 — ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา 1 ก้าว พร้อมกับยกกระบี่ขึ้นที่หัว
โลตัวไปข้างหน้า
- จังหวัดที่ 2 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวัดที่ 3 ตั้งคอกซ้ายบนเข่าซ้าย ปลายนิ้วแตะกระบี่
- จังหวัดที่ 4 หมุนตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วางเท้าซ้ายลง
- จังหวัดที่ 5 ก้าวเท้าขวาไป 1 ก้าว โลตัวไปข้างหน้า
- จังหวัดที่ 6 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวัดที่ 7 มือซ้ายร่าข้างระดับใบหู
- จังหวัดที่ 8 หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก วางเท้าขวาลง พลิกกระบี่ไปที่หัว
ก้าวเท้าซ้ายไปอีก 1 ก้าว มือซ้ายจับเข่าออก ท่าเหมือนจังหวัดที่ 1
ต่อไป

ไม่ว่างที่ 5 จังหวะละจ้วงหลัง

การเดินรำ เดินตรง

มีวชิรปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ควงกระบี่ 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว ยกกระบี่ขึ้นหัก
- จังหวะที่ 2 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าขวาขึ้นเข้าตั้งฉาก
- จังหวะที่ 3 จ้วงกระบี่ลงทางซ้าย วางเท้าซ้ายลง
- จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าว กระบี่อยู่ข้างหน้า ฝ่ามือหันเข้าหาตัว
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 6 มือซ้ายรำข้างระดับใบหู
- จังหวะที่ 7 วางเท้าขวาลงหมุนตัวกลับหลังหันทางซ้าย ยกกระบี่ขึ้นหัก มือซ้ายจับเชือก
- จังหวะที่ 8 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 9 จ้วงกระบี่ลงทางซ้าย ลอยเท้าซ้ายไปวางข้างหลัง 1 ก้าว
- จังหวะที่ 10 พลิกข้อมือ หันฝ่ามือเข้าหาตัวกระบี่เฉียง 45 องศา โล้ตัวหน้า
- จังหวะที่ 11 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 12 มือซ้ายรำข้างระดับใบหู
- จังหวะที่ 13 หมุนตัวกลับหลังหันทางซ้าย วางเท้าขวาลงกระบี่ยกขึ้นหัก เริ่มทำเหมือนจังหวะที่ 1 ต่อไป

ไม้วาที 6 ควงป้องกัน

การเดินรำ เดินตรง

มีวัชปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ควงกระบี่ไปข้างหน้า 2 รอบ พร้อมกับก้าวเท้าซ้ายไป 1 ก้าว
กระบี่ป้องอยู่ข้างหน้า เขยิบตแซซ้ายไปรับใต้กระบี่
- จังหวะที่ 2 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 3 วางเท้าซ้ายลง ยกกระบี่ขึ้นเหนือศีรษะ บิดตัวกลับหลังหันทางขวา
ควงกระบี่ 2 รอบ มือซ้ายจับเข่าออก
- จังหวะที่ 4 เขยิบตแซซ้ายไปรับกระบี่
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 6 หมุนตัวกลับหลังหันทางขวา ควงกระบี่ 2 รอบ วางเท้าขวาลง
- จังหวะที่ 7 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว กระบี่ป้องอยู่ข้างหน้า
ท่าเหมือนจังหวะ 1 คอไป

ไม้วาที 7 ท้ายักษ์

การเดินรำ เดินตรงโดยหันทางด้านข้างลำตัวไปในทิศทางที่เดิน

มีวัชปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า กระบี่ตั้งกรมือขวาและซ้าย
- จังหวะที่ 2 สะบัดหน้ามองไปทางซ้าย-มองทางขวา
- จังหวะที่ 3 ยกกระบี่ขึ้นเฉียงลงทางขวา
- จังหวะที่ 4 ยกกระบี่ขึ้นเฉียงลงทางซ้าย

- จังหวะที่ 5 กลั้มมาอยู่ในท่าจังหวะที่ 1
 จังหวะที่ 6 ยกเท้าขวาหมุนตัวกลับหลังหันทางขวา วางเท้าขวาลง
 จังหวะที่ 7 ยกเท้าซ้ายก้าวเค้นหน้าไปอีก 1 ก้าว
 จังหวะที่ 8 สะบัดหน้าของซ้าย-ขวา แล้วหันเฉียงเหมือนจังหวะ 2-3 ต่อไป
- ไมราที่ 8 สอยคาว

การ เค้นรำ เค้นตรงโดยหันหลังทางด้านข้างลำตัวไปในทิศทางที่เค้น

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า พร้อมกับปล่อยปลายกระบี่ลง จับหงายมือ
 อยู่ข้างหน้า มือซ้ายคว้า ฝ่ามือแตะกระบี่
- จังหวะที่ 2 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 3 ยกปลายกระบี่ขึ้น หงายมือ วางเท้าซ้ายลง
- จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าว ลากกระบี่ลงอยู่ข้างหน้าขวา
 กระบี่เฉียงขึ้น 45 องศา
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 6 มือซ้ายร่าหน้าระดับคิ้ว
- จังหวะที่ 7 วางเท้าขวาลงพลิกกระบี่ลงอยู่ข้างหน้า ฝ่ามือซ้ายคว้าและกระบี่
- จังหวะที่ 8 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 9 ยกปลายกระบี่ขึ้น หงายฝ่ามือ หมุนตัวกลับหลังหันทางซ้าย
- จังหวะที่ 10 พลิกข้อมือกลับวางเท้าซ้ายลง ปลายกระบี่เฉียงขึ้น 45 องศา
 ลากลงอยู่หน้าขวา
- จังหวะที่ 11 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 12 มือซ้ายร่าหน้าระดับคิ้ว
- จังหวะที่ 13 วางเท้าขวาลงพลิกข้อมือ ปล่อยปลายกระบี่ลงมือขวาหงาย มือซ้าย
 คว้าและกระบี่ เหมือนกับจังหวะที่ 1

ไม้รำที่ 9 ควงตะ

การเดินรำ เดินตรง โดยหันคางข้างลำตัวไปในทิศทางที่เดิน

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ควงกระบี่ 2 รอบ พร้อมกับก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว มือขวา จับกระบี่คว่ำมีซ้ายหงายขึ้นรองรับกระบี่ข้างหน้า
- จังหวะที่ 2 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 3 หมุนตัวกลับหลังหันทางขวา พร้อมกับควงกระบี่ 2 รอบ
- จังหวะที่ 4 วางเท้าขวาลง กระบี่อยู่ข้างหน้า
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวา
- จังหวะที่ 6 วางเท้าขวาลง ควงกระบี่ 2 รอบ
- จังหวะที่ 7 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า กระบี่อยู่ข้างหน้า เหมือนจังหวะที่ 1

ไม้รำที่ 10 ทูม่านแหวกฟองน้ำ

การเดินรำ เดินตรงและสลับหันปลาออกทางคางซ้าย

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า พร้อมกับควงกระบี่ 2 รอบ แล้วลศปลายกระบี่เฉียงลง 45 องศา เขยิบคางซ้าย หันหลังมือชนากระบี่
- จังหวะที่ 2 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 3 วางเท้าซ้ายลง ยกแขนแหวกขึ้นแล้วแหวกออกกางแขนถือกระบี่ ตั้งตรงมือซ้ายคว่ำ
- จังหวะที่ 4 กลับหลังหันทางขวา เหวี่ยงแขนทั้งสองไปข้างหน้า นิ้วหัวแม่มือ และนิ้วชี้หนีบกระบี่เหนือไกรง สอกซ้ายเตะหน้ามาก คางองลอค ขอศอกซ้าย

- จังหวะที่ 6 หมุนตัวทางขวา 1 มุมฉาก
 จังหวะที่ 7 วางเท้าขวาลง
 จังหวะที่ 8 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวา
 จังหวะที่ 9 หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก วางเท้าขวาคงกระบี่ ก้าวเท้าซ้าย
 เหมือนจังหวะที่ 1

ไม้รำที่ 11 ลกล่อ

การเดินรำ เดินตรง

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ยกแขนซ้ายขึ้นเหนือคิ้ว มือกำขึ้นระดับหน้าผาก ตามองที่ปลายกระบี่
 จังหวะที่ 2 ชยับก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว
 จังหวะที่ 3 ไขเท้าซ้ายเป็นหลัก หมุนตัวกลับหลังหันทางขวา วางเท้าขวา
 ฝั่งเหนือเท้าซ้าย ยกกระบี่อยู่ระดับหน้าผาก มือซ้ายกำเข่าออก
 จังหวะที่ 4 ชยับเท้าซ้ายดอยหลัง 1 ก้าว (ดอยไปทิศทางเดียวกับลกล่อ)
 จังหวะที่ 5 ไขเท้าซ้ายเป็นหลัก หมุนตัวกลับหลังหันทางซ้าย ก้าวเท้าขวาไป
 1 ก้าว กระบี่ลกลง มือซ้ายยกขึ้นเหมือนจังหวะที่ 1

ไม้รำที่ 12 เจริญเทียน

การเดินรำ เดินสลับฟันปลา

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา 1 ก้าว พร้อมกับยกกระบี่ตั้งขึ้นข้างหน้า
 มือซ้ายหงายรองรับกระบี่

- จังหวะที่ 2 ลากเท้าขวาซิกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 3 หมุนตัวกลับไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วางเท้าซ้ายลง
- จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาไป 1 ก้าว มือซ้ายเปลี่ยนเป็นร่าอยู่หน้ากระบี่
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายซิกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 6 หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก วางเท้าขวาลง ก้าวเท้าซ้าย
เหมือนจังหวะที่ 1

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบอง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา

การถวายบังคม

ทำนั้งเตรียมถวายบังคม

นั้งคุกเข่าบนสนเท้าทั้งสอง เข่าแยกห่างกันพองาม มือทั้งสองวางบนเข่า ลำตัวตั้งตรง นั้งอยู่ในท่าสงบไม่หันไปมา สายตามองตรงไปข้างหน้า กระบี่วางอยู่ทาง คานซ้ายหรือคานหลัง ถ้าวางคานซ้าย คามกระบี่เสมอเข่า ห่างเข่าประมาณ 1 ฝ่ามือ โกร่งกระบี่หันออกนอกลำตัว ถ้าวางคานหน้า โกร่งคว่ำลงพื้น ห่างข้างหน้าเล็กน้อย ปลายชี้ตรงไป

ท่าถวายบังคม เป็นท่าเริ่มต้นของการ เล่นกระบี่กระบอง มีลักษณะการปฏิบัติดังนี้

พนมมือทั้งสองอยู่ที่ทรงอก นั้งบนสนเท้า สอกทั้งสองกางออกเล็กน้อย เข่าตั้งลง ข้างหน้า ลมมือทั้งสองลงระดับเอวแล้วจับ นิ้วที่ใช้จับคือนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ มือที่จับหงายขึ้น วาดมือทั้งสองออกไปทางคานข้างเป็นรูปครึ่งวงกลม แล้วไปบรรจบกันข้างหน้า ดึงมือเข้าออก ลำตัวยังงมอยู่ คามมือทั้งสองยกไปข้างหน้าพร้อมกับยกลำตัวขึ้น ยกมือทั้งสองขึ้นเหนือหัว หัวแม่มือทั้งสองจดที่หัวคิ้ว หน้าเงยไปข้างหลัง ลมมือลงไว้ที่ทรงอก เข่าตั้งลงข้างหน้า เริ่มต้นจบที่ 2 ใหม่ ทำจนครบ 3 จบ เป็นอันเสร็จการถวายบังคม

การขึ้นพรหม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือการขึ้นพรหมนั่งและการขึ้นพรหมยืน

การขึ้นพรหมนั่ง

การขึ้นพรหมนั่งให้หนึ่งคุกเข่าหันขวาใหญ่คอกสู่วางเท้าขวาท่างซ้ายปลายชี้ไปข้างหลัง จากท่านั่งคุกเข่าพนมมืออยู่ที่ รวงอก หลังจากการถวายบังคม เสร็จแล้ว เริ่มปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 หันหน้าไปทางกระบี่ แล้วยกมือไหว้กระบี่
- จังหวะที่ 2 เอามือขวาจับกระบี่ มือซ้ายจับเข่าออก
- จังหวะที่ 3 ยกกระบี่ซ้ายศีรษะมาไว้ทางขวาของลำตัว ปลายกระบี่ชี้ไปข้างหลัง ขนานขึ้นหงายมือขวาขึ้นให้ไกรงกระบี่หันออกนอกลำตัว
- จังหวะที่ 4 ขณะที่กระบี่อยู่ทางขวาของลำตัว ตั้งเข่าขวา วางควยสนเท้าขวา
- จังหวะที่ 5 ชักเท้าขวากลับเข้านั่งในท่าคุกเข่า เปลี่ยนตั้งเข่าซ้าย
- จังหวะที่ 6 โลตัวไปข้างหน้า เข่าทั้ง 2 จุดพื้น ยกเท้าขวาหลังขึ้น นั่งบนสนเท้าซ้าย น้าหนักอยู่ตรงกลาง
- จังหวะที่ 7 มือซ้ายร่ำข้างเสมอคิ้ว
- จังหวะที่ 8 มือซ้ายจับเข่าออก พลิกตัวกลับพนมทางขวา วากระบี่มาอยู่ทางซ้ายพร้อมก้มตั้งเข่าขวา
- จังหวะที่ 9 มือซ้ายร่ำข้างเสมอใบหู
- จังหวะที่ 10 วากระบี่ขนานพื้นไปทางขวา พร้อมกับเปลี่ยนเท้าขวาดึงเข้ามาในท่าคุกเข่า เปลี่ยนตั้งเข่าซ้าย
- จังหวะที่ 11 โลตัวไปข้างหน้า เข่าทั้ง 2 จุดพื้นยกเท้าขวาหลัง นั่งบนสนเท้าซ้าย มือซ้ายร่ำหน้าเสมอคิ้ว
- จังหวะที่ 12 มือซ้ายจับเข่าออก หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก ตั้งเข่าขวาไปข้างหน้า วางควยสนเท้าวากระบี่ไปทางซ้าย
- จังหวะที่ 13 ยกมือซ้ายร่ำข้างเสมอใบหู

- จังหวะที่ 14 มือซ้ายจับเข่าอก ชักเท้าขวากลับ คึงเข้าซ้าย วาดกระบี่
 ไปทางขวาของลำตัว
 จังหวะที่ 15 โล้ตัวไปข้างหน้า เข้าทั้งสองจากพื้น ยกเท้าขวาขึ้นข้างหลัง
 จังหวะที่ 16 มือซ้ายร่าหน้าเสมอคิ้ว
 จังหวะที่ 17 มือซ้ายจับเข่าอก
 จังหวะที่ 18 ลูกขึ้นยืน
 จังหวะที่ 19 หมุนตัวกลับหลังหัน กระบี่ว่าคมาท่างซ้าย
 จังหวะที่ 20 ยกเท้าขวาขึ้นรับศอก ให้อ่าตั้งฉาก
 จังหวะที่ 21 มือซ้ายร่าข้างระกำใบหู มือซ้ายจับไว้ที่อก
 จังหวะที่ 22 ควงกระบี่ไปข้างหน้า 2 รอบ
 จังหวะที่ 23 วางเท้าขวาลงในท่าคุมร่าโดยแขนขวาชิดลำตัว กระบี่ขนานพื้น
 ปลายกระบี่ชี้ไปข้างหลัง มือซ้ายจับที่อกเข้าทั้งสองย่อ

การขึ้นพรหมยืน—ท่านี้ปฏิบัติเหมือนพรหมนั่ง แคนงหันหน้าเข้าหาคู่ต่อสู้
 กระบี่วางไว้ข้างหน้าตรงไปยังคู่ต่อสู้ ปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ก้มไหวกระบี่ มือขวาจับกระบี่ มือซ้ายจับเข่าอก
 จังหวะที่ 2 ยกกระบี่ขึ้นข้างหน้าเสมอใบหู กระบี่ชี้ขนานพื้น
 จังหวะที่ 3 จ้วงปลายกระบี่ลงข้างหน้า
 จังหวะที่ 4 ลูกขึ้นยืน หันตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก กระบี่เฉียงขึ้น 45 องศา
 หงายมือ ยกเข้าชิดข้อศอก
 จังหวะที่ 5 มือซ้ายร่าข้างเสมอใบหู
 จังหวะที่ 6 วางเท้าขวาลงคานข้าง ยกกระบี่ขึ้นเสมอใบหูชี้ไปข้างหน้าประมาณ
 45 องศา มือซ้ายจับเข่าอก

- จังหวะที่ 7 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว
 จังหวะที่ 8 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
 จังหวะที่ 9 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า เกร็งเข่าจ้วงกระบี่
 จังหวะที่ 10 จ้วงกระบี่ไปทางซ้าย ก้าวเท้าซ้ายเดินไปข้างหน้า 1 ก้าว
 กระบี่ที่จ้วงเสร็จแล้ว ปลายกระบี่ชี้ขึ้นเป็นมุม 45 องศา โกร่ง
 กระบี่หงายขึ้น
 จังหวะที่ 11 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเข่าขวาขึ้นรับศอกขวา
 จังหวะที่ 12 มือซ้ายร่ำข้างเสมอไหล่
 จังหวะที่ 13 วางเท้าขวาลงข้างหน้า เกร็งจะปัดศอกกลับไปทิศที่อยู่ตรงข้าม
 จังหวะที่ 14 ปัดศอกกลับทางซ้ายมือ กระบี่ชี้ไปข้างหน้าประมาณ 45 องศา
 เสมอไหล่มือซ้ายจับเข่าอก
 จังหวะที่ 15 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
 จังหวะที่ 16 จ้วงกระบี่ลงทางซ้ายวางเท้าซ้ายข้างหน้า
 จังหวะที่ 17 ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าว ยกกระบี่ขึ้นศอกขวางอหงายมือ
 เอาโกร่งกระบี่ขึ้น กระบี่ตั้งเฉียง 45 องศา เข่าขวาย่อ
 จังหวะที่ 18 ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเข่าขวาขึ้นตักศอกขวายืนด้วยขาซ้าย
 จังหวะที่ 19 มือซ้ายร่ำข้างเสมอไหล่
 จังหวะที่ 20 ปัดศอกไปทางซ้าย เหวี่ยงเท้าขวาลงไปข้างหลังมือซ้ายจับอก กระบี่
 ชี้ไปประมาณ 45 องศา ก้มพื้น เข่าซ้ายย่อ
 จังหวะที่ 21 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
 จังหวะที่ 22 วางเท้าซ้ายลง จ้วงกระบี่ลงทางซ้ายไปหลัง ก้าวเท้าขวาเดินไป
 ข้างหน้า 1 ก้าว
 จังหวะที่ 23 ศอกขวางอหงายมือกระบี่เฉียง 45 องศาจากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา
 ยอกเข่าขวาตักศอกขวายืนด้วยเท้าซ้าย

- จังหวะที่ 24 มือซ้ายรำข้างเสมอใบหู
- จังหวะที่ 25 มือซ้ายจับเข่าออก วางเท้าขวาลงข้างหน้า เทรียมยกกระบี่กลับหลังหัน
ไปทิศตรงข้าม
- จังหวะที่ 26 บิดตัวกลับหลังหันไปทิศตรงข้าม กระบี่ชี้ประมาณ 45 องศา เสมอใบหู
- จังหวะที่ 27 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้ายยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 28 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้าจ้วงกระบี่ลงทางซ้ายมือ
- จังหวะที่ 29 ก้าวเท้าขวาเดินไปข้างหน้า 1 ก้าว
- จังหวะที่ 30 วางเท้าขวาลงข้างหน้า เข้าวายอ มือซ้ายจับเข่าออก
มือขวาหงายกระบี่ตั้งเฉียง 45 องศา
- จังหวะที่ 31 ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้นตีกศอกขวา ยืนค้ำยเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 32 มือซ้ายรำข้างเสมอใบหู
- จังหวะที่ 33 ควงกระบี่ 2 รอบ
- จังหวะที่ 34 วางเท้าขวาลงข้างหน้า มือซ้ายจับเข่าออก กระบี่อยู่ทางคานขวา
ขนานกับพื้นแขนซีกลำตัว เข้าวายอ อยู่ในท่าคุมรำ

ท่าคุมรำ เมื่อจะเริ่มค้นรำหรือเมื่อจบการรำจะอยู่ในท่าคุมมีวิธีการปฏิบัติดังนี้

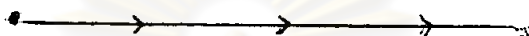
1. วางเท้าขวาลงข้างหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาเฉียงไปข้างหน้าเล็กน้อย
2. มือซ้ายจับเข่าออก
3. กระบี่อยู่ทางขวา ชี้นานพื้นไปข้างหลัง แขนแนบลำตัว
4. เข้าวายอ

การเดิน ที่ใช้ในการรำมีอยู่ 2 แบบ โดยเริ่มจากท่าคุม

1. การเคลื่อนที่ขึ้นลงปลา

2. การเคลื่อนที่ตรง

การกลับหัวสนามในการรำ

การกลับหัวสนามในการรำเมื่อสิ้นสุดไมรำ หรือสิ้นสุดสนามและจะรำกลับในทิศทางเดิมให้ใช้วิธีการกลับหัวสนาม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. วางเท้าขวาลงข้างหน้า
2. ก้าวเท้าซ้ายเคลื่อนตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว
3. ควงกระบี่ 2 รอบ
4. บิดตัวกลับทิศตรงข้าม กระบี่อยู่ข้างซ้ายมือ
5. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้า
6. มีธำยรำข้างเสมอใบหู
7. วางเท้าขวาลง มีธำยจับออก
8. วาดกระบี่ทางขวา ปลายกระบี่ชี้ไปข้างหลังขนานพื้น แขนแบบลำตัว

การรำ

การรำยาวจะมีอยู่ 12 ไม แต่ละไมจะมีชื่อเรียกกำกับ เช่น ไม 1 ลอยชาย ไม 2 ควงทักหู เป็นต้น ในแต่ละไมจะมีลักษณะท่ารำแตกต่างกัน บางไมก็คล้ายคลึงกัน ลักษณะการรำมีดังนี้ เริ่มปฏิบัติจากท่าควมรำทุกครั้ง

ไม้รำที่ 1 ลอยชาย

การเดินรำ เดินสลับเท้าปลา

ม้วนปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 เท้าซ้ายก้าวเฉียงไปทางขวา 1 ก้าว
- จังหวะที่ 3 ย่อเข้าซ้าย ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น มือซ้าย
รำหน้าระดับหัว เป็นควยเท้าขวา มือซ้ายจับเข่าออก
- จังหวะที่ 4 หมุนตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วาดกระบี่ไปทางซ้าย วางเท้า
ซ้ายลงก้าวเท้าขวาออกไป 1 ก้าว ย่อเข้าขวา
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้นเป็นควยเท้าซ้าย
มือซ้ายรำข้างเสมอไหล่
- จังหวะที่ 6 หัวตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก วางเท้าขวาลงข้างหน้า มือซ้าย
จับเข่าออก
- จังหวะที่ 7 เริ่มต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 2 ควางหักหู

การเดินรำ เดินสลับเท้าปลา

ม้วนปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 ควางกระบี่ 2 รอบ ตั้งศอกขึ้นทางขวามือ กระบี่ชี้ประมาณ 45 องศา
ข้างหน้าเสมอไหล่ ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา 1 ก้าว เข้าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 3 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า

- จังหวะที่ 4 หันไปทางซ้าย 1 มุมฉาก จังหวะมีลงข้างหน้า วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า
- จังหวะที่ 5 ก้าวเท้าขวาเดินเฉียงไปทางซ้าย 1 ก้าว จังหวะมีลงทาง
ซ้าย 1 รอบ หงายมือขวาออกแขนท่อนกลางระดับตึง 45 องศา
ย่อเข่าขวาลง
- จังหวะที่ 6 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้นรับศอกขวา มือซ้ายรำข้าง
เสมอไหล่ หันไปทางขวา 1 มุมฉาก
- จังหวะที่ 7 วางเท้าขวาลงข้างหน้า ควงกระบี่ 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายเฉียง
ไปทางขวา เข่าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 8 เริ่มต้นทำใหม่

ไม้วัวที่ 3 เห็นข้าง

การเดินรำ เดินตรง

ม้วนปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าคว่ำรำ
- จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว เข่าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 3 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าขวาขึ้นรับศอกขวาเสมอหัว
- จังหวะที่ 4 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า มือจับอก ปิดตัวกลับไปทิศตรงข้าม
กระบี่แขนเหยียดเป็นเส้นตรงชี้ลงพื้น 45 องศา คว่ำมือ เข่าขวาย่อ
- จังหวะที่ 5 ยกเท้าขวาขึ้น ปิดตัวกลับไปทางขวาค้างต้นใหม่ กระบี่อยู่ทางซ้ายมือ
- จังหวะที่ 6 เข่าขวาย่อ กระบี่แนบลำตัว มือซ้ายแตะกระบี่ กระบี่ขนาน
พื้นชี้ไปข้างหลัง
- จังหวะที่ 7 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 8 วางเท้าขวาลงข้างหน้าวางกระบี่ไปทางขวามือในท่าคว่ำรำ มือซ้าย
จับเข่าออก
- จังหวะที่ 9 เริ่มต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 4 ตั้งศอก

การเดินรำ เดินสลับเท้าปลา

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 ยกกระบี่ขึ้นเฉียงประมาณ 45 องศา เสมอใบหู
- จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา 1 ก้าว
- จังหวะที่ 4 เข่าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น ตั้งศอกบนเข่าขวาเมื่อซ้าย
แตะกระบี่
- จังหวะที่ 6 หันตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า
- จังหวะที่ 7 กระบี่เฉียงเสมอใบหู มือซ้ายจับอก
- จังหวะที่ 8 เท้าขวาเฉียงไปทางซ้าย 1 ก้าว ลดศอกขวาลงหงายกระบี่เฉียง
ขึ้น 45 องศา
- จังหวะที่ 9 ลากเท้าซ้ายซีกเท้า ยกเท้าขวาขึ้นรับศอกขวา มือซ้ายรำข้าง
หันไปทางขวา 1 มุมฉาก
- จังหวะที่ 10 วางเท้าขวาลงข้างหน้า มือซ้ายจับอก ยกกระบี่เสมอใบหู
เฉียง 45 องศา
- จังหวะที่ 11 เริ่มต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 5 จังหวะจ้วงหลัง

การเดินรำ เดินตรง

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คุมรำ ควงกระบี่ 2 รอบ
 จังหวะที่ 2 ยกกระบี่ขึ้นเฉียง 45 องศา ไปข้างหน้าเสมอใบหู ก้าวเท้าซ้าย
 เดินตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว
 จังหวะที่ 3 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
 จังหวะที่ 4 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า เริ่มจ้วงกระบี่ลงทางซ้ายวนไป 1 รอบ
 จังหวะที่ 5 ก้าวเท้าขวาเดินตรงออกไปข้างหน้า 1 ก้าว สกอกขวางองหนามือ
 กระบี่ตั้งเฉียงขึ้น 45 องศา ย่อเข้าขวา
 จังหวะที่ 6 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาชิดข้างหน้า สกอกขวางขนเข้า
 มือขวาหงาย กระบี่ตั้งเฉียง 45 องศา
 จังหวะที่ 7 มือซ้ายรำข้างเสมอใบหู
 จังหวะที่ 8 วางเท้าขวาลง บิดตัวกลับหลังหันไปทิศทางตรงข้าม ยกกระบี่
 พลิกกลับขึ้น 45 องศา เสมอใบหู มือซ้ายจับเข้าออก
 จังหวะที่ 9 ยกเท้าซ้ายจ้วงกระบี่ลงทางซ้าย เท้าซ้ายวางถอยหลัง 1 ก้าว
 มือขวาหลังจากจ้วงแล้วหงายมือขึ้นเฉียง 45 องศา ซอกศอกงอ
 จังหวะที่ 10 ยกเท้าขวาชิด ซิดซอกศอกขวารำข้างด้วยมือซ้าย
 จังหวะที่ 11 วางเท้าขวาลงทางก้านหลัง พลิกตัวไปทางซ้ายหันกลับไปทาง
 ทิศเดิม มือขวายกกระบี่เฉียง 45 องศา รัศมีใบหู มือซ้าย
 จับเข้าออก เข้าซ้ายย่อ
 จังหวะที่ 12 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
 จังหวะที่ 13 จ้วงกระบี่ไปทางซ้าย วางเท้าซ้ายลง ก้าวเท้าขวาคามกระบี่จ้วง
 1 รอบ มือขวาหงายกระบี่ขึ้นเฉียง 45 องศา
 จังหวะที่ 14 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาชิดซอกศอกขวา มือซ้ายรำข้าง
 เสมอใบหู วางเท้าขวาลง ควงกระบี่ 2 รอบ มือซ้ายเข้าออก
 จังหวะที่ 15 เริ่มคนท่าใหม่

ไม้รำที่ 6 ปกหน้าปกหลัง (คองปองหน้า)

การเดินรำ เดินตรง

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 คองกระบี่ 2 รอบ
- จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว
มือซ้ายเหยียดไปรับกระบี่ข้างหน้า เข้าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 4 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
- จังหวะที่ 5 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า ยกกระบี่ขึ้นเหนือศีรษะ ปิดตัวกลับหลังหัน
ไปทางขวา
- จังหวะที่ 6 คองกระบี่ 2 รอบ มือซ้ายจับเข่าออก
- จังหวะที่ 7 มือซ้ายเหยียดออกรับกระบี่ข้างหน้ากระบี่เฉียงลงพื้น 45 องศา
เข้าขวาย่อ
- จังหวะที่ 8 ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้า ยกกระบี่ขึ้นเหนือศีรษะ
- จังหวะที่ 9 ปิดตัวกลับหลังหันไปทางขวา วางเท้าขวา คองกระบี่ 2 รอบ
- จังหวะที่ 10 เริ่มต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 7 ท้ายักษ์

การเดินรำ เดินตรงโดยไขทางข้างไป

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงออกไปข้างหน้า 1 ก้าว หันทางข้างซ้าย
- จังหวะที่ 3 มือขวายกกระบี่ขึ้นตั้งพาดไหล่ มือซ้ายแตะต้นขาซ้าย

- จังหวะที่ 4 เข้าทั้งสองย่อ
 จังหวะที่ 5 หันหน้าสะบักมองไปทางซ้าย
 จังหวะที่ 6 หันหน้าสะบักมองทางขวา
 จังหวะที่ 7 ยกกระบี่ขึ้นหันกลับขวา-ซ้าย ไชวักากบาทข้างหน้า
 จังหวะที่ 8 ลกกระบี่ลงตั้งหน้าขวา
 จังหวะที่ 9 ยกเท้าขวาหันไปทางหลัง ท้ามองตามไปทางขวา
 จังหวะที่ 10 ยกเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า เอาทางข้างไป ท้ามองตาม
 จังหวะที่ 11 เริ่มต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 8 สอยขาว

การเดินรำ เดินตรงโดยหันทางด้านขวาลำตัวไปในทิศทางที่เดิน

มีวัชปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
 จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้าโดยใช้ทางข้าง หิ้งกระบี่ลงทาง
 ข้างหลัง
 จังหวะที่ 3 พลิกมือซ้ายคว่ำมือแต่ละกระบี่เข้าทั้งสองย่อ
 จังหวะที่ 4 เลื่อนเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
 จังหวะที่ 5 วางเท้าซ้ายลง ยกกระบี่ขึ้นสอย ก้าวเท้าขวาเดินตามไป 1 ก้าว
 หันกลับ^{กลับ}ไปอีกทางหนึ่ง โดยกลับทางซ้าย
 จังหวะที่ 6 วางเท้าขวาลงข้างขวา มือซ้ายจับเข้าอก กระบี่เฉียงขึ้นทางขวา
 มือขวาจะอยู่คานนอก กระบี่อยู่คานใน
 จังหวะที่ 7 เลื่อนเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
 จังหวะที่ 8 มือซ้ายร่าหน้าเสมอคว่ำ

- จังหวะที่ 9 วางเท้าขวา ลงทางข้าง เข้าทั้งสองย่อ มือซ้ายจับเข่าออก
 จังหวะที่ 10 ปลอยกระบี่ลงพลิกมือจับอยู่ข้างหน้า มือซ้ายคว้ามือตะกระบี่
 จังหวะที่ 11 ยกเท้าซ้ายขึ้น ยกกระบี่สอยกลับไปทางข้างหลัง โดยกลับทาง
 ซ้าย กระบี่อยู่คานข้างคนขวา มือซ้ายจับเข่าออก
 จังหวะที่ 12 วางเท้าซ้ายลงคานหน้าทางข้าง
 จังหวะที่ 13 ยกเท้าขวา มือซ้ายร่าหน้าเสมอระดับคิ้ว
 จังหวะที่ 14 วางเท้าขวา ลง หิงกระบี่ มือซ้ายคว้าตะกระบี่
 จังหวะที่ 15 ลากเท้าขวาตะเท้าซ้าย มือขวาสอย มือซ้ายจับเข่าออก
 จังหวะที่ 16 วางเท้าซ้าย ก้าวเท้าขวาพลิกตัวทางซ้ายไปอีกคานหนึ่ง
 มือขวาถือกระบี่เฉียงขึ้นทางขวากระบี่พลิกอยู่คานใน
 มือซ้ายจับเข่าออก
 จังหวะที่ 17 เท้าซ้ายชิดเท้าขวายกเท้าขวา
 จังหวะที่ 18 ร่าหน้าควมมือซ้ายเสมอคิ้ว วางเท้าขวา ก้าวเท้าซ้าย
 หิงกระบี่คว้ามือตะ
 จังหวะที่ 19 เริ่มค้นท่าใหม่

ไม้รำที่ 9 ควงแคศ

การเดินรำ เดินตรงโดยหันคานข้างลำตัวไปในทิศทางเดิม

มวธิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
 จังหวะที่ 2 ควง 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้าโดยใช้คานข้าง
 1 ก้าว
 จังหวะที่ 3 วางกระบี่บนฝ่ามือซ้ายข้างหน้า เข้าหิง 2 ย่อ

- จังหวะที่ 4 ยกเท้าขวาขึ้น ไปกลับหลังไปทางขวา 1 ก้าว มือซ้ายจับเข่าออก
ควงกระบี่ 2 รอบ วางบนฝ่ามือซ้าย
- จังหวะที่ 5 ย่อเข่าทั้ง 2 ลง
- จังหวะที่ 6 เลื่อนเท้าซ้ายชิดเท้าขวา มือซ้ายจับเข่าออก
- จังหวะที่ 7 ควงกระบี่ 2 รอบ วางเท้าขวา ก้าวเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 8 ควงกระบี่ 2 รอบ แตะบนฝ่ามือซ้าย
- จังหวะที่ 9 เริ่มต้นท่าใหม่

ไม่ว่ำที่ 10 แหวกม่าน (หนุมานแหวกฟองน้ำ)

การ เค้นรำ เค้นตรง และสลัดหันปลาออกทางคานซ้าย

มีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าคว่ำรำ
- จังหวะที่ 2 ควงกระบี่ 2 รอบ ก้าวซ้ายเค้นตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว
- จังหวะที่ 3 ลศกระบี่เฉียงลงพื้น 45 องศา มือซ้ายร่าออกไปรับกระบี่
โดยกระบี่วางบนนิ้วก้อย มือขวานำกับกระบี่
- จังหวะที่ 4 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
- จังหวะที่ 5 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า ยกกระบี่ตั้งระดับศีรษะ แขนทั้ง 2
กางออก กระบี่ตั้งขึ้นบน เข่าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 6 พลิกตัวกลับทิศตรงข้าม รวบแขนทั้ง 2 มาบรรจบที่หน้าผาก
คานขอบลอคศอกซ้าย กระบี่ตั้งขึ้น
- จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวาขึ้น หันไปทางขวา 1 มุมฉาก
- จังหวะที่ 8 วางเท้าขวาลงข้างหน้า ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
ข้างหน้า พลิกตัวมาทางขวา
- จังหวะที่ 9 วางเท้าขวาลง เริ่มต้นท่าใหม่

ไม้รำที่ 11 ลกตอ

การเกินรำ เกินตรง

มวชปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 ทิ้งกระบี่ลงข้างหลังชี้ขนานกับพื้น
- จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงออกข้างหน้า 1 ก้าว มือซ้ายกำยักขึ้นระดับคิ้ว หันมองไปทางปลายกระบี่
- จังหวะที่ 4 ยกเท้าขวาขึ้น หันไปทางขวา 2 มุมฉาก กระบี่ยกขึ้นพลิกกลับ ทางซ้าย 2 มุมฉาก
- จังหวะที่ 5 วางเท้าขวาลง มือซ้ายกำไว้ที่อก กระบี่อยู่เสมอหน้าฉาก ชี้นาคู่ต่อสู้
- จังหวะที่ 6 ชักเท้าซ้ายถอยหลัง
- จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวาขึ้น พลิกหันไปทางซ้าย 2 มุมฉาก ยกมือซ้ายกำเหนือคิ้ว คาหันไปมองปลายกระบี่
- จังหวะที่ 8 เริ่มต้นท่าใหม่

ไม้รำที่ 12 เชิญเทียน

การเกินรำ เกินสลับหันปลา

มวชปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 ยกกระบี่ตั้งบนฝ่ามือซ้ายข้างหน้า
- จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา 1 ก้าว

- จังหวะที่ 4 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
 จังหวะที่ 5 หมุนทางซ้าย 1 มุมฉาก วางเท้าซ้ายลง
 จังหวะที่ 6 ก้าวเท้าขวาตามเฉียงไปทางซ้าย 1 ก้าว
 จังหวะที่ 7 มือซ้ายร่าหน้าไกรงกระบี่
 จังหวะที่ 8 ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น หมุนไปทางขวา 1 มุมฉาก
 จังหวะที่ 9 กระบี่วางบนมือซ้าย ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา 1 ก้าว
 จังหวะที่ 10 เริ่มคนทำใหม่

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ของสำนักกระบี่กระบอง สำนักดาบศรีบุญยานนท์¹

การถวายบังคม

ทำนั้งเตรียมถวายบังคม

เริ่มแรกคุกเข่าบนสนเท้าทั้งสอง แยกเข่าพองาม มือวางบนเข่า ลำตัวตั้งตรง กระบี่วางทางซ้ายมือ คามกระบี่เสมอเข่า หรือเลยเข่าเล็กน้อย

ท่าถวายบังคม เป็นท่าเริ่มต้นของการ เล่นกระบี่กระบอง มีลักษณะการปฏิบัติดังนี้

1. ประนมมือทั้งสองอยู่ที่ทร วงอก
2. ก้มตัวลงข้างหน้า
3. ลคมือแยกออกข้างลำตัว วาคมือทั้งสองไปข้างหน้า

¹ สัมภาษณ์ บุญส่ง หวังวัชกุล, หัวหน้าสำนักดาบศรีบุญยานนท์ 30 ธันวาคม

4. มือทั้งสองบรรจบกันข้างหน้า ลำตัวยืค
5. หัวนมมือทั้งสองจรระหว่างคิ้วหน้าเงยไปข้างหลัง
6. กลับมาสู่ท่านั่งเริ่มต้น ลมมือลงไว้ที่ทรงอก
7. ก้มตัวลงข้างหน้าเริ่มต้นถวายเป็นกรรม ถวายเป็นกรรมครั้งที่ 2 ครั้งที่ 2-3

ไม่ต้องวางมือทั้งสองออกข้าง ยกขึ้นจกนิ้วเลย

การขึ้นพรหมนั่ง จากท่านั่งคุกเข่าพนมมืออยู่ที่ทรงอก ปฏิบัติต่อจากการถวายเป็นกรรม กระบี่วางทางซ้ายมือ นั่งหันทางขวาใหญ่คตอสู และปฏิบัติดังนี้

1. นั่งคุกเข่าประนมมือที่ทรงอก
2. ก้มตัวลง ยกมือไหว้กระบี่
3. มือขวาจับกระบี่ มือซ้ายจับอก
4. ยกกระบี่จากข้างลำตัววางขึ้นข้ามศีรษะ ค่ายยืคขึ้น
5. ลมมือขวาที่ถือกระบี่ลงมาอยู่ข้างลำตัวด้านขวา ตั้งเข่าขวา
6. ชักเท้าขวาขึ้นมาตั้งในท่าคุกเข่า
7. เปลี่ยนตั้งควยเท้าซ้ายออกข้างหน้า
8. โลตัวไปข้างหน้าควยเข่า ยกเท้าขวากระดกข้างหลัง
9. รัวควมมือซ้ายเสมอคว
10. มือซ้ายจับเข่าออก พลิกควกลับหลังหัน ตั้งขาขวาขึ้นรับศอกขวา กระบี่วาง
อยู่ข้างลำตัวด้านซ้าย
11. รัวควมมือซ้ายเสมอใบหู
12. เปลี่ยนเท้าขวาเข้านั่งในท่าคุกเข่า วางกระบี่จากซ้ายไปขวา
13. ตั้งขาซ้ายออกข้างหน้า
14. โลตัวไปข้างหน้าวางเข่าซ้ายไปข้างหน้า
15. มือซ้ายรัวเสมอคว
16. มือซ้ายจับเข่าออก หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก ตั้งขาขวาวางกระบี่ไปทางซ้าย

17. มือซ้ายยกกราเสมอใบหู
18. มือซ้ายจับเข่าออก ชักเท้าขวาเข้านั่งคุกเข่า
19. ตั้งขาซ้ายออกข้างหน้า
20. โลตัวไปข้างหน้า นั่งด้วยเข่า ยกเท้าขวากระดกขึ้นข้างหลัง
21. มือซ้ายจับเข่าออก
22. ลูกชันเป็นหมุนกัวลับหลัง ยกเท้าขวาขึ้นรับศอก กระบี่อยู่ทางซ้ายเมื่อ
23. มือซ้ายกราเสมอใบหู
24. มือซ้ายจับเข่าออก ควงกระบี่ 2 รอบ วางเท้าขวาลงข้างหน้า

กระบี่ข้างขวางขวานานกับพื้น

การขึ้นพรหมยืน ปฏิบัติต่อจากการถวายนั่งควม กระบี่วางไว้ข้างหน้าชี้ตรงไปหา
คูต่อสู้ นั่งคุกเข่าบนสนเท้าหันหน้าไปทางคูต่อสู้

1. นั่งท่าเตรียมถวายนั่งควม
2. ประนมมือระหว่างอก ถวายนั่งควม 3 ครั้ง
3. ก้มตัวยกมือไหว้กระบี่
4. โนมือขวาจับกระบี่ มือซ้ายจับเข่าออก
5. ยกกระบี่ขึ้นข้างหน้าเสมอใบหูขวานานพื้น ตั้งเข่าขวาออกข้างตัว
6. จ้วงกระบี่ลงข้างหน้า ลูกชันเป็น
7. ยกเข่าขวาขึ้น ศอกวางบนเข่าขวา หงายกระบี่ขึ้นข้างหน้า 45 องศา
8. หันตัวไปข้างขวา 1 มุมฉาก มือซ้ายกราข้าง
9. วางเท้าขวาลงข้าง ๆ ยกกระบี่ขึ้นเสมอใบหูชี้ไปข้างหน้าขวานานกับพื้น

มือซ้ายจับเข่าออก

10. ก้าวเท้าซ้ายเดินไปข้างหน้า 1 ก้าว
11. ลากเท้าขวาชักเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
12. วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า เตรียมจ้วงกระบี่

13. จวงกระบี่แล้วปลายชี้ขึ้นเป็นมุม 45 องศา
14. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเข่าขวาขึ้นรับศอกขวา
15. รั้งก้นมือซ้ายเสมอไหล่
16. วางเท้าขวาลงข้างหน้า เกรียมปิดก้นกลับไปทิศที่อยู่ตรงข้าม
17. กลับหลังหันไปทิศตรงข้าม กระบี่ขนานพื้นเสมอระดับไหล่ ลากเท้าขวา

ชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้าย

18. วางเท้าซ้ายข้างหน้า จวงกระบี่ลง
19. ก้าวเท้าขวาเดินไปหน้า 1 ก้าว ยกกระบี่ลงข้างหน้า
20. ศอกขวาหงายเมื่อกระบี่ตั้งเฉียง 45 องศา เข่าขวาย่อ
21. ชิดเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเข่าขวาชิดศอกขวา ยืนด้วยเท้าซ้าย
22. มือซ้ายรั้งเสมอไหล่
23. วางเท้าขวาลง มือซ้ายจับเข่าออก บิดก้นกลับไปทางหลัง 3 มุมฉาก

กระบี่ขนานกับพื้น

24. ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
25. วางเท้าซ้ายลง จวงกระบี่ลงข้างหน้า
26. จวงกระบี่ลงข้างหลัง ก้าวเท้าขวาเดินไปข้างหน้า 1 ก้าว
27. วางเท้าขวาลง ศอกขวาหงายเมื่อ กระบี่ตั้งเฉียง 45 องศา
28. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเข่าขวาชิดศอกขวา ยืนด้วยเท้าซ้าย
29. มือซ้ายรั้งข้างเสมอไหล่
30. มือซ้ายจับเข่าที่อก วางเท้าขวาลงข้างหน้า เกรียมยกกระบี่กลับหลังหัน

ไปทิศตรงข้าม

31. บิดก้นกลับไปหลังหันไปทิศตรงข้าม กระบี่ขนานกับพื้น
32. วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า จวงกระบี่ลงทางซ้าย
33. ก้าวเท้าขวาเดินไปข้างหน้า 1 ก้าว วางเท้าลงข้างหน้า เข่าขวาย่อ

มือซ้ายจับที่อก มือขวาหงายกระบี่ตั้งเฉียง 45 องศา

34. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเข่าขวาขึ้นตักศอกขวา ขึ้นด้วยเท้าซ้าย
35. มือซ้ายร่ำข้างเสมอใบหู ควงกระบี่ 2 รอบ
36. วางเท้าขวาลงข้างหน้า มือซ้ายจับเข่าออก กระบี่อยู่ทางขวาขนานพื้น

ไปข้างหลัง เข่าขวาย่อ

ท่าควมร่า จะใช้เมื่อเสร็จสิ้นการร่าและจบไม่ว่าต่าง ๆ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ยืนเท้าขวาย้อยเบื้องไป ทางขวาข้างหน้าเล็กน้อย เท้าซ้ายอยู่หลัง
2. มือซ้ายจับเข่าออก
3. กระบี่อยู่ทางขวาขนานพื้นชี้ไปทางข้างหลัง โกร่งหันออก
4. เข่าทั้งสองย่อ

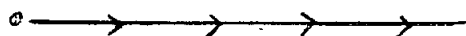
การเดิน การเดินแบ่งเป็น 2 แบบคือ

1. การเดินสลับหันปลา
2. เดินตรง

1. เดินสลับหันปลา

2. เดินตรง

ท่ากลับหัวสนามจากกรรว่า จะปฏิบัติเมื่อรำไม้รำไปสู่ระยะที่กำหนดหรือจบไม้รำหนึ่ง ๆ
มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมรำ
2. ควงกระบี่ 2 รอบ
3. ก้าวเท้าซ้ายไปหน้า 1 ก้าว
4. พลิกตัวกลับ กระบี่อยู่ที่เอว
5. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
6. รำข้างเสมอหัว
7. วางเท้าลง มือซ้ายจับอก
8. วาดกระบี่ลงคม

กรรว่า มีไม้รำอยู่ 12 ไม้รำ จะเริ่มจากท่าคุมรำทุกครั้งมีวิธีปฏิบัติดังนี้

ไม้รำที่ 1 ลอยชาย

การเก็บรำ เก็บสลับพื้นปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ท่าคุมรำ
2. เท้าซ้ายก้าวเดินเฉียงไปทางขวา 1 มุมฉาก ย่อเข้าซ้าย
3. ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าขวารำควมมือซ้ายเสมอหัว ยืนด้วยเท้าขวา
4. หมุนตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วาดกระบี่ไปทางซ้าย วางเท้าขาลงก้าวเท้า
ขวาเดิน 1 ก้าว ย่อเข้าขวา
5. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวา มือซ้ายรำเสมอหู หันตัวไปทางขวา
1 มุมฉาก วางเท้าขวา เริ่มต้นท่าใหม่

ไม้รำที่ 2 ควงหักหู (หักหู)

การเดินรำ เดินสลับทับปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ท่าคุมรำ
2. ควงกระบี่ 2 รอบ ค้างศอกขึ้นทางขวา กระบี่ชนานกับพื้นเสมอไหล่ เข้าซ้ายย่อ
3. ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
4. หันไปทางซ้าย 1 มุมฉาก จ้วงกระบี่ลงทางซ้าย 1 รอบ วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า มือซ้ายจับเชือก
5. ก้าวเท้าขวาเดินเฉียงไปทางซ้าย 1 ก้าว หมายมือขวาอแขนกระบี่ตั้ง 45 องศา ย่อเข้าขวา
6. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้นรับศอกขวา มือซ้ายรำข้างเสมอไหล่ หันไปทางขวา 1 มุมฉาก
7. วางเท้าขวาลงข้างหน้า ควงกระบี่ 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายเดินเฉียงไปทางขวา เข้าซ้ายย่อ เริ่มคนใหม่

ไม้รำที่ 3 เหน็บข้าง

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ท่าคุมรำ
2. ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว เข้าซ้ายย่อ ยกเท้าซ้ายขึ้น
3. วางเท้าซ้ายลง มือซ้ายรำเสมอคิ้ว
4. บิดตัวกลับไปทิศตรงข้าม กระบี่เหยียดตั้ง 45 องศา เข้าขวาย่อ มือซ้ายจับเชือก

- จังหวะที่ 5 ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 6 วางเท้าขวา กระบี่แนบลำตัว มือซ้ายแตะกระบี่ กระบี่ชนานพื้น
ไปข้างหน้า
- จังหวะที่ 7 ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 8 นึกตัวไปทางขวา 2 มุมฉาก วางเท้าขวาลงข้างหน้า
วาคกระบี่ไปทางขวาในท่าคว่ำ เริ่มคั้นไหม

ไม้รำที่ 4 ค้างคอก

การเก็บรำ เก็บสลับหันปลา

มวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าคว่ำ
- จังหวะที่ 2 ยกกระบี่เสมอใบหูขวาไปข้างหน้า ก้าวเท้าซ้ายเดินเฉียงไป
ทางขวา 1 ก้าว เข่าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 3 ลากเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น ค้างคอกบนเข่าซ้ายมือ
แตะกระบี่
- จังหวะที่ 4 หันตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วางเท้าขวาลงข้างหน้า
กระบี่เสมอใบหูขวาหันไปด้านหน้า มือซ้ายจับเข่าออก
- จังหวะที่ 5 ก้าวเท้าขวาเฉียงไปทางซ้าย 1 ก้าว ลากสอกขวาลงทแยงกระบี่
ขึ้น 45 องศา ลากเท้าซ้ายซีกเท้าขวา
- จังหวะที่ 6 ยกเท้าขวาขึ้นรับสอกขวา มือซ้ายรำข้าง หันตัวไปทางขวา
1 มุมฉาก
- จังหวะที่ 7 วางเท้าขวาลงข้างหน้า มือซ้ายจับเข่าออก ยกกระบี่เสมอใบหู
เริ่มต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 5 จ้วงหน้า-จ้วงหลัง

การเคียวรำ เกินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ทำควมรำ
- จังหวะที่ 2 ควงกระบี่ 2 รอบ ยกกระบี่ชี้ไปข้างหน้าชนาพื้นเสมอใบหู ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว
- จังหวะที่ 3 ลากเท้าขวาชีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 4 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า เริ่มจ้วงกระบี่ลงซ้ายวนไป 1 รอบ
- จังหวะที่ 5 ก้าวเท้าขวาเกินออกหน้า 1 ก้าว สกอกขวางหงายกระบี่ตั้ง 45 องศา ย่อเข่าขวาเล็กน้อย
- จังหวะที่ 6 ลากเท้าซ้ายชีกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้า มือซ้ายรำข้างเสมอใบหู สกอกขวางบนเข่ามือขวาหงายกระบี่ 45 องศา
- จังหวะที่ 7 นึกตัวหมุนกลับไปทิศตรงข้าม วางเท้าขวาก้าวเท้าซ้าย 1 ก้าว ยกกระบี่พลิกกลับชี้ชนาพื้นเสมอใบหู มือซ้ายจับเข่าอก เข่าซ้าย ย่อเล็กน้อย
- จังหวะที่ 8 ลากเท้าขวาชีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
- จังหวะที่ 9 จ้วงกระบี่ลงทางซ้ายมือ 1 รอบ เท้าซ้ายวางข้างหลัง สกอกขวางอกระบี่ตั้งเฉียง 45 องศา
- จังหวะที่ 10 ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้า มือซ้ายรำหน้า เสมอใบหู วางเท้าขวาลงข้างหน้า
- จังหวะที่ 11 นึกตัวไปทางซ้ายมือ เริ่มคนท่าใหม่

ไม้รำที่ 6 ปกหน้า-ปกหลัง

การเคียวรำ เกินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 ควงกระบี่ 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว
มือซ้ายเหยียบครีบกกระบี่ข้างหน้า เข่าซ้ายย่อเล็กน้อย
- จังหวะที่ 3 ลากเท้าขวาชีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า
- จังหวะที่ 4 บิดตัวกลับหลังหันไปทิศตรงข้าม วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า
ยกกระบี่ขึ้นเหนือศีรษะ
- จังหวะที่ 5 ควงกระบี่ 2 รอบ มือซ้ายจับเข่าอก ก้าวเท้าขวาออกหน้า
1 ก้าว
- จังหวะที่ 6 มือซ้ายเหยียบคอกกระบี่ด้วยปลายนิ้ว เข่าขวาย่อเล็กน้อย
- จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้า
- จังหวะที่ 8 ยกกระบี่ขึ้นเหนือศีรษะ มือซ้ายจับเข่าอก
- จังหวะที่ 9 ควงกระบี่ 2 รอบ วางเท้าขวาลงข้างหน้า ลากเท้าซ้าย
ชีกเท้าขวา ยกเท้าขวามือบิดตัวกลับหลังหัน เริ่มตบเท้าใหม่

ไม้รำที่ 7 ท่ายักษ์

การเดินรำ เดินตรงโดยหันทางซ้ายข้างลำตัวไปในทิศทางที่เดิน

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า กระบี่อยู่ชอกไหล่ มือซ้าย
แตะต้นขาซ้าย เข่าทั้งสองย่อ สะบักหน้าไปทางซ้าย
สะบักหน้าไปทางขวา
- จังหวะที่ 3 ยกกระบี่ขึ้นขวา ซ้ายสลับกัน หันเป็นรูปกาลมบาท
- จังหวะที่ 4 ลกกระบี่ลงตั้งหน้าขา
- จังหวะที่ 5 ยกเท้าขวาหันไปทางทิศตรงข้าม เริ่มตบเท้าใหม่

ไม้รำที่ 8 สอยขาว

การเดินรำ เดินตรงโดยหันข้างไปทิศทางที่เดิน

มวนขีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ทั้งกระบี่อยู่ข้างหน้า มือซ้ายคว้ามือและกระบี่
เข้าทั้งสองย่อ
- จังหวะที่ 3 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าขวาขึ้น แขนซ้ายวางบนเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 4 วางเท้าซ้ายลงก้าวเท้าขวาเดินไปข้างหน้า ยกกระบี่ขึ้นสอย
กลับหันไปอีกทางหนึ่ง
- จังหวะที่ 5 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายคว้าเสมอใบหู
- จังหวะที่ 6 วางเท้าขวาลงทางข้าง เข้าทั้งสองย่อ มือซ้ายจับเข้าอก
- จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวาขึ้น ยกกระบี่สอยขึ้นกลับไปข้างหลัง
- จังหวะที่ 8 วางเท้าซ้ายลงตามทิศทางเดิม
- จังหวะที่ 9 กระบี่ตั้งเฉียงทางขวา 45 องศา
- จังหวะที่ 10 ยกเท้าขวาขึ้นทางข้างขวา มือซ้ายคว้าหน้าเสมอใบหู
- จังหวะที่ 11 วางเท้าขวาลง ปล่อยกระบี่พลิกมือลง มือซ้ายแตะกระบี่

ไม้รำที่ 9 ควางแคะ

การเดินรำ เดินตรงโดยหันข้างไปทิศทางที่จะเดิน

มวนขีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 ควางกระบี่ 2 รอบ เข้าทั้งสองย่อ วางกระบี่บนฝ่ามือซ้าย
เลื่อนเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวา สอดขวางบนเท้าขวา

- จังหวะที่ 3 หมุนตัวกลับหลัง หางเท้าขวาลงข้างขวา คบกระบี่ 2 รอบ
มือซ้ายจับเข่าออก
- จังหวะที่ 4 ย่อเข้าทั้งสองลงกระบี่วางบนฝ่ามือซ้าย เลื่อนเท้าซ้ายชิดเท้าขวา
ยกเท้าขวาหมุนตัวกลับหลัง
- จังหวะที่ 5 วางเท้าขวาคบกระบี่ 2 รอบ มือซ้ายจับเข่าออก ก้าวเท้าซ้าย
เดินตรงคานหน้า
- จังหวะที่ 6 ย่อเข้าทั้งสองลง กระบี่วางบนฝ่ามือซ้ายอยู่ข้างหน้า ยกเท้าขวาขึ้น
- ไม้รำที่ 10 แหกฉาน
- การเก็บรำ เดินทางและสลัมพันปลาทางคานซ้าย

มวชปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 คบกระบี่ 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงออกไปข้างหน้า 1 ก้าว
- จังหวะที่ 3 ลดกระบี่เฉียงลงพื้น 45 องศา หันหลังมือซ้ายชี้ขนานไปตามกระบี่
เข้าซ้ายย่อ ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 4 วางเท้าซ้ายลง ยกกระบี่ตั้งเหนือศีรษะ แขนทั้งสองกางออก
กระบี่ขวาตั้ง เข่าซ้ายย่อ
- จังหวะที่ 5 พลิกตัวกลับหลังหันไปทิศตรงข้าม รวบแขนทั้งสองบรรจบกันที่
หน้าอก กระบี่ตั้ง คามองลอดใต้ศอก ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา
- จังหวะที่ 6 ยกเท้าขวาขึ้น หันไปทางขวา 1 มุมฉาก วางเท้าขวาลง
ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา
- จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้า หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก วางเท้า
ขวาลง คบกระบี่ 2 รอบ

ไม้รำที่ 11 ลกลอการเดินรำ เดินตรงมีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 หิ้วกระบี่ลงชันนาคันข้างหลัง ก้าวเท้าซ้ายเดินตรง
มือซ้ายกำเหนือคิ้ว ทัศนะมองปลายกระบี่ ยกเท้าขวาขึ้น
- จังหวะที่ 3 ยกเท้าขวาขึ้นหันกลับไปทางขวา 2 มุมฉาก วางเท้าขวาลง
มือซ้ายกำเข่าออก กระบี่อยู่เสมอนานาฉากขึ้นไปข้างหน้า
- จังหวะที่ 4 ยกเท้าขวาขึ้น พลิกตัวไปทางซ้าย 2 มุมฉาก มือซ้ายกำเหนือคิ้ว
ทัศนะมองปลายกระบี่

ไม้รำที่ 12 เขียวเทียนการเดินรำ เดินสลับฟันปลามีวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 ท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 ยกกระบี่ขึ้นตั้งบนฝ่ามือซ้ายอย่างข้างหน้า ก้าวเท้าซ้ายเดินเฉียงไป
ทางขวา 1 ก้าว ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 3 ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า หมุนตัวไปทางซ้าย 1 มุมฉาก วางเท้าซ้าย
ลงข้างหน้า
- จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาเดินเฉียงไปทางซ้าย 1 ก้าว ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา
- จังหวะที่ 5 ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้า มือซ้ายรำเหนือไกรงกระบี่
- จังหวะที่ 6 หมุนตัวไปทางขวา 1 มุมฉาก กระบี่วางบนฝ่ามือซ้าย วางเท้าขวา
ลงข้างหน้า ก้าวเท้าซ้ายเดินเฉียง 1 ก้าว เริ่มค้นท่าใหม่

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง วัฒนธรรมกระบี่กระบอง
โรงเรียนยานนาเวศวิทยาฯ 1

การถวายบังคม

ทำนั้ง เสร็จหมดถวายบังคม นั้งคุกเข่าบนส้นเท้าทั้งสอง เข่าแยกพองาม มือวางบนเข่า
กระบี่วางทางซ้ายมือ

ท่าถวายบังคม เป็นท่าเริ่มต้นของการ เล่นกระบี่ มีลักษณะการปฏิบัติดังนี้

1. พนมมือทั้งสองนิ้วหัวแม่มือจรดระหว่างอก นั้งบนส้นเท้า ลำตัวตั้งตรง
2. ก้มตัวลงกราบมือเหยียดไปข้างหลัง
3. คึงมือกลับมาพนมที่อกคึง เค็ม
4. วักมือมาจากหน้าอกโดยแขนเหยียดคึง หน้าเงย
5. วักมือกลับมาอยู่ในท่าพนม

การขึ้นพรหม แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การขึ้นพรหมนั้ง และการขึ้นพรหมยืน

การขึ้นพรหมนั้ง จากท่านั้งคุกเข่าพนมมืออยู่ท่อน นั้งทับขวาใหญ่ต่อสู้กระบี่วาง
ทางซ้าย ปลายชี้ไปข้างหลัง หลังจากถวายบังคมแล้วปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1 ถวายบังคม การนั้งหันซ้ายขวามือใหญ่ต่อสู้
วางกระบี่ไว้ทางซ้ายมือ หันไกลวงกระบี่ออกนอกลำตัว

จังหวะที่ 2-3 ไหว้กระบี่มือขวาจับกระบี่วักข้ามศรีษะมาแนบลำตัว สอกตั้งฉาก
มือซ้ายจับเข่าออก พร้อมทั้งตั้งเข่าขวาควยเทาขวา

1 สมภาษณ์ นิตศัน ชาญประโคน, หัวหน้าหมวดพลานามัย โรงเรียนยานนาเวศ
วิทยาฯ 1 กุมภาพันธ์ 2526.

- จังหวัดที่ 4 เปลี่ยนเป็นตั้ง เข้าย้าย
- จังหวัดที่ 5 โหลดน้ำหนักควอยบนเข่าทั้งสองทิ้งอู่กระบี่ เสร็จแล้วร่าหน้า
- จังหวัดที่ 6 คึงมือจับเข่าอก
- จังหวัดที่ 7 หมุนตัวกลับหลังหันตั้ง เข่าขวา วาดกระบี่มาเห็นทางซ้าย
- จังหวัดที่ 8 ร่าข้าง
- จังหวัดที่ 9 มือจับเข่ากวาดกระบี่ไปทางขวา สอดคึงฉากพร้อมทั้ง เปลี่ยนเป็นตั้ง เข้าย้าย
- จังหวัดที่ 10 โหลดหน้า เสร็จแล้วร่าหน้า
- จังหวัดที่ 11 มือจับเข่าอก
- จังหวัดที่ 12 หมุนตัวไปทางขวามือ ตั้ง เข่าขวา วาดกระบี่ไปเห็นทางซ้าย
- จังหวัดที่ 13 ร่าข้าง
- จังหวัดที่ 14 จับเข่าอก วาดกระบี่มาทางขวา สอดคึงฉากพร้อมทั้ง เปลี่ยนเป็นตั้ง เข้าย้าย
- จังหวัดที่ 15 โหลดหน้า
- จังหวัดที่ 16 ร่าหน้า
- จังหวัดที่ 17 จับเข่าอก
- จังหวัดที่ 18 หมุนตัวกลับลุกขึ้นยืน วาดกระบี่เห็นที่เอวทางซ้าย พร้อมกับยกเข่าขวารับ
- จังหวัดที่ 19 ร่าข้าง
- จังหวัดที่ 20 วาดกระบี่มาทางขวา ควง 2 รอบ อยู่ในท่าคุม

การขึ้นพรหมยืน ทำนั่งปฏิบัติเหมือนพรหมยั้ง แค้นหันหน้าตรง เข่าหาคู่ต่อสู้ กระบี่วางชี้ตรงไปข้างหน้า มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1 หันหน้าใหญ่ต่อสู้วางกระบี่ไว้วางหน้า ถวายบังคม เสร็จแล้วให้ไหว้กระบี่
- จังหวัดที่ 2 มือขวาจับกระบี่ที่ค้ำ มือซ้ายจับอยู่ที่อกพร้อมทั้งตั้ง เข่าซ้ายควยสันเท้า
- จังหวัดที่ 3 จ้วงยืน ไปทางทิศขวามือ
- จังหวัดที่ 4 ยกเข่าขวารับ ร่าข้าง
- จังหวัดที่ 5 วางเท้าขวา แล้วกวาดเท้าซ้ายกระบี่ที่ค้ำ

- จังหวะที่ 6 สืบเท้าขวามาชิดเท้าซ้าย แล้วยกเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 7-8 จ้วงเคิน
 จังหวะที่ 9 ชิดยก รำข้าง
 จังหวะที่ 10 วางเท้าขวา หมุนตัวกลับหลังกระบี่ที่คู้
 จังหวะที่ 11 ชิดยก
 จังหวะที่ 12-13 จ้วงเคิน
 จังหวะที่ 14 ชิด
 จังหวะที่ 15 ยก รำข้าง
 จังหวะที่ 16 วางเท้าขวา ยกกระบี่ที่คู้ ก้าวเท้าซ้ายหันไปทางซ้ายเมื่อ
 จังหวะที่ 17 ลากเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 18 ยกเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 19-20 จ้วงเคิน
 จังหวะที่ 21 ลากเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวา ยกเท้าขวารับ รำข้าง
 จังหวะที่ 22 วางเท้าขวา ยกกระบี่ที่คู้ หมุนตัวกลับหลังหัน
 จังหวะที่ 23 ชิดยก
 จังหวะที่ 24-25 จ้วงเคิน
 จังหวะที่ 26 ชิดยก รำข้าง
 จังหวะที่ 27 ควงกระบี่ 2 รอบ
 จังหวะที่ 28 วางเท้าขวาลง วาดกระบี่มาอยู่ในท่าคุม

ท่าคุมรำ จะใช้เมื่อเริ่มการรำและเสร็จสิ้นการรำไม่ว่าหนึ่ง ๆ จะปฏิบัติดังนี้

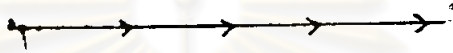
1. เท้าขวายูหนาเท้าซ้าย หางพอกประมาณเท้าขวาเฉียงข้างหน้าเล็กน้อย
2. มือซ้ายจับเข่าอก
3. กระบี่อยู่ทางขวามือ ชีไปข้างหลัง หงายมือกระบี่แนบลำตัวระดับเอว ขนานพื้น
4. เข่าขวาออก

การเดิน มี 2 แบบ คือเดินสลับฟันปลา และเดินตรง

1. เดินสลับฟันปลา

2. เดินตรง

การกลับหัวสนามในการรำ เมื่อรำไม้รำหนึ่ง ๆ จบ และสุดสนามก็กลับหัวสนาม
มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ท่าคุณรำ
2. ก้าวเท้าซ้ายเดินตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว ควางกระบี่ไปข้างหน้า 2 รอบ
3. กลับหลังหัน กระบี่อยู่ข้างซ้าย
4. มือซ้ายจับเข่าอก
5. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น
6. มือซ้ายรำข้างระกับโบหู
7. วาดกระบี่ขนานพื้นไปทางขวา วางเท้าขวาลงมือซ้ายจับเข่าอก
8. อยู่ในท่าคุณรำ

การรำ การรำไม้รำอยู่ 12 ไม้รำ จะเริ่มปฏิบัติคือจากท่าคุณรำปฏิบัติดังนี้

ไม้รำที่ 1

การเดินรำ เดินสลับฟันปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คุมรำ
 จังหวะที่ 2 กาวเท้าเฉียงมาทขวา
 จังหวะที่ 3 สืบเท้าขวาซิดเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 4 ยกเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 5 รำหน้า
 จังหวะที่ 6 วาดกระบี่กาวเฉียงซ้าย
 จังหวะที่ 7 สืบเท้าซ้ายซิดเท้าขวา
 จังหวะที่ 8 ยกเท้าขวา
 จังหวะที่ 9 รำข้างวางเท้าขวา วาดกระบี่
 จังหวะที่ 10 เริ่มทำใหม่

ไมรำที่ 2 ควงทักหู

การเดินรำ เดินสลับทับปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คุมรำ
 จังหวะที่ 2 ควงกระบี่ 2 ครั้ง ยกกระบี่ที่คู้หู พรหมทั้งคิ้วเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา
 จังหวะที่ 3 สืบเท้าขวาซิดเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 4 ยกเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 5 จ้วงกาวเดินเฉียงไปทางซ้าย
 จังหวะที่ 6 กาวเท้าขวาเดินเฉียงไปทางซ้าย สืบเท้าซ้ายซิดเท้าขวา
 จังหวะที่ 7 ยกเท้ารับ
 จังหวะที่ 8 รำข้าง
 จังหวะที่ 9 มือจับเข่าอก วางเท้าขวากาวเท้าซ้ายเฉียงมาทางขวา
 ควงกระบี่ 2 รอบ กระบี่ที่คู้หู

ไม้รำที่ 3 เหน็บข้าง

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คุ่มรำ
- จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายเดินตรง
- จังหวะที่ 3 สืบเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 4 ยกเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 5 รำหนา
- จังหวะที่ 6 มือจับอกหมอนตัวกลับหลัง เท้าขวายกหน้ากระหม่อม 45 องศา กับพื้น
- จังหวะที่ 7 ชิดเท้า
- จังหวะที่ 8 ยกเท้าขวา หมอนตัว
- จังหวะที่ 9 หมอนตัวกลับหลัง มือซ้ายยกอกกระหม่อมซึ่งเห็นที่เอว
- จังหวะที่ 10 วางเท้าขวา ชิดยก รำข้าง
- จังหวะที่ 11 วาดกระหม่อมอยู่ในท่าคุม มือจับเข้าอก

ไม้รำที่ 4 ตั้งศอก

การเดินรำ สลับหันปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คุ่มรำ
- จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา กระหม่อมตั้ง
- จังหวะที่ 3 สืบเท้าขวาชิดเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 4 ยกเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 5 ละมือซ้ายมาตั้งศอก บนเท้าซ้าย เหยียดนิ้วออกแตะกระหม่อม

- 6 ทุ่มข้อมือขวา วางเท้าซ้าย ถ้าวเท้าขวาเฉียงซ้าย มือจับเข่าออก
 7 สืบเท้าซ้ายชิดเท้าขวา
 8 ยกเข่าขวาขึ้น
 9 ำขาข้าง
 10 วางเท้าขวา มือจับเข่าออก แล้วถ้าวเท้าขวาเฉียงไปทางขวา
 11 เริ่มยกเท้าใหม่

ไม้เท้า 5 จังหวะหน้า จังหวะหลัง

การเดินรำ เก็บทรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- 1 จากท่าควม ควางกระบี่ 2 รอบ
 2 ถ้าวเท้าซ้ายเก็บทรง กระบี่ที่คู้หู
 3 สืบเท้าขวาชิดเท้าซ้าย
 4 ยกเท้าซ้าย
 5-6 จังหวะเดินเท้าขวาอยู่หน้า
 7 สืบเท้าซ้ายไปชิดเท้าขวา
 8 ยกเท้าขวา
 9 ำขาข้าง
 10 มือจับเข่าออก วางเท้าขวา
 11 ทุ่มตัวกลับหลังกระบี่ที่คู้หู เท้าซ้ายอยู่ข้างหน้า
 12 ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย
 13 ยกเท้าซ้าย
 14 จังหวะถอยหลังโดยถ้าวเท้าซ้ายถอยไปอยู่หลังเท้าขวา
 15 เท้าขวาอยู่หน้า
 16 ยกเท้าขวาขึ้นรับ
 17 ำขาข้าง

จังหวะที่ 18 มือจับเข่าออก วางเท้าขวา

จังหวะที่ 19 เริ่มต้นท่าใหม่

ไม้รำที่ 6 ควงป้องกัน

การเดินรำ เดินตรง

มวธิปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1 คุ่มรำ

จังหวะที่ 2 ควงกระบี่ 2 ครั้ง

จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายตรงไปข้างหน้า เขยิบคเชนซ้ายไปปกกระบี่
โดยเขยิบคนิ้ว กระบี่พาดคนิ้วหงส์

จังหวะที่ 4 สืบเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย แล้วยกเข่าซ้ายขึ้น

จังหวะที่ 5 ยึดค้วควงกระบี่ 2 ครั้ง โคนมือจับเข่าออก

จังหวะที่ 6 วางเท้าซ้ายหมุนตัวกลับหลัง เขยิบคเชนซ้ายไปปกเท้าขวาอยู่ข้างหน้า

จังหวะที่ 7 ถอนเท้าขวาขึ้น

จังหวะที่ 8 ควงกระบี่ 2 ครั้ง

จังหวะที่ 9 หมุนตัวกลับมากำมือใหม่

ไม้รำที่ 7 ท่ายักษ์

การเดินรำ เดินตรงโดยหันทางด้านข้างลำตัวไปในทิศทางที่เดิน

มวธิปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1 คุ่มรำ

จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายไปครึ่งก้าวหันข้างซ้ายให้ทางที่จะรำไปลดกระบี่

และมีมือซ้ายมาวนที่ท่อนข้างคอบน กางศอก และแปะเท้าเล็กน้อย

คามองตรง

- จังหวะที่ 3 มองซ้าย มองขวา แล้วมองตรง
 จังหวะที่ 4 ยกกระบี่ขึ้นรับเฉียงซ้าย หันเฉียงขวา
 จังหวะที่ 5 ลดกระบี่ไว้ที่เดิม ใช้เท้าซ้ายเป็นหลัก หมุนตัวแล้วใช้เท้าขวา
 เป็นหลัก หมุนตัวมาอยู่ในท่าเหมือนเดิม
 จังหวะที่ 6 เริ่มต้นท่าใหม่
 ไม้รำที่ 8 สอยคาว

การ เค้นรำ เค้นตรงโดยหันหลังคานข้างลำตัวไปในทิศทางที่เดิน

มวยปล้ำคังนึ

- จังหวะที่ 1 คมรำ
 จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายไปครึ่งก้าวหันข้างซ้ายให้ในทางที่จะไป ปลดยกกระบี่
 ลงจับในลักษณะกระบี่อยู่ที่นิ้วทั้งสี่ ย่อเข่าเล็กน้อย
 จังหวะที่ 3 สืบเท้าขวามาชิดเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 4 มือจับเข่าออก จ้วงกระบี่สอยคาวคางมอง ปลาดยกกระบี่พร้อมกัน
 ใช้เท้าซ้ายเป็นหลักหมุนกลับหลัง
 จังหวะที่ 5 กระบี่วนอยู่ที่คันทขา มือซ้ายจับมือขวา
 จังหวะที่ 6 สืบเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวา
 จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวา
 จังหวะที่ 8 รำหนา
 จังหวะที่ 9 ปลดยกกระบี่ลงละมือซ้ายลงและอยู่บนกระบี่พร้อมทั้งวนเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 10-11 ยกเข่าซ้ายละมือมาจับเข่าออก
 จังหวะที่ 12 จ้วงสอยคาวใช้เท้าขวาเป็นหลัก หมุนตัวกลับหลัง
 จังหวะที่ 13 ตั้งกระบี่อยู่ที่คันทขา
 จังหวะที่ 14-15 ยกเท้าขวารับ รำหนา
 จังหวะที่ 16 เริ่มต้นท่าขว้ออีก

ไม่ว่าที่ ๙ ควงแคะ

การเดินรำ เดินตรงโดยหันทางด้านข้างลำตัวไปในทิศทางที่เค้ม

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คุ่มรำ
- จังหวะที่ 2 ควงกระบี่ 2 ครั้ง ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า
- จังหวะที่ 3 หันข้างซ้ายให้ทางที่จะไปปล่อยกระบี่ลงไปอยู่ที่คนขวา โดยแก้มือซ้ายรับ กระบี่อยู่บนฝ่ามือ เข่าย่อ
- จังหวะที่ 4 ยกเท้าขวา
- จังหวะที่ 5 มือจับเข่าออก ควงกระบี่ 2 ครั้ง หมุนตัวกลับหลังไปทางขวา
- จังหวะที่ 6 วางกระบี่ลงบนฝ่ามือซ้าย วางเท้าขวาลง
- จังหวะที่ 7 สืบเท้าซ้ายชิดเท้าขวา
- จังหวะที่ 8 ขอดเท้าขวาควงกระบี่ 2 ครั้ง
- จังหวะที่ 9 วางเท้าขวาเริ่มคนท่าใหม่

ไม่ว่าที่ 10 แหวกมาน

การเดินรำ เดินตรง และสลับหันปลาออกทางด้านซ้าย

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คุ่มรำ
- จังหวะที่ 2 ควง 2 ครั้ง ก้าวเท้าซ้ายตรงไปข้างหน้า
- จังหวะที่ 3 หมุนตัวนำกระบี่ลงเหยียดแขนซ้ายไปยกกับขนานกับกระบี่
- จังหวะที่ 4 สืบเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย
- จังหวะที่ 5 ยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 6 ยึดตัวขึ้นพร้อม ๆ กับเหยียดแขนทั้งสองแหวกไปข้างลำตัวและวางเท้า

- จังหวะที่ 7 หมุนตัวกลับหลัง วาดมือทั้งสองเข้าหากันนิ้วมือซ้ายเรียงชิดติดกันแต่ละกระบี่ที่เหนือโครง
- จังหวะที่ 8 สับเท้าซ้ายมาชิดเท้าขวา ยกเท้าขวากระบังอก
- จังหวะที่ 9 หมุนกลับมาทางขวาวนเท้าขวาลง
- จังหวะที่ 10 สับเท้าซ้ายไปชิดเท้าขวาดีก และยกเท้าขวา
- จังหวะที่ 11 หมุนกลับมาทางขวาวนเท้าขวา
- จังหวะที่ 12 เริ่มต้นท่าใหม่

ไม้รำที่ 11 ลคลอ

การเดินรำ เดินถอยตรง

มวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คมรำ
- จังหวะที่ 2 ก้มตัวลงมองปลายกระบี่มือซ้ายกำป้องหน้าฉาก เท้าขวาอยู่เบื้องข้างหน้า
- จังหวะที่ 3 สับเท้าซ้ายไปทางซ้ายมือ
- จังหวะที่ 4 ยกเท้าขวาเล็กน้อยวาดกลับหลังโดยใช้เท้าซ้ายเป็นหลัก
- จังหวะที่ 5 ยกกระบี่ป้องหน้าฉาก มือซ้ายกำทับศอก
- จังหวะที่ 6 สับเท้าซ้ายไปข้างหลังทางขวามือ
- จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวาเล็กน้อย หมุนกลับมาอยู่ในท่าเริ่มต้น
- จังหวะที่ 8 เริ่มต้นท่าใหม่

ไม้รำที่ 12 เจ็ญเทียน

การเดินรำ เดินสลับหันปลา

มวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 คมว่า
 จังหวะที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายเฉียงไปทางขวา ยกกระบี่ตั้งบนมือซ้าย โดนมือซ้าย
 แฉ่มือรับ
 จังหวะที่ 3 สืบเท้าขวาไปชิดเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 4 ยกเท้าซ้าย
 จังหวะที่ 5 หมุนตัวมาทางซ้ายวงเท้าซ้าย แล้วก้าวเท้าขวาเฉียงซ้าย
 มือซ้ายเลื่อนมาปกเหนือโกร่ง
 จังหวะที่ 6 สืบเท้าซ้ายไปชิดเท้าขวา
 จังหวะที่ 7 ยกเท้าขวา
 จังหวะที่ 8 หมุนตัวมาทางขวา วางเท้าขวา ก้าวเท้าซ้ายเฉียงขวา
 จังหวะที่ 9 เริ่มทำใหม่

ลักษณะของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง สำนักคามพุทโธสวรรค์¹

การถวายบังคม

ท่านั่งเตรียมถวายบังคม

1. ยืนตัวตรงถือกระบี่ด้วยมือขวา โกร่งกระบี่หันออกด้านหน้า ตัวกระบี่
 อยู่แบบลำตัวปลายชี้ขึ้นบนตามแนวไหล่
2. ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าวนับเป็นจังหวะ 1 จังหวะ 2 กูกเข้าขวา
 จังหวะ 1 กูกเข้าซ้าย
3. กระบี่วางไว้คานหนาระหว่างเข่าทั้งสอง ห่างจากเข่าทั้งสอง คานละ
 ประมาณ 1 คืบ
4. มือทั้งสองวางบนต้นขาทั้งสอง เข่าทั้งสองแบะออก นั่งบนส้นเท้าทั้งสอง
 ลำตัวตั้งตรง

ถ่ายวีดิโอ เทป สมัย เมษะมาน, หัวหน้าสำนักคามพุทโธสวรรค์

ท้าววายนังคัม

เริ่มท้าววายนังคัมโดยการยกมือออกไปประสานกันค้ำหน้า ยกขึ้นเหนือหน้าผาก แล้วลกลงระดับอก ว่าลึกลงครุมาอาจารย์ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ต่อจากนั้นเริ่มทำการกราบพระรัตนไตร 3 ครั้ง โดย เริ่มจากมือซ้ายลกลงแตะที่มือขวาตามลงแตะพื้นพร้อม กับตัวเอาน้ำผากและหลังมือทั้งสองที่อยู่กับพื้น ต่อไปถึงมือซ้ายเข่าอกมือขวาคึงตาม เข่าผา ประสานกันไว้ที่อกตามเดิม ทำเช่นนี้ 3 ครั้ง ขณะที่ทำให้รำลึกถึงคุณบิดามารดา คุณครู บานาจารย์ คุณพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ เป็นการสำรวมจิตใจไม่ให้ประมาทใหม่มีความ ยึดมั่นในครุมาอาจารย์ เมื่อกราบครบ 3 ครั้งแล้วให้เอามือทั้งสองมาลูบผมเพื่อใหม่ประสิทธิ์ ประสาทในตัวเราขอให้เกิดสติปัญญา เกิดกุศล กายทิพย์ ใหร่างกายอยู่ยงคงกระพันชาติ

ต่อจากนั้นเริ่มการท้าววายนังคัม โดยเอามือประสานกันไว้ข้างหน้าแล้วยกมือทั้งสอง ขึ้นเหนือศีรษะ แล้วลคมือทั้งสองมาไว้ที่อก แตะลงที่พื้นแล้วคึงเข่าออกอีกครั้งหนึ่ง จากนั้น ค้มมือทั้งสองไปข้างหน้าก้มตัวตาม ต่อไปจึงค้มมือทั้งสองไปข้างหน้าแล้วยกขึ้นมาจับเหนือหน้าผาก เองหน้าขึ้น นิ้วหัวแม่มือจกที่หัว ค้อมไปนำมือทั้งสองมาอยู่ระดับอก ลกลงแตะพระเมษรณี เพื่อขอขมาลาโทษค้มมือทั้งสองไปข้างหน้าก้มตัวตาม แล้วค้มมือทั้งสองไปข้างหน้ายกขึ้นจับ เหนือศีรษะทำเช่นนี้ 3 ครั้ง ขณะที่ทำการท้าววายนังคัมนี้รำลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ขณะที่ มือทั้งสองแตะพระเมษรณีนึกขอขมาลาโทษ ใหม่าลลจิตลลใจให้เกิดปัญญา ขอคารวะ ครุมาอาจารย์ทั้งหลายที่อยู่ทั้งสี่ทิศไม่ว่าจะเป็นทิศใด ๆ ใหม่ารับรูกการว่าท้าววายในครั้งนี้นัก

การขึ้นพรหม มี 2 ลักษณะคือการขึ้นพรหมนั่ง และ การขึ้นพรหมยืน

การขึ้นพรหมนั่ง

เริ่มค้มยืนตรง เหมือนพรหมยืนแต่หันค้ำหน้าขวาให้คุกคู้ ต่อจากนั้นนั่งใน ท่าเตรียมท้าววายนังคัม และเริ่มท้าววายนังคัม 3 จบ โดยกระบี่วางอยู่ทางค้ำซ้ายระดับหัวเข่า โกร่งควรวาลงพื้น เริ่มค้มโดย หลังจากท้าววายนังคัมเสร็จ มือขวาไปจับกระบี่ทางค้ำซ้าย ต่อจากนั้นยกกระบี่ข้ามศีรษะไปทางค้ำหลัง มือซ้ายเปลี่ยนเป็นจับอยู่ที่อกกระดกเท้า ซ้ายขึ้นค้ำมองค้ำปลายกระบี่ จังหวะค้อมไปรำซ้ายข้างหน้า พร้อมกับคึงเข่าซ้ายปลายเท้าเปิด

จึงหว่านต่อไปโล้วไปข้างหน้าเขาจุดที่ กระดกเท้าขวาขึ้นข้างหลัง ยุกตัวกลับมา นั่งบนสันเท้าขวา
ตามเดิม โล้วไปข้างหน้าอีกครั้งพร้อมกับวาคกระบี่ไปทางซ้ายระดับเอว หน้าหันมองตามปลายกระบี่

ต่อไปหันหน้ามองทางขวามือ พร้อมกับตั้งเท้าขวาเปิดปลายเท้าขวา ยกกระบี่
ขึ้นข้ามศีรษะ มือซ้ายเปลี่ยนมาจับเข่าออก เปลี่ยนเท้าขวาภายในท่าคุกเข่า กระบี่ลดลง
มาอยู่ที่ตบขาขวา มือซ้ายเปลี่ยนเป็นตั้งอยู่คานหน้าระดับอก จึงหว่านทั้งหมดท่าที่ติดต่อกันไป

ต่อไป มือซ้ายเปลี่ยนเป็นจับ มือขวาผ่านข้างหน้าไปทางคานซ้าย
ข้ามศีรษะไปอยู่ทางคานหลัง ปลายกระบี่จะชี้ไปทางคานหลัง กระบี่ขนานกับพื้นแขนออกห่าง
ลำตัว หน้ามองไปตามปลายกระบี่หันไปทางคานหลัง กระดกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง

ต่อไป รัวหน้าเสมอตัว พร้อมกับตั้งเท้าซ้าย ปลายเท้าซ้ายเปิด
โล้วมาข้างหน้าเขาไม่ชนพื้นกระดกเท้าขวาขึ้นข้างหลัง โล้วกลับไปนั่งบนสันเท้าขวาอย่างเดิม
ต่อจากนั้นโล้วไปข้างหน้าอีกครั้งหนึ่งให้เข่าชนพื้น พร้อมกับวาคกระบี่ทางซ้ายระดับเอว หน้าหัน
ไปทางขวาพร้อมกับตั้งเท้าขวา ยกกระบี่ข้ามศีรษะ มือซ้ายจับเข่าออก เปลี่ยนเท้าขวาไป
ตั้งอยู่ในท่าคุกเข่าพร้อมกับมือซ้ายตั้งอยู่หน้า กระบี่ลดลงระดับตบขา ทำเช่นนี้ต่อไปในทิศที่ 3
แล้วขวาหันไปในทิศที่ 4 จึงหว่านสุดท้ายของทิศที่ 4 ลูกขึ้นยืนในจังหวะที่รัวหน้าอยู่ กระบี่
อยู่คานหลังทางขวา

ต่อไปคืบเท้าซ้ายเข็ด โดยยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหน้า ยุกตัวลง
วางเท้าซ้ายวาคกระบี่ไปทางซ้ายระดับเอวหน้ามองตาม กลับหลังหัน มือซ้ายจับเข่าออก
ก้าวเท้าซ้ายซีกเท้าขวาควมเทาเข็ด รัวข้าง ลงคืบโดย ยกกระบี่ข้ามศีรษะ มือซ้ายจับเข่าออก
แล้วขวาออกมาตั้งระดับอก เหนือเข่าอยู่ทางคานตบขาขวาวางเท้าขวาลง ยุก ยึดโดยลาก
เท้าซ้ายเข่าหาลำตัว แล้วยวบลงในท่าคืบ

การขึ้นพรหมยืน

ต่อจากการถวายนั่งคืบหันหน้าให้ศอกคู่ มือทั้งสองจะประสานอยู่
ที่อกในท่าพนมมือ เริ่มจับอาวุธโดยไข่มือขวาเข้ามาจับกระบี่ ตามองที่กระบี่ มือซ้ายตั้ง

ออกมาข้างหน้า จากน้ะยกกระบี่ขึ้นค้ำหวางขวาปลายกระบี่จรดข้างบน แขนงมือออกทางลำค้ว
 ซ้อมมือหักเข้าหาลำค้ว ซ้อมออกทางประมาณ 135 องศา คึงเข้าซ้ายข้างหน้าเปิดปลายเท้า
 โล้ค้วไปข้างหน้าเข้าจกพื้น ยกเท้าขวาขึ้นข้างหลัง คางของปลายกระบี่ ปลายกระบี่จะไป
 ทางไหนหน้าและสายตาคะต้องมองตามไปค้วย โล้ค้วกลับวางเท้าขวาลงลุกขึ้นยืน ยักค้วขึ้น
 เท้าเป็น หน้าเป็น ออกเป็น หมายความว่าแต่ละส่วนไม่ค้ายคือ เท้าหน้าอกจะตองแข็งขึ้น
 ยืนตรงไม่ห่อเหี่ยว ค้อจากนั้นยกเท้าซ้าย แล้ววางเท้าซ้ายลง ก้าวเท้าขวาอีกค้วย
 คมเท้าซ้ายยกเท้าซ้ายขึ้นสูง ปลายเท้าบิคขึ้น หัวแม่เท้าจะชี้ไปทางคานซ้ายค้อมจะอยู่คานบน
 เชนนี้ทุกคั้ง ก้าวเท้าขวาค้อมไปข้างหน้าพร้อมกับจวงกระบี่ลงทางซ้าย ทางเท้าขวาเรื่อย
 เลยไปทางเท้าซ้าย หน้าจะหันค้อมกระบี่บิคคานข้างตามไปค้วย แล้วกลับมาในท่าสองกลอง
 คานหน้าปลายกระบี่ชี้เฉียงขึ้น 45 องศา โดยหน้าลำค้วกลับทางคานขวา ยกเท้าขวา
 ำข้างเสมอใบหู วางเท้าขวาลง บิคค้วหันไปทางซ้ายยกเท้าซ้ายขึ้นวางในทีกที่ 2 แล้วเริ่ม
 ทำซ้ำเหมือนเดิมจนสุดท่าแล้ว หันทางซ้ายเริ่มรำทีกที่ 3 ทำเหมือนเดิม เมื่อสุดแล้วหันซ้าย
 เริ่มรำทีกที่ 4 เชนเดิมจึงหวะสุดท้ายหลังจากจวงแล้วก้าวเท้าขวาหันหน้าบิคมาทางซ้ายพร้อม
 กับยกเท้าซ้ายขึ้น ำข้างเสมอใบหู ค้อมกระบี่ 2 รอบ วางเท้าขวาลงแล้วยักค้วขึ้นโดย
 คึงเท้าซ้ายลากเข้าหาเท้าขวา แล้วบิกลับในท่าค้อมท่าค้อมรำ กระบี่จะอยู่คนขวา มือซ้ายคึง
 เป็นวงอยู่คานหน้าระกับอก ลำค้วหันไปทางขวาโดยหันคางข้างขวาเข้าข้างหน้า เท้าขวาวาง
 ณะออกทางคานข้าง น้ะหนักค้วอยู่ทางขวา ลำค้วคึงตรงหน้าของตรงข้างหน้า

การค้อมรำ จะใช้ในโอกาสที่เริ่มค้อมรำและเมื่อจบการรำจะอยู่ในท่าค้อม มีวิธีปฏิบัติคั้งนี้

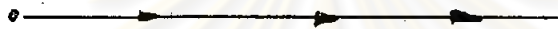
1. ยืนในท่าค้อม กระบี่อยู่มือขวาปลายจรดข้างบน
2. ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เท้าหันเป็นเส้นตรง เท้าซ้ายเปิดสนเท้า เท้าทั้งสองย่อ
3. ลำค้วคึงตรง
4. มือซ้ายคึงอยู่คานหน้าระกับอก หันสันมือออก นิ้วหัวแม่มือแยกออกงอเล็กน้อย นิ้วที่เหลือเรียงชิดคักกัน
5. กระบี่อยู่ระกับคานขวาปลายชี้ไปข้างหน้า

การเดินทาง มี 2 แบบ คือเดินสลับกับปลาและเดินตรง

1. เดินสลับกับปลา หรือเดินซิกแซก

2. เดินตรง ไป-กลับ

การกลับหัวสนามในการรำ

การกลับหัวสนามจากการรำเมื่อสิ้นสุดไม้รำ หรือสุดท้ายสนามจะรำกลับ

ในทิศทางเดิมจะใช้วิธีกลับหัวสนาม ปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมรำ
2. ยกเท้าขวา ตั้งกระบี่ทางขวาปลายจี่ขึ้นบนพร้อมกัน
3. ก้าวเท้าขวา ชิดเท้าซ้ายตาม พร้อมกับควงกระบี่ทำ 2 ครั้ง
4. จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ตั้งกระบี่อยู่ข้างหน้า แล้ว
ลดมาอยู่ระดับเอว พร้อมกับปักตัวกลับหลังหัน
5. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา คบเท้าขวาเชิด รำข้างตัวมือซ้าย
6. มือซ้ายจับเข้าอก แล้วจึงยกมาตั้งข้างหน้า กระบี่ที่อยู่ระดับเอว
ยกขาขึ้นศีรษะ มาไว้ทางขวาที่ต้นขาขวา วางเท้าขวาลง
7. ยึดตัวมาทางขวา พร้อมกับตั้งเท้าซ้ายเข้าหาลำตัว ขุนตัวลงอยู่
ในท่าเริ่มต้นที่จะรำต่อไป

การรำรำ

การรำรำจะมีอยู่ 12 ไม้มี่แต่ละไม้มี่จะมีชื่อเรียกตามลักษณะท่าทางของการรำรำ มีจังหวะแข็ง จังหวะอ่อน และแต่ละไม้มี่จะมีลักษณะท่ารำแตกต่างกัน และมีชื่อเรียกต่าง ๆ เช่น ท่าเคียนพรม ปกหน้าปกหลัง หนุ่พานแหวกช่องธำร่า เป็นต้น ลักษณะการรำรำแต่ละไม้มี่จะมีดังนี้

ไม้มี่ที่ 1 เคียนพรม

การ เคียนรำ เคียนตรง

วิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1 จากท่าค้อมรำ

จังหวะที่ 2 ยกเท้าขวาตั้งขึ้น วางเท้าขวาลงเฉียงทางขวา พร้อมทั้งกระบี่ขึ้นทางขวาปลายขึ้นประมาณ 45 องศา แขนเป็นวง

จังหวะที่ 3 ท้าวเท้าขวาตามเฉียงไปทางขวาพร้อมกับขอเท้าทั้งสอง

จังหวะที่ 4 ลากซีกเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้น ปลายเท้าแบะหงายขึ้น

จังหวะที่ 5 วางเท้าซ้ายลง ก้าวเท้าขวาตามพร้อมกับจ้วงกระบี่จากคานหน้า ย่นไปทางคานหลัง โดยพลิกตัวตามหันหน้าไปทางปลายกระบี่

ยกมาตั้งในท่าสองกลองข้างหน้า โดยไกรงหงายขึ้น กระบี่ชี้ 45 องศา ำหนักตัวอยู่บนเท้าซ้าย

จังหวะที่ 6 ก้าวเท้าซ้าย คบเท้าขวาเซ็ค มือซ้ายรำข้าง เช้าชน ขอศอกขวา

จังหวะที่ 7 ควงกระบี่ 2 รอบ ลงอยู่ในท่าค้อมรำ โดยยกตัวขึ้น ลากเท้าซ้าย ซีกเท้าขวา แล้วย่อตัวลงค้อมรำ

ไม่ว่าที่ 2 ปกหน้าปกหลัง

การเดินรำ เดินตรง

มวชิปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าคุมรำ
- จังหวะที่ 2 ยกเท้าขวาตั้งกระบี่ พร้อมกับก้าวเท้าขวาควงกระบี่ 1 รอบ ก้าวเท้าซ้าย รำหน้า กระบี่ปกหน้าปลายชี้ลงประมาณ 45 องศา มือที่รำอยู่ค้ำกับโกร่งกระบี่ ช้อมืออยู่ปลายโกร่งกระบี่
- จังหวะที่ 3 ยกเท้าซ้าย วางเท้าซ้ายลงโล่คิ้วไปข้างหน้า
- จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายวางเท้าซ้ายลงโล่คิ้วไปข้างหน้า
- จังหวะที่ 5 โยนกระบี่ข้ามศีรษะ มือซ้ายรำกระคมือตาม กลับหลังหันมาปก หางคาบตรงข้าม
- จังหวะที่ 6 ก้าวเท้าซ้าย ชิดเท้าขวา คบเท้าเข็ช
- จังหวะที่ 7 พลิกตัวกลับทางขวา กระบี่เปลี่ยนพลิกมาอยู่ระดับเอวซ้าย วางเท้าขวาลงมือซ้ายแตะกระบี่ระดับเอว มือเป็นวง
- จังหวะที่ 8 ย่อเท้าขวา พร้อมกับหันหน้ากลับทางขวา ก้าวเท้าซ้าย ชิดเท้าขวา มือซ้ายจับเข่าอก คบเท้าขวาเข็ช พร้อมกับรำข้าง
- จังหวะที่ 9 ในจังหวะเดียวกันมือซ้ายรำข้าง มือขวากระบี่ข้ามศีรษะพร้อมกับมือซ้ายจับเข่าอก แล้วตั้งอยู่คานหน้าในจังหวะนั้นลดกระบี่มาไว้ที่คนขาขวา
- จังหวะที่ 10 วางเท้าขวาลง ยึดตัวขึ้นทางขวา ลากเท้าซ้ายตาม ขุดตัวกลับ มาในท่าคุมรำ เริ่มต้นทำใหม่

ไม่ว่าที่ 3 หนุ่ยานแหวกฟองชารา

การเก็บว่า เก็บตรง

วิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าคุมว่า
- จังหวะที่ 2 ยกเท้าขวาพร้อมกับตั้งกระบี่ วางเท้าขวา ควางกระบี่ 1 รอบ
เกาเท้า ซ้ายตามเป็น 1 จังหวะ ทำ 2 จังหวะ
- จังหวะที่ 3 ในจังหวัดสุดท้ายก้าวเท้าซ้ายเลยไปข้างหน้า คบเท้าซ้ายเชิด
มือซ้ายยกขึ้นข้างหน้าคว่ำ ลงพร้อมกับปักกระบี่ลง 45 องศา
- จังหวะที่ 4 ในจังหวะยกเท้าซ้าย กางแขนออก 180 องศา กระบี่ตั้งปลายชี้ขึ้น
- จังหวะที่ 5 ยึดตัวขึ้น พร้อมกับกระโดดสลัดเท้า ซ้าย-ขวา โดยเท้าขวา
กระดกขึ้นข้างหลัง ในจังหวะที่ลงขวาให้ยืนด้วยเท้าขวาไว้
แล้วยกเท้าซ้ายตั้งอยู่ข้างหน้า
- จังหวะที่ 6 วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า เข่าทั้งสองย่อ กางแขนออก กระบี่
ตั้งขึ้นปลายชี้ขึ้นข้างบนอย่างเดิม
- จังหวะที่ 7 ทำท่าอ่าย แล้วค่อย ๆ บิดตัววาดแขนซ้ายเป็นวงกลมหลัง
ทางคานขวา มาป้องอยู่ระดับเดียวกับโกร่งกระบี่ ระดับคือ
โกร่งบิดหันเข้าหาหน้ามาก
- จังหวะที่ 8 ย่อเข้าขวา ลากเท้าซ้ายคบเท้าขวาเชิด ทำท่าแหวกฟองชารา
โดยกางแขนออกระดับขนานพื้น กาง 180 องศา
- จังหวะที่ 9 แล้วหมุนตัวกลับทางขวา ใช้เท้าขวาเท้าเดียวเป็นจุดหมุน
กางแขนทั้งสองข้าง ซ้อมือขวาถือกระบี่หันโกร่งเข้าหาลำตัว
- จังหวะที่ 10 เมื่อหมุนหน้าคานขวาแล้ว วางเท้าขวาลง
- จังหวะที่ 11 ในจังหวะนั้นรวมแขนทั้งสองมาไว้ข้างหน้าระดับหน้าอก โกร่งหันตรง
ไปข้างหน้า มือซ้ายป้องไว้หน้าโกร่งกระบี่
- จังหวะที่ 12 ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา คบเท้าขวาเชิด กางแขนทั้งสองออก
หมุนตัวไปทางขวา ลงในท่าคุมว่าเริ่มต้นใหม่

ไม้รำที่ 4 เด็ดถาย

การเก็บรำ เก็บตรง

วิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าคุมรำ เริ่มคืนตัวออก
- จังหวะที่ 2 ยกเท้าขวาทิ้ง เขาชั้นข้างหน้า กระทบตั้งอยู่คานข้าง ปลายชี้ขึ้นข้างบน
- จังหวะที่ 3 วางเท้าขวาลง กระดกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง คว่ำกระทบตั้งประมาณ 45 องศา ปลายชี้ลงพื้น โกร่งอยู่ข้างบน มือซ้ายจับคว่ำมืออยู่ข้างหน้า
- จังหวะที่ 4 ยกกระทบชี้ศีรษะไปตั้งอยู่ข้างหลัง ปลายกระทบชี้ไปทางข้างหลัง แขนตั้งห่างจากลำตัว มือซ้ายจับเข่าออกแล้วรำหน้าระดับคว่ำ หน้าหันไปมองทางกระทบ ชี้ด้วยเท้าขวา
- จังหวะที่ 5 กระดกเท้าขวาเข่าตั้ง เข่าอยู่คานหน้า วางเท้าซ้ายลง
- จังหวะที่ 6 ย่อตัวนำหนักลงที่เท้าซ้าย ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้ายตามเท้าซ้าย
- เชิดยกขึ้น วางเท้าซ้ายลง
- จังหวะที่ 7 พลิกกลับมาทางคานซ้าย พร้อมกับก้าวเท้าขวา มือขวาคว่ำกระทบเข้ามาทางคานซ้าย หันคานข้างขวา เป็นแนวตรงกับทิศทางที่จะเดิน มือขวาที่คว่ำกระทบนั้นคว่ำคิให้ปลายชี้ไปทางข้างหลังระดับเอว มือซ้ายตั้งเป็นวงแตะกระทบไว้
- จังหวะที่ 8 ลากเท้าซ้ายเชิดเท้าขวา มือซ้ายจับเข่าออก คบเท้าขวาเชิดยกขึ้น พร้อมกับมือซ้ายรำข้าง เสมอระดับคว่ำ
- จังหวะที่ 9 ยกกระทบชี้ศีรษะ มือซ้ายจับเข่าออก มือขวาคว่ำกระทบเข้ามาตั้งอยู่ระดับคานขวา ปลายชี้ไปข้างหน้า มือซ้ายเปลี่ยนเป็นตั้งอยู่ข้างหน้ายกตัว ลากเท้าซ้ายตาม ลูกศรคืนตัวอยู่ในท่าคุมรำ ตั้งต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 5 รำล่อ

การเก็บรำ เก็บสลัมพื้ปลา

วิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1 จากท่าคุณรำ
- จังหวัดที่ 2 ตั้งเช้าขวา มือขวาตั้งกระบี่ชี้ไปทางข้างหน้า
- จังหวัดที่ 3 วางเท้าขวาหลังพลิกตัวกลับหลังหันก้าวเท้าซ้ายเลยไปข้างหน้า มือซ้ายรำข้างระคับคิว มือขวาคว่ำมือนอกขึ้นเหนือศีรษะ แล้วพลิกกระบี่หงายมือขึ้นทางคานหลัง ปลายกระบี่ชี้ลงพื้นประมาณ 45 องศา โกร่งหงายขึ้น หน้ามองท่ากระบี่ ขณะนี้หันหลังอยู่
- จังหวัดที่ 4 ดอยเท้าขวาซีกเท้าซ้าย ก้าวเท้าซ้ายตรงไปข้างหน้า 2 จังหวัดเฉียงขึ้นไป แล้วยกเท้าขวาวางทางขวามือประมาณ 90 องศา มือซ้ายจับคว่ำมือลง มือขวาถกกระบี่มาไว้ทางขวามือ ปลายชี้ลงพื้นประมาณ 45 องศา มือขวาเป็นวงนักช้อมือโกร่งกระบี่อยู่คานบน
- จังหวัดที่ 5 ก้าวเท้าซ้ายซีกเท้าขวาเฉียงตรงขึ้นมา 2 จังหวัด แล้วยกเท้าซ้ายวางเฉียงไปทางเค็มมือซ้ายรำข้าง มือขวาถือกระบี่รำล่อโดยปลายกระบี่ชี้ลงพื้นประมาณ 45 องศา โกร่งหงายขึ้น
- จังหวัดที่ 6 ก้าวเท้าขวาซีกเท้าซ้ายเฉียง 2 จังหวัดเหมือนเค็ม จังหวัดสุดท้าย ยกเท้าขวาขึ้น หมุนตัววางเท้าขวาในทางตรงมือซ้ายที่จับคว่ำอยู่นำเขมามาจับที่อก มือขวาคือกระบี่รำล่ออยู่ ยกขึ้นแล้วหมุนข้อมือให้กระบี่มาอยู่ทางข้างหน้า
- จังหวัดที่ 7 ในจังหวัดเดียวกันก้าวเท้าซ้าย ควงกระบี่ 2 รอบ พลิกตัวกลับหัวสนมเริ่มต้นทำใหม่

ไม้รำที่ 6 มัจฉุสศักดิ์คาน

การเคียวรำ เก็บตรง

วิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1 จากท่าควมรำ
- จังหวะที่ 2 ยกเท้าขวาตั้งเข่า มือขวาถือกระบี่ตั้งอยู่ปลายกระบี่ชี้ไปข้างหน้า
วางเท้าขวาก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว มือขวายกกระบี่ขึ้น
พลิกกระบี่หมุน ให้โกร่งชี้ขึ้นข้างบน ปลายกระบี่ชี้ลงพื้นประมาณ
40 องศา แขนขวายกขึ้นสูงระดับศีรษะ เป็นวง
- จังหวะที่ 3 ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้ายยกเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 4 วางเท้าซ้ายลง พร้อมกับก้าวเท้าขวามาชิดแกวแล้วเดินไป
แล้วก้าวเท้าซ้ายตามขึ้นไปวางอยู่หน้าเท้าขวา ในจังหวะที่วางเท้า
ซ้ายก้าวเท้าขวาเดินไป ตั้งเข่าบิดตัวหันด้านข้างไป โดยบิดทางซ้าย
จังหวะของมือขณะก้าวเท้าลงมือขวามาอยู่ระดับเอว พลิกกระบี่
ให้โกร่งหันออกนอกลำตัว แล้วแทงสอดไปจนสุดแขน กระตุกยกขึ้น
ระดับศีรษะ กระตุกพลิกมือให้โกร่งไปอยู่ด้านหลังซึ่งตรงข้ามกับ
ขณะที่สอดแทงในจังหวะที่กระบี่กระตุกกลับแล้วพลิกมาลคอยู่ระดับ
ศีรษะนั้น มือซ้ายจะรกรขวางแล้วยกเท้าสูง มือขวาจะลดลงระดับเอวและ
อยู่ไกล ๆ กับเท้าระดับหน้าแข้ง โกร่งตอนนี้จะชี้ตรงไปข้างหน้า
ปลายชี้เฉียง 45 องศาขึ้นข้างบน
- จังหวะที่ 5 วางเท้าขวาแล้วท่าสะกดอ้าย แล้วพลิกตัวกลับหลังหัน มือขวา
พลิกกระบี่กลับ โกร่งชี้ขึ้นข้างบนปลายชี้ลงล่างประมาณ 45 องศา
มือซ้ายเปลี่ยนเป็นตั้งเป็นวงข้างหน้า ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้ายเข้กเท้าซ้ายขึ้น
- จังหวะที่ 6 กระตุกเท้าซ้ายกลับขึ้นทางหลัง มือซ้ายเปลี่ยนเป็นจับ มือขวาแทง
กระบี่สอดตรงไปพร้อมกับพลิกมือให้โกร่งกระบี่อยู่ข้างหน้าปลายชี้ขึ้น
45 องศา วางเท้าซ้ายลงยกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายจับเข่าออกแล้ว
รำข้างระดับหัว

- จังหวัดที่ 7 วางเท้าขวาลงท่าท่าสะกุงอ้ายแล้วพลิกตัวกลับ ยกเท้าซ้ายขึ้น มือซ้ายเปลี่ยนเป็นตั้งวง มือขวายกกระบี่ขึ้นระดับศีรษะโก่ง ชี้นิ้วข้างบน ปลายชีลงพื้น 45 องศาแบบเดิม
- จังหวัดที่ 8 วางเท้าแล้วก้าวแทงตลอดแบบจังหวัดที่ 4 ในจังหวัดสุดท้าย ขณะที่ยกเท้าขวา ควงกระบี่กลับทางข้างหลังทางซ้าย 1 ครั้ง ทางขวา 1 ครั้ง แล้วลงสู่ท่ากุมรำ เริ่มต้นท่าใหม่

ไมรำที่ 7 เฉิญเทียน

การเก็บรำ เก็บสลัมหับปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1 จากท่ากุมรำ
- จังหวัดที่ 2 ยกเท้าขวาค้าง มือขวาดึงกระบี่ตั้งขึ้น วางเท้าขวาลง เก้าเท้าซ้ายไปทางขวา ตั้งกระบี่ มือซ้ายรองรับกระบี่อยู่ที่ไตคาม โกร่งกระบี่หันเข้าหาลำตัว
- จังหวัดที่ 3 ยกเท้าซ้ายก้าวไปข้างหน้า 1 ก้าว ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นพร้อมก้าวหน้ากระบี่ระดับศีรษะ โดยจับใต้อู้งานกระบี่แล้วจึงรำโกร่งกระบี่หันเข้าหาลำตัว ระดับศีรษะ ลักษณะ มังแวนเทียน
- จังหวัดที่ 4 หมุนตัวมาทางซ้าย วางเท้าซ้ายเฉียง ยกเท้าซ้ายวางเท้าซ้าย เก้าเท้าขวาของคามเฉียงไปในทิศทางเดิม มือซ้ายลดมารับรองรับที่ใต้อู้งานกระบี่ วางเท้าขวามัดตัว
- จังหวัดที่ 5 ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวายกเท้าขวาขึ้น จับใต้อู้งานกระบี่แล้วจึงรำ กระบี่ตั้งปลายชีขึ้นข้างบน โกร่งหันเข้าหาลำตัว
- จังหวัดที่ 6 หมุนไปทางขวา วางเท้าขวาลง ควงกระบี่ 1 รอบลงในท่ากุมรำ โดยยกตัวขึ้นทางขวาแล้วยุบลงสู่ เริ่มต้นท่าใหม่

ไม่ว่าที่ 8 เด็ดฉายกรายปก

การเดินร่า เดินทรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. จากท่าคุมร่า
2. ยกเท้าขวา ทั้งกระบี่ขึ้น วางเท้าขวาลง
 3. มือซ้ายจับเข้าอก มือขวายกกระบี่ขึ้นแล้วชั่งลงพื้นเฉียงประมาณ 45 องศา โกร่งอยู่ด้านบน กระดกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง
 4. ยกกระบี่ข้ามศีรษะมาไว้ทางด้านหลัง ปลายชั่งไปทางหลังระดับของมือเป็นวง มือซ้ายร่าข้าง
 5. กระดกเท้าซ้ายขึ้นมาตั้งเข้าข้างหน้า วางเท้าซ้ายลง
 6. ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นแล้ววางลง
 7. ในจังหวะนี้ มือซ้ายจะร่าอยู่ข้างหน้า กระบี่อยู่มือขวาปลายชั่งไปหลังมืออยู่ระดับเอว หน้าจะหันมองมือซ้ายที่ร่า
 8. เมื่อวางเท้าซ้าย จะก้าวเท้าติดต่อกันเป็นจังหวะ ขวา-ซ้าย-ขวา แล้วจับค้อย ๆ ยกเท้า ซ้ายวาง ลงข้างหน้า
 9. พอล่างเท้าซ้ายลง รีบพลิกตัวกลับหลัง ควงกระบี่ 2 รอบ ปลูกกระบี่ โดยปลายกระบี่ชั่งลงพื้นประมาณ 45 องศา โกร่งหันขึ้นบนมือซ้าย เปลี่ยนเป็นจับคว่ำ อยู่ขนานกับโกร่งกระบี่
 10. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าซ้ายขึ้น
 11. พลิกตัวกลับทางขวา วางเท้าขวาลงเฉียงทางขวา ตัวหันข้างกระบี่ โดยปลายกระบี่ชั่งลงพื้นประมาณ 45 องศา โกร่งหันขึ้นบนมือซ้าย เปลี่ยนเป็นจับคว่ำ อยู่ขนานกับโกร่งกระบี่
 12. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา มือซ้ายจับเข้าอก ยกเท้าขวา มือซ้ายร่าข้างหมุนตัวทางขวาลง ยกกระบี่ข้ามศีรษะวางที่ต้นขามือซ้ายตั้งข้างหน้าชิดทางขวาแล้วยุบลงคุม

ไม่ว่าที่ 9 แทงตลอด

การเดินรำ เดินสลับหันปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. จากท่าควมรำ
2. ยกเท้าขวาขึ้น กระบี่ที่มือขวาขึ้น วางเท้าขวาเฉียงทางขวา ก้าวเท้าซ้ายเฉียงทางขวาตาม มือขวายกกระบี่ขึ้นดูระดับศีรษะ พลิกกระบี่ให้โกร่งขึ้นข้างบน ปลายขลุ่ย 45 องศา ทำท่าแหง
3. เมื่อวางเท้าซ้ายลงแล้ว ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นแล้ววางลง
4. เมื่อวางเท้าซ้ายแล้ว ก้าวเท้าขวา ซ้าย เร็ว จังหวะที่ 3 ก้าวขวาซ้ำ แล้วยกเท้าขวาขึ้น มือขวาที่ทำท่าถืออยู่จะแทงกระบี่ตามไปข้างหน้า ตีคึกกัน 2 ครั้งพร้อมกับพลิกมือให้หงายโกร่งหันลง ในขณะที่แหง เมื่อสุดจังหวะแล้วพลิกกระบี่ให้โกร่งปักทางซ้าย โดยหันข้อมือให้กระบี่ขึ้นบนประมาณ 45 องศา ในจังหวะเกี่ยวกับยกเท้าขวา พร้อมกับรำข้างซ้าย
5. ยกเท้าขวาก้าวมาทางคานซ้าย พร้อมกับก้าวเท้าซ้ายเฉียงซ้าย มือซ้ายตั้งวงข้างหน้า มือขวาทำท่าแหงอีกครั้งเหมือนครั้งแรก ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้าย แล้วยกเท้าซ้ายเมื่อวางเท้าซ้ายแล้ว แแทงตลอดเหมือนจังหวะ 4
6. จังหวะสุดท้ายเมื่อยกเท้าขวาแล้วรำข้างซ้ายมือซ้าย มือขวาดือกระบี่หันปลายขึ้นบน จะควงกระบี่มาข้างหลัง 1 รอบทางซ้ายและขวา 1 รอบ แล้วลงท่าควม เริ่มคนทำใหม่

ไม่ว่าที่ 10 กรวจพล

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. จากท่าคุม
2. ยกเท้าขวาค้างเข้า มือขวาก็กองกระบี่จ้วงกระบี่ลงข้างหน้า พร้อมกับจ้วงกระบี่ลงทางซ้ายมือซ้ายจับเข้าอก ก้าวเท้าซ้ายตามชกเท้าขวา เป็นจังหวะ ก้าว-ชก-ก้าว โดยเริ่มจากวางเท้าขวาลงซ้ายชก ขวาก้าว ซ้ายชก ขวาก้าว และจังหวะสุดท้าย ก้าวเท้าซ้าย ยกเท้าขวาขึ้นข้างหลังในจังหวะที่จ้วงกระบี่ ลงทางซ้ายและจะยกขึ้นแล้วจะยกขึ้นแล้วหงายแทงไปทางหลัง ปลายชกไปหลังแล้วจึงปักกระบี่จากหลังมาตั้งไว้ข้างหน้า มือซ้ายร่ำไปข้างหน้าว่ากระบี่ที่ปักมาจากข้างหลัง ในท่าทอกร โดยกระบี่จะอยู่บนมือซ้าย ซึ่งเป็นจังหวะเดียวกับที่ยกเท้าขวา
 3. วางเท้าขวาลง พร้อมกับพลิกมือตั้งข้างหน้าและปลายกระบี่ไว้
 4. ก้าวเท้าซ้ายชกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้นหันกลับหลังท่าเช่นเดียวกับจังหวะที่ 2 เคนย้อมกลับจุดเริ่มต้น
 5. เมื่อสุดจังหวะจะหันหน้ากลับ วางเท้าขวาก้าวเท้าซ้ายไปชกแล้วยกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายจับยก กระบี่จะลดลงระดับเอวแล้วร่ำข้างด้วยมือซ้าย ยกกระบี่ข้ามศีรษะไปอยู่ในท่าตั้งคันคุมร่ำ โดยยกตัวขึ้นทางขวาค้างเท้าซ้ายตามแล้วยุบตัวลงจุดเริ่มต้นท่าใหม่

ไม่ว่าที่ 11 เชิดเหาะ

การเดินร่ำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. จากท่าคุมร่ำ
2. ยกเท้าขวาค้างกระบี่ขึ้น วางเท้าขวาลงกระดกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง ยกกระบี่ปลงพื้นประมาณ 45 องศา โกร่งหันขึ้นบน มือซ้ายจับเข้าอก
 3. ยกกระบี่ข้ามศีรษะไปหลัง ปลายชกไปทางหลังแขนเป็นวงมือซ้ายร่ำข้าง

4. กระทบเข้าซ้ายมาตั้งไว้ข้างหน้า แล้ววางเท้าซ้ายลง ก้าวเท้าขวาซีกเท้าซ้ายยกเท้าซ้ายขึ้นวางเท้าซ้ายลง
5. พลิกตัวกลับหลังหัน มือขวาควงกระบี่ไปข้างหน้าพร้อมกับเดินควงหลังโดยเริ่มจาก ขวา ซ้าย ขวา ซ้าย แล้วยกเท้าขวา มือขวาควงกระบี่ไปข้างหน้าขึ้น คุกเป็นจังหวะพร้อมกับการก้าวเท้าโดยควง 3 รอบ มือซ้ายตั้งวงระดับศีรษะ จังหวะสุดท้ายยกเท้าขวา แล้วควงกระบี่วางพาดบนปลายแขน แล้ววางเท้าขวาลงพลิกตัวกลับ มือซ้ายจับเข้าอก มือขวาลดกระบี่ลงระดับเอว
6. ก้าวเท้าซ้ายซีกเท้าขวา ยกเท้าขวารำข้างซ้ายมือซ้ายกระบี่ข้ามศีรษะมือซ้ายจับเข้าอกแล้วตั้งเป็นวงข้างหน้าระดับอก กระบี่ลดลงระดับกันขาคือตัวขึ้นทางขวา ลากเท้าซ้ายตามยุบตัวลง ท่าคุมรำเริ่มกันท่าทำใหม่

ไม่ว่าที่ 12 เมฆลาดอแล้ว

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. จากท่าคุมรำ
2. ยกเท้าขวาตั้งเข้าขวา มือขวาคึงกระบี่ขึ้นเฉียงวางเท้าขวาลง
 3. มือซ้ายเปลี่ยนเป็นทำนิ้วเป็นวงกลม เป็นลูกแก้วโดยใช้นิ้วกลางและนิ้วหัวแม่มือแตะกัน เป็นวงกลมนิ้วที่เหนือศีรษะหักข้อมือลงหาลำตัว มือขวายกกระบี่ไปตั้งไว้ข้างหลัง แขนเป็นวงปลายกระบี่ชี้ออกหลัง พร้อมกับกระทิ้งเท้าซ้าย แล้วยกขึ้นข้างหลัง
 4. กระทบเท้าซ้าย มาตั้งเข้าข้างหน้า มือซ้ายเปลี่ยนเป็นตั้งวงข้างหน้า
 5. วางเท้าซ้าย แล้วก้าวเท้าขวาไขว้เลยไปเหลียวมองข้างหลัง
 6. กระทิ้งเท้าซ้ายแล้วกระทิ้งขึ้นข้างหลัง

7. กระทบเท้าซ้ายมาตั้งเข้าข้างหน้า วางเท้าซ้ายลงก้าวเท้าขวาเลยไปข้างหน้า พร้อมกับก้าวเท้าซ้าย นึกลำดับมาทางซ้ายก้าวเท้าขวานึกตามในจังหวะเดียวกัน วาดกระบี่จากหลังระดับเอวมาทางคานซ้าย มือซ้ายที่อยู่ข้างหน้าเปลี่ยนมาตั้งเป็นวงระดับเอวแตะกระบี่
8. ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวากระบี่ลงเข้าหาลำตัวระดับเอวมือซ้ายจับเข้าอก รั้าข้าง
9. ยกกระบี่ข้ามศีรษะ มือซ้ายเข้าอกแล้วตั้งข้างหน้ากระบี่อยู่ทางขวายึดชั้นหางขวา แล้วยุบตัวลงอยู่ในท่าคุมร่าเริ่มต้นทำใหม่

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ชุมชุม
ศิลปประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

การถวายบังคม

ทำนองเตรียมถวายบังคม

1. ยืนตัวตรงถือกระบี่ด้วยมือขวา โกร่งกระบี่หันออกด้านหน้า ตัวกระบี่แนบกับลำตัวปลายชี้ขึ้นข้างบนแนวไหล่
2. ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว นับจังหวะ 1 จังหวะ 2 ให้ลูกเข้าจังหวะ 3 ลูกเข้าซ้าย
3. กระบี่วางไว้คานหน้าระหว่างเข่าทั้งสอง ห่างจากเข่าทั้งสอง คานละ 1 คืบ โกร่งกระบี่หันลงคินในท่าของพรหมยืน หรือวางไว้คานซ้ายโกร่งเสมอ เข่าหันออกนอกลำตัวในท่าพรหมนั่ง

ทาดถวายบังคม

เริ่มถวายบังคมโดยการใช้มือทั้งสองพนมอยู่ที่หน้าอก มือซ้ายลดลงแตะพื้น มือขวาตามลงแตะพื้นพร้อมก้มตัวเอวหน้าอกแตะหลังมือทั้งสองที่อยู่กับพื้น ก่อไปคืบมือซ้ายเข้าอกมือขวาคืบตามเข้าประสานกันไว้ที่อกตามเดิม ขณะที่คืบเข้าอกยกกันขึ้น แล้วกอนเข้าอกคืบให้เป็นวงจากล่างขึ้นบน แล้วก้งไว้ที่อก ทำเช่นนี้ 3 ครั้ง

ต่อจากนั้นเริ่มการถวายบังคม โดยเอามือประสานกันข้างหน้ายกตัวขึ้นเอาเอามือมาจับกันที่อก แล้วลดตัวลง จากนั้นคืบมือทั้งสองไปแตะลงพื้นแล้วคืบเข้าอกแล้วคืบมือทั้งสองไปข้างหน้าก้มตาม ก่อไปจึงคืบมือทั้งสองยกขึ้นมาจับเหนือศีรษะเงยหน้าขึ้น นิ้วหัวแม่มือจกที่หัวคิ้ว ก่อไปนำมือทั้งสองมาอยู่ระดับอก ยกตัวขึ้นแล้วนั่งลงตามเดิม ทำเช่นนี้ 3 ครั้ง

การขึ้นพรหม การขึ้นพรหมมี 2 ลักษณะคือการขึ้นพรหมนั่งและการขึ้นพรหมยืน

การขึ้นพรหมนั่ง

การนั่งในการขึ้นพรหมนั่ง นั่งหันขวาให้ลู่อู่ต่อสู้ กระบี่อยู่ทางซ้ายมือ คานเสมอเข่าหลังจากถวายบังคมเสร็จ มือขวารำไปจับคานกระบี่ มือซ้ายจับอยู่ที่อกคืบก่อนจับ ยกกระบี่ข้ามศีรษะคืบเข้าขวาปลายเท้าเปิด นำกระบี่มาไว้ที่คานขวา มือซ้ายร่ำหน้าเสมอคิ้ว

เปลี่ยนเข้าขวา ทั้งเข้าซ้ายขึ้นข้างหน้า ยกกระบี่ข้ามศีรษะไปไว้ข้างหลัง แขนทอกปลายกระบี่ชี้ไปทางข้างหลังเฉียงซ้าย โล้ไปข้างหน้าเข้าไม่จกพื้น มือซ้ายจับเข้า ออกแล้วร่าหน้า กระดกเท้าขวาขึ้น โล้กลับหลัง นั่งบนเท้าขวาโดยเท้าขวาแตะลงพื้น จับมือซ้ายเข้าออกแล้วร่าหน้าอีกครั้ง แล้วโล้หน้าเข้าซ้ายจกพื้น วาดกระบี่จากข้างหลังมาไว้ที่เอว ซ้ายยกกระบี่ข้ามศีรษะ ควง 2 รอบ เปลี่ยนทิศโดยหันทางขวา กระบี่มือขวากิ่งกั้น ขาขวา มือซ้ายร่าหน้า

ยกกระบี่ข้ามศีรษะ มือซ้ายร่าหน้าพร้อมกับตั้งเข้าซ้าย ร่าพรหมหน้าที่ 2 ข้าง เหมือนเดิมแล้วหันทางขวา ร่าพรหมหน้าที่ 3 หันทางขวา ร่าทิศที่ 4 หลังจากวาดกระบี่ไว้ที่หลังแล้ววางเท้าขวาลงหลังลูกชั้นขึ้น ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ควงกระบี่ 2 รอบ มือซ้ายร่ามำกั้งด้านหน้า กระบี่อยู่ที่ก้นขาขวาในท่าคุมร่า

การขึ้นพรหมยืน

หลังจากถวายบังคม นั่งหันหน้าให้ถูกต้องกระบี่วางไว้ข้างหน้าปลายชี้ตรงไปอยู่ระหว่างเท้าทั้งสอง ห่างประมาณ 1 ศอก เริ่มโดยใช้มือขวาจับกระบี่ที่คามองที่กระบี่ มือซ้ายตั้งอยู่ข้างหน้าอก จากนั้นยกกระบี่ขึ้นตั้งทางขวา ปลายชี้ขึ้นบนโกร่งอยู่คานบนแขน อยู่ข้างลำตัว ข้อศอกจากแขนท่อนบนกับท่อนล่างทำมุมประมาณ 90 องศาเข้าซ้ายขึ้นข้างหน้า เปิดปลายเท้า โล้ตัวไปข้างหน้าเข้าจกพื้น กระดกเท้าขวาขึ้นข้างหลัง โล้ตัวกลับวางเท้าของลงแล้วลูกชั้นขึ้น ยึดตัวขึ้น พอยกซ้าย ยกเท้าขวาชิดเท้าซ้ายยกเท้าซ้ายเชิดขึ้นทงเท้าซ้ายแล้ววางลง ก้าวเท้าขวาย่างเท้าซ้ายวางลงข้างหน้าแล้วยึดตัวไปทางซ้ายจวงกระบี่ลงทางซ้าย จากหน้าเลยไปหลัง หันหน้ามองคามกระบี่ แล้วมำกั้งท่าสองกลองอยู่คานหน้าแขนของอยู่ระดับเอวขนานกับพื้น ปลายชี้ขึ้นบนประมาณ 45 องศาหน้าตรงโกร่งกระบี่ ยกเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น ร่าข้างเสมอโยน วางเท้าขวาลง ปักหันไปทางซ้ายยกเท้าขวาแล้วก้าวซ้ายตาม แล้วทำซ้ำเหมือนเดิมตั้งแต่ยกเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ร่าจนสุดท่าแล้วหันทางซ้ายร่าทิศที่ 3 ทำเหมือนเดิมเมื่อสุดแล้ว หันซ้าย ร่าทิศที่ 4 จนสุดหลังจากมือซ้ายร่าข้างแล้ว ควงกระบี่ 2 รอบ วางเท้าขวาลง แล้วยึดขึ้นทางขวากิ่งเท้าซ้ายเข้าหาเท้าขวาแล้วยุบกลับในท่าคุมร่า กระบี่จะอยู่ที่ก้นขาขวา มือซ้ายจะตั้งเป็นวงอยู่คานหน้าระดับอก เหมือนในจังหวะร่าหน้า ลำพอดันข้างตัวหันหน้าตรง นำหนักอยู่ระหว่างเท้าทั้งสอง

ท่าคุมร่า จะใช้ในโอกาสที่เริ่มกันร่า และเมื่อจบการร่าจะอยู่ในท่าคุม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

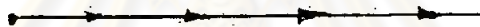
1. ยืนในท่าทรง กระบี่อยู่มือขวาปลายชี้ขึ้นบน
2. ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เท้าบิคของเท้าคุมไปข้างหน้า เท้าขวาเสมอเท้าซ้าย เท้าซ้ายยืนธรรมดา ย่อเท้าทั้งสอง
3. ลำตัวกึ่งทรง
4. มือซ้ายค้ำอยู่ข้างหน้าเป็นวง ระเคียบเกี่ยวกับร่าหน้า
5. กระบี่อยู่ที่กันขาขวาปลายชี้ไปข้างหน้า

การเดิน มี 2 แบบ คือ เดินสลับฟันปลาและเดินทรง

1. เดินสลับฟันปลา

2. เดินทรง

การกลับหันสนามในการร่า จะกลับเมื่อสิ้นสุดไม้ร่า หรือสุดหัวสนาม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมร่า
2. ควงกระบี่ 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายมือซ้ายจับเข้าอกพลิกตัวกลับหลังหันทางขวา กระบี่อยู่ที่เอว
3. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายร่าข้าง
4. มือซ้ายยกไปค้ำข้างหน้าเป็นวง กระบี่ค้ำที่กันขาขวาปลายชี้ไปข้างหน้า
5. วางเท้าขวาลง ยึดตัวขึ้น ลากเท้าซ้ายชิดเท้าขวายุมักวลงอยู่ในท่าคุม น้ำหนักตัวอยู่ระหว่างเท้าทั้งสอง

การร่า

การร่ากระบี่ของชุมนุมศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนั้น ได้แบบอย่างมาจากสำนักคามพุทไสสวรรย์ ปัจจุบันมีการร่ากระบี่อยู่ 8 ไม้รำลักษณะการร่าจะนำ ไม้รำของสำนักคามพุทไสสวรรย์ มาผสมกันให้เป็นชุด มี 2 ชุด ในแต่ละชุดอาจจะรำซ้ำกับไม้เดิม ไม้รำในแต่ละชุดนั้นบางไม้รำใช้ลักษณะแก่นของไม้รำของสำนักคามพุทไสสวรรย์มาผสม บางไม้รำก็คงเดิมไว้ ซึ่งการร่าแต่ละครั้งอาจมีการเพิ่มไม้

รำเข้าไปด้วยแต่ละชุกไม้รำจะประกอบด้วยไม้รำดังต่อไปนี้

- ชุกที่ 1
1. เด็ดฉาย
 2. เช็กเหาะ
 3. เกินพรหม
 4. มีฉานบุสติก้าน
 5. เกินแทง

- ชุกที่ 2 ประกอบด้วยไม้รำ
1. ปกหน้าปกหลัง
 2. กรายปก
 3. เด็ดฉาย
 4. เกินพรหม
 5. เชิญเทียน

และมีไม้พิเศษคือ หนุ่ฆานแหวกฟองน้ำ

วิธีการรำ จะรำติดต่อกันทุกไม้ การเดินจะเดินกรงบ้างสลับบ้างแล้วแต่การเดินของแต่ละไม้

ชุกที่ 1 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

ชื่อไม้รำ เด็ดฉาย

จังหวะที่ 1. จากท่าคุมรำ

2. ยกเท้าขวาก้าวไปวางข้างหน้า 1 ก้าว กระบี่ยกข้ามศีรษะไปด้านหลัง ปลายขี้นเฉียงไปทางซ้าย มือซ้ายจับเข้าอกว่าหน้า

3. ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว แล้วพลิกตัวทางขวากลับหลังหัน กระบี่ปักลง โกร่งหันขึ้น

4. จ้วงลงทางซ้าย จ้วงลงทางขวา ยกเท้าขวาขึ้นตั้งกระบี่บนมือซ้าย พลิกตัวกลับทางขวาแขนทั้งสองยกเหนือศีรษะ

ชื่อไม้รำ เช็กเหาะ

5. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น

6. ควงกระบี่ 1 รอบ วางเท้าขวาลง ก้าวเท้าซ้าย

7. กระทบชั้นทางขวา ปลายซี่เฉียง 45 องศา โกร่งหันชั้นข้างบน
ในท่าที่ก้มมือซ้ายตั้งอยู่บริเวณหน้าอก

ชื่อไม่ว่า เกินพรหม

8. ยกเท้าซ้ายวาง ก้าวเท้าขวาตาม พร้อมกับจ้องกระบี่จากหน้าไป
หลังบิတ်ตัวตาม กลับมาอยู่ในท่าสองกล้อง แขนอยู่ระดับเอว กระบี่ซี่
45 องศา โกร่งหันเข้าหาตัว
9. ראה บริเวณโกร่งกระบี่
10. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น ชนแขนขวา มือซ้ายจับเข้า
อกแล้วראהข้าง

ชื่อไม่ว่า มัจฉานุสัถกถาน

11. วางเท้าขวาลง ควางกระบี่ แล้วพลิกตัวไปทางขวา พร้อมกับก้าว
เท้าซ้าย มือซ้ายראה กระบี่มือขวาหลังจากควางแล้วพลิกกระบี่
ให้ปลายชั้นข้างหลัง โกร่งหันออกนอก หลังมืออยู่คานหน้า

ชื่อไม่ว่า เกินแทง

12. ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้าย มือซ้ายจับเข้าอก มือขวาพลิกกระบี่ลง
ให้ปลายซี่ไปทางคานหน้า โกร่งอยู่คานหลัง คว่าลงพื้นมือขวาอยู่
คานบน ยกกระบี่ขึ้นในท่าแทง
13. ก้าวซ้าย แล้วมือขวาแทงไปข้างหน้า พร้อมกับก้าวเท้าขวาตาม
นำ 2 ครั้ง
14. ครั้งที่ 3 พอแทงแล้ว ก้าวเท้าขวาพลิกตัวทางซ้ายหันคานซ้าย
กระบี่พลิกไปตั้งที่หน้าขา โกร่งหันออกปลายซี่ชั้นบนหลังมืออยู่คาน
หน้า พร้อมกับראה
15. พลิกกระบี่ กาง 2 รอบ ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าพลิกตัวกลับ กระบี่
อยู่เอวซ้าย มือซ้ายจับเข้าอก
16. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น มือขวายกกระบี่ข้ามศีรษะ
มือซ้ายตั้งข้างหน้า กระบี่อยู่ทางขวายึด แล้วยุบ ลงในท่าคุมว่า

ชุดที่ 2 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

ชื่อไม้รำ ปกหน้า, ปกหลัง

- จังหวัด 1. จากท่าคูมร่า
2. ก้าวเท้าขวา 1 ก้าว ควงกระบี่ พร้อมก้มก้าวเท้าซ้าย
 3. ปกหน้ามือซ้ายยกมาจับข้างโครงกระบี่ กระบี่ชี้เฉียงลงพื้น
 4. ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายวางลงแล้วไล้ตัวไปข้างหน้า
 5. โยนกระบี่ขึ้นควง ปกหลัง มือซ้ายเปลี่ยนไปจับข้างโครงกระบี่ กระบี่ปักลง โดยพลิกตัวทางขวา
 6. เดินตรง โยนกระบี่ข้ามศีรษะ ยกเท้าซ้ายขึ้น

ชื่อไม้รำ กรายปก, และเจ๊กนาย

7. กระบี่ยกไปตั้งที่เอวขวา มือซ้ายร่าหน้า ปลายกระบี่ชี้ไปทางหลัง เฉียงไปทางซ้าย
8. วางเท้าซ้ายลง ควงกระบี่ 2 รอบ

ชื่อไม้รำ เกินพรหม

9. การปฏิบัติเหมือนชุดที่ 1 ทั้งแก่งจังหวัดที่ 8-10

ชื่อไม้รำ เชิญเทียน

10. ก้าวเท้าซ้ายบิดมาทางขวาโดยหันข้างไปข้างหน้าเฉียงทางขวา ยกกระบี่คอง ปลายชี้ขึ้น โครงหันออกนอกลำตัวมือซ้ายรองทรง ค้านกระบี่
11. ก้าวเท้าขวาชิดเท้าซ้ายยกเท้าซ้ายขึ้น มือซ้ายร่าหน้าโครงกระบี่ โครงอยู่ระดับอก
12. บิดไปทางซ้าย วางเท้าซ้ายลง ก้าวเท้าขวาเฉียงไปทางซ้ายมือซ้ายของอยู่ใต้ค้านกระบี่
13. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวายกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายร่าหน้าโครงกระบี่
14. วางเท้าขวาลง ควงกระบี่ 2 รอบ พลิกตัวกลับทางขวากระบี่อยู่เอวซ้าย มือซ้ายอยู่ระดับอกจับอยู่
15. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ยกกระบี่ข้ามศีรษะ ลงไปอยู่ในท่าคูมร่า

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง สำนักดาบ
ศรีไตรรัตน์

การถวายบังคม

การนั่งเตรียมถวายบังคม

นั่งตัวตรงคุกเข่าบนส้นเท้าทั้งสอง เข่าแยกพองาม มือทั้งสองวางบนเข่า ลำตัว
ตั้งตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า

ท่าถวายบังคม

ก้มตัวลงอย่างช้า ๆ มือทั้งสองไปจับกันข้างหน้าในท่าพนมมือ ยกมือทั้งสองขึ้น
จับที่หน้าผาก นิ้วหัวแม่มือทั้งสองจกที่บริเวณหน้าผาก ลมมือลงพร้อมกับก้มตัวถึงมือทั้งสอง
เข้ามาไว้ที่หน้าอก ก้มมือขึ้นไปจับอยู่ที่หน้าผากเช่นเดิม ทำซ้ำกัน 3 ครั้ง เป็นอันเสร็จ
พิธีการถวายบังคม

การขึ้นพรหม การขึ้นพรหมมี 2 ลักษณะ คือ การขึ้นพรหมนั่งและการขึ้นพรหมยืน

การขึ้นพรหมนั่งหรือพันพรหมนั่ง

หลังจากถวายบังคมแล้ว 3 จบ จะทำการขึ้นพรหมนั่งโดยนั่งหันหน้าเข้าหาผู้ต่อสู้
กระบี่อยู่ทางซ้ายปลายชี้ไปหลัง

- จังหวะที่ 1. หันไปทางซ้าย มือขวารำไปจับกระบี่ทางซ้าย มือซ้ายจับเข้าอก
2. มือซ้ายยกกระบี่ข้ามศีรษะปลายชี้เฉียงไปข้างหลัง ทั้งเข้าซ้าย
มือซ้ายร่าหน้าเสมอคิ้ว กระดกเท้าขวา
3. วางเท้าขวาลงข้างหลัง หันทางขวา 1 มุมจาก เท้าซ้ายยกมา
ตั้งข้างหน้าเข้าซ้ายจกพื้นนั่งบนส้นเท้าซ้าย มือขวาวากกระบี่มา
ที่เอวซ้ายปลายชี้ไปข้างหลังมือซ้ายจับเข้าอก แล้วสอคขึ้นร่าข้าง
4. ยกกระบี่ข้ามศีรษะ เข้าขวาจกลงบนพื้น ก้าวเท้าซ้ายไปตั้งเข้า
ข้างหน้าร่าหน้า กระดกเท้าขวาขึ้น
5. หันทางขวา 1 มุมจาก ปฏิบัติซ้ำในจังหวะที่ 3 - 4

6. หันทางขวา 1 มุมฉาก ปฏิบัติซ้ำในจังหวะที่ 3 - 4 อีกครั้งหนึ่ง
7. วางเท้าขวา ลง หันทางขวา 1 มุมฉาก เท้าขวายกมาตั้งข้างหน้า เข้าซ้ายจุดพื้นนั่งบนส้นเท้าซ้าย มือขวาควมกระบี้นมาที่เอวซ้าย ปลายชี้ไปข้างหลังมือซ้ายจับอก แล้วสอคขึ้นรำข้าง
8. จุกชั้นยืน กระบี้นวากมาตั้งข้างหน้าเฉียงขึ้น โกร่งหันตัวหาลำตัวยกเท้าขวา มือซ้ายรำข้าง
9. วางเท้าลงทางขวา มือซ้ายจับเข้าอก กระบี้นคลงที่หน้าขาขวา อยู่ในท่าคุมรำเตรียมพร้อมที่จะรำต่อไป

การ ชั้นพรหมยืนหรือพันพรหมยืน

การ ชั้นพรหมนั่ง ให้นั่งคุกเข่าหันหน้าเข้าหาตุ๊กตู่ กระบี้นอยู่ทางซ้ายปลายชี้ไปหลัง หลังจากถวายบังคมเสร็จแล้ว

เริ่มปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่
1. หันหน้าไปทางซ้าย ไหว้กระบี้น มือซ้ายจับเข้าอก มือขวาจับกระบี้น
 2. ยกกระบี้นขึ้นมาตั้งอยู่ข้างหน้า มือเป็นวง โกร่งกระบี้นหันเข้าหาลำตัว ปลายชี้ตรงขึ้นไปข้างบน สายตาจ้องมองที่ปลายกระบี้น
 3. ควงกระบี้นไปข้างหลัง 1 รอบ
 4. จ้วงไปทางซ้าย 1 รอบ พร้อมกับตั้งเข่าขวา มือซ้ายรำข้าง
 5. โล้หน้าเข้าไม่ชนพื้น เท้าซ้ายกระคกชั้น โล้ตัวกลับหลังไปนั่งท่าเดิมโดยนั่งบนส้นเท้า
 6. จุกชั้นยืน ยกเท้าขวาขึ้น ควงกระบี้น 1 รอบ วางเท้าขวา ลงเฉียงทางขวา กระคกเท้าซ้ายขึ้น วางเท้าซ้ายลง
 7. ก้าวเท้าซ้าย 1 ก้าว มาที่เท้าขวา พร้อมกับก้าวเท้าขวาตรงมาข้างหน้า 1 ก้าว
 8. ยกเท้าซ้ายก้าวมาข้างหน้า 1 ก้าว ควงกระบี้น 1 รอบ พลิกตัวกลับ

หลังหันกระบี่อยู่ที่เอว สอกมือซ้ายทรงขึ้นไปแล้วพลิกมือรำข้าง
สันเท้าซ้ายเปิด

9. ก้าวเท้าซ้ายมาข้างหน้า 1 ก้าว พร้อมกับยกกระบี่ข้ามศีรษะไป
ตั้งไว้ข้างหน้า โกร่งหันเข้าหาตัว ปลายซันบน มือซ้ายรำข้าง
เท้าขวายกขึ้นข้างหน้า
10. ควงกระบี่ 1 รอบ วางเท้าขวาเฉียงลงทางขวา
11. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ก้าวเท้าขวาตรงไปข้างหน้าพร้อมกับ
ยกก้าวเท้าซ้ายตรงไปข้างหน้า ควงกระบี่ 1 รอบ วางเท้าซ้าย
ลงพลิกตัวกลับหลังหันมือซ้าย สอกทรงขึ้นไป แล้วพลิกรำ
ข้าง
12. ถอยเท้าขวาชิดเท้าซ้าย กระกุกเท้าซ้ายแล้ววางไขว้มาทางขวา
ยกเท้าขวาขึ้น หันทางซ้าย 1 มุมฉาก รำข้าง ยกกระบี่ตั้งข้าง
หน้า โกร่งหันเข้าหาตัว ปลายซันตั้งทรงขึ้นไป
13. วางเท้าขวาเฉียงลงทางขวา มือซ้ายจับเข้าออก ควงกระบี่ 1
รอบ
14. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าว ยก
เท้าซ้ายก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว ควงกระบี่ 1 รอบ
พลิกตัวกลับหลังหันมือซ้าย สอกทรงขึ้นไปแล้วพลิกรำข้างกระบี่
อยู่ที่เอวซ้าย
15. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวายกเท้าซ้ายขึ้น มือซ้ายรำข้าง กระบี่ตั้ง
ทรงข้างหน้า โกร่งหันเข้าหาตัว วางเท้าขวาลง
16. ทำเหมือนจังหวะที่ 13 - 15 โคจรำไปในทิศทางตรงแล้วพลิก
ขวาหัน 1 มุมฉาก เริ่มรำไม้รำต่อไป

ท่าควมรำ เมื่อจะเริ่มรำ หรือ เมื่อจบการรำจะอยู่ในท่าควมรำมีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. วางเท้าขวาลงข้างหน้าเท้าซ้าย เฉียงไปข้างหน้า
2. เท้าซ้ายจกค้ำ้วยปลายเท้า สันเท้าเปิด

3. มือซ้ายจับอยู่ที่อก
4. กระจับอยู่ที่มือขวา มือขวาเป็นวง ปลายชี้เฉียงขึ้นทางซ้าย 45 องศา โกร่งหันออกนอกลำตัว

การเดิน ทิศทางในการเดินที่ใช้ในการรำรำนั้น ใช้เดินตรง โดยตลอด

การกลับหันสนามในการรำ ในการรำรำนั้นเมื่อสุดหัวสนาม หรือ สิ้นสุดการรำจะใช้การกลับหัวสนามมาในทิศทางเดิมวิธีการกลับหัวสนามของสำนักคาบศรไทรรัตน์มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมรำ
2. ก้าวเท้าซ้ายมาชิดเท้าซ้าย กางเท้าขวามาข้างหน้า 1 ก้าวยกเท้าซ้ายขวาตามเลยไปข้างหน้า 1 ก้าว ควงกระบี่ 1 รอบกระบี่อยู่ระดับเอว
3. พลิกตัวกลับหลังหัน มือซ้ายสอดกรงขึ้นไปแล้วพลิกรำข้าง
4. ถอยเท้าขวาไขว้กระคกเท้าซ้าย ก้าวไปข้างหน้ายกเท้าขวาขึ้นรำข้างด้วยมือซ้าย กระจับพลิกไปตั้งอยู่ข้างหน้า โกร่งหันเข้าหาลำตัว ปลายชี้เฉียงขึ้นข้างบน
5. หันเฉียงขวา วางเท้าขวาลง มือซ้ายจับเข้าอก กระจับมือขวาเปลี่ยนไปตั้งเฉียงขึ้น แขนขวาเป็นวง โกร่งหันออกนอกลำตัวปลายชี้ขึ้น กระคกเท้าซ้ายวางเท้าซ้ายลง เริ่มรำไม้ต่อไป

การรำ การรำจะมีอยู่หลายไม้รำ จะมีไม้รำเป็นหลักอยู่ 4 ไม้คือ

1. ชรณิบท
2. ชักหลัง
3. นารายณ์โกร่งศร
4. เมขลา

วิธีปฏิบัติมีดังนี้

ไม้รำที่ 1 ชรณิบท

การเคียว เคียวตรง

- จังหวะที่ 1. จากท่าคุมรำ กระคกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง
2. ก้าวเท้าซ้ายตรงไปข้างหน้า 1 ก้าว ก้าวเท้าขวาตามไขว้หลังเท้าซ้าย
3. ยกเท้าซ้ายขึ้น วางเท้าซ้ายลง ก้าวเท้าขวาตามไขว้หลังเท้าซ้าย จ้วงกระบี่ลงทางซ้าย
4. ก้าวเท้าซ้าย ก้าวเท้าขวาไขว้ตาม หงายมือจ้วงทางขวา
5. ก้าวเท้าซ้าย จ้วงกระบี่ลงทางซ้าย พร้อมกับยกเข่าขวาก้าวตามเลยไปข้างหน้า รำข้างซ้ายมือ วางเท้าขวาลงกระบี่ ทั้งอยู่ข้างหน้า โกร่งหันเข้าหาตัว ปลายชี้เฉียงขึ้น
6. ก้าวเท้าซ้ายซิกเท้าขวา ยกเท้าขวา ควงกระบี่ 1 รอบ ลงคุม
7. เริ่มต้นรำใหม่

ไมรำที่ 2 ซักหลังการเคียว เคียวตรง

- จังหวะที่ 1. จากท่าคุมรำ กระคกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง
2. ก้าวเท้าซ้ายซิกเท้าขวา ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าว
3. ยกเข่าซ้ายไปข้างหน้า แล้ววางเท้าซ้ายลง ย่อเข่าทั้งสอง มือขวายกกระบี่ขึ้นซักหลัง โด้ยหงายมือสอดปลายกระบี่ลงข้างหลัง โกร่งหันไปข้างหลัง
4. ก้าวเท้าขวาซิกเท้าซ้าย มือขวากระตุกกระบี่ขึ้น
5. ยกเท้าซ้าย ก้าวแล้ววางลง ก้าวเท้าขวาซิกเท้าซ้ายกระบี่ยกข้ามศีรษะคร่อมไว้ปลายชี้ไปทางข้างหลัง ระดับไหล่
6. ก้าวเท้าซ้ายซิกเท้าขวาตาม ก้าวเท้าซ้ายอีกครั้งพร้อมกับยกเข่าขวา ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า วางเท้าขวาลงกระบี่ลดลงระดับเอวมือซ้ายรำข้าง
7. ยกเท้าซ้ายก้าวซิกเท้าขวา ยกเท้าขวาขึ้น มือซ้ายรำเข้าจับอก

ยกกระบี่ตั้งข้างหน้า ฝ่าข้างซ้ายมือซ้าย

8. มือซ้ายจับเข้าอก วางเท้าขวา กระบี่อยู่มือขวาตั้งเป็นวงปลายชี้ไปข้างหน้า โกร่งหน้าออกนอกลำตัว อยู่ในท่าคุมรำ
9. เริ่มต้นท่าทำใหม่

ไม้รำที่ 3 นารายณ์โกร่งศร

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่
1. จากท่าคุมรำ กระดกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง
 2. ก้าวเท้าซ้ายชิดเท้าขวา ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า 1 ก้าวกระดกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง กระบี่เปลี่ยนเป็นชี้ลงพื้นมือซ้ายประคองกระบี่ไว้
 3. กระดกเท้าซ้ายไปข้างหน้าแล้ววางลง พร้อมกับบิดตัวกลับหลังหัน ยกกระบี่ขึ้นตั้งโกร่งหันเข้าหาลำตัว มือซ้ายประคองอยู่เหนือโกร่งกระบี่
 4. ถอยเท้าขวาชิดเท้าซ้าย กระบี่ตั้งลงทางขวา ไปทางหลัง 1 รอบ ถอยเท้าซ้าย พลิกตัวยกเท้าขวา กระบี่มือขวามาไว้ระคับเอวสอดมือซ้ายขึ้นรำข้าง วางเท้าขวา
 5. ยกเท้าซ้ายชิดเท้าขวา มือซ้ายรำเข้าอก แล้ววาดขึ้นรำข้างยกเท้าขวาขึ้นมือขวา ยกกระบี่จากซ้ายมาตั้งไว้ข้างหน้า
 6. ควางกระบี่ 1 รอบ มือซ้ายจับเข้าอก วางเท้าขวากระบี่ตั้งข้างหน้าเป็นวงปลายชี้เฉียงขึ้นไปทางซ้าย
 7. เริ่มต้นรำในท่าใหม่

ไม้รำที่ 4 เมขลา

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่
1. จากท่ากุมรำ
 2. กระทบเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัง เข้าขวาย่อ มือซ้ายร่ำสอกขึ้นไปพลิก
รำหน้า กระทบมือขวายกข้ามศีรษะไปตั้งไว้ข้างหลังปลายเฉียงไป
ข้างหลัง แขนขวาทิ้ง กระทบเอว
 3. กระทบเท้าซ้าย ยกเท้ามาข้างหน้า วางเท้าซ้ายลงพลิกตัวกึ่งขวา
หันมาทางขวา คว้ากระทบแขนทิ้งปลายชี้ไปทางหลังมือซ้ายจับเข้าอก
 4. กางเท้าขวาซิกเท้าซ้าย ก้าวเท้าซ้ายมาข้างหน้า พลิกตัวกลับหลัง
หันทางขวายกเท้าขวา หมุนตัวทางขวา ยกกระทบพลิกหงายมือซ้าย
บิดลำตัวทางขวาเปิดส้นเท้าซ้าย
 5. ก้าวเท้าซ้ายซิกเท้าขวา มือขวายกกระทบ มาตั้งมือซ้ายประคอง
กระทบมาตั้งข้างหน้า มือนิ้วทั้งหมดชี้ขึ้นข้างบนหันฝ่ามือประคองอยู่ที่
กระทบ โกร่งกระทบหันเข้าหาลำตัว
 6. ยกเท้าขวาขึ้น ขึ้นซ้ายร่ำข้าง
 7. พลิกตัวมาทางข้างด้านขวา วางเท้าขวาลง มือซ้ายเข้าอกควง
กระทบ 1 รอบ ลงกุม
 8. เริ่มต้นทำใหม่

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ค่ายกระบี่
กระบองลูกบ้านช่างหล่อ

การถวายบังคม

ทำนั้งเตรียมถวายบังคม

นั่งตัวตรงคุกเข่าบนส้นเท้าทั้งสอง เข่าแยกพองาม มือทั้งสองวางบนเข่าดำตัว
ตั้งตรง สายตามองตรงไปข้างหน้า

ท่าถวายบังคม

ก้มตัวลงอย่างช้า ๆ มือทั้งสองไปจับกันข้างหน้าในท่าพนมมือนอกมือทั้งสองชันจบ
ที่หน้าผาก นิ้วหัวมือนิ้วทั้งสองจกที่บริเวณหน้าผากลมมือลงพร้อมกับก้มตัวถึงมือทั้งสองเข้ามา
ไว้ที่หน้าอก คันมือชันไปจับอยู่ที่หน้าผากเช่นเดิม ทำซ้ำกัน 3 ครั้ง

การ ชันพรหม มีท่าการ ชันพรหม ท่าการรำพรหมนั่งท่าการรำพรหมยืน

ท่าการ ชันพรหม ปฏิบัติก่อนการ ชันพรหมนั่งและการ ชันพรหมยืน

1. จากทำนั้งหลังจากถวายบังคม ไหว้กระบี่มือซ้ายจับที่อกมือขวาหยิบกระบี่
ชันควง
2. พร้อมกับยกเท้าซ้ายมาข้างหน้า มือขวายกกระบี่ให้คมไปข้างหน้าปลายตา
มองไปทางซ้ายขนานกับพื้นระดับไหล่
3. โย้ตัวไปข้างหน้า ยกเท้าหลังพร้อมวาคันชนที่จับคียบข้ามศีรษะไปข้างหลัง
มือซ้ายวาคอกออกไปข้างหน้าปลายนิ้วระดับคิ้ว
4. โย้ตัวกลับที่เดิม (จบชันพรหม)

เมื่อรำท่าชันพรหมจบแล้วให้รำพรหมต่อไป ท่ารำพรหมมี 2 อย่าง คือรำพรหม
นั่งและรำพรหมยืน ผู้แสดงจะเลือกรำท่าใดก็ได้ แต่ไม่ควรรำท่าเดียวกับคู่แสดงของตน

ท่าการรำพรหมนั่ง ปฏิบัติต่อจากการ ชันพรหม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. เมื่อจบท่าชันพรหม หันตัวไปทางขวาพร้อมกับสอดกระบี่มือขวาไป
ข้างซ้ายและสอดมือซ้ายวาคอกออกไปข้างหน้าปลายนิ้วระดับคิ้ว

2. โย้ตัวไปข้างหน้า
3. โย้ตัวกลับ
4. พลิกตัวกลับไปที่ศที่ 1
5. มือซ้ายวากออกพร้อมวากกระบี่ข้ามศีรษะไปข้างหลังโย้ตัวไปข้างหน้า
6. โย้ตัวกลับ

ทิศที่ 2-3-4 ราวเหมือนทิศ 1 ตามทิศทางการหัน เมื่อครบทิศที่ 4 จะหันกลับ ไปอยู่ที่ทิศที่เริ่มต้นพอดี แล้วลุกขึ้นยืน โดยเท้าซ้ายอยู่หน้าเท้าขวาอยู่หลังมือซ้ายวากอยู่หน้าระดับหัว กระบี่อยู่ที่มือขวาปลายชี้ไปหลัง

7. เก็บเท้าซ้าย
8. ยกเท้าขวา มือขวาวากกระบี่ผ่านไปข้างหน้า ปลายกระบี่เฉียงขึ้น 45 องศา โกร่งหันเข้าหาตัว ตามองที่ปลายกระบี่พร้อมมือซ้ายจับเข้าหาตัวแล้ววากลงสู่แกน แล้ววากขึ้นปลายนิ้วมือเสมอระดับหัว
9. ยืนท่าตั้งหลัก

ท่าการรำพรหมยืน เมื่อขึ้นพรหมจบแล้วให้เริ่มต้นรำพรหมยืนดังต่อไปนี้

- จังหวะที่
1. เริ่มจากคอนจบยืนท่าตั้งหลัก
 2. เก็บเท้าซ้ายพร้อมกับควงกระบี่มือซ้ายจับที่อก
 3. สันเท้าขวามือขวาเตรียมสอดกระบี่โดยเตรียมนำกระบี่มาไว้ระดับเอว
 4. ยกเท้าซ้าย สอดมือซ้ายขึ้นมือขวาสอด กระบี่เอวซ้าย
 5. วางเท้าซ้ายมือซ้ายสอดขึ้นพร้อมกับพลิกตัว
 6. พลิกกลับหลังหัน
 7. พลิกตัวกลับไปทางซ้าย สู่ทิศที่ 1
 8. พร้อมมือขวาวากตามไปข้างหน้า โกร่งหันเข้าหาตัว

45 องศา วาดมือซ้ายลงแล้วยกขึ้นระดับเดิม

9. เก็บเท้าซ้าย
10. ยกเท้าขวาแล้วควงคาง
11. วาดเท้าขวายืนท่าตั้งหลัก จบทิศที่ 1

ทิศที่ 2-3-4 ราวเหมือนทิศที่ 1 ทิศทิศจนครบทิศที่ 4

ท่าควมร่า มีการปฏิบัติดังนี้

1. มือซ้ายจับที่อก
2. มือขวาทิ้งกระบี่ ยกขึ้นระดับใบหูปลายชี้เฉียงขึ้นทางซ้ายเล็กน้อย โกร่งหันขึ้นข้างบน
3. เท้าทั้งสองยืนห่างกัน ประมาณ 1 ก้าว เท้าขวาเฉียงเฉียงขึ้นหลังเท้าซ้ายเล็กน้อย

การเดิน มีอยู่ 2 แบบคือ

1. เดินสลับฟันปลา
 2. เดินตรง
1. เดินสลับฟันปลา

2. เดินตรง

ร่าทักหัวสนาม เมื่อร่าจบสองไม้ร่าแล้วจะไปสุกสนาม (ถึงที่ที่คู่ต่อสู้เริ่มกัน) การจะพลิกตัวหันกลับอย่างธรรมชาตินั้นไม่สวยงามหากศิลปะ จึงต้องมีลีลาการหันกลับ เรียกว่า ร่าทัก

หัวสนาม ดังต่อไปนี้

1. ยืนท่าตั้งหลัก
2. เก็บเท้าซ้าย
3. สืบเท้าขวาพร้อมกับควงกระบี่
4. ยกเท้าซ้าย
5. วางเท้าซ้าย
6. พลิกตัวกลับหลังไปทางขวาพร้อมกับสอคนแขนซ้ายขึ้น
7. เก็บเท้าซ้าย
8. วาดกระบี่ออกมาข้างหน้าพร้อมกับยกเท้าขวา
9. ควงกระบี่วาดเท้าขวาแล้ววางยืนท่าตั้งหลัก

การก้าวเท้า มี 2 ลักษณะ

1. ก้าวทีละก้าวไปเรื่อย ๆ
2. สืบเท้า คือ ก้าวเท้าใดเท้าหนึ่งซีกเท้าหน้า ก้าวเท้าหน้าแล้วจึงก้าวไปข้างหน้า

การรำกระบี่ ข้อควรจำในการรำ

1. เมื่อรำกระบี่ต่อพระพักตร์เวลายกเท้า ไม่ว่าจะยกข้างหน้าหรือข้างหลังจะต้องเสียงให้พ้นจากทิศที่ทรงทอพระเนตร
2. เมื่อรำกระบี่สวนทางกันจะต้องออกสวนทางซ้ายของผู้รำ (เดินขวาย่านขวา) เสมอ

การรำอาวุธแต่ละคนก็มีลีลาการรำที่แตกต่างกัน ตามแต่จะคิดขึ้นเป็นแบบฉบับของตัวเอง และตั้งชื่อลีลาการรำนั้น ๆ ตามแนวความคิดที่เป็นของตนเองจึงได้วงแหวนกันมีนัย 2 ประการคือ

ก. บางพวกไม่ชอบคิดค้นขึ้นเป็นแบบของตนเองแต่แอบลักจอกและเมื่อจำไปแล้วจำได้ไม่หมดและนำไปสั่งสอนฝึกเพียงบางทีก็ทำให้ของเดิมเสียหายไป

ข. ลีลาการรำเป็นศิลปะที่พึ่งอวตกันและแข่งขันกัน ลีลาการรำรำชื่อหนึ่ง ๆ เช่น เทพนม เรียกว่า หนึ่งไมรำ ไมรำ

รำที่ออกจากรำพรหม ความปกติเมื่อออกไมรำไปสองไมรำจะพอเหมาะกะกับสนามพอดี เรียกว่า รำหนึ่งเที่ยว แต่โบราณนิยมอวตลีลาการรำมากจึงรำกลับที่เดิมของคนด้วย ไมรำอีกสองไม จะกลับถึงที่เดิมของคนพอดีเรียกว่า รำสองเที่ยว แต่ในบางกรณีเพื่อประหยัดเวลาในการแสดงจะรำเพียงเที่ยวเดียวก็ได้ไมรำกระบี่เช่น เมขลา เทพนม กิณนร เลียบดำ เชิญเทียน และกวางเหลี่ยมหลังเป็นต้น

ชื่อไมรำ เมขลา

การเดิน เดินตรง

วิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่
1. ยืนท่าตั้งหลัก
 2. เก็บเท้าซ้ายควงกระบี่ สืบเท้าขวาพร้อมยกเท้าซ้าย
 3. ยกเท้าซ้ายไปข้างหลังพร้อมกับจับและวาคคาบไปข้างหลัง
 4. แล้วยกเท้าซ้ายไปข้างหน้าพร้อมวาคคาบไปข้างหลังมือซ้ายที่จับวาคขึ้นข้างหน้า
 5. วางเท้าซ้าย
 6. พลิกตัวกลับทางซ้ายพร้อมวาคมือซ้ายขึ้นข้างหน้ามือขวาดึงคาบขนานกับพื้นระดับไหล่
 7. ยกเท้าซ้ายแล้ววาคคาบข้ามศีรษะไปข้างหลัง
 8. วางเท้าซ้าย
 9. แล้วลศักตัวลงนั่ง โยไปข้างหน้า แล้วโยกลับ
 10. สอดพร้อมกับพลิกตัวกลับไปข้างทางขวา
 11. แล้วลุกขึ้นยืน
 12. เก็บเท้าซ้าย
 13. วาคกระบี่ออกไปข้างหน้าหงายเข้าหาตัวมือซ้ายเข้าจับยกเท้าขวา
 14. วาคเท้าขวาแล้ววางยืนท่าตั้งหลัก

ชื่อไม่ว่า กิณนร เลียบดำ

การเดิน เส้นตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่
1. ยืนท่าตั้งหลัก
 2. เก็บเท้าซ้ายพร้อมกับควงกระบี่
 3. วาดให้ปลายกระบี่ชี้ลงข้างหน้าตามวงที่ปลายกระบี่พร้อมยกเท้าซ้ายขึ้นไปข้างหน้า
 4. ยกเท้าซ้ายกลับไปข้างหน้า
 5. พร้อมวาดมือซ้ายที่จับออกไปรับกระบี่ วางเท้าซ้าย
 6. พลิกเท้ากลับทางขวาพร้อมมือซ้ายเข้าจับ และสับเท้าดอยหลังแล้วเก็บเท้าซ้ายตาม ตามองที่ปลายกระบี่
 7. สับดอยหลังแล้วเก็บเท้าขวาตาม พร้อมจับมือซ้ายวาดออก
 8. สับดอยหลังแล้วเก็บเท้าขวาตามพร้อมวาดมือซ้ายออกเตรียมพลิกเท้ากลับ
 9. ยกเท้าขวาขึ้นข้างหน้ากับวางคานบนมือ แล้วพลิกเท้าไปทางขวา กลับหลังหัน
 10. วางเท้าขวา
 11. เก็บเท้าซ้าย
 12. ยกเท้าขวา
 13. มือซ้ายช่วยโยนคานขึ้น
 14. หันคมคายเข้าหาตัวพร้อมเก็บ
 15. ควงคาน
 16. วาดเท้าขวาวางเท้า ยืนท่าตั้งหลัก

ชื่อไม่ว่า เทพนม

การเดิน เดินตรง

มีวัชปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1. ยืนท่าคั้งหลัก
2. เก็บเท้าซ้าย
3. ยกเท้าซ้ายขึ้นข้างหลัก
4. วาดมือซ้ายจับพนมมือขวา ให้กระเป๋เอนประมาณ 45 องศา ยกเท้าซ้ายไปข้างหน้า
5. วางเท้าซ้าย มองที่ปลายกระเป๋
6. เก็บเท้าขวา
7. สืบเท้าซ้าย มองที่ปลายกระเป๋
8. พร้อมกับวาดกระเป๋เฉียงไปทางซ้าย
9. แล้วสืบเท้าซ้ายเฉียงไปทางซ้าย
10. สืบเท้าซ้ายเฉียงไปทางซ้ายแล้วเก็บเท้าขวา
11. ยกเท้าขวาไปข้างหน้าแล้ววาดปลายกระเป๋ไปทางซ้าย เอนประมาณ 45 องศา
12. วางเท้าขวา
13. เก็บเท้าซ้าย
14. สืบเท้าขวาเฉียงไปทางขวาพร้อมกับวาดปลายกระเป๋ไปทางขวา
15. สืบเท้าขวาเฉียงไปทางขวา
16. สืบเท้าขวาเฉียงไปทางขวาอีก
17. เก็บเท้าซ้าย
18. ยกเท้าขวา มือซ้ายเข้าจับพร้อมพลิกคมควมเข้าหาตัว
19. ควางกวาดเท้าขวาวางยืนท่าคั้งหลัก จบท่าเทพนม

ชื่อไม้รำ กวางเหลียวหลัง

การเดิน เดินตรง

มีวัชปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่
1. ขึ้นท่าตั้งหลัก
 2. เก็บเท้าซ้าย
 3. สืบเท้าขวา
 4. พร้อมกับยกเท้าซ้ายไปข้างหลัง พลิกกระบี่คมออกและขนานกับพื้นระดับอก
 5. แล้วยกเท้าซ้ายออกไปข้างหน้า มือซ้ายจับและวาคคาบข้ามศีรษะไปข้างหลัง
 6. วางเท้าซ้าย
 7. ยกเท้าขวา
 8. วางเท้าซ้าย
 9. ยกเท้าซ้าย
 10. วางเท้าซ้ายลง
 11. พลิกตัวกลับหลังทางขวา แล้วยกเท้าซ้ายไปข้างหลังยกกระบี่ไปข้างหน้าให้ขนานกับพื้น
 12. ยกเท้าซ้ายออกไปข้างหน้าพร้อมกับวาคกระบี่ข้ามศีรษะ
 13. วางเท้าซ้าย
 14. พลิกตัวกลับหลังทางขวามือ มือซ้ายสอดขึ้น มือขวาวาคกระบี่มาทางซ้ายคมออกและขนานกับพื้น
 15. เก็บเท้าซ้าย
 16. ยกเท้าขวาพร้อมมือขวาวาคกระบี่ไปข้างหน้าหงายคมกระบี่ขึ้นให้ปลายกระบี่อยู่ระดับคิ้วควมวงที่ปลายกระบี่แล้วควมคามมือซ้ายเตรียมเข้าจับ วาคเท้าขวา
 17. ควมคามขึ้นท่าตั้งหลัก จมไม้รำกวางเหลี่ยมหลังผู้รำจะไปอยู่ที่เริ่มต้นของทศทศ คือ เทพนม หนึ่งไม้ และกวางเหลี่ยมวงกลับ หนึ่งไม้ผู้รำไปอยู่ที่เริ่มต้นของทศทศ แล้วให้รำทศหัวสนามเพื่อหันหน้าเข้าสู่สนามเร็วกว่าเป็นการรำครุสองเที่ยวเท่ากับ 4 ไม้รำ ค่อยไปให้นั่งลงเพื่อเปลี่ยนไม้รำเป็นไม้ตี เมื่อเปลี่ยนเสร็จแล้ว ขึ้นต่อไปก็เริ่มรำแปลง

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมอาวุธ
ไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

การถวายบังคม

ท่าหนึ่งเตรียมถวายบังคม

1. ยืนตรง
2. ลงนั่งโดยนั่งบนฝ่าเท้าทั้งสอง พับส้นเท้า
3. มือทั้งสองวางไว้บนต้นขาทั้งสอง

ท่าถวายบังคม

การฝึกกระบี่จะเป็นส่วนบุคคลหรือส่วนรวมก็ตาม เกี่ยวกับสถานที่มีสนามกว้างขวาง
พื้นที่เรียบร้อยพอกับจำนวนที่ผู้รับการฝึกจะต้องปฏิบัติในคราวหนึ่ง ๆ จะต้องได้รับความ
สะดวกเสมอ ผู้รับการฝึกเช่นเป็นตัวแทนกระดานก็แถวก็ได้ เปิดกระระต่อระยะเคียงระหว่าง
บุคคล 3 ก้าว คือกระบี่ด้วยมือขวาในท่าเรียบอาวุธ โกร่งกระบี่อยู่ที่ข้างขวาทางขวา ปลาย
ตั้งตรงชิดกับช่วงไหล่ ทรงตัวอยู่ในท่าตรง เมื่อได้ยินคำสั่งว่า นั่งให้ยกกระบี่ขึ้นโกร่งอยู่
เสมอควง หันคมกระบี่ไปทางซ้ายปลายตั้งตรง โกร่งกระบี่ห่างจากควง 1 ฝ่ามือ พร้อมด้วย
ยกมือซ้ายมาจับที่ท่อนอก มือบนปลายเท้าจรดเข่าเล็กน้อย เก็บเท้าสลับกันควงกระบี่ซ้าย
ขวาต่อเนื่องกันข้างละ 2 ครั้งสลับกัน ลกตัวลงนั่งสอดกระบี่ลงทางข้างซ้าย ปลายไปทาง
หลัง พร้อมด้วยคุกเข่าทั้ง 2 ลงให้ปลายเท้าขวาทับเข่าหน้าหนักตัวอยู่บนเส้นเท้าทั้ง 2 โกร่ง
กระบี่วางอยู่เสมอเข่าทางคานซ้าย แล้วนำปัดทั้ง 2 มาวางบนเข่าแยกเข่าออกไปให้เป็น
รูปสามเหลี่ยม นั่งอยู่ตามธรรมชาติ แล้วเริ่มถวายบังคม 3 ครั้ง เมื่อได้ยินคำบอก ว่า พนมมือ
ผู้รับการฝึกทุกคนยกมือทั้งสอง ขึ้นพนมที่หน้าอก ปลายนิ้วชิดกัน ตั้งเฉียงไปหน้าคาง

ต่อไป ให้แยกมือทั้งสองวางไปทางหลัง แขนตั้งนิ้วชิดกัน เฉียงต่ำลงพื้นดิน แล้ว
ก้มตัวไปทางหน้า แขนทั้งสองวางไปทางข้างอซอก มือทั้งสองมาพนมไว้ที่หน้าอก

ต่อไป ให้ยกมือทั้งสองขึ้นในท่าถวายบังคม นิ้วหัวแม่มือชิดกันจรดไว้ที่หน้าผาก เอน
ศีรษะไปทางหลังเล็กน้อยแล้วลคมือทั้งสองลงมาพนมไว้ที่หน้าอกในท่าเทพพนมถวายบังคมครบ
3 ครั้ง

การขึ้นพรหม มีการปฏิบัติอยู่ 2 ลักษณะคือการขึ้นพรหมนั่งและการขึ้นพรหมยืน

การ ขึ้นพรหมนั่ง

ต่อไปให้ผู้รับการฝึก เอี้ยวตัวก้มแยกมือขวาลงไปจับค้ำมกระบี่มือซ้ายคงจับอยู่ที่อกหย่งซ้ายยกกระบี่มือขึ้นปลายขึ้นทางหลังสูงโค้งเคลื่อนที่ไป จกทางหน้าทำให้ปลายห่างจากพื้นดินเล็กน้อยพร้อมด้วยก้าวเท้าขวาไปทางหน้าเต็มก้าวออกแอ่นเงยหน้าศอกของวางบนเข่าขวาทอดปลายแขนไปทางหน้ากำค้ำมกระบี่มือซ้ายในมือขึ้นโน้มตัวไปทางหน้าวางเข่าซ้ายลงที่พื้นดินยกเท้าซ้ายขึ้นทางหลังงุ่มปลายเท้าเข้าหาตัว มือซ้ายซ้อนขึ้นทางซ้ายหงายแล้วพลิกขึ้นว่า มืออยู่เสมอดีระยะห่างจากหน้าทางค้ำมซ้ายประมาณหนึ่งฟุต นิ้วแอนชิดกัน น้ำหนักตัวอยู่บนเท้าของและเข่าซ้ายทรงตัวอยู่ในท่าจกของทิศที่ 1 เมื่อไต่ยืนคำว่าต่อไป

ให้พลิกตัวหันทางซ้ายกลับตรงข้ามอยู่ในท่าป้อง ขณะหันตัวเคลื่อนเข่าขวาตามแล้ววางลงที่พื้นดิน เมื่อหันหน้ากลับตรงข้ามให้ยกเข่าซ้ายขึ้นตั้งเท้าขึ้นรับสันเท้าวางที่พื้นดินทางกึ่งซ้ายประมาณ 1 ก้าว งอปลายเท้าซ้ายขึ้น พร้อมด้วยจับมือซ้ายเข้าหาอกมือขวาวางปลายกระบี่มือซ้ายค้ำมกระบี่มือป้องอยู่ตรงหน้ากระบี่มือสูงกว่าศีรษะ 1 คืบ โกร่งกระบี่มืออยู่เหนือหูทางค้ำมขวาประมาณ 1 คืบ ปลายกระบี่มือเฉียงไปทางซ้ายสูง นั่งทรงตัวอยู่ในท่าป้องของทิศที่ 2 เมื่อไต่ยืนคำว่าต่อไป

ให้ยกเท้าซ้ายเข้ามาหาตัวเล็กน้อย โนมตัวไปทางหน้าวางเข่าซ้ายลงที่พื้นดินพร้อมด้วยยกเท้าขวาก้าวไปทางหน้าเต็มก้าว มือขวาซ้อนโกร่งกระบี่มือซ้ายในมือขึ้น ปลายกระบี่มือขึ้นโค้งต่ำลงไปทางหน้าห่างจากพื้นดินเล็กน้อย

มือซ้ายที่จับอยู่ที่อกนั้น ซ้อนปลายแขนไปทางซ้ายหงายฝ่ามือ แล้วพลิกคว่ำซ้อนปลายนิ้วแอนขึ้นว่า มืออยู่เสมอดีระยะห่างจากหน้าประมาณ 1 ฟุต น้ำหนักตัวอยู่บนเท้าขวาและเข่าซ้ายโย้ตัวไปทางหน้าพองาม ศอกขวาวางบนเข่าขวาทอดปลายแขนขวามือกำค้ำมกระบี่มือซ้ายต่ำกว่าเข่าทอดไปข้างหน้า เท้าซ้ายยกขึ้นทางหลังปลายเท้าซ้ายงุ่มเข้าหาตัว คงนั่งอยู่ในรูปจก เมื่อไต่ยืนคำว่าต่อไป

ให้พลิกตัวไปทางทิศที่ 3 ทางซ้ายมือเป็นท่าป้อง แล้วเคลื่อนที่ต่อไป เป็นท่าจกของทิศที่ 3 แล้วพลิกตัวกลับไปอยู่ในท่าของทิศที่ 4 แล้วเคลื่อนที่ต่อไปเป็นท่าจกของทิศที่ 4 การเคลื่อนไหวของอริยาบถต่าง ๆ ให้อนุโลมตามทิศที่ 1-2 ที่ได้อธิบายไว้แล้วในที่นี้

เมื่ออยู่ในท่าจกครั้งสุดท้ายของทิศที่ 4 แล้วให้วางเท้าซ้ายลงที่พื้นดินทางหลังทรงตัวยืนขึ้นพร้อมด้วยยกเข่าขวาขึ้นโค้งระดับสะโพก เฉียงเส้นเท้าขวาไปทางหน้ามือซ้าย

อยู่ในท่าว่า มือขวาถือกระบี่อยู่ในท่าจกเช่นเดิม ต่อจากนี้ให้วางเท้าขวาลงที่พื้นเก็บเท้าทั้งสองสลับกันมือซ้ายเข้ามาจับที่อก หมุนตัวทางขวา ควงกระบี่ 2-3 ครั้ง แล้วยกเท้าขวาจ่อเข้าฉากไปอยู่ในท่าเตรียมรบ ทางกิ่งขาของสนาม ท่าเตรียมรบทุกอย่างเหมือนกันหมด คือยืนทรงตัวอยู่ที่หัวสนามเท้าขวาอยู่ทางด้านหน้า เท้าซ้ายอยู่ทางด้านหลังห่างกัน 1 ก้าว พอดนัยในการทรงตัว เข้าทั้งสองงอเล็กน้อย มือขวาจับค้ำกระบี่อยู่ใกล้กับสี่ข้างค้ำขาขวาปลายกระบี่ทอดตรงไปข้างหน้าเฉียงสูง มือซ้ายยกขึ้นกำบังอยู่ตรงหน้า งอข้อศอกเล็กน้อย อาวุธบางอย่างต้องจับสองมือก็คงกำอยู่ในระยะที่กำหนดเช่นเดียวกัน นอกจากจะ เคลื่อนไหวออกใช้หรือฟันและรับ ก็ให้เป็นไปด้วยความสะดวกทุกประการ แต่คงยึดถือท่าเตรียมรบเป็นหลักก่อนการปฏิบัติในท่าอื่น ๆ เสมอ

การขึ้นพรหมยืน

ครั้งแรกเมื่อเสร็จจากท่าถวายบังคมสามครั้งแล้ววาคันมือซ้ายเข้าจับที่อกพร้อมด้วยก้มตัวเอี้ยวไปทางซ้าย มือขวาจับกระบี่ที่วางอยู่ทางด้านซ้ายนั้น ยกขึ้นปลายกระบี่ขึ้นจากทางด้านหลังโค้งสูงไปจรดทางด้านหน้าค้ำปลายกระบี่ห่างจากพื้นประมาณ 1 ฝ่ามือ พร้อมด้วยโน้มตัวเข้าซ้ายวางลงที่พื้น ก้าวเท้าขวาไปทางด้านหน้าเต็มก้าว ศอกขวาวางบนเท้าขวา ทอดปลายแขนขวาให้ต่ำกว่าเข่า มือขวาจับกระบี่กำหางปลายค้ำไปทางด้านหน้า ห่างจากพื้น 1 ฝ่ามือ แอ่นอกยกหน้าเล็กน้อย มือซ้ายซ่อนพลิกขึ้นราวอยู่เสมอศีรษะทางด้านซ้าย ห่างจากหน้าประมาณ 1 ฟุต ยกเท้าซ้ายขึ้น ปลายเท้าจุ่มเข้าหาตัวทางด้านหลังนั่งอยู่ในท่าจก ครั้นแล้วให้วางเท้าซ้ายลงที่พื้นคืนทางด้านหลัง ส่งน้ำหนักตัวไปที่เท้าขวา ชยิบเท้าซ้ายไปวางหลังเท้าขวาหันตัวยืนขึ้นพร้อมด้วยยกเข้าขวาสูงได้ระดับตะโพก สันเท้าและปลายเท้าขวาเฉียงไปทางด้านสูงห่างจากพื้นประมาณ 1 ฟุต จากนั้นมาเป็นยืนจกมือทั้งสองไม่เปลี่ยนแปลงยืนทรงตัวอยู่ด้วยเท้าซ้ายในทิศที่ 1 เมื่อได้ยืนคำว่าต่อไป

ให้วางเท้าขวาทางด้านหน้า พลิกตัวทางซ้ายกลับตรงข้าม ยกเข้าซ้ายขึ้นได้ระดับตะโพก สันเท้าซ้ายเฉียงไปทางด้านซ้ายยกปลายเท้าขึ้น สูงจากพื้นประมาณ 1 คืบ พร้อมด้วยวาคันมือซ้ายเข้าจับที่อก และมือขวาถักกระบี่วาคันศีรษะมาบังอยู่ตรงหน้า กระบี่สูงกว่าศีรษะ 1 คืบ มือขวาจับค้ำกระบี่อยู่เสมอทางด้านขวาประมาณ 1 คืบ ปลายกระบี่เฉียงไปทางซ้ายสูง ยืนทรงตัวอยู่ด้วยเท้าขวาในท่าป้องของทิศที่ 2

ต่อไปให้ย่อเข้าขวาแล้ววางเท้าซ้ายไปทางด้านหน้าโน้มน้ำหนักตัวมาสืบเท้าซ้ายไป

ทางด้านเล็กน้อย ลีบเท้าขวาตาม พร้อมด้วยมือขวาซ้อนปลายกระบี่โค้งค้ำไปทางด้านมือซ้ายออกจากอก ซ้อนพลิกขึ้นร่ำมือสูงเสมอศีรษะทางก้านชานห่างจากหน้าประมาณ 1 ฟุต พร้อมด้วยยกเท้าขวาจากทางหลัง ไปวางตะพันทันทางด้านหน้าแล้วยกเข้า และปลายเท้าขวาขึ้น ให้สันเท้าเฉียงไปทางด้านห่างจากพื้นประมาณ 1 ฟุต น้ำหนักตัวอยู่บนเท้าซ้าย ข้อศอกขวาวางอยู่บนเข่าขวา ทอดปลายแขนขวา มือกำค้ำกระบี่หงาย ปลายค้ำไปทางด้านอยู่ในท่ายืนจรของทศที่ 2

ต่อไปให้ย่อเข้าซ้าย วางเท้าขวาพลิกตัวไปทางทศที่ 3 ซึ่งอยู่ทางซ้ายมือเป็นท่าป้องกันไปเป็นท่ายืนจรในทศที่ 3 ต่อไปพลิกตัวกลับไปป้องกันในทศที่ 4 แล้วต่อไปเป็นท่ายืนจรของทศที่ 4 การเคลื่อนไหวของอริยาบทต่าง ๆ ให้อนุโลมตามทศที่ 1-2 ที่ได้อธิบายไว้แล้วในทำนั เมื่อยืนจรท่าสุดท้ายของทศที่ 4 แล้วให้ย่อเข้าขวาที่เป็นหลักวางเท้าซ้ายลงพร้อมด้วยมือซ้าย วาดเข้ามาจับที่อก มือขวาควงกระบี่ 2-3 ครั้ง เก็บเท้าสลับกัน หันตัวไปทางขวาเล็กน้อย แล้วยกเข้าขวาจากไปวางทางกึ่งขวาของสนามในท่าเตรียมรบทางทศที่ 1 เติมตั้งได้อธิบายไว้แล้วต่อจากท่าที่ 1 ของทำนัชั้นพรหม

ท่าควมว่า มีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

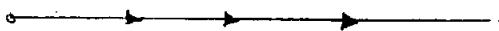
1. มือซ้ายกำค้ำอยู่ระดับหน้าอก
2. มือขวาดึงกระบี่ โกร่งหันลงข้างล่างอยู่บริเวณคั่นขาปลายชี้เฉียงขึ้นข้างบน
3. เท้าทั้งสองย่อ

การเดินว่า มี 2 แบบคือ

1. เดินสลับฟันปลา
2. เดินตรง

2. เดินตรง

การกลั้วหัวสนาม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. มือซ้ายจับที่อก
2. มือขวาถูกระเบี่ทั้งทางขวาและซ้ายใบหูปลายกระบี่เฉียงขึ้น 45 องศา
3. ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าแล้วพลิกตัวทางขวา 90 องศา จ้วงกระบี่แล้วสับเท้าไปทางขวาซอยเท้ากระดกเท้าซ้ายมือซ้ายกำมือ มือขวาควงกระบี่ วางเท้าซ้ายลง
4. พลิกตัวขวาหันคือกระบี่ลงท่าคุมร่า

การควงลงนั่ง

เมื่อจะนั่งลงทุกครั้งต้องควงกระบี่แล้วจึงนั่ง

ท่าร่า

ท่าร่ากระบี่ได้กำหนดไว้ 5 เพลง (หรือ 5 ไม่ว่า) ตามลำดับคือ

เพลงหนึ่ง	นางกราย
เพลงสอง	นายชั้นควง
เพลงสาม	ศาลาพันไหล
เพลงสี่	มณีหนารด
เพลงห้า	มิให้สธเข้าอุโมงค์

แต่ละเพลง ร่าเคลื่อนที่สับเท้าเดินสลับพันปลา ไปลงหัวสนามตรงข้าม แล้วร่าเคลื่อนที่กลับมาหัวสนามเดิม ปีกโดยวิธีเป็นหมู่ หรือเป็นคู่ หรือเป็นบุคคลในสนามรูปสี่เหลี่ยม ตามเส้นทางจากหัวสนามหนึ่ง ไปยังอีกหัวสนามหนึ่ง ถ้าผู้รับการฝึกมีจำนวนมาก หรือส่วนบุคคลก็ทำได้ ถ้าฝึกว่าคู่สวนกันในสนามต้องเดินให้เป็นวงรูปไข่ เพื่อเข้าที่หรือฟันแล้วจากแห่งไม้ฟันและไม้ซุกยสม ผู้ควบคุมต้องกำหนดเส้นทางให้เป็นเรื่องเหมาะสมของผู้รับการฝึก ในคราวหนึ่ง ๆ เสมอ การร่าเมื่อชำนาญแล้วจะใช้ไม้ร่าหลาย ๆ ท่าก็ได้ หรือจะร่าเพลง 1 ไปเพลง 2 ก็นับมาลงหัวสนามเดิมก็ได้

เพลง 1 นางกราย

การเดิน เดินสลับพันปลา

วิธีปฏิบัติดังนี้

ที่เรียกว่า นางกรายนัน ต้องมีท่าทางแฉ่งเหลี่ยมสวยงามอ่อนโยนละมุนละม่อม คึงเช่นครูให้สมญาว่ากระบี่คือ ท่านาง ส่วนมากผู้หญิงหรือชายชอบฝึกฝีมือแนวทางคึงต่อไปนี้ เมื่อชั้นพรหมจนได้ทรงตัวยืนขึ้นในท่าเตรียมรบเสร็จแล้ว ก็เริ่มร่าท่านางกรายต่อไปนี้

เมื่อทรงตัวขึ้นในรูปเตรียมรบแล้ว ให้อยู่ตัวสืบเท้าขวาไปทางหน้าเล็กน้อย โนม น้ำหนักตัวตาม ยกเท้าซ้ายจากพื้นดินทางหลังไปแตะพื้นทางหน้าห่างจากเท้าขวาประมาณ 1 ฟุต แล้วยกเท้าซ้ายขึ้นไคร่ระดับตะโพก สันเท้าเฉียงไปทางหน้าปลายเท้าข้างอื่น ทรงตัวหันหน้าไปทางกิ่งขวาของสนาม พร้อมกับมือซ้ายวากจับเข้าที่อก มือขวาควงกระบี่ลงทางขวา 1 รอบ เมื่อยกเท้าซ้ายปลายกระบี่ตั้งตรงขึ้นพร้อมกัน มือขวาดึงค้ำมกระบี่อยู่เสมอ สี่ข้างทางค้ำขวาแล้วจากหันหน้าไปทางกิ่งซ้ายของสนาม ขณะที่จากมือซ้ายจับเข้าหาอก มือขวาดึงกระบี่ตั้งอยู่ตามเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แล้วย่อตัววางเท้าซ้ายลงที่พื้นดินทางหน้า สืบเท้าขวาตามขยับเท้าซ้ายไปทางหน้าเล็กน้อย ซ้อมมือซ้ายพลิกขึ้นว่า น้ำหนักตัวอยู่ทางเท้าซ้ายพร้อมด้วยยกเท้าขวาจากทางหลังไปวางแตะพื้นทางหน้า ห่างจากเท้าซ้ายประมาณ 1 ฟุต แล้วยกเท้าขวาขึ้นทางหน้าไคร่ระดับตะโพก สันเท้าเฉียงไปทางหน้า งอปลายเท้าขึ้น ข้อศอกขวาวางอยู่บนเท้าขวา งอข้อศอกปลายแขนไปทางหน้า มือขวากำค้ำมกระบี่อยู่เหนือเท้าขวา ทางหน้าปลายกระบี่ตั้งตรงหันคมไปทางหน้า ทรงตัวอยู่กับที่เข้าซ้ายหันหน้าไปทางกิ่งซ้ายของสนาม

ต่อไปให้จากหันหน้าไปทางกิ่งขวา ย่อตัววางเท้าขวาลงที่พื้นดิน แล้วสืบเท้าขวาไปทางหน้าเล็กน้อย พร้อมกับมือซ้ายวากไปทางหน้า มือขวาวากปลายกระบี่จากที่ตั้งตรงอยู่เกิมนั้น วากแขนทอดปลายกระบี่ไปทางหลัง สืบเท้าซ้ายตามเท้าขวาเล็กน้อย โนม น้ำหนักตัวไปอยู่ที่เท้าขวา เลยก้าวเท้าซ้ายไปวางลงทางหน้าเท้าขวาห่างประมาณ 1 ฟุต และที่พื้นแล้วยกเท้าซ้ายขึ้นไคร่ระดับตะโพก สันเท้าเฉียงไปทางหน้าปลายเท้าซ้ายยกขึ้นพร้อมด้วยนำมือซ้ายเข้าจับที่อก และมือขวาทอดปลายกระบี่ไปทางหลังนั้น งอข้อศอกค้ำมกระบี่ขึ้นทางขวา มือขวาดึงค้ำมกระบี่อยู่เสมอสี่ข้างทางขวา ปลายค้ำมหันคมไปทางหน้า แล้วจากซ้าย-ขวา เปลี่ยนอริยาบถทุกอย่าง พร้อมเคลื่อนที่สลับพื้นปลาส่วนทางกันทางขวาของคูที่กึ่งกลางสนาม เลี้ยวไปลงที่จุกยื่นของคูในหัวสนามตรงข้าม แล้วเคลื่อนที่วากลับมาที่หัวสนามเดิมแล้วลง หัวสนามพร้อมกันทั้งสองฝ่ายจากกลับหลังมาทรงตัวอยู่ในรูปเตรียมรบทางกิ่งขวาของสนามเช่นเดียวกัน

เพลง 2 นายชั้นควงการเดิน เดินสลับฟันปลามีวิธีปฏิบัติดังนี้

การเดินฉากสลับฟันปลาขวา-ซ้าย ทำเช่นเดียวกับท่าที่ 1 เมื่อสลับไปทางกิ่งขวาของสนาม มือซ้ายยกโก่งกระบี่ขึ้นเสมอหูทางคานขวาหันคมขึ้น ปลายกระบี่ตั้งเฉียงสูงไปทางหน้า มือซ้ายวักเข้าจับที่อก เมื่อเคลื่อนที่ฉากไปทางกิ่งซ้ายของสนาม มือขวาควงกระบี่ลงทางสี่ข้างคานซ้าย 1 รอบ แล้วกลับเข้าควงคานขวา 2 รอบ ต่อเนื่องกัน ขณะเมื่อยกเท้าขวาไปแตะและยกเข้าขวานั้น ให้ซ่อนมือซ้ายพลิกขึ้นรำ พร้อมเคลื่อนที่รำสวนกันกับดูเล่น ที่กึ่งกลางของสนามต่างฝ่ายเลี้ยวไปลงที่จุดของหัวสนามทรงข้ามก้วยเท้าซ้าย แล้วยกเท้าขวาฉากกลับหลังทางขวา มาทรงตัวอยู่ในท่าเตรียมรบของหัวสนามคานใน แล้วรำกลับไปลงที่หัวสนามของท่อนอีกคนละเที่ยว จะใช้เพลงไหนรำก็ได้

เพลง 3 ศาลาหันไหล่การเดิน เดินตรงมีวิธีปฏิบัติดังนี้

เมื่อทรงตัวขึ้นยืนอยู่ในท่าเตรียมรบทางกิ่งขวาของสนามแล้ว ให้สลับเท้าขวาไปทางหน้าเล็กน้อย ย่อตัวสลับเท้าซ้ายตาม วางน้ำหนักตัวบนเท้าขวา ยกเท้าซ้ายไปแตะพื้นหน้าห่างจากเท้าขวาประมาณ 1 ฟุต แล้วยกเข้าซ้ายขึ้นสูงไคร่ระดับตะโพกพร้อมด้วยมือขวานำคานกระบี่มาตั้งอยู่เสมอเอวตรงหน้า เอนปลายกระบี่ไปทางหลังวางสันกระบี่อยู่ที่บ่าขวาค้นหันไปทางหน้า (ท่าแบกอวูช) มือซ้ายร่ำวักลงไปรองรับค้วยกระบี่ไว้ หงายมือแบอ่อนขึ้นในท่ารำ เมื่อฉากไปทางกิ่งซ้ายของสนามแล้วให้ย่อตัววางเท้าซ้ายสลับเท้าขวาตาม ส่งน้ำหนักตัวอยู่บนเท้าซ้าย ก้าวเท้าขวาไปแตะพื้นทางหน้าห่างจากเท้าซ้าย 1 ฟุต แล้วยกเข้าขวาขึ้นสูงไคร่ระดับตะโพกพร้อมด้วยซ่อนมือขึ้นหันฝ่ามือเข้าหาตัววักออกทางซ้าย พลิกคว่ำซ่อนปลายนิ้วอ่อนขึ้นในท่ารำ มือสูงเสมอศีรษะห่างจากหน้าประมาณ 1 ฟุต มือขวาควงกระบี่ในท่าแบกอวูชอยู่ตามเดิม ความสัมพันธ์มือและเท้าให้กระทำสลับการเคลื่อนไหว เรื่อยไปจนถึงหัวสนามเขา และรำเคลื่อนที่กลับมายังหัวสนามเดิมของเรา โดยวิธีสวนกันกึ่งกลางสนามเสมอ ส่วนท่ารำจะเปลี่ยนเพลงท่าไหนก็ได้ตามใจชอบ

เพลง 4 มณีหนารถ

การเดิน เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

เมื่อทรงตัวขึ้นยืนอยู่ในท่าเตรียมรบทางกิ่งขวาของสนามแล้ว ให้สืบท้าขวาไปทางหน้าเล็กน้อย ย่อตัวสืบท้าซ้ายตาม วางน้ำหนักตัวบนเท้าขวา ยกเท้าซ้ายไปแตะพื้นทางหน้า ห่างจากเท้าขวาประมาณ 1 ฟุต แล้วยกเท้าซ้ายขึ้นไคระทับตะโพก พร้อมด้วยมือขวายกค้ำมกระบี่ขึ้นเสมอหน้าอกทางขวาหันคมกระบี่ขึ้น ปลายกระบี่ทอดเฉียงไปทางไหล่ซ้ายสูง มือขวาห่างตัว 1 ฟุต มือซ้ายวางเข้าจับที่อก ขณะยกเท้าซ้ายไปทางกิ่งซ้ายของสนาม มือซ้ายออกจากอกซ้อนพลิกขึ้นรับทางซ้าย พร้อมด้วยมือขวาซ้อนกระบี่ให้คมไปทางซ้ายห่างฝ่ามือขึ้นวางปลายกระบี่ขึ้นหน้าไปทางหน้า มือทั้งสองอยู่เสมอสีข้างค้ำนซ้าย ห่างจากตัวประมาณ 1 ฟุต มือขวากำค้ำมกระบี่มือซ้ายรับ เลยวางเท้าซ้ายลงทางหน้าแล้วสืบท้าไปเล็กน้อยวางน้ำหนักตัวอยู่บนเท้าซ้าย สืบท้าขวาตามแล้วก้าวเท้าขวาไปแตะพื้นทางหน้าเลย ยกเท้าขึ้นไคระทับตะโพก สันเท้าเฉียงไปทางหน้ายกปลายเท้าขวาขึ้นทรงตัวอยู่ด้วยเท้าซ้าย หันหน้าตรงไปทางกิ่งซ้ายของสนามเมื่อออกมาทางกิ่งขวาก็สืบท้าและยกเท้าเช่นเดียวกัน ระหว่างเคลื่อนที่มาทางกิ่งขวาของสนามมือขวาวางค้ำมกระบี่พลิกจนไปทางขวา มือซ้ายซึ่งรับอยู่บนวางค้ำมกระบี่ลงมาเลยเข้าจับที่อก พร้อมด้วยยกเท้าซ้ายไปแตะที่พื้นทางหน้า แล้วยกเท้าซ้ายขึ้นไคระทับตะโพก เมื่อจากซ้าย-ขวา รับสืบท้าเคลื่อนที่ต่อไปจนถึงหัวสนามแล้วลงหัวสนามจากกลับมายู่ในท่าเตรียมรบและรับเคลื่อนที่หัวสนามเกินของเรา เช่นเดียวกันหรือจะเปลี่ยนเพลงท่าใดก็ได้

เพลง 5 มโหสถเข้าอุโมงค์

การเดิน เดินสลับฟันปลา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

เมื่อทรงตัวขึ้นยืนอยู่ในท่าเตรียมรบทางกิ่งขวาของสนามแล้ว ให้สืบท้าจากขวา-จากซ้ายเคลื่อนที่รับสลับฟันปลาไปลงหัวสนาม ในจุดที่ดูว่ายืนอยู่ และจากรับเคลื่อนที่กลับมายังหัวสนามเกินของตน อย่าลืมว่าการไปและกลับจะต้องสวนกับดูรับที่กลางสนามเสมอ แต่การถือกระบี่รับนั้นทั้ง 5 เพลง เคลื่อนไหวไม่เหมือนกัน ในท่านี้นี้เมื่อ สืบท้าไปทางกิ่งขวาของสนาม ให้วางค้ำมกระบี่ไปทางขวาและทางหลัง เมื่อเท้าซ้ายแตะและยกขึ้นทางกิ่ง

ขวาของสนามนั้นมือขวาซึ่งกำคัมกระบี่ให้พลิกหงายฝ่ามือขึ้น ทอดปลายกระบี่ทำไปทาง
หลังพองาม งอข้อศอกขวาเล็กน้อยหงายคมขึ้นทอดปลายกระบี่ไปทางหลัง ขณะนั้นให้จับ
มือซ้ายเข้าหาอกพร้อมกับยื่นทรงตัวอยู่ควยเท้าขวา ยกเท้าซ้ายขึ้นเข่างอได้ระดับตะโพก
เฉียงสั้นเท้าไปทางหน้าปลายเท้าซ้ายแล้วฉากไปทางกึ่งซ้ายของสนาม ขณะฉากนั้นให้
ยกกระบี่ข้ามศีรษะไป คว่ำมือถือกระบี่อยู่ที่สี่ข้างคานซ้าย ปลายขนานไปข้างหลัง คมกระบี่
ลง เสยสอกมือซ้ายออกจากอกพลิกขึ้นร่าอยู่เสมอศีรษะทางคานซ้ายห่างจากหน้าประมาณ
1 ฟุต ทรงตัวอยู่บนเท้าซ้าย

ยกเท้าขวาขึ้นให้เข้าได้ระดับตะโพกสั้นเท้าเฉียงไปทางหน้า ปลายเท้าขวางอ
ขึ้นแล้วฉากไปทางกึ่งขวากึ่งซ้ายร่าเดินสลับพื้นปลา ไปลงหัวสนามและร่ากลับ ก็ปฏิบัติให้
มีความสัมพันธ์ทั้งมือและเท้าเช่นเดียวกัน ทุก ๆ เพลงเมื่อได้ร่าไปและกลับมาที่หัว
สนามเดิม 1 รอบแล้ว (เป็นพอ) เมื่อรู้ว่าได้ลงหัวสนามหันหน้ากลับเข้าหากันเป็นที่
เรียบร้อยแล้ว ก็เริ่มเก็บเท้าควงกระบี่ทางขวา 1-2 รอบ ดกดวงนั่งพร้อมควยสอกปลาย
กระบี่ลงวางทางข้างซ้าย โกร่งอยู่เสมอเข้า ปลายกระบี่ตรงไปตามแนวข้างหลังหันคมลง
นำมือทั้งสองมาวางไว้บนเข้าในท่านั่งคุกเข้า

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่
กระบองโรงเรียนพะเยาพิทยาคม

การถวายบังคม

ท่าเตรียมถวายบังคม

ยืนตรงแล้วลงนั่ง กระบี่วางไว้ทางซ้ายมือ ค้ำมแลยเข้าเล็กน้อยเพื่อความ
สะดวกในการหยิบและความสวยงาม มือทั้งสองวางบนเข่านิ้วเรียงชิดติดกัน

ท่าถวายบังคม

เริ่มถวายบังคมโดยการขยับมือ เพื่อให้สัญญาณให้คู่ต่อสู้ได้รู้ตัวว่าเริ่มถวายบังคม
แล้ว จากนั้นพนมมือไว้ที่อก ก้มตัวลง พร้อมกับสาคมือออกไปมือทั้งสองไปจดหว่างคิ้ว โดย
ใช้นิ้วหัวแม่มือ เอาลงมาไว้ที่อก กระดกมือขึ้นท่าเช่นนี้ 3 ครั้ง ไหว้กระบี่ 1 ครั้ง

การชันพรหม มีลักษณะการชันพรหม 2 ลักษณะ คือ การชันพรหมนั่งและการชันพรหมยืน
ปฏิบัติต่อกจากการถวายบังคม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

การชันพรหมนั่ง

การวางกระบี่ วางไว้ทางซ้าย ค้ำมไม่จำเป็นต้องอยู่ระดับไหนหันหน้าเข้าหากัน
จังหวะที่ 1. หยิบกระบี่ มือซ้ายจับอก โยหน้ามือซ้ายรำข้างกระบี่ตั้งเข้า เท้า
ซ้ายกระดก วางเท้าซ้าย

2. คึงค้ำมขึ้น กลับหลังหัน โดยหันทางซ้ายเท้าซ้ายอยู่หน้า

3. เก็บเท้าซ้าย มือซ้ายจับเข้าอก จ้วงกระบี่ จากที่ตั้งไว้ทางขวา
มือขวาออก คึงกระบี่ไว้บนเข่าปลายชันบนเท้าซ้ายกระดก

4. ไปหน้า 3 ซ้ายหัน เก็บเข้าขวา คึงเท้าซ้าย มือซ้ายจับเข้าอก
เก็บเข้าซ้าย จ้วงกระบี่ ก้าวเท้าขวากระดกเท้าซ้ายกลับหลังหัน

5. เก็บซ้าย จ้วงคึงเข้าขวา รำข้างโยวางเท้าซ้ายคันทัวชันดอก

โดยเอาซ้ายชิดขวาแยกเหยียบ ดอกหมุนขวาหันโดยยกตัวขึ้นเอา
ค้ำมขึ้น ยกขวาพลิกตัวกลับลงท่าคุม

¹ สัมภาษณ์ ปิยะสวัสดิ์ สุมณ, หัวหน้าสำนักคตบพะเยาพิทยาคมและเป็นอาจารย์ผู้สอน
ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนพะเยาพิทยาคม 23 ธันวาคม 2525

การ ขนพรหมยีน

- จังหวะที่ 1. มือซ้ายจับเข้าอก มือขวาจับกระบี่ มือขวานำกระบี่ตั้งที่เข้าขวา
ปลายเฉียงขึ้น 45 องศา มือซ้ายร่ายอยู่ระหว่างคิ้ว โล้ไปหน้า เข้า
ไปชนพื้น เท้าซ้ายกระดกขึ้นหรือไม้ก็ได้ โกร่งเข้าหาลำตัวขึ้น
ข้างบน
2. ลูกขึ้นยืน เท้าหลังตาม เท้าหน้าตะยก เขยิบ โย้เท้าหลังเปิด
ย่อพอสสมควร
3. เก็บมือซ้ายเข้ามาจับ มือขวาเอาค้ำขึ้น ตะยกขึ้นพลิกตัวกลับ
หลังหัน มาอยู่ท่าคุมในเชิงรำ จบท่าพันพรหม
4. กระบี่เฉียงทางซ้าย เคิน 2 ครั้ง ตะยกขวาขวาเหมือนทำนั่ง
มือซ้ายวากข้าง
5. เขยิบย่อ ถอนสายบัวไปทางข้างหลังคือ ถอยเท้าขวาไปข้างหลัง
หันทางซ้าย 1 มุมฉาก มือจับที่อกยกเท้าซ้าย หน้า 2 จะไป 3
ท่องถอนสายบัว
6. จ้วงย่อ เคิน 2 ครั้ง ตะยก วาก ตกหน้า 3 ไปหน้า 4 เขยิบ
ย่อ คึงค้ำขึ้น กลับหลังหัน ไม่ถอนสายบัว ยกซ้ายจับ
7. เคิน 2 ครั้ง ตะยก มือซ้ายร่าย เขยิบย่อ
8. ค่อไปถอก วางเท้าขวา ก้าวเท้าซ้าย ย่อกระทุ้ง ยกขวา มือ
ซ้ายจับเข้าอก พลิกกระบี่ลงขวาหัน เขยิบมือซ้ายทำเท้าหลังขยับ
นิคหนอยกระบี่ตั้งที่คนขวาปลายขึ้น 45 องศา ก้าวเท้าซ้ายชิด
เท้าขวา จับอก ยกกระบี่ขึ้นพลิก 90 องศา

2. ท่าห้ามสมุทร มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุม เคิน
2. หักชู ยกกระบี่ทางขวา จ้วงทางซ้าย หงายมือ โกร่งขึ้น 45 องศา มือซ้ายร่าย
ออกไปข้างหน้า ระวังโกร่งท่าห้ามสมุทร
3. ชิคยก วาง พลิกตัวกลับหลังหัน ยกกระบี่ขึ้นพลิกมือซ้ายจับเข้าอกหมุนลงคุม

การรำ การรำมีไม้รำต่าง ๆ หลายไม้รำ แต่ที่เป็นหลักมีอยู่ 11 ไม้รำ

ในการรำโคยเคินรำนั้น บางไม้รำใช้วิธีการเคินโคหลายแบบ ตัวอย่างเช่น ท่าทักชู ซึ่งเคินตรงก็ได้เคินสลับพันปลาก็ได้บางท่ารำโคอย่างเคียว การรำมีทั้งรำในแคนตัวเอง หรือผ่านแคนคู่ต่อสู้ จะรำต่อจากการชันพรหมมีวิธีปฏิบัติดังนี้

ไม้รำ 1 ทักชู

การเคินรำ สลับพันปลา

วิธีปฏิบัติดังนี้

1. ควงกระบี่ ก้าวซ้ายยกขึ้น กระบี่ทักชู มือซ้ายจับเข้าออก
2. เคิน ยกมือซ้ายรำ ควงกระบี่ไว้ที่เข้า ยกขวาเคินยกซ้าย จ้วงยกขวารำ กลับหัวสนาม

ไม้รำ 2 เทพนม

การเคินรำ เคินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุม สืบ แตะยกก้าวเท้าซ้าย หันข้างไปอยู่ในท่าเทพนมโคย มือซ้าย พนมอยู่คู่กับกระบี่
2. มือซ้ายจับเข้าออก รำสอกขึ้น ก้าวเท้าซ้ายกลับหลังหัน ยกขวา วางขวา
3. เคินถอยหลัง ควงรำ พลิกทางขวา โดยหันทางขวา มาอยู่ในท่าเทพนม
4. ซ้ายจับเข้าออก สอกขึ้นรำ กระบี่อยู่ที่เอวพลิกทางขวาไปทางเคิน
5. ซ้ายจับเข้าออกพลิกกระบี่ลงท่าคุม

ไม้รำ 3 โจโลงหมวก

การเคินรำ เคินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุม ก้าวเท้าขวา ยกเท้าซ้าย รำหน้า กระบี่ไขว้ไปข้างหลัง ปลายช้อนข้างบน
2. วางเท้าข้างลง มือซ้ายทำท่าลูบหมวก กระบี่วัก กลับหลังหัน ก้าวเท้าซ้ายชกเท้าขวา
3. ยกเท้าขวา ซ้ายรำข้าง กระบี่ตั้งที่เข้าไกร่งเข้าหาลำตัวปลายช้อน 45 องศา มือซ้ายจับเข้าออกเคินถอยหลัง 2 ครั้ง ควงกระบี่ไปพาดข้างหลัง กระคกเท้าขวาขึ้นข้างหลังมือซ้ายรำหน้า
4. วางเท้าขวาลง มือซ้ายทำท่าลูบหมวกกระบี่ตั้งข้างหน้า มือซ้ายรำข้าง กระบี่ยกเท้าขวาชนกระบี่ไกร่งหันเข้าหาลำตัวปลายช้อน 45 องศา

5. อยู่ในท่าคุม

ไม้รำ 4 กระทั่งแทงเสื่อ

การเดินรำ เकिनตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมรำ
2. ก้าวเท้าขวา ยกเท้าซ้ายขึ้น มือซ้ายรำข้างหน้าค้ำ มือขวาทำท่าแทง โดยควงกระบี่แล้วยกขึ้นเหนือศีรษะพลิกมือ โกร่งหันขึ้นบน
3. วางเท้าซ้ายลง ค้ำมือจับเข้าอก
4. สอด รำข้าง พลิกกระบี่ตั้งบนเข่า โกร่งออกข้างนอกปลายซี่ 45 องศา พลิกมือก้าวยกขา
5. เकिनถอยหลัง ยกกระบี่ขึ้น ยกเท้าขวาไปหลังมือซ้ายรำลงข้างล่างมือ ขวาก็ยกกระบี่ทำท่าแทงกระดกขวา
6. วางเท้าขวาลง แหงไปที่มือ มือซ้ายพลิกลง จับเข้าอกสวดไปข้างหลัง มือขวายู่ระดับเข่า เकिनซ้ายยกเข้าขวาค้ำกระบี่ขึ้นมือซ้ายรำข้าง
7. วาง มือซ้ายจับออกเकिनหน้า 2 ครั้ง กระหุงซ้าย
8. เริ่มทำใหม่

ไม้รำ 5 เทอศพระแสง

การเดินรำ เकिनตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุม ชยับเท้าขวา เก็บซ้ายจับควงไม้ ก้าวซ้ายหันข้าง ควง 1 รอบ
2. จากควง นำมาหักชู แล้วพลิกตัว แบนมือคดกระบี่ลงบนมือ เทอศพระแสง จากเอวขึ้นระดับหน้า
3. เก็บซ้ายจับขวาหันรำซ้าย ก้าวซ้ายขวายก ตั้งฉาก กระบี่วางบนเข่า ปลายซี่ 45 องศา โกร่งเข้าหาลำตัว รำข้าง
4. วางชิดเท้าซ้าย เकिनถอยหลัง กระบี่ควง 1 รอบในท่าหัก
5. ยกขวา พลิกตัวทางขวาไปข้างหลังมือซ้ายแบรับถึงกระบี่ เข้าหาลำตัว ออก 2 ครั้ง กระบี่อยู่ระดับอกในท่าเทอศพระแสง
6. พลิกตัวไปทางขวาเก็บมือซ้ายเข้าอกกระบี่จ้วงมาป้องข้างหน้า ปลาย

ช 45 องศา

7. ก้าวเท้าซ้ายยกขวา ชนค้ำกระบี่รำข้าง
8. กลับหัวสนาม ลงคุมรำ

ไมรำ 6 หมุนานทาว (แบบธรรมคา)

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมรำ
2. มือซ้ายจับเข่าออก เท้าซ้ายยกขึ้น ท่าท่าทาวคือ มือซ้ายรำข้างหน้า กระบี่มือขวายกข้ามศีรษะไปตั้งไว้ข้างหลังแขนทอดไป
3. พลิกตัวกลับหลังหัน มือขวา ปกกระบี่ลงโค้งชัน มือซ้ายเข่าออก
4. ซิกซ้ายยกขวา หมุนทางขวากระบี่ยกข้ามศีรษะ เดินควง แล้วรำต่อกัวย่ออื่น ๆ เช่น เทพนม หรือ โจโฉอุบหนวก

ไมรำ 7 ไมยราพสะกดทัพ

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมรำ สืบ และยกเท้าซ้าย
2. ก้าวเท้าซ้าย หันข้างไปอยู่ในท่าเทพนม
3. ลดมือซ้าย จับที่บริเวณตะโพกมือขวายกกระบี่ขึ้นระดับศีรษะ โกร่งหัน ชนบนหักข้อมือ กระบี่ชนานพื้น
4. ยกเข้าขวาขึ้นมา ชนศอก ลดศอกลง รำเดินถอยหลัง ควง พลิกตัวทางขวา
5. สูท่าเทพนม ขวาทัน
6. ยกมือซ้ายไปไว้ที่ระดับคันทาจับ มือขวายกขึ้นในท่าสะกดทัพ รำซ้าย
7. ซิกซ้ายยกขึ้นมาชนศอก กลับหัวสนาม

ไมรำ 8 หมุนานทาว (แบบร้ายเวทย์)

การเดินรำ เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมรำ ออกคัวยท่าหมุนานทาว
2. ออกซ้ายพลิกตัวทางขวาเอาข้างไปอยู่ในท่าเทพนม
3. กิ่งไปหลังตั้งป้อง โขยพลิกตัว 90 องศา กระบี่เฉียงขวางปลายชี้ไปทาง

- ซ้ายมือซ้ายจีบอยู่ระดับคันท้าย กระบี่ขนานพื้น
4. ก้าวซ้ายชิดขวา จ้วงขึ้น ทั้งรับ โดยกระบี่หงายโค้งขึ้นปลายชี้ 45 องศา ศอกชนเข่ามือซ้ายร่าข้าง
 5. ร่าดอยหลังไม่ต้องควงยกกระบี่ข้ามศีรษะยกเท้าขึ้นท่าหมุนานทวาร วางย่อเข้าทั้งสอง
 6. ยกมือทั้งสอง พลิกควมอยู่ในท่าเทพนม เข่าย่อ
 7. มือซ้ายลดลงจีบที่คันท้าย มือขวาทำป้อง
 8. ชิดเท้าพร้อมจ้วง ยกเท้าขวาขึ้นรับท่าตั้งรับพร้อมร่าข้าง
 9. เริ่มท่าใหม่

ไม่ว่า 9 หมุนานแหวกฟองน้ำ

การเดินร่า เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมร่า สืบเท้า ยกเท้าซ้ายตั้งสูง มือซ้ายจีบเข้าอกกระบี่พลิกให้ทอกลงไปที่ไหล่ ยกเท้าซ้ายขนานพื้นมือขวาขนานพื้น โกร่งหันขึ้นข้างบน
2. ร่ามือออก ระดับโกร่งกระบี่ แอ้วพุ่งมือทั้งสองออกไปข้างหน้า เขยียกคิง หงายข้อมือทั้งสองซ้อนเข้าอก มือซ้ายอยู่ในมือขวาอยู่นอก
3. สัมผัสขณะถอดเข้าอก เขยียกแขน ลักษณะแหวก แขนทั้งสองกาง 180 องศา ขนานพื้น กระบี่พาดไหล่
4. พลิกควกลับหลังหัน วากมือซ้ายมาอยู่ในท่าป้องดู ระดับหน้าฉาก กระบี่ตั้งฉาก มือขวาอยู่ระดับเอว โกร่งหันออก ชิดเท้ายกขวา หมุนทางขวา 1 มุมฉาก
5. วางเท้าขวาลง ชิดยก ตามองตลอดได้แขนขวาหันอีก 1 ครั้ง
6. จีบมือเข้าอก เดินควง ร่าใหม่

ไม่ว่า 10 เทพนม

การเดินร่า เดินตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. จากท่าคุมร่า
2. สืบ โดยก้าวเท้าขวา เท้าซ้ายชิดตามควงกระบี่ไปข้างหน้า

3. ตะ ยกเท้าซ้าย วางร่า ช้างหน้า แล้วนำมือมาอยู่ในท่าเทพนมโดย
กระเป๋ตั้งขึ้น โกร่งหันออกมือซ้ายพนมคู่กับมือขวา โดยหันข้างไป
4. ล้มกระเป๋ เห็นที่เอวมือซ้ายร่าสอกลงแล้วพลิก
5. ซิกซ้ายทบขวา ยก เข้าชนศอก มือจับเข้าอก เคนถอยหลัง
6. ควงกระเป๋ กบเท้าขวา ยกหันข้างไปท่าเทพนม จับซ้ายเข้าอก ลกกระเป๋
ลงปลายชี้ข้างหลัง ร่าข้าง ซิก ทบขวา ยกเข้า
7. จับอก เคนสืบ ร่าทอไป
8. เริ่มค้นทำใหม่

ไม่ว่า 11 เทพลีลา

การเดินร่า เคนตรง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

การร่าเหมือนท่าเทพนม แต่จังหวะในท่อนพนมเปลี่ยนเป็นร่าหน้า โกร่ง
กระเป๋

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบองภาควิชา

พอศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเดินแปด ก่อนการเดินแปดจะถวายเป็นมเร็ว ๓ ครั้ง ปฏิบัติเหมือนถวายเป็นมเร็ว
แต่เร็วขึ้น

ทิศทางในการเดินแปด มีอยู่ ๒ แบบ คือ

๑. การเดินแปดชนิดร่วมแค้น จะเดินเป็นวงวนทางซ้าย
๒. การเดินแปดชนิดไม่ร่วมแค้น จะเดินเป็นวงกลมอยู่ในแค้นของตนเอง

ท่ากลับหัวสนามในขณะเดินแปด เมื่อเดินไปสู่สนามจะกลับทางเดิมใช้วิธีกลับหัวสนาม
มีวิธีปฏิบัติ ดังนี้

จากท่าที่เดินแปดมาก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า กางแขนทั้งสองเสมอไหล่ กระบี่
มือขวาขึ้นหน้าไปข้างหน้า ลากเท้าขวามาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้าย วางเท้าซ้ายลงข้างหน้า
รวมมือทั้งสองเข้าหากัน ก้มตัวลงต่ำ หันตัวกลับไปทิศทางตรงกันข้าม ยกเท้าขวาขึ้น วาง
เท้าขวาลงข้างหน้า ลกกระบี่ลงพาดขวา มือซ้ายกำเสมอไหล่ ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า
ตั้งกระบี่ข้างหน้า มองตรงไปยังคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว ก้าวเท้าขวาออกหน้า เข้า
ย่นตั้งกระบี่ลงข้างหน้าแนบพื้น มือซ้ายกำขึ้นเหนือหัว ตัวก้มลง ตามองคู่ต่อสู้ ก้าวเท้าซ้าย
ออกข้างหน้าตัวย่นขึ้น กระบี่ยกขึ้นเสมอไหล่ มือซ้ายกำคางอยู่ข้างลำตัว ท่าเช่นนี้ไปเรื่อยๆ
จนกลับหัวสนาม

ท่าคุมในการต่อสู้ จะกระทำเมื่อก่อนเดินแปดหรือเดินแปดเสร็จสิ้น ปฏิบัติดังนี้

๑. มือซ้ายกำระดับหัว
๒. มือขวาดึงกระบี่ระดับเอว ปลายชี้เฉียง ๔๕ องศา
๓. เท้าทั้งสองย่อ

ท่าเดินแปดที่ขึ้นจากพรหมนั่ง

จากท่านั่งคุกเข่าพนมมือ กระบี่วางทางซ้าย หันข้างขวาไปยังคู่ต่อสู้ ก้มตัวยกมือ
ไหว้กระบี่ จับกระบี่ด้วยมือซ้ายยกขึ้นมา ตั้งเข่าขวาขึ้นข้างหน้ามือขวา คอวางบนเข่าขวา

ปลายกระบี่ไปยังคู่มือ ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า ดุกขึ้นยืน มือขวาถักกระบี่ตั้งข้างหน้า มือซ้ายกำลศองข้างลำตัว ก้าวเท้าขวาเดินออกข้างหน้า ทักมลงท่า เสาออ หึงกระบี่มือ ขวาลงข้างหน้านานหัน มือซ้ายกำยกขึ้นเสมอหัว แล้วท่าเช่นนี้ต่อไป

ท่าเดินแปลงทิศจากพรหมยืน

จากท่าหนึ่งคุกเข่าพนมมือ กระบี่วางกับพื้นข้างหน้า หันหน้าไปทางคู่มือ ถมเท้าลง ยกมือไหว้กระบี่ จับกระบี่ด้วยมือขวาขึ้น ตั้งเข่าขวาขึ้น มือขวาถือขวาวางบนเข่าขวา มือซ้ายกำยกขึ้นเสมอหัว ดุกขึ้นยืน ก้าวเท้าซ้ายออก มือขวาถือกระบี่ตั้งอยู่ข้างหน้า มือซ้าย กำลศองอยู่ข้างลำตัว หน้ามองคู่มือ ก้าวเท้าขวาเดินออกข้างหน้า มือขวาถือกระบี่หึงลงข้าง หน้านานหัน ทักมย่อเข่าลง มือซ้ายกำยกขึ้นเหนือหัว ยกกระบี่ขึ้นเสมอไหล่ มือซ้ายกำลศ องอยู่ข้างลำตัว แล้วท่าเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ

ท่าเดินเข้าหาคู่มือ (อย่างสามมุม)

ก้าวเท้าซ้ายเดินตรง มือซ้ายกำยกขึ้นข้างหน้า กระบี่อยู่ทางข้างขวา ก้าวเท้า ขวาวางลง สวมมือซ้ายกำลศองข้างซ้าย ยกกระบี่ขึ้นตั้งข้างหน้า

การรกล่อ ก่อนการต่อสู้จะมีการรกล่อเพื่อคุ้นเชิง หลกกล่อคู่มือ มีวิธีฝึกหัดดังนี้

ไม้ที่ ๑ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- ๑. ผู้รุกและผู้รับเดินอย่างสามมุมเข้าหากัน
- ๒. ผู้รับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า หันข้างให้คู่มือ ยกกระบี่ขึ้นเหนือ ไหล่ ทามองลอคไตกระบี่ ถ้ามือซ้ายอยู่ข้างลำตัว ผู้รุกก้าวเท้า ซ้ายหาผู้รับ
- ๓. ผู้รุกใช้กระบี่พื้นศีรษะของผู้รับ ผู้รับก้าวเท้าขวาหาฝ่ายรุกพร้อม กับใช้กระบี่พื้นทอมไปที่คอ หรือปากคู่มือ
- ๔. ผู้รุกถอยตั้งหลักใหม่

ไม้ที่ ๒ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- ๑. หึงคู่มืออย่างสามมุมเข้าหากัน
- ๒. ผู้รับก้าวเท้าขวาออกข้างหน้าหันคานขวามือให้คู่มือ ยกกระบี่ขึ้น

เหนือหัว ปลายกระบี่ชี้ไปข้างหลัง มองลอคไตกระบี่จ้องไปคู่ต่อสู้
มือซ้ายกำอยู่ซีกลำตัว ผู้รุกก้าวเท้าขวาเข้าหาคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำ
อยู่ซีกลำตัว ผู้รุกก้าวเท้าขวาเข้าคู่ต่อสู้ ไช้กระบี่ฟันศรียะคู่ต่อสู้

- จังหวะที่ ๓. ผู้รับยกกระบี่ขึ้นรับฟันของฝ่ายรุก
๔. ผู้รับก้าวเท้าซ้ายเข้าชิด ไช้กระบี่ฟันไปที่ไหล่ขวาคู่ต่อสู้
๕. ผู้รุกและผู้รับพร้อมจะทำการต่อสู้กันต่อไป

ไม้ที่ ๓ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ผู้รุกเดินเข้าหาผู้รับ มือขวาดึงกระบี่ มือซ้ายกำอยู่ข้างหน้า ผู้รับ
ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า หันข้างซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก ไช้มือซ้าย
จับปลายกระบี่ ปลายกระบี่ชี้ไปหาคู่ต่อสู้
๒. ผู้รุกไช้กระบี่ฟันศรียะผู้รับ ก้าวเท้าขวาเข้าหาผู้รับ ผู้รับหันหน้า
ยกกระบี่ขึ้นรับการฟันของคู่ต่อสู้
๓. ผู้รับสับเท้าซ้ายไปหาผู้รุก ไช้เท้าขวาเตะทำอันตรายแก่ฝ่ายรุก
๔. ฝ่ายรุกถอยห่างเพื่อตั้งหลักเพื่อจะต่อสู้ใหม่

ไม้ที่ ๔ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ผู้รุกรยืนถือกระบี่อยู่ข้างหน้า ผู้รับก้มตัวลง หันช่วงขวาให้ฝ่ายรุก
ผู้รับจับกระบี่ด้วยมือทั้งสอง อยู่ข้างหลัง
๒. ผู้รุกไช้กระบี่ฟันลงศรียะของฝ่ายรับ ผู้รับก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่าย
๓. ผู้รับก้าวเท้าขวาสับเข้าหาฝ่ายรุก ไช้เท้าซ้ายเตะทำอันตรายคู่
ต่อสู้
๔. ผู้รุกถอยห่างทั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ไม้ที่ ๕ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ผู้รุกรยืนถือกระบี่อยู่ข้างหน้า ก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ ผู้รับก้าว
เท้าซ้ายออกข้างหน้า จับกระบี่ด้วยมือทั้งสอง ปลายกระบี่ชี้ลงพื้น
๒. ผู้รุกไช้กระบี่ฟันลงศรียะฝ่ายรับ ฝ่ายรับกระโดดเข้าชิดตัวฝ่ายรุก

ยกกระบี่ขึ้นรับฟันของฝ่ายรุก

- ๑. ผู้รับก้าวสับเท้าซ้ายเข้าหาผู้รุก ใช้เท้าขวาเตะทำอันตรายแก่คู่ต่อสู้
- ๔. ผู้รุกถอยห่างทิ้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ไม้ที่ ๖

จังหวะที่

มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

- ๑. ผู้รุกยื่นถือกระบี่อยู่ข้างหน้า ผู้รับยื่นก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า จับกระบี่ด้วยมือทั้งสอง ปลายกระบี่ชิดพื้น
- ๒. ผู้รูก้าวเท้าขวาเข้าพันคอ ผู้รับยกกระบี่ไปรับฟันทางขวามือ
- ๓. ผู้รับก้าวเท้าขวาเข้าชกตัวผู้รุก ใช้เท้าซ้ายเตะขาขวาของผู้รุก
- ๔. ผู้รุกถอยห่าง ทิ้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

การตีลูกไม้

ท่ากุม

ท่ากุมตีลูกไม้ ยืนตรง เท้าชิด มือซ้ายอยู่ข้างลำตัว มือขวาดึงกระบี่ปล่อยแขนลง ไหล่กระบี่ตั้งตรงทาบชอกไหล่

ไม้ที่ ๑ พันบน ซ้าย - ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรูก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า พร้อมกับยกกระบี่ขึ้นฟันเฉียงลงทางไหล่ซ้ายของฝ่ายรับ (ฟันสะพายแดง) มือซ้ายกำก้นข้างข้างเสมอหัว ยืนด้วยปลายเท้า ฝ่ายรับถอยเท้าซ้าย ยกกระบี่ขึ้นรับกระบี่ของฝ่ายรุก มือซ้ายกำก้นข้างข้างเสมอหัว ยืนด้วยปลายเท้า
- ๒. ฝ่ายรูก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า หมุนกระบี่ไปทางซ้าย ฟันเฉียงไหล่ขวาฝ่ายรับ มือซ้ายเข้าอก ฝ่ายรับถอยเท้าขวาไปข้างหลัง พลิกกระบี่ตั้งรับกระบี่ฝ่ายรุก มือซ้ายเข้าอก แล้วปฏิบัติจังหวะที่ ๑. ต่อไปใหม่

ไม้ที่ ๒ พันบน ซ้าย - ขวา ล่าง ซ้าย - ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา ยกกระบี่ขึ้นเฉียงทางบ่าซ้ายฝ่ายรับ มือซ้าย
ก่ายกั้น ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระบี่ขึ้นรับ มือซ้ายกำเข่าออก
๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายพันเฉียงบ่าขวา มือซ้ายเข่าออก ฝ่ายรับดอย
เท้าขวา ยกกระบี่ขึ้นรับ มือซ้ายเข่าออก
๓. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาพันขวาซ้ายฝ่ายรับ มือซ้ายยกกั้น ฝ่ายรับ
ดอยเท้าซ้ายรับกระบี่ของฝ่ายรุก มือซ้ายยกกั้น
๔. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้าย พันขวาขวาฝ่ายรับ มือซ้ายเข่าออก ฝ่ายรับดอย
เท้าขวา พลิกกระบี่รับพันของฝ่ายรุก มือซ้ายเข่าออก

ไม้ที่ ๓ พันบน ซ้าย - ขวา ล่าง ซ้าย - ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา ยกกระบี่ขึ้นเฉียงทางบ่าซ้ายของฝ่ายรับ มือ
ซ้ายก่ายกั้น ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย ยกกระบี่ขึ้นรับ มือซ้ายกำเข่า
ออก
๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้าย พันเฉียงบ่าขวาฝ่ายรับ มือซ้ายเข่าออก ฝ่าย
รับดอยเท้าขวา ยกกระบี่ขึ้นรับ มือซ้ายเข่าออก
๓. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา พันขวาของฝ่ายรับ มือซ้ายยกกั้น ฝ่ายรับ
ดอยเท้าซ้าย พันรับกระบี่ฝ่ายรุก มือซ้ายยกกั้น
๔. ทั้งฝ่ายรับและฝ่ายรุกยกเท้าขวาไปท้วงซ้าย ฝ่ายรุกพันท้วงขวา
ฝ่ายรับ มือซ้ายเข่าออก ฝ่ายรับยกเท้าขวาพันรับ มือซ้ายเข่าออก
แล้ววางเท้าลงตามเดิมเริ่มต้นใหม่

ไม้ที่ ๔ พันบน ซ้าย - ขวา พันล่าง ซ้าย - ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา พันเฉียงบ่าซ้าย ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายใช้กระบี่

พันรับ ทั้งสองฝ่ายยกมือกำเสมอคือ

๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ยกกระบี่ขึ้นพันบ่าขวาฝ่ายรับ ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไขว้กระบี่พันรับ ทั้งสองฝ่ายมือซ้ายเข้าออก
๓. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา พันลำตัวฝ่ายรับค้ำหน้าซ้าย มือซ้ายยกขึ้น ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย มือซ้ายจับปลายกระบี่ ให้กระบี่ตั้งขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก
๔. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายพันลำตัวค้ำหน้าขวาฝ่ายรับ มือซ้ายเข้าออก ฝ่ายรับดอยเท้าขวา พลิกกระบี่มือขวาอยู่บน มือซ้ายอยู่ล่าง ปลายกระบี่ชี้ลง

ไม้ที่ ๕ พันบน ซ้าย - ขวา พันข้าง ซ้าย - ขวา พันศีรษะ

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา พันกระบี่เฉียงบ่าซ้ายของฝ่ายรับ มือซ้ายยกขึ้นเสมอคือ ฝ่ายรับดอยเท้า ไขว้กระบี่พันรับ มือซ้ายยกขึ้นเสมอคือ
๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้าย พันกระบี่เฉียงบ่าขวาของฝ่ายรับ มือซ้ายเข้าออก ฝ่ายรับดอยเท้าขวา ยกกระบี่ขึ้นพันรับ มือซ้ายเข้าออก
 ๓. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา พันลำตัวค้ำหน้าซ้ายฝ่ายรับ มือซ้ายยกขึ้น ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย มือจับตอนปลายกระบี่ให้กระบี่ตั้งขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก
 ๔. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้าย พันลำตัวค้ำหน้าขวาฝ่ายรับ มือซ้ายเข้าออก ฝ่ายรับดอยเท้าขวา พลิกกระบี่ให้มือขวาอยู่บน มือซ้ายอยู่ข้างล่าง ปลายกระบี่ชี้ลงรับการฟันของฝ่ายรุก
 ๕. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า มือซ้ายยกขึ้น พันกระบี่ลงตรงศีรษะ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย หมุนกระบี่ให้ขนานพันเหนือศีรษะรับการฟันของฝ่ายรับ

หมายเหตุ ในจังหวะที่ ๑ ค่อยไปให้ฝ่ายรุกยกเท้าขวาขึ้น พันลงทางบ่าซ้าย และวางเท้าขวาลงที่เดิม มือซ้ายยกขึ้น ฝ่ายรุกปล่อยมือซ้ายที่จับกระบี่ พันรับกระบี่ของฝ่ายรุก เท้าซ้ายยังคงอยู่ข้างหน้า

ไม้ที่ ๖ พันบน ซ้าย - ขวา พันล่าง ซ้าย - ขวา พันศีรษะแล้วกระแทกบนศีรษะ

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา พันเฉียงบ่าซ้ายฝ่ายรับ มือซ้ายยกขึ้น ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย ไขกระบี่พันรับ มือซ้ายยกขึ้น
๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ยกกระบี่ขึ้นพันบ่าขวาของฝ่ายรับ มือซ้ายเข่าออก ฝ่ายรับดอยเท้าขวา ไขกระบี่พันรับ
๓. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาพันลำตัวก้านซ้ายของฝ่ายรับ มือขวายกขึ้น ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย มือซ้ายจับทางปลายกระบี่ ไขกระบี่ตั้งขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก
๔. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้าย พันลำตัวก้านขวาฝ่ายรับ มือซ้ายเข่าออก ฝ่ายรับดอยเท้าขวา พลิกกระบี่มือขวาอยู่บน มือซ้ายอยู่ล่าง ปลายกระบี่ขึ้นลง
๕. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า มือซ้ายยกขึ้น พันกระบี่ลงตรงศีรษะ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย หมุนกระบี่ให้ขนานพันเหนือศีรษะ รับการฟันของฝ่ายรุก
๖. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ไขโคนกระบี่กระแทกลงตรงศีรษะของฝ่ายรับ มือซ้ายเข่าออก ฝ่ายรับดอยขวาไปข้างหลัง กระบี่อยู่ลักษณะเดิม ยกขึ้นรับการกระแทกของฝ่ายรุก โดยฝ่ายรับย่อเข่าทั้งสองลงต่ำ แล้วเริ่มต้นจังหวะที่ ๑ ค่อยไป โดยฝ่ายรุกไม่ต้องก้าวเท้า และฝ่ายรับก็ไม่ต้องดอยเท้าในจังหวะที่ ๑

การต่อสู้ การต่อสู้หรือเรียกว่าการตี เมื่อฝึกหัดจนชำนาญจะสามารถนำมาใช้ในการต่อสู้ ตัวอย่างที่กำหนดเป็นท่าการตี เช่น

ท่าที่ ๑

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกและฝ่ายรับต่างมองจงฝ่ายตรงข้าม
๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาออกไปข้างหน้าพร้อมกับไขว่กระบี่ฟันฝ่ายรับ มือซ้ายยกขึ้น
 ๓. ฝ่ายรับถอยเท้าซ้าย รับฟันกระบี่ของฝ่ายรุก มือซ้ายยกขึ้น
 ๔. ฝ่ายรับเข้าชิดตัว ฝ่ายรุกถกกระบี่ของฝ่ายรับลง เอามือซ้ายจับแขนที่ถือกระบี่ของฝ่ายรุก ฝ่ายรับไขว่เท้าขวาตี กระบี่พุ่งที่หน้าท้องคู่ต่อสู้
 ๕. ฝ่ายรับไขว่สกัดที่หน้าคู่ต่อสู้
 ๖. ฝ่ายรุกถอยห่าง ค้างหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ท่าที่ ๒

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาคู่ต่อสู้ ยกกระบี่ฟันศีรษะฝ่ายรับ
๒. ฝ่ายรับก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรุก ไขว่กระบี่ฟันรับกระบี่ฝ่ายรุก แล้วถกกระบี่ลงพร้อมกับก้าวเท้าซ้าย
 ๓. ฝ่ายรับไขว่เท้าขวากระทุ้งขาคู่ต่อสู้
 ๔. ฝ่ายรุกถอยหลัง ค้างหลักต่อสู้ใหม่

ท่าที่ ๓

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ทั้งสองฝ่ายอยู่ในท่าเตรียมพร้อม ไขว่มือขวาที่ถือกระบี่ตั้งกระบี่เฉียงไปข้างหน้า ทั้งสองฝ่ายก้าวเท้าขวาออกข้างหน้า มือซ้ายยกขึ้น

- จังหวะที่ ๒. ฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า ให้ข้างซ้ายหันไปทางคู่ต่อสู้ ยกกระบี่ขึ้นเหนือไหล่ ตามองลอคไตกระบี่ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว
๓. ฝ่ายรุกก้าวเท้าเข้าหาคู่ต่อสู้ พร้อมกับหันลงบนศรีษะฝ่ายรับ
 ๔. ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับฟันของฝ่ายรุก
 ๕. ฝ่ายรับก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรุก พร้อมกับหันไตคอบไปที่คอหรือบ่าคู่ต่อสู้
 ๖. ฝ่ายรุกและฝ่ายรับ ถอยไปตั้งหลักใหม่

ท่าที่ ๔

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับต่างมองจงฝ่ายตรงกันข้าม เตรียมพร้อมกระบี่ตั้งเฉียงไปข้างหน้า เท้าขวายู่ข้างหน้า
๒. ฝ่ายรับก้าวเท้าขวาออกข้างหน้า หันทางขวาให้คู่ต่อสู้ ยกกระบี่ขึ้นเหนือคิ้ว ปลายกระบี่ชี้ไปข้างหลัง ตามองลอคไตกระบี่ จ้องไปที่คู่ต่อสู้ มือซ้ายกำขีกลำตัว
 ๓. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาคู่ต่อสู้ ไช้กระบี่ฟันศรีษะฝ่ายรับ
 ๔. ฝ่ายรับไช้กระบี่รับฟันกระบี่ของฝ่ายรุก พร้อมกับก้าวเท้าซ้ายจิก ไช้กระบี่ฟันที่ไหล่ขวาคู่ต่อสู้
 ๕. ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับพร้อมที่จะทำการต่อสู้กันต่อไป เป็นท่าจกๆ จ้องๆ ระวังตัวในการสู้

ท่าที่ ๕

มีวิธีปฏิบัติ

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรุกเดินเข้าหาฝ่ายรับ
๒. ฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายอยู่ข้างหน้า หันหน้าให้ฝ่ายรุก มือซ้ายจับปลายกระบี่ ปลายกระบี่ชี้ไปหาคู่ต่อสู้

- จังหวะที่ ๓. ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันศีรษะฝ่ายรับ โดยก้าวเท้าขวาออก
๔. ฝ่ายรับหันหน้า ยกกระบี่ขึ้นรับการฟันของคู่ต่อสู้ โดยสับเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก
๕. ฝ่ายรับใช้เท้าขวาเตะท่าอันตรายแก่ฝ่ายรุก
๖. ฝ่ายรูกดอยออกห่าง เพื่อตั้งหลักที่จะต่อสู้ใหม่ เป็นท่าจก ๆ จ้อง ๆ เพื่อระวังตัวในการต่อสู้

ท่าที่ ๖

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรับก้มตัวลงหันข้างขวาให้ฝ่ายรุก มือซ้ายจับปลายกระบี่ให้กระบี่อยู่ข้างหน้า
๒. ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันลงบนศีรษะฝ่ายรับ โดยก้าวเท้าซ้ายเข้าหา
๓. ฝ่ายรับใช้กระบี่ยกขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก พร้อมกับก้าวเท้าขวาสับเข้าหาฝ่ายรุก
๔. ฝ่ายรับใช้เท้าซ้ายเตะท่าอันตรายฝ่ายรุก
๕. ฝ่ายรูกดอยห่าง ตั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ท่าที่ ๗

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า มือซ้ายจับปลายกระบี่ชิดสู่พื้น
๒. ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันลงบนศีรษะฝ่ายรับ
๓. ฝ่ายรับกระโดดเข้าชิดตัวฝ่ายรุก พร้อมกับยกกระบี่รับการฟันของฝ่ายรุก
๔. ฝ่ายรับก้าวสับเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก ใช้เท้าขวาเตะท่าอันตรายฝ่ายรุก
๕. ฝ่ายรูกดอยห่าง ตั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ท่าที่ ๔

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรับยืนเหมือนกับท่าที่ ๓
๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ พันคอ ไหล่ หรือแก้มขวาของฝ่ายรับ
๓. ฝ่ายรับยกกระบี่ไปรับพันทางขวามือ
๔. ฝ่ายรับก้าวเท้าขวาเข้าชิดตั้งฝ่ายรุก
๕. ฝ่ายรับใช้เท้าซ้ายเตะขาขวาของฝ่ายรุก
๖. ฝ่ายรุกถอยห่าง ตั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ท่าที่ ๕

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ ๑. ฝ่ายรับเหมือนกันกับท่าที่ ๓
๒. ฝ่ายรุกก้าวเท้าเข้าหาฝ่ายรับ ใช้กระบี่พันลงบนศีรษะฝ่ายรับ
๓. ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับพันของฝ่ายรุก พร้อมกับก้าวสี่มเท้าเข้าหาฝ่ายรุก
๔. ฝ่ายรับใช้เท้าขวาตียันที่หน้าอกของฝ่ายรุก
๕. ฝ่ายรุกถอยห่าง ตั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการเล่นกระบี่ เกี่ยวกับการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรม
กระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา

การเปลี่ยนแปลง ก่อนการเปลี่ยนแปลงจะถวายบังคมเร็ว 3 ครั้ง ปฏิบัติเหมือนถวายบังคม
แต่เร็วขึ้น

ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง มี 2 แบบ คือ ชนิดร่วมแดน และชนิดไม่ร่วมแดน ชนิดร่วมแดน
เดินเป็นวงจรมองซ้ายใช้วงเดียวกัน ชนิดไม่ร่วมแดน เดินเป็น
วงในแดนตัวเอง

ท่ากลับหัวสนามในขณะเปลี่ยนแปลง ปฏิบัติดังนี้

ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า กางแขนทั้ง 2 เสมอไหล่ กระบี่มือขวา ชี้นานพื้นไป
ข้างหน้า ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายขึ้นวางเท้าซ้ายลงข้างหน้า มือซ้ายกำมือหลวม ๆ
สอดเป็นครึ่งวงกลมข้างหน้า ใต้มือขวาที่ถือกระบี่ มือขวาที่ถือกระบี่จะอยู่บนสอดกระบี่ม้วนข้าม
ศีรษะ เข้าทั้งสองย่อลงต่ำ ยกเท้าขวาพร้อมกับพลิกตัวกลับหลังหัน อยู่ในท่าคุมโดยมือขวา
กำกระบี่ อยู่ที่ก้นขา มือซ้ายกำอยู่เหนือหน้าผาก เข้าทั้งสองย่อ

ท่าเปลี่ยนแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง ปฏิบัติดังนี้

ทำนั่งคุกเข่าพนมมือ กระบี่วางทางซ้าย หันทางขวาให้ดูต่อสู้กลมตัวไหวกระบี่ มือ
ขวาจับกระบี่ ตั้งเข่าขวาขึ้นข้างหน้า มือขวาเอาสอดกางบนเข่าขวาปลายกระบี่ชี้ไปยังคู่
ต่อสู้ นึกตัวไปทางขวาพร้อมกับก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าโดยเอาทางคานข้างไปกระบี่ยกตั้ง
ขึ้นชันบนฟ้า มืออยู่ระดับอก มือซ้ายกำอยู่คานข้างทางซ้าย ก้าวเท้าขวาออกไปข้างหน้า
กระบี่ชี้เข้าหาคู่ต่อสู้ชานกับพื้นมือซ้ายกำยกขึ้นเหนือหน้าผาก ย่อเข้าทั้งสอง ก้าวเท้าซ้ายไป
ข้างหน้าชิดตัวขึ้น ยกกระบี่ขึ้นเสมอไหล่ปลายชี้นานพื้นไปยังคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำข้างลำตัวทำ
สลับไปเรื่อย ๆ เมื่ออยู่ห่างคู่ต่อสู้ในระยะคาม ให้ก้าวเท้าขวาไขว้เท้าซ้ายไปทางข้างหน้า
กระบี่มือขวาลดต่ำลง ชี้นู่ต่อสู้ มือซ้ายกำอยู่เหนือหน้าผาก สไลด์เป็นครึ่งวงกลมไปทางซ้าย
โดยเท้าขวาอยู่หน้า ก้าวเท้าซ้ายตามเป็นจังหวะ ก้าว-ชิด-ก้าว ย่อตัวคลอก เมื่ออยู่ใน
แนวตรง ทางเดินของคู่ต่อสู้ ให้ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้าชิดตัวขึ้น กระบี่ยกระดับไหล่ ชี้นู่
หาคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำข้างลำตัว ก้าวเท้าขวาไขว้ไปหน้าเท้าซ้าย มือขวาลดกระบี่ลง ชี้นู่ไปยัง
คู่ต่อสู้มือซ้ายกำอยู่เหนือหน้าผาก ทำไปเรื่อย ๆ จนถึงหัวสนาม กลับหัวสนามจากเปลี่ยนแปลง
ท่าซ้ำอีกครั้ง แล้วจึงกลับหัวสนามอยู่ในท่าคุม

ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน มีวิธีปฏิบัติดังนี้

กระบี่วางอยู่ข้างหน้า ห่างจากเท้าประมาณ 1 ศอก ปลายกระบี่หันไปทางคู่ต่อสู้ ก้มตัวยกมือไหว้กระบี่ มือขวาจับกระบี่ยกขึ้นวางศอกขวาบนเข่าขวา ทั้งเข่าขวาขึ้นข้างหน้ากระบี่ซ้ายไปยังคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำเหนือคิ้ว เดินตรงเข้าหาคู่ต่อสู้ยกกระบี่ตั้งขึ้นข้างหน้า มือซ้ายกำอยู่ทางซ้ายลูกเข่าขึ้นยืน ก้าวเท้าซ้ายตรงไปข้างหน้า โดยเอาคานข้างไปก้าวเท้าขวาออกไปข้างหน้า กระบี่ตั้งลงให้ขนานกับพื้น มือซ้ายกำยกขึ้นเหนือหน้าผาก ย่อเข้าทั้งสองลงก้าวเท้าซ้ายโดยเอาคานข้างไป ยกกระบี่ขึ้นเสมอไหล่ ปลายกระบี่ชี้ขนานไปยังคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว ทำสลับไปเรื่อย ๆ เมื่ออยู่ห่างคู่ต่อสู้ในระยะสาม ให้ก้าวเท้าขวาไขว้ไปหน้าเท้าซ้ายกระบี่ที่อยู่มือขวาตกต่ำลง ชี้คู่ต่อสู้ มือซ้ายกำอยู่เหนือหน้าผาก สไลด์เป็นครึ่งวงกลมไปทางซ้าย โดยเท้าขวาอยู่หน้า ก้าวเท้าซ้ายตามเป็นจังหวะ ก้าว-ซิก-ก้าว ย่อตัวตลอด เมื่อมาอยู่ในแนวตรงกับคู่ต่อสู้ ให้ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้ายึดตัวขึ้นกระบี่ยกอยู่ระดับไหล่ชี้ไปหาคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำข้างลำตัว ขณะนี้จะเดินไปในเส้นทางที่คู่ต่อสู้เดินมา ก้าวเท้าขวาไขว้ไปหน้าเท้าซ้ายมือขวาตกกระบี่ลงชี้ไปยังคู่ต่อสู้มือซ้ายกำอยู่เหนือหน้าผาก ทำไปเรื่อย ๆ จนถึงหัวสนาม กลับหัวสนามจากเดินแปลง ทำอีก เที้ยวแบบเดิน แล้วจึงกลับหัวสนามอยู่ในท่ากุม

การย่างสามขุม เป็นการก้าวเดินเข้าหาคู่ต่อสู้ เพื่อที่จะต่อสู้ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ก้าวเท้าซ้ายเดินตรง มือซ้ายกำยกขึ้นข้างหน้าข้างลำตัวกระบี่มือขวาทิ้งข้างหน้า
2. ก้าวเท้าขวา มือซ้ายกำเหนือหน้าผาก มือขวาดึงกระบี่ตกลง ระดับหน้าขา ยึดตัวขึ้นแล้วลดย่อตัวลง
3. เริ่มต้นทำใหม่สลับไปเรื่อย ๆ

การลกล่อ ก่อนการต่อสู้จะมีการลกล่อเพื่อดูชั้นเชิง และเป็นการหลอกล่อคู่ต่อสู้ มีวิธีการฝึกหักค้ำต่อไปนี้

ไม้ที่ 1 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ยืนหันคานซ้ายให้คู่ต่อสู้ ก้มตัวและย่อเข้าลง
2. แขนซ้ายกำหลวม ๆ ยกกระบี่ตั้งปลายเฉียงไปหลังระดับศีรษะ หมุนตัวไปเรื่อย ๆ

ไม้ที่ 2 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันทางด้านขวาให้ดูคอสู้ เฝ้าขวาอยู่หน้า
 2. ก้มตัวย่อเข่า ยกกระบี่ไกร่งขึ้นบนปลายซี่ไปหลังคามองดูคอสู้
 หมุนตัวตาม

ไม้ที่ 3 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันด้านซ้ายให้ดูคอสู้ เฝ้าซ้ายอยู่หน้า คู้ก้มเข่าย่อ
 2. มือซ้ายจับกระบี่ เขยิบไปข้างหน้า

ไม้ที่ 4 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1-2 ทำเหมือนไม้ 3 แต่หันขวาให้ดูคอสู้

ไม้ที่ 5 มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันหน้าเข้าหาคอสู้ก้มตัว
 2. ย่อเข่ามือซ้ายกำกระบี่เฉียงไปข้างหน้า ค้ำกระบี่อยู่บน

ไม้ที่ 6 มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันหน้า เข้าหาคอสู้
 2. มือขวาจับกระบี่ มือซ้ายประคองกระบี่ตั้ง

การถือไม้ เป็นการฝึกเพื่อให้เกิดความชำนาญในการรูดกระบี่ มีวิธีฝึกหักดังนี้

ไม้ที่ 1มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือขวาถือกระบี่ตั้งเฉียงขึ้นข้างหน้า มือซ้ายกำขึ้นข้างหน้าเสมอ
 คู้หันหน้าเข้าหาคอสู้
 2. ผู้รูดก้าวเท้าขวากระบี่พื้นมาซ้ายคอสู้ ผู้รับดอยเท้าซ้ายใช้กระบี่
 พื้นขึ้นรับ ทั้งสองฝ่ายยืนค้ำยปลายเท้า
 3. ผู้รูดยกขาซ้ายก้าวเข้าหาคอสู้ ผู้รูดเตรียมใช้กระบี่พื้นมาขวาของ
 คอสู้ ผู้รับยกกระบี่ขึ้นรับดอยเท้าขวา
 4. เริ่มต้นทำใหม่

ไม้ที่ 2 พันบน ซ้าย-ขวา ล่าง ซ้ายขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. พันบน พันจากทางขวามือเฉียงที่หมาย คือมาซ้าย
ฝ่ายรับยกรับ
2. พันบน พันจากทางซ้ายเฉียงที่หมายมาขวา
ฝ่ายรับยกรับกระบี่
- 3-4. พันล่าง ซ้าย-ขวา
ที่หมายคือขวา

ไม้ที่ 3 ฝ่ายรับ พลิกกระบี่รับ ทางซ้ายของตนเองรับทางขวา พันบน ซ้าย-ขวา
ล่าง ซ้าย-ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. การพันเช่นเดียวกับไม้ 2 แต่จังหวะพันขวา
2. เมื่อฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาพันขวาแล้ว จังหวะสุดท้ายยกเท้าขวาพลิก
กระบี่พันกลับ

ไม้ที่ 4 พันบน ซ้าย-ขวา พันข้าง ซ้าย-ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. พันบนซ้าย-ขวา ที่หมายคือมา
ฝ่ายรับ รับเฉียงซ้าย ขวา
2. พันข้างระคับเอว ซ้าย-ขวา
ฝ่ายรับ รับระคับเอว ซ้าย-ขวา

ไม้ที่ 5 พันบน ซ้าย-ขวา พันข้างซ้าย-ขวา-พันศีรษะ

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. จังหวะการพันเหมือนไม้ 4 แต่จังหวะสุดท้ายพันศีรษะโดยไม้ต้อง
ก้าว
2. ฝ่ายรับ จังหวะสุดท้ายไม้ต้องถอยยกกระบี่ขึ้นรับ

ไม้ที่ 6 พันบน ซ้าย-ขวา พันข้างซ้าย-ขวา พันศีรษะ กระบี่สูง

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1. จังหวัดการพันเหมือนไม้ 5 แต่จังหวัดสุทท้ายไร่คามกระหุ้ง ที่
 ศิระมะ ไม้
 2. ฝ่ายรับ ไม้ต้องถ้าวในจังหวัดสุทท้าย ยกกระบี่รับ

การต่อสู้ เป็นการฝึกหัดที่จะนำไปใช้ในตอนต่อสู้ จะเกิดความชำนาญขึ้น ตัวอย่างเช่น

ท่าที่ 1

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1. ผู้รุกและผู้รับต่างมองจงฝ่ายตรงข้าม ผู้รุกและผู้รับใช้มือขวาถือ
 กระบี่ตั้งเฉียงอยู่ข้างหน้า ผู้รุกและผู้รับถ้าวเท้าขวาออกข้างหน้า
 และมือซ้ายถ้าวออกข้างหน้า ยืนถ้าวเท้าเข้าทั้งสองย่อ
 2. ถ้าวเท้าขวาถือเท้าซ้าย เข้าทั้ง 2 ยึดตั้งขึ้น มือซ้ายถ้าวกลาง
 มือขวาถือกระบี่ยกขึ้นสูง
 3. ผู้รุกถ้าวเท้าขวาเข้าใช้กระบี่ฟันผู้รับ ผู้รับถอยเท้าซ้ายไปหลัง
 ฟันกระบี่รับฟันของฝ่ายรุกผู้รุกและผู้รับมือซ้ายถ้าวออกข้าง
 4. ผู้รับเข้าซีกตัวผู้รุก กคกระบี่ของฝ่ายรุกรลง
 5. ผู้รับใช้มือซ้ายจับแขนที่ถือกระบี่ของฝ่ายรุก ไร่เข้าที่กระหุ้งที่หน้า
 ท้องคู่ต่อสู้ ไร่ศอกที่ที่หน้าคู่ต่อสู้
 6. ผู้รุกถอยห่าง ตั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ท่าที่ 2

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวัดที่ 1. ผู้รุกและผู้รับต่างมองจงฝ่ายตรงข้าม ทั้งสองฝ่ายใช้มือขวาถือ
 กระบี่ตั้งเฉียงอยู่ข้างหน้า ถ้าวเท้าขวาออกข้างหน้า มือซ้ายถ้าว
 ออกข้างหน้า ยืนถ้าวเท้า เข้าทั้ง 2 ย่อ
 2. ผู้รุกถ้าวเท้าขวาเข้าหาคู่ต่อสู้ ไร่กระบี่ฟันศิระมะคู่ต่อสู้ ผู้รับใช้
 กระบี่ฟันรับกระบี่ของฝ่ายรุก
 3. ผู้รับถ้าวเท้าซ้ายเข้าซีกคู่ต่อสู้ ไร่กระบี่กคกระบี่ของฝ่ายรุกรลง
 4. ผู้รับไร่เข้าซ้ายกระหุ้งหน้าขวาขวาคู่ต่อสู้
 5. ผู้รุกถอยตั้งหลักที่จะต่อสู้ใหม่

6. ผู้รุกและผู้รับอยู่ในท่าที่เตรียมพร้อมต่อไป

ท่าที่ 4

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ผู้รุกและผู้รับท่ามองจ้องฝ่ายตรงข้ามท่าเตรียมพร้อม ทั้งสองฝ่ายใช้มือขวาถือกระบี่ตั้งเฉียงอยู่ข้างหน้า ก้าวเท้าขวาออกข้างหน้า มือซ้ายก้าวออกข้างหน้า ยืนด้วยปลายเท้า เข้าทั้ง 2 ย่อ
2. ผู้รับก้าวเท้าขวาออกข้างหน้า เอาขวามือให้คู่ต่อสู้ ยกกระบี่ขึ้นเหนือคิ้ว ปลายกระบี่ชี้ไปข้างหลัง มองลอคไตกระบี่จ้องไปที่คู่ต่อสู้ มือซ้ายก้าวอยู่ชิดลำตัว ผู้รูก้าวเท้าขวาเข้าหาคู่ต่อสู้ใช้กระบี่ฟันศีรษะคู่ต่อสู้
3. ผู้รับใช้กระบี่ยกขึ้นรับฟันของฝ่ายรุก
4. ผู้รับก้าวเท้าซ้ายเข้าชิด ใช้กระบี่ฟันไปที่ไหล่ขวาคู่ต่อสู้
5. ผู้รุกและผู้รับพร้อมจะทำการต่อสู้กันต่อไป

ท่าที่ 5

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ผู้รุกเดินเข้าหาผู้รับ มือขวาถือกระบี่ มือซ้ายกำยอกอยู่ข้างหน้า ผู้รับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า ข้ามข้างซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก ใช้มือซ้ายจับปลายกระบี่ ปลายกระบี่ชี้ไปหาคู่ต่อสู้
2. ผู้รุกใช้กระบี่ฟันศีรษะผู้รับ ก้าวเท้าขวาเข้าหาผู้รับ ผู้รับหันหน้ายกกระบี่ขึ้นรับการฟันของคู่ต่อสู้
3. ผู้รับสับเท้าซ้ายเข้าหาผู้รุก ใช้เท้าขวาเตะทำอันตรายแก่ฝ่ายรุก
4. ฝ่ายรุกถอยออกห่างเพื่อตั้งหลักที่จะต่อสู้ใหม่

ท่าที่ 6

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ผู้รูกยืนถือกระบี่อยู่ข้างหน้า ผู้รับก้มตัวลงหันข้างขวาให้ฝ่ายรุก แล้วจับกระบี่ด้วยมือทั้ง 2 อยู่ข้างหน้า
2. ผู้รุกใช้กระบี่ฟันลงศีรษะฝ่ายรับ ผู้รับก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก

และยกกระบี่ขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก

3. ผู้รับก้าวสับเท้าซ้ายเข้าหาผู้รุก ใช้เท้าขวาเตะทำอันตรายแก่คู่ต่อสู้
4. ผู้รุกถอยห่าง คึงหลักเข้าต่อสู้ใหม่
5. ผู้รุกและผู้รับเตรียมพร้อมที่จะต่อสู้กันใหม่

ท่าที่ 8

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ผู้รุกยื่นมือกระบี่อยู่ข้างหน้า ก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ ผู้รับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้าและจับมือกระบี่ด้วยมือทั้ง 2 ปลายกระบี่ชี้ลงพื้น
2. ผู้รุกก้าวเท้าขวาเข้าพันคอ ไหล่ แก้มของผู้รับ ผู้รับยกกระบี่ไปรับพันทางขวามือ
3. ผู้รับก้าวเท้าขวาเข้าชิดตัวผู้รุก ใช้เท้าซ้ายเตะขาขวาของผู้รุก
4. ผู้รุกถอยห่าง คึงหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ท่าที่ 9

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ผู้รุกยื่นมือกระบี่อยู่ข้างหน้า ก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ ผู้รับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้าและจับมือกระบี่ด้วยมือทั้ง 2 ปลายกระบี่ชี้ลงพื้น
2. ผู้รุกก้าวเท้าขวาเข้าหาผู้รับ ใช้กระบี่พันลงบนศีรษะผู้รับ ผู้รับยกกระบี่ขึ้นรับฟันของฝ่ายรุก
3. ผู้รับก้าวสับเท้าซ้ายเข้าหาคู่ต่อสู้ ใช้เท้าขวายันที่หน้าอกของฝ่ายรุก
4. ผู้รุกถอยห่าง คึงหลักเข้าต่อสู้ใหม่
5. ผู้รุกและผู้รับเตรียมพร้อมที่จะต่อสู้กันใหม่

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ เกี่ยวกับการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง สำนัก
ค่ายศิษยานุศิษย์

การ เค้นแปลง ก่อนการ เค้นแปลงจะถวายบังคมเร็ว 3 ครั้ง การปฏิบัติเหมือนถวายบังคม
แต่เร็วกว่า

ทิศทางในการ เค้นแปลง มีอยู่ 2 แบบ คือ

1. ชนิดร่วมแดน เค้นเป็นวงเดียวกันโดยวนทางซ้าย
2. ชนิดไม่ร่วมแดน ต่างคนต่างเค้นเป็นวงกลมในแดนของตัวเอง

ท่ากลับหัวสนามในขณะเค้นแปลง เมื่อเค้นสุดสนามจะกลับในทางเดิมจะใช้การ กลับหัวสนาม
มีวิธีปฏิบัติดังนี้

ก้าวเท้าซ้ายออกหน้า 1 ก้าว กระบี่ขวาชี้ชนานไปข้างหน้า จากเท้าซ้ายเท้า
ซ้ายมือทั้งสองกางเสมอไหล่ยกเท้าซ้ายขึ้นวางเท้าซ้ายลงข้างหน้า รวมนิ้วทั้งสองเข้าหากัน
ก้มตัวลงต่ำ หันกลับไปทิศตรงข้ามยกเท้าขวาขึ้น วางเท้าขวาลงข้างหน้าตกกระบี่ลงพาดขา
ขวามือซ้ายกำเสมอไหล่ ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้าตั้งกระบี่ข้างหน้ามองทรงมือซ้ายกำอยู่
ข้างลำตัวก้าวเท้าขวาออกหน้า เข้าย่อหลังกระบี่ลงข้างหน้าชนานพื้นมือซ้ายกำเหนือคางคกตัว
ลง คามองดูต่อสู้ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า ยึดตัวขึ้น ยกกระบี่เสมอไหล่ มือซ้ายกำ

ท่าเค้นแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่งและพรหมยืน

พรหมนั่งหันขวาให้ต่อสู้ พรหมยืนหันหน้าเข้าหาต่อสู้ นั่งคุกเข้าประณมมือ
กระบี่วางทางซ้ายยกมือไหว้กระบี่ จับกระบี่ยกขึ้นตั้งบนเข่าขวาปลายกระบี่ชี้หันไปหาต่อสู้
มือซ้ายกำเหนือคางคก มือขวายกกระบี่ตั้งขึ้นข้างหน้ามือซ้ายกำคดลงข้างลำตัว ลูกขึ้นยืน ก้าว
เท้าซ้ายออกข้างหน้า ก้าวเท้าขวาเค้นออกข้างหน้า ตั้งกระบี่มือขวาออกหน้ากระบี่ชนาน
มือซ้ายกำเหนือคางคก ยกเข่าขวาก้มตัวทำค่อไปเรื่อย

ท่าเค้นเข้าหาต่อสู้ (อย่างสามชุก) ใช้ในการเค้นเข้าหาต่อสู้มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ก้าวเท้าซ้ายเค้นตรง กำมือซ้ายขึ้นข้างหน้า กระบี่อยู่ข้างขวา
2. ก้าวเท้าขวาออก ตกมือซ้ายลงข้างขา ยกกระบี่ตั้งข้างหน้า ขาทั้งสองยึดคางคก

การ ลดถ่อ ก่อนการต่อสู้จะมีการดูชั้นเชิง โดยการลดถ่อ และใช้หลอกต่อสู้

ไม้ที่ 1

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ฝ่ายรุกและฝ่ายรับเดินอย่างสามชุกเข้าหากัน
2. ฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า หันข้าง ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นเหนือไหล่ตามวงลอคไต้กระบี่ ฝ่ายรับกำมือซ้ายอยู่ข้างลำตัว ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรับ
3. ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันศีรษะของฝ่ายรับ ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับการฟัน ของฝ่ายรุก ฝ่ายรับยกกระบี่รับ การฟันและเข้าหาฝ่ายรุก พร้อมกับใช้กระบี่ฟันคอมไปทีคอหรือบ่าคู่ต่อสู้

ไม้ที่ 2มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ทั้งคู่อย่างสามชุกเข้าหากัน
2. ฝ่ายรับก้าวเท้าขวาออกข้างหน้าหันคานขวามือให้คู่ต่อสู้ ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นเหนือคิ้วปลายกระบี่ชี้ไปข้างหลัง ฝ่ายรับมองลอคไต้กระบี่จ้องไปที่คู่ต่อสู้ ฝ่ายรับมือซ้ายกำอยู่ชิดลำตัว ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาคู่ต่อสู้ ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันศีรษะคู่ต่อสู้
3. ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก
4. ฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายเข้าชิด ฝ่ายรับใช้กระบี่ฟันไปที่ลำตัวคู่ต่อสู้
5. ฝ่ายรุกและฝ่ายรับพร้อมจะทำการต่อสู้กันต่อไป

ไม้ที่ 3มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ฝ่ายรุกเดินเข้าหาฝ่ายรับด้วยเท้าซ้าย ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้าหันข้างซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก ฝ่ายรับใช้มือซ้ายจับปลายกระบี่ให้ปลายกระบี่ชี้ไปหาคู่ต่อสู้
2. ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันศีรษะผู้รับ ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรับหันหน้ายกกระบี่ขึ้นรับการฟันของคู่ต่อสู้
3. ฝ่ายรับสับเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก ฝ่ายรับใช้เท้าขวาเตะทำอันตรายแก่ฝ่ายรุก

4. ฝ่ายรุกถอยห่างเพื่อตั้งหลักที่จะต่อสู้ใหม่

ไม้ที่ 4

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ฝ่ายรุกยืนถือกระบี่อยู่ข้างหน้า ฝ่ายรับก้มตัวลงหันข้างขวาให้ฝ่ายรุก ฝ่ายรับจับกระบี่ด้วยมือทั้งสองอยู่ข้างหน้า
2. ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันลงบนศีรษะฝ่ายรับ ฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก ฝ่ายรับใช้กระบี่ยกขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก
3. ฝ่ายรับก้าวเท้าขวาหนีเข้าหาฝ่ายรุก ฝ่ายรับใช้เท้าซ้ายเตะทำอันตรายคู่ต่อสู้
4. ฝ่ายรุกถอยห่าง ตั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ไม้ที่ 5

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ฝ่ายรุกยืนถือกระบี่อยู่ข้างหน้า ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า ฝ่ายรับจับกระบี่ ด้วยมือทั้งสอง ปลายกระบี่ชี้ลงพื้น
2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา ใช้กระบี่ฟันลงบนศีรษะฝ่ายรับ ฝ่ายรับกระโดดเข้าชิดตัวฝ่ายรุก ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับการฟันของฝ่ายรุก
3. ฝ่ายรับหนีเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรุก ฝ่ายรับใช้เท้าขวาเตะทำอันตรายแก่คู่ต่อสู้
4. ฝ่ายรุกถอยห่าง ตั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

ไม้ที่ 6

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ฝ่ายรุกยืนถือกระบี่อยู่ข้างหน้า ฝ่ายรับยืนก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า ฝ่ายรับจับกระบี่ด้วยมือทั้งสองปลายชี้ลงพื้น
2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าฟันคอผู้รับ ฝ่ายรับยกกระบี่ไปรับฟัน
3. ฝ่ายรับก้าวเท้าขวาเข้าชิดตัวฝ่ายรุก ฝ่ายรับใช้เท้าซ้ายเตะขาขวาของผู้รุก

4. ฝ่ายรุกถอยห่าง ทั้งหลักเข้าต่อสู้ใหม่

การก็ถูกไม้ เพื่อฝึกหัดให้เกิดความชำนาญก่อน ทั้งการรุกและการรับ

ไม้ที่ 1มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือขวาถือกระบี่ตั้งอยู่ชอกไหล่ มือซ้ายกำข้างลำตัว หันหน้าเข้าหา
คู่ต่อสู้ ยืนเท้าทั้งสองขนานกัน
2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่หันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายยก
กระบี่ขึ้นรับ ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนค้ำปลายเท้า มือซ้ายกำ
ออกข้างซ้าย
3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาคู่ต่อสู้ ฝ่ายรุกหันมาคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอย
ค้ำเท้าขวาไปหลัง ยกกระบี่ขึ้นรับกระบี่ของฝ่ายรุก มือซ้ายของ
ฝ่ายรุก ฝ่ายรับอยู่เหนือค้ำ
4. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่หันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายยก
กระบี่ขึ้นรับ ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนค้ำปลายเท้า พร้อมทั้งยก
แขนออกข้างลำตัว เริ่มค้นทำใหม่

ไม้ที่ 2มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือขวาถือกระบี่ตั้งอยู่ชอกไหล่ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว หันหน้าเข้า
หาคู่ต่อสู้ ยืนเท้าทั้งสองขนานกัน
2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่หันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายยก
กระบี่ขึ้นรับ ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนค้ำปลายเท้าพร้อมทั้งยกแขน
ซ้ายออกข้างลำตัว
3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาคู่ต่อสู้ ฝ่ายรุกหันกระบี่ที่ขาขวาของฝ่าย
รับ ฝ่ายรับถอยค้ำเท้าขวาไปหลัง ยกกระบี่ขึ้นรับกระบี่ของฝ่าย
รุก มือซ้ายของฝ่ายรุกและฝ่ายรับอยู่เหนือค้ำ
4. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรุกหันกระบี่ที่ขาซ้ายก้าน
นอก ฝ่ายรับถอยเท้าซ้าย ฝ่ายรับลดกระบี่ลงรับที่ขา ทั้งสองฝ่าย

กำออกข้างเหนือคิ้ว

5. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันขวา
ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไปหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับฟันที่ขา
6. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่ฟันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยก
กระบี่ขึ้นรับ ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนถอยปลายเท้า เริ่มกันทำใหม่

ไม้ที่ 3

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือขวาถือกระบี่ตั้งอยู่ชอกไหล่ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว หันหน้าเข้า
หาคู่ต่อสู้
2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่ฟันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายใช้
กระบี่ยกขึ้นรับทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนถอยปลายเท้าพร้อมกับยก
แขนซ้ายอยู่เหนือคิ้ว
3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันทางขวาของ
ฝ่ายรับ ฝ่ายรับใช้เท้าขวาดอยหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของ
ฝ่ายรุก
4. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันขวาของฝ่ายรับ
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายไปข้างหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟัน ของฝ่าย
รุกที่ขา
5. ฝ่ายรุกยกเท้าขวาขึ้นและฟันเท้าขวาคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับยกขาขวา พร้อม
กับใช้กระบี่รับการฟันของคู่ต่อสู้ที่ขา แขนซ้ายของฝ่ายรุกและฝ่ายรับ
อยู่เหนือคิ้ว
6. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่ฟันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยก
กระบี่ขึ้นรับ ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนถอยปลายเท้า เริ่มกันทำใหม่

ไม้ที่ 4

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือขวาถือกระบี่ตั้งอยู่ชอกไหล่ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว หันหน้าเข้า
หาคู่ต่อสู้ ยืนเท้าทั้งสองขนานกัน

2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่พื้นมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายยกกระบี่ขึ้นรับทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยื่นค้ำวยปลายเท้าพร้อมทั้งยกแขนซ้ายอยู่เหนือค้ำ
3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรุกใช้กระบี่พื้นมาขวาของฝ่ายรับ ฝ่ายรับถอยเท้าขวาไปหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของฝ่ายรุก มือซ้ายของฝ่ายรุก และฝ่ายรับกำหลวม ๆ อยู่เหนือค้ำ
4. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาลงข้างหน้า ฝ่ายรุกใช้กระบี่พื้นลำตัวฝ่ายรับ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายลงข้างหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของฝ่ายรุก
5. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายลงข้างหน้า ฝ่ายรุกใช้กระบี่พื้นลำตัวฝ่ายรับ ฝ่ายรับถอยเท้าขวาไปข้างหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของฝ่ายรุก ฝ่ายรับจับกระบี่ค้ำวยมือทั้งสองหันกลับเอาปลายกระบี่ชี้ลงดิน
6. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่พื้นมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายใช้กระบี่ยกขึ้นรับทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยื่นค้ำวยปลายเท้า มือซ้ายกำยกออกข้างลำตัว

ไม้ที่ 5

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือขวามือถือกระบี่ตั้งอยู่ชอกไหล่ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว หันหน้าเข้าหาคู่ต่อสู้ ยืนเท้าทั้งสองขนานกัน
2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่พื้นมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายใช้กระบี่ยกขึ้นรับ ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยื่นค้ำวยปลายเท้า
 3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรุกใช้กระบี่พื้นมาขวาของฝ่ายรับ ฝ่ายรับถอยเท้าขวาไปหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของฝ่ายรุก
 4. ฝ่ายรุกใช้กระบี่พื้นลำตัวฝ่ายรับ ฝ่ายรับถอยเท้าซ้ายไปหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของฝ่ายรุกโดยใช้มือซ้ายจับส่วนบนของกระบี่
 5. ฝ่ายรุกวางเท้าซ้ายลงข้างหน้า ฝ่ายรุกใช้กระบี่พื้นลำตัวฝ่ายรับ ฝ่ายรับถอยเท้าขวาไปข้างหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับฟันของฝ่ายรุก

โดยจับกระบี่ด้วยมือทั้งสอง เอาปลายชี้ลงพื้น

6. ฝ่ายรุกวางเท้าขวาตรงข้างหน้า ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันลงบนศีรษะฝ่ายรับ ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไปหลัง ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับการฟัน
7. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่ฟันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายใช้กระบี่รับการฟัน ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนด้วยปลายเท้า เริ่มต้นทำใหม่

ไม้ที่ 6

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือขวาดึงกระบี่ตั้งอยู่ชอกไหล่ มือซ้ายก้าวอยู่ข้างลำตัว หันหน้าเข้าหาคู่ต่อสู้ ยืนเท้าทั้งสองขนานกัน
2. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่ฟันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระบี่ขึ้นรับ ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับยืนด้วยปลายเท้า
 3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันมาขวาของฝ่ายรับ ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไปหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของฝ่ายรุก
 4. ฝ่ายรุกวางเท้าขวาตรงข้างหน้า ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันลำตัวฝ่ายรับ ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายไปหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟันของฝ่ายรุก โดยใช้มือซ้ายจับส่วนบนของกระบี่
 5. ฝ่ายรุกวางเท้าซ้ายลงข้างหน้า ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันลำตัวฝ่ายรับ ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไปข้างหลัง ฝ่ายรับใช้กระบี่รับการฟัน ของฝ่ายรุกโดยจับกระบี่ด้วยมือ เอาปลายชี้ลงพื้น
 6. ฝ่ายรุกวางเท้าขวาตรงข้างหน้า ฝ่ายรุกใช้กระบี่ฟันลงบนศีรษะฝ่ายรับ ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไปหลัง ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับการฟัน
 7. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเข้าหาฝ่ายรับ ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไป หลัง จากยกกระบี่รับฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับยกเท้าขึ้นคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับย่อเข่าทั้งสอง ลงค้ำ
 8. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวากระบี่ฟันมาซ้ายคู่ต่อสู้ ฝ่ายรับดอยเท้าขวาไปหลัง ใช้กระบี่ยกขึ้นรับ เริ่มต้นทำใหม่

การทอผ้า จะนำลูกไม้ต่าง ๆ มาผสมเป็นการทอผ้า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ เกี่ยวกับการ ต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรม
กระบี่กระบองโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม

การ เค้นแปลง ก่อนการ เค้นแปลงจะถวายเป็นมรรคาปฏิบัติเหมือนถวายเป็นมรรคาที่เร็วขึ้น
ทิศทางในการ เค้นแปลง มี 2 แบบ คือ ชนิดร่วมแดน และชนิดไม่ร่วมแดน ชนิดร่วมแดน
จะเป็นวงร่วมกัน ชนิดไม่ร่วมแดนจะเดินเป็นวงในแดนตัวเอง

หากลับหัวสนามจากท่าเค้นแปลง เมื่อเดินไปสู่สนามจะกลับทางเดิม

ก้าวเท้าซ้ายอยู่หน้า หมุนตัวไปหลงหัวสนาม แขนทั้งสองกางออกปลายกระบี่ชี้
ไปข้างหน้า ชิดยก รวบแขนทั้งสอง วาดกระบี่ข้ามศีรษะ หมุนตัวกลับหลัง วางกระบี่บน
เข่าขวาที่ยกขึ้นรับ วางเท้าขวา

ท่าเค้นแปลง ก่อนการต่อสู้จะเค้นแปลงดูท่าทางของคู่ต่อสู้

พรหมนั่งหันทางขวาให้คู่ต่อสู้ พรหมยืนหันหน้าตรงเมื่อจะเค้นแปลงพรหมนั่ง
ต้อง หมุนมาทางขวาให้หน้าตรงกับคู่ต่อสู้ดูขึ้นยืนก้าวซ้ายหมุนตัวไปไว้ข้างหน้า แขนซ้าย
แนบลำตัว กระบี่ชี้ไปข้างหน้าขนานกับพื้น คอกขนานกับพื้น ก้าวเท้าขวาไปทางข้างหน้า
สลับกันไป

การย่างสามชুম เป็นการเดินเข้าหาคู่ต่อสู้

กำกระบี่ตั้งขึ้น หันโพรงออก มือซ้ายกำ หมุนมือทั้งสองสลับกันพร้อมทั้งก้าวเท้า
เข้าหาคู่ต่อสู้ คล้ายย่างสามชুমมวยไทย

ท่าคุมในการต่อสู้ มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

1. มือซ้ายกำอยู่ระดับคิ้ว
2. กระบี่ที่มีมือขวาอยู่ระดับเอว ปลายชี้เฉียง 45 องศา
3. เท้าขวาอยู่หน้าเท้าซ้ายย่อเท้าทั้งสอง

การลกล่อ ก่อนการต่อสู้ใช้การลกล่อดูชั้นเชิง

ไม้ที่ 1

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ยืนหันคานซ้ายให้คู่ต่อสู้ ก้มตัวและย่อเข่าลง
2. ยืนเท้าเป็น แขนซ้ายทอดปล่อยตามสบาย ยกกระบี่มาเหนือบ่า

ชายชานกับฟัน ตามองดูต่อสู้ หมุนตัวตาม

ไม้ที่ 2

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หัวคานขวาให้ดูต่อสู้ เท้าขวาอยู่หน้า ก้มตัวย่อเข้า
2. ยืนเท้าเป็น ยกกระบี่อยู่เหนือบ่าขวา ตามองดูต่อสู้ หมุนตัวตาม

ไม้ที่ 3 หันคานซ้ายให้ดูต่อสู้ เท้าซ้ายอยู่หน้า ตัวก้มเข้าย่อยืนเท้าเป็น

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. มือซ้ายกำกระบี่ เขยิบไปข้างหน้า ตามองดูต่อสู้

ไม้ที่ 4

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันคานข้างขวาให้ดูต่อสู้ เท้าขวาอยู่ข้างหน้า

ไม้ที่ 5

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันหน้าเข้าหาต่อสู้ก้มตัว ย่อเข้ามือซ้ายกำกระบี่เฉียงไปข้างหน้า
2. กำกระบี่อยู่บน หันโกร่งออก เท้าซ้ายอยู่หน้า

ไม้ที่ 6

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันหน้าเข้าหาต่อสู้ ก้าวเท้าสลับไปมาคล้ายอย่างสามชุก

หลักในการฝึกตีลูกไม้ เป็นการฝึกหัดก่อนที่จะต่อสู้ เพื่อให้เกิดความชำนาญ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ท่าคุม
2. ฝ่ายรุก

จากท่าคุม สืบเท้าขวาออกไป ฟันเฉียงไปทางซ้าย การหันแขนเหยียดถึงมือซ้ายยกขึ้น เพื่อช่วยทรงตัว ก้าวที่ 2 ก้าวเท้าซ้ายออกไป ตัวค้ำกระบี่เฉียงให้ดูซ้ายมือซ้ายเก็บเข้าวอก และหัน การรุกฟันสลับกันไป

3. ฝ่ายรับ

จากท่ากุม ก้าวเท้าซ้ายดอยหลัง ทวิกระเป๋ารับมือซ้ายยกขึ้น
 ก้าวที่ 2 ก้าวเท้าขวาดอยหลัง มือเก็บเข้าอกทวิความมาทางไหล่ซ้ายแล้ว
 พันรับ

การยืน

คองยืนเท้าเป็นเสมอ คือ ไม่นอนอยู่กับที่คองสามารถเคลื่อนที่ได้

การตีลูกไม้

ไม้ที่ 1 พันบน ซ้าย-ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. พันบน พันจากทางขวา เจียงไปทางซ้ายที่หมายคือ คอ ฝ่ายรับ
 ทั้งรับซ้าย
2. พันบน พันจากทางซ้ายเจียงไปทางขวาที่หมายคือคอ ฝ่ายรับทั้ง
 รับขวา

ไม้ที่ 2 พันบน ซ้าย-ขวา ล่าง ซ้าย-ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. พันบน พันจากทางขวาเจียงไปทางซ้ายที่หมายคือ คอ ฝ่ายรับ
 รับคอ
2. พันบน พันจากซ้ายเจียงไปทางขวาที่หมายคือ คอ ฝ่ายรับทั้งรับ
- 3-4. พันล่าง ซ้าย-ขวา ที่หมายคือ ขา

ไม้ที่ 3 พันบนซ้าย-ขวา ล่าง ซ้าย-ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. จังหวะการพันเหมือนไม้ 2 แต่จังหวะพันล่างครั้งสุดท้าย ไม่นอง
 ก้าวเท้ายกเท้าขวาแล้วทวิกระเป๋ากลับเป็นพันล่างขวา

ไม้ที่ 4 พันบน ซ้าย-ขวา พันข้าง ซ้าย-ขวา

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. พันบนซ้าย-ขวา ที่หมายคือ รับซ้ายขวา
2. พันข้างให้พันระดับลำตัว
 ฝ่ายรับ มือซ้ายจับกระบี่ตอนปลายรับ พันข้างซ้ายดอยพลิกกระบี่

เอาโครงขึ้นบนรับพันข้างขวา

ไม้ที่ 5มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. พันบน ซ้าย-ขวา ที่หมายคอ
 ปล่อยรับรับ ซ้าย-ขวา
2. พันข้าง พันระดับลำตัว ซ้าย-ขวา
 ปล่อยรับ มือซ้ายจับกระบี่ตอนปลายรับพันข้างซ้าย
 ปล่อยรับ ถอยพลัดกระบี่เอาโครงขึ้นบนรับพันข้างขวา
3. พันศีรษะ ก้าวเท้าพันศีรษะ ปล่อยรับ ถอยเท้ารับพันศีรษะ

ไม้ที่ 6 พันบน ซ้าย-ขวา พันข้างซ้าย-ขวา พันศีรษะแล้วกระแทกบนศีรษะมีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. การปฏิบัติเหมือนไม้ที่ 5 จังหวะสุดท้ายปล่อยรุกก้าวเท้าซ้ายกระแทก
 ค่ายค้ำกระบี่ปล่อยรับถอยเท้าขวา

การต่อสู้ จะนำลูกไม้ต่าง ๆ มาผสมกันเป็นการต่อสู้

ศูนย์วิทยพัทยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการ เล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง สำนัก
ความพหุไซสวรร์ย์และชุมนุมศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบ มีวิธีการปฏิบัติ
เหมือนกันดังนี้

การเดินแปลง ก่อนการเดินแปลงจะกราบ 3 ครั้ง

ทิศทางในการเดินแปลง มีอยู่ 2 แบบ คือ

1. การเดินแปลงชนิดร่วมแค้น เดินเป็นวงร่วมกัน
2. การเดินแปลงชนิดไม่ร่วมแค้น เดินเป็นวงในแค้นตัวเอง

ท่ากลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ใช้ในโอกาสเมื่อเดินสุดหัวสนามแล้วจะกลับทางเดิม
จากท่าที่เดินแปลงมา ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า กางแขนทั้งสองเสมอไหล่
กระบี่มือขวาชี้ขนานไปข้างหน้า ลากเท้าขวาชิดเท้าซ้าย ยกเท้าซ้ายวางเท้าซ้ายลงข้าง
หน้า รวมือทั้งสองเข้าหากัน ก้มตัวลงต่ำ หันตัวกลับไปทิศทางตรงกันข้าม ยกเท้าขวา
ขึ้น วางเท้าขวาลงข้างหน้า ลกกระบี่ลงพาดขาขวา มือซ้ายกำเสมอใบหู ก้าวเท้าซ้าย
ออกข้างหน้า ตั้งกระบี่ข้างหน้ามองตรงไปยังคู่ต่อสู้ มือซ้ายกำอยู่ข้างลำตัว ก้าวเท้าขวา
ออกหน้า เข้าย่อหลังกระบี่ลงข้างหน้าขนานพื้น มือซ้ายกำขึ้นเหนือคิ้ว ตัวก้มลง ตามวงคู่
ต่อสู้ ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า ตัวยกขึ้น กระบี่ยกขึ้นเสมอไหล่ มือซ้ายกำลกลงอยู่ข้าง
ลำตัว ท่าเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกลับหัวสนาม

ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง

จากท่านั่งคุกเข้าพนมมือ กระบี่วางทางซ้าย หันข้างขวาไปยังคู่ต่อสู้ ก้มตัวยก
มือไหว้กระบี่ จับกระบี่ด้วยมือขวายกขึ้นมา ตัวเข้าขวาขึ้นข้างหน้ามือขวา สอกวางบนเท้า
ขวาปลายกระบี่ชี้ไปยังคู่ต่อสู้ ก้าวเท้าซ้ายออกข้างหน้า จุกขึ้นยืน มือขวาถกกระบี่ตั้งขึ้น
ข้างหน้ามือซ้ายกำลกลงข้างลำตัว ก้าวเท้าขวาเดินออกข้างหน้า ตัวก้มลงต่ำ เข้าย่อ
หลังกระบี่มือขวาลงข้างหน้าขนานพื้น มือซ้ายกำยกขึ้นเสมอคิ้ว แล้วท่าเช่นนี้ต่อไป

ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน

จากท่านั่งคุกเข้าพนมมือ กระบี่วางกับพื้นข้างหน้า หันหน้าไปทางคู่ต่อสู้ ก้มตัว
ลงยกมือไหว้กระบี่จับกระบี่ด้วยมือขวายกขึ้น ตั้งเข้าขวาขึ้น มือขวาสอกวางบนเท้าขวา
มือซ้ายกำยกขึ้นเสมอคิ้ว จุกขึ้นยืน ก้าวเท้าซ้ายออก มือขวาถือกระบี่ตั้งอยู่ข้างหน้า มือซ้าย
กำลกลงอยู่ข้างลำตัว หน้ามองคู่ต่อสู้ ก้าวเท้าขวาเดินออกข้างหน้า มือขวาถือกระบี่ตั้งลง

ข้างหน้าขนานพื้นตัวก้มย่อเข่าลง มือซ้ายกำยกขึ้นเหนือคิ้ว ยกกระบี่ขึ้นเสมอไหล่ มือซ้าย
กำลศอยู่ข้างลำตัวแล้วทำเช่นนั้นต่อไปเรื่อย ๆ

การย่างสามขุม เป็นการเดินเข้าหาตุ๊กต่อสู้ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ก้าวเท้าซ้ายเดินตรง มือซ้ายกำยกขึ้นข้างหน้าข้างลำตัวกระบี่มือขวาก็ก้าว
ข้างหน้า
2. ก้าวเท้าขวา มือซ้ายกำเหนือหน้าขา มือขวาดึงกระบี่ลศลงระดับหน้าขา
ปักตัวขึ้นแล้วลศย่อตัวลง
3. เริ่มหันทำใหม่สลับไปเรื่อย ๆ

ท่าคุมในการต่อสู้ มีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. มือซ้ายกำระดับคิ้ว
2. มือขวาดึงกระบี่ระดับเอว กระบี่ชี้เฉียงขึ้น 45 องศา
3. เท้าขวาอยู่หน้าเท้าซ้าย เท้าทั้งสองย่อ

การลศย่อ ก่อนการต่อสู้จะมีการลศย่อ เพื่อดูชั้นเชิงหลอกล่อต่อสู้มีวิธีปฏิบัติ

ไม้ที่ 1

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. ยืนหันด้านซ้ายให้ตุ๊กต่อสู้ ก้มตัวและย่อเข่าลง
2. แขนซ้ายกำหลวม ๆ ยกกระบี่ทิ้งปลายเฉียงไปหลังระดับศีรษะ
หมุนตัวไปเรื่อย ๆ

ไม้ที่ 2

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันทางด้านขวาให้ตุ๊กต่อสู้ เท้าขวาอยู่หน้า
2. ก้มตัวย่อเข่า ยกกระบี่ไกร่งขึ้นบน ปลายชี้ไปหลังคามองตุ๊กต่อสู้
หมุนตัวตาม

ไม้ที่ 3

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่ 1. หันด้านซ้ายให้ตุ๊กต่อสู้ เท้าซ้ายอยู่หน้า ตัวก้มเข่าย่อ

2. มือซ้ายจับกระบี่ เขยิบไปข้างหน้า

ไม้ที่ 4

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1-2: ทำเหมือนไม้ 3 แคะหันขวาให้ดูต่อสู้

ไม้ที่ 5

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1. หันหน้าเข้าหาต่อสู้ก้มตัว ย่อเข้ามือซ้ายกำกระบี่เฉียงไปข้างหน้า ค้ำกระบี่อยู่บน

ไม้ที่ 6

มีวิธีปฏิบัติดังนี้

จังหวะที่ 1. หันหน้า เข้าหาต่อสู้ มือขวาจับกระบี่ มือซ้ายประคอง
2. กระบี่ตั้งขึ้น

การตีลูกไม้

เป็นการฝึกหัดการรุก การรับ การตีจุกหมายให้แม่นยำ เช่น จุกหมายคอ เอว ขว ศีรษะ เป็นต้น ฝึกความคล่องตัวการหลบหลีก หลบแล้วเข้าทำร้าย หลบแล้วเตะ รับกระบี่ที่ฟันแล้วตี ซึ่งก่อนจะมีการฝึกหัดการตีนั้น ทุกครั้งจะต้องจักระยะการยืน โดยการนำกระบี่ของทั้งสอง มาจกกันโดยให้ปลายกระบี่ของอีกคนหนึ่ง จรดโครงกระบี่ของคู่ที่จะทำการตี

การจักระยะนี้ ผู้ฝึกจะต้องอยู่ในระยะที่กำหนด คือ เมื่อก้าวเข้าฟันคู่ กระบี่จะถูกคอดอกตี การฟันกันทุกขณะจะต้องจกให้อยู่ในระยะเสมอ

ก่อนเริ่มทำการตีจะต้องจกท่าทางให้อยู่ในท่าคุม แล้วจึงบอกเป้าหมายในการตี เป้าหมายในการตีนั้นจะมี ตัวเลขกำกับเช่น เป้าหมาย 8 การปฏิบัติจะเป็น 1

1. การเง้อ
2. ตี คอซ้าย คอขวา ของคู่ต่อสู้
3. ตี เอวซ้าย เอวขวา ของคู่ต่อสู้
4. ตี ขาซ้าย ขาขวา ของคู่ต่อสู้
5. ตี ศีรษะ 2 ครั้ง

นอกจากเป้าหมาย 8 แล้ว ยังมีเป้าหมาย 7,6,3 เป้าหมาย 3 ยังแยกออกเป็น รับผิดชอบ รับผิดชอบ หรือหลบตะ

การเงื่อนนั้นมีประโยชน์ในการต่อสู้โดยตรง เพราะเมื่อเงื่อนกระชั้นแล้ว เราจะแทงหรือจะพันคู่ต่อสู้ไม่มีโอกาสได้รู้ หรือว่าเราจะแทงแล้วพันก็ได้ ดังนั้นในการฝึกหัดการรีทุกครั้งจะมีการเงื่อน

เมื่อเป้าหมายแน่นอนแล้ว จะเปลี่ยนเป็นตัวเลขกำกับ เช่น 1,2,3,4,5,6,7 และ 8 ตัวเลขแต่ละตัวจะไปแทนเป้าหมาย เช่น 1,2 แทน คอข้างซ้าย คอข้างขวา 3,4 แทน เอวข้างซ้าย เอวข้างขวาของคู่ต่อสู้ เป็นต้น การฝึกจะเริ่มจากแม่ไม้ 8,7,6 และ 3

วิธีปฏิบัติในการตีแม่ไม้ปฏิบัติดังนี้

เริ่มฝึกจากแม่ไม้ 8,7,6 และ 3 ตามลำดับ โดยเริ่มจากท่าคุม

การฝึกแม่ไม้ 8

เป้าหมาย (คอ,คอ,เอว,เอว,เท้า,เท้า,ศีรษะ,ศีรษะ)

วิธีปฏิบัติดังนี้

- จังหวะที่
1. ก่อนฝึกจะต้องบอกคำว่า เป้าหมาย 8 โดยฝ่ายรุกเป็นผู้บอก
 2. ฝ่ายรุกเงื่อนกระชั้นพันคอ พร้อมก้มก้าวเท้าขวาตาม มือซ้ายเหวี่ยงตาม ฝ่ายรับยกกระชั้นรับคอ กระบี่เฉียงขึ้นทางขวา 45 องศา ดอยเท้าซ้ายมือซ้ายประคองกระบี่
 3. ฝ่ายรุกพลิกกระบี่กลับพันคอทางขวาของฝ่ายรับ พร้อมก้มก้าวเท้าซ้ายตาม ฝ่ายรับยกกระบี่ขึ้นรับคอ กระบี่เฉียงขึ้นทางซ้าย 45 องศา ดอยเท้าขวามือซ้ายประคองกระบี่
 4. ฝ่ายรุกพลิกกระบี่เงื่อนพันเอว กระบี่ขนานกับพื้น ก้าวเท้าขวาตามมือซ้ายเหวี่ยงตาม ฝ่ายรับ ดอยเท้าซ้าย ยกกระบี่ขึ้นรับ กระบี่เฉียง 45 องศา มือซ้ายประคองกระบี่
 5. ฝ่ายรุกพลิกกระบี่เงื่อนพันเอว ขนานกับพื้น ก้าวเท้าซ้ายตามฝ่ายรับดอยเท้าขวายกกระบี่ขึ้นรับเฉียง 45 องศา มือซ้ายประคองกระบี่
 6. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเงื่อนกระบี่พันเฉียงลงพื้นที่ขาซ้าย มือซ้ายเหวี่ยงตาม

- ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายหนีกระดูกซี่โครง มือซ้ายประคองกระดูกซี่โครงไว้
7. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้าย พลิกมือกลับพื้นเฉียงลงที่ขวา มือซ้ายเหยียดตามฝ่ายรับดอยเท้าขวาหนี พลิกกระดูกซี่โครง มือซ้ายประคองกระดูกซี่โครง
 8. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาพื้นหัว มือซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้าย ยกกระดูกซี่โครงวางปลายเท้าซ้ายออกทางซ้าย รับหัว
 9. ฝ่ายรุกพลิกกระดูกซี่โครงเท้าซ้ายที่หัว แขนซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยขวา ยกกระดูกซี่โครงวางปลายเท้าซ้ายออกทางซ้าย รับหัว
 10. ทั้งคู่จ้องคูม ฝ่ายรับเริ่มเป็นฝ่ายรุก ฝ่ายรุกกลับเป็นฝ่ายรับผลัดกันตีไปมา

การฝึกแม่ไม้ 7

เป้าหมาย (คอ, คอ, ศีรษะ, เอว, เอว, เอว, ศีรษะ)

วิธีปฏิบัติมีดังนี้ จากท่าคูม

1. ฝ่ายรุกเงี้ยว พื้นคอ พร้อมก้าวเท้าขวาตามแขนซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระดูกซี่โครงรับคอ กระบี่เฉียงขึ้น 45 องศา ปลายซี่โครงไปทางไหล่ขวา
2. ฝ่ายรุกพลิกกระดูกซี่โครงพื้นคอ พร้อมก้าวเท้าซ้ายตาม แขนซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าขวา ยกกระดูกซี่โครงรับคอกระดูกซี่โครงเฉียงทางซ้าย 45 องศา มือซ้ายประคองกระดูกซี่โครง
3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาพื้นหัว มือซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระดูกซี่โครงวางปลายซี่โครงไปทางซ้ายรับหัว
4. ฝ่ายรุกพลิกกระดูกซี่โครงเท้าซ้ายพื้นเอว กระบี่ขนานพื้น มือซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระดูกซี่โครงรับกระดูกซี่โครงเฉียงขึ้นบน มือซ้ายประคองกระดูกซี่โครง
5. ฝ่ายรุกพลิกกระดูกซี่โครงเท้าขวาพื้นเอว กระบี่ขนานพื้น มือซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายตั้งกระดูกซี่โครงรับกระดูกซี่โครงเฉียงขวา มือซ้ายประคองกระดูกซี่โครง
6. ฝ่ายรุกพลิกมือพื้นเอว กระบี่ขนานพื้น มือซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระดูกซี่โครงรับกระดูกซี่โครงเฉียงซ้าย มือซ้ายประคองกระดูกซี่โครง
7. ฝ่ายรุกพื้นหัวซ้ำอีกครั้ง มือซ้ายเหยียดตาม
ฝ่ายรับยกกระดูกซี่โครงวางปลายซี่โครงไปทางซ้าย รับหัว
8. ทั้งคู่จ้องคูม ฝ่ายรับเริ่มเป็นฝ่ายรุก ฝ่ายรุกกลับเป็นฝ่ายรับผลัดกันตีไปมา

การฝึกแม่ไม้ 6

เป้าหมาย (คอ, คอ, เท้า, เท้า, เท้า, คัด)

วิธีปฏิบัติมีดังนี้ จากท่าคุม

- จังหวะที่ 1. ฝ่ายรุกเงือกกระบี่ก้าวเท้าขวา พันคอ แขนซ้ายเหวี่ยงตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระบี่ขึ้นรับคอ กระบี่เฉียงทางขวา มือซ้ายประคอง
กระบี่
2. ฝ่ายรุกพลิกกระบี่พันคอพร้อมกับก้าวเท้าซ้ายตาม แขนซ้ายเหวี่ยงตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าขวา ยกกระบี่ขึ้นรับคอ กระบี่เฉียงทางซ้าย มือซ้ายประคอง
กระบี่
3. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวา เงือกกระบี่พันเฉียงลงที่ขาซ้าย มือซ้ายเหวี่ยงตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายหนียกกระบี่พันคอ มือซ้ายประคองกระบี่
4. ฝ่ายรุกก้าวเท้าซ้ายพลิกมือกลับพันกระบี่เฉียงลงที่ขาขวา มือซ้ายเหวี่ยง
ตามฝ่ายรับดอยเท้าขวาหนี พลิกกระบี่พันคอ มือซ้ายประคองกระบี่
5. ฝ่ายรุกก้าวเท้าขวาเงือกกระบี่พันลงที่ขาซ้าย มือซ้ายเหวี่ยงตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายหนียกกระบี่พันคอ มือซ้ายประคองกระบี่
6. ฝ่ายรุกและฝ่ายรับก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า 1 ก้าว ยกเท้าขวาต่างคน
ต่างพันเฉียงลงที่ขาขวา พันคัด แขนซ้ายยกขึ้น
7. ลงท่าคุม เริ่มทำใหม่ ฝ่ายรับเปลี่ยนเป็นรุก

การฝึกแม่ไม้ 3

เป้าหมาย (คอ, คอ, ศีรษะ)

วิธีปฏิบัติมีดังนี้ จากท่าคุม

- จังหวะที่ 1. ฝ่ายรุกเงือกกระบี่ก้าวเท้าขวา พันคอ แขนซ้ายเหวี่ยงตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าซ้ายยกกระบี่ขึ้นรับคอ กระบี่เฉียงทางขวา มือซ้ายประคอง
กระบี่
2. ฝ่ายรุกพลิกกระบี่พันคอพร้อมกับก้าวเท้าซ้ายตาม แขนซ้ายเหวี่ยงตาม
ฝ่ายรับดอยเท้าขวา ยกกระบี่ขึ้นรับคอ กระบี่เฉียงซ้าย มือซ้ายประคอง
กระบี่

3. ฝ่ายรุกพันหัว ไม่ต้องก้าว

ฝ่ายรับยกกระบี่ขวางปลายซี่ไปทางซ้ายรับหัว ไม่ต้องถอย

ในการฝึกไม้ 3 นี้ พิเศษกว่าไม้อื่น ๆ คือ พลิกแพลงโคหลายแบบ เช่น ไม้ 3 ถีบไม้ 3 เตะ ไม้ 3 ทบ ซึ่งมีวิธีปฏิบัติคือ ในจังหวะที่ 3 ที่ฝ่ายรุกตีหัวนั้น ฝ่ายรับจะก้าวเท้าขวาเข้าไป 1 ก้าว ยกเท้าซ้ายถีบที่หน้าอก ในจังหวะที่ 3 การเตะก็เช่นเดียวกัน ในจังหวะที่ 3 ที่ตีหัว ฝ่ายรับจะรับแล้วเตะก่ายเท้าซ้าย พลัดเปลี่ยนกับทั้งตีและเตะ ส่วนไม้ 3 ทบนั้น ในจังหวะที่ 3 ที่ฝ่ายรุกตีหัวฝ่ายรับจะหลบทางซ้าย โดยก้าวเท้าซ้ายแล้วตามก่ายเท้าขวาอย่างรวดเร็วในจังหวะนั้น จะหันกลับมาตามก่ายกระบี่ ฝ่ายรุกจะพลิกตัวทางขวา รับกระบี่

การต่อสู้ จะนำเอาแม่ไม้ต่าง ๆ มาผสมเป็นการต่อสู้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการ เล่นกระบี่ เกี่ยวกับการ ท่อสู ของสำนักกระบี่ระบบของสำนักคาม
ศรีไตรรัตน์

การ เคนแปลง ก่อนเคนแปลงจะถวายบังคมแล้วขึ้นพันพรหมเร็ว

ทิศทางการ เคนแปลง เคนกันเป็นวงสวนกันทางขวา

ท่ากลับหัวสนามในขณะ เคนแปลง มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า เท้าซ้ายตามยกเท้าซ้ายก้าว กระบี่ตั้งปลายชี้ขึ้น
2. วางเท้าซ้ายลง พันกระบี่ลงเข้าเอว พลิกตัวกลับหลังหัน มือซ้ายสอกระชั้นรำข้าง
ลงท่าคุม

ท่าคุมในการ ท่อสู มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. เท้าขวาอยู่หน้าเท้าซ้าย เขียงกันเล็กน้อย
2. มือซ้ายกำทังสูงขึ้น
3. กระบี่อยู่มือขวา ตั้งเฉียง 45 องศา มือขวาอยู่ระดับเอว โกร่งหันลงพื้น

การ ย่างสามชุก มีวิธีปฏิบัติดังนี้

1. ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า
2. ก้าวเท้าซ้ายเฉียง
3. ก้าวเท้าขวาดอยย่างเท้าอยู่ข้างหลัง 1 ครั้ง สลับกันไปเรื่อย ๆ

หลักวิชาการ ท่อสูและป้องกันตัว

การท่อสูเป็นเรื่อง ของการทำ การปัดและहारหลบ ทั้งสามอย่างนี้จึงต้องมีอยู่
ในการท่อสูเสมอไป เป็นคล้าย ๆ หลักสามเสาที่ทำให้การท่อสูเป็นการท่อสูเป็นการท่อสูที่มี
ชีวิตจิตใจและหวังผลในการชนะได้ด้วย คือ เมื่อทำเขาก็ต้องปัดและหลบเป็นการป้องกันตัว
หรือเมื่อป้องกันตัวโดยปัดหรือหลบก็จะต้องทำ เขาด้วยจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

การกระทำ และการปัดและการหลบ มีวิธีปฏิบัติแต่ละอย่างตามหลักดังนี้

- ก) การทำ คือการทำอันตรายต่อท่อสู ซึ่งในภาษาของการท่อสูหมายความว่า การ
ใช้กำลังด้วยอาวุธ ที่มีอยู่กับตัว เพื่อปราบปรามหรือทำอันตรายต่อท่อสู มีวิธี

ปฏิบัติอยู่ 4 วิธีคือ

1. ทำจริง
2. ทำเล่น
3. ทำจริงเป็นเล่น
4. ทำเล่นเป็นจริง

ทำจริง หมายความว่า ทำอย่างโจ่งแจ้ง ตรงไปตรงมาตามธรรมชาติคือจะชกจะต่อยเตะถีบหรือฟันแทงที่ตรงส่วนไหนของร่างกายคู่ต่อสู้ ก็ทำลงไปตรงนั้นทันทีทันใดจริง ๆ ไม่ต้องอ้อมค้อม และหวังผลเค็ดชกเค็ดชกเต็มที่

ทำเล่น หมายความว่า ไม่มีการกระทำใด ๆ ที่เป็นจริงเป็นจังเลย เป็นเรื่องของการหลอกล่อและเล่นให้เสียมทั้งนั้น ถึงแม้จะถูกคู่ต่อสู้ก็เป็นการเล่น ๆ ไม่ได้ทำเค็ดชกเค็ดชกแต่หวังผลในทางทำลายขวัญมากกว่าหรือยั่วให้เกิดโมโห

ทำจริงเป็นเล่น หมายความว่า ถึงการกระทำอย่างวิธีที่หนึ่ง แต่รู้อยู่แล้วว่าคู่ต่อสู้จะป้องกันตัวได้ คือ ปิกหรือหลบทัน และไม่ได้หวังผลอะไรในการทำอันตรายในขณะนั้น แต่ถ้าจะทำก็เป็นในโอกาสอื่น วิธีนี้โดยมากใช้สำหรับในการแสดงหรือฝึกซ้อมกันเล่น ถ้าเป็นการต่อสู้กันจริง ๆ การทำอย่างนี้ก็เพื่อเป็นการดูชั้นเชิงของการต่อสู้ไว้ก่อน หรืออ่านนิสัยของคู่ต่อสู้เท่านั้น เป็นการกระทำที่ท่าท่าว่าจะทำจริง แต่ถ้าคู่ต่อสู้รับไม่ทันก็ยังไม่ทำ ชกทีอหรือยังมือไว้ก่อน

ทำเล่นเป็นจริง หมายความว่า การกระทำที่ไม่จริงในขณะที่คู่ต่อสู้พร้อมที่จะป้องกันตัวได้ และจะทำจริงก็ต่อเมื่อเห็นว่าคู่ต่อสู้ป้องกันตัวไม่ได้ เพราะมีวไปหลงป้องกันตัวอย่างเต็มที่เสียในขณะที่เขามิได้ทำจริง ทั้งนี้เป็นเรื่องของการลวงหลอกล่อและใช้เล่นให้เสียมต่าง ๆ อย่างวิธีที่สอง แต่ได้คิดคำนวณที่จะลงมือทำจริงเพื่อหวังผลเค็ดชกเค็ดชกควบไปด้วย

ข) การรับ คือการป้องกันตัวโดยการรับ หรือปิก หรือปัด ให้พ้นจากส่วนของร่างกายที่คู่ต่อสู้ต้องการจะทำอันตราย มีวิธีปฏิบัติอยู่ 4 วิธีคือ

1. รับนอก
2. รับใน

3. รับไขว้

4. รับแหวก

รับนอก หมายความว่า ปิคอกนอกตัวเรา คือเขาทำมาข้างไหน เราก็เอาข้างนั้น ปิคกันไว้ เช่นเอาทางซ้ายของเราปิคทางขวาของเขาออกไปนอกตัวทางซ้ายของเรา หรือเอาทางขวาของเราปิคทางซ้ายของเขาออกไปนอกตัวทางขวาของเราสุดแล้วแต่เขาจะทำมาข้างไหน และอย่าให้สับกัน

รับใน หมายความว่า ปิคเข้าในตัวเรา คือแทนที่จะออกอย่างรับนอกตามวิธีที่หนึ่ง เรากลับปิคการทำของเขาไปอีกทางหนึ่ง มีวิธีทำดังนี้ เอาทางซ้ายของเราปิคทางขวาของเขา ผ่านในตัวของเราออกไปทางขวา หรือเอาทางขวาของเราปิคทางซ้ายของเขา ผ่านของเราออกไปทางซ้าย สุดแล้วแต่เขาจะทำข้างไหน และอย่าให้สับกัน

รับไขว้ หมายความว่า ปิคตรงข้ามกับตัวและมีวิธีทำคล้ายกับปิคในแต่ไม่ใช่ สวนกันอย่างปิคนอก คือแทนที่จะเอาซ้ายรับขวาหรือขวารับซ้าย กลับเอาขวารับขวาหรือซ้ายรับซ้าย มีวิธีทำดังนี้ เอาทางขวาของเราปิคทางขวาของเขาให้ผ่านตัวเราออกไปทางขวา หรือทางซ้ายของเราปิคทางซ้ายของเขาให้ผ่านตัวเราออกไปทางซ้ายสุดแล้วแต่เขาจะทำมาข้างไหน และอย่าให้สับกัน

รับแหวก หมายความว่า ปิควงในมีวิธีทำอย่างเดียวกับปิคนอก แต่ทำทั้งสองข้างพร้อม ๆ กัน หรือปิคข้างหนึ่งแล้วอีกข้างก็เตรียมพร้อมที่จะกันเช่นเดียวกัน วิธีนี้ใช้สำหรับป้องกันเวลาที่คู่ต่อสู้ทำจังหวะหนึ่งสอง คือท่าตามกันมาทั้งซ้ายขวาหรือขวาซ้าย สุดแล้วแต่ทางไหนก่อนหลัง การปิคอย่างนี้จึงเป็นคล้ายกับแหวกเข้าไปอยู่วงในของคู่ต่อสู้ แล้วจะทำอะไรต่อไปก็ได้

ค) การหลบ คือการทำตัวให้แคล้วคลาดจากอันตรายที่คู่ต่อสู้ทำมาโดยการเคลื่อนไหวร่างกายให้พ้นจากการเป็นเป้าหมาย มีวิธีปฏิบัติอยู่ 4 วิธี คือ

1. หลบใน
2. หลบนอก
3. หลบออก
4. หลบเข้า

หลบใน หมายความว่าหลบอยู่ในที่เคลื่อนไหวเฉพาะส่วนของร่างกายที่เป็น
เป้าหมายให้พ้นจากอันตราย โดยการเอี้ยวตัว เอนตัว ย่อตัว งอตัว โกงตัว เบี่ยงศีรษะ
ชักขวา ชักแขน ฯลฯ

หลบนอก หมายความว่า เคลื่อนตัวเป็นฉากกับทิศทางที่คู่ต่อสู้ทำมาเพื่อให้เป็น
เป้าหมายอยู่นอกแนวที่จะเป็นอันตราย

หลบนอก หมายความว่า หลบส่วนออกไปกับทิศทางที่คู่ต่อสู้ทำมาคือ ถ้าคู่ต่อสู้ทำมา
ทางซ้ายก็หลบ (เบี่ยงหรือมุด) ออกไปทางซ้าย ถ้าทำมาทางขวาก็หลบส่วนออกไปทางขวา

หลบเข้า หมายความว่า การหลบเข้าไปในมุมที่ไม่มีอันตราย ในภาษาของการ
ต่อสู้เรียกว่า "เข้ามุมฉึก" คือผู้หลบเข้ามุมนี้ก็ต้องมีความชำนาญในการคำนวณองศาที่ตน
เข้าไปในมุมฉึกได้อย่างถูกต้องจริง ๆ จึงจะพ้นอันตรายหมดทุกอย่างที่คู่ต่อสู้จะทำมาไม่ว่า
ทางซ้ายหรือทางขวา

หลัก 7 ประการของการต่อสู้

1. บำรุงขวัญ การบำรุงขวัญเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าขวัญไม่ดีแล้วการต่อสู้ก็จะลดไป
ตามส่วนจนถึงกับทำอะไรไม่ถูก เมื่อเรารู้สึกจะสู้เขาแล้วเราต้องคิดและเชื่อในความรู้ที่เรียน
มาว่า เราสู้เขาได้ เราต้องใช้ความพินิจพิจารณาโดยรอบคอบว่าถ้าที่เราจะสู้กับเขานั้นเรา
จะสู้ได้อย่างไร คู่ต่อสู้ของเรามีรูปลักษณะท่าทางและจิตใจอย่างไร และมีอะไรที่เขาจะทำเรา
ได้บ้าง เช่นใช้อาวุธอะไรและมีอะไรป้องกันตัว เมื่อเราเห็นแจ่มแจ้งแล้วเราก็ทำให้ใจให้เข้ม
ขันเบิกบาน จะต้องไม่ประหม่าตื่นเต้นและตกใจง่ายแม้เขาจะทำท่าทางส่งเสียงขู่กรรโชกเรา
จะต้องไม่เสียขวัญ ต้องทำให้ใจให้เข้มแข็งมีความกล้าไม่ต้องกลัวเขา แต่ก็ต้องอย่าให้ ชาติ
ความระมัดระวังจนเป็นการประมาท คืออย่าคิดว่าเรามากกว่าเขา หรือเขาคิดว่าเรา เราจะ
ต้องมีความรอบคอบดูหน้าดูหลังเสียก่อน อย่าทำไปโดยปราศจากความนึกคิดแต่ก็ไม่มัวแต่คิดอยู่
ไม่ต้องทำเมื่อคิดแล้วจะต้องตัดสินใจโดยเด็ดขาด และทำด้วยความฉับพลันด้วยปฏิภาณและไหว
พริบ พยายามเรียนรู้และอ่านนิสัยของเขาให้ออกแล้วก็หลอกทำเอา หรือแถกการทำของเขา
ด้วยความฉลาดสุชุม

2. สร้างรูปสามเหลี่ยม การจะยืนจะนั่ง จะเดิน จะถอย หรือจะรุกในเวลาทำ

การต่อสู้กัน จะต้องอยู่ในหลักที่มั่นเป็นสามเส้า คือรูปสามเหลี่ยมคานเท่าน้ำหนักเท่า ๆ กัน
อย่าให้ตัวเอนไปข้างหน้าหรือข้างหลัง เท้าจะต้อง "เป็น" พร้อมทั้งจะยึดหยุ่นได้ การยกมือ
หรืออาวุธขึ้นปิกหรือรับ จะต้องเป็นรูปสามเหลี่ยมในลักษณะที่เป็นของเล็กขึงของใหญ่ได้มิก
หรือหลักของโบราณที่ว่าอย่างสามมุม ก็อยู่ในท่าหลักของรูปสามเหลี่ยมนี้เหมือนกัน การหลบการ
ฉากก็เป็นลักษณะที่กองใช้ขวาและเท้าให้ไปอยู่ในรูปสามเหลี่ยมเสมอ การทำอะไรที่ไม่ถูกหลัก
ของรูปสามเหลี่ยมนี้แล้ว ก็ย่อมจะเสียหลักและเสียท่าได้ง่าย

3. ทำความพร้อม เมื่อเราจะทำหรือจะรับ หรือจะหลบ จะต้องเป็นความพร้อม
เพียงกันทั้งสามอย่าง คนเรามีเวลาเป็นและเวลาตาย เช่นถ้าเขาจกนึ่งระวังตัวอยู่ เรา
จะทำอะไรเขาไม่ได้เลย ถ้าเขาขยับไปขยับมา และตอนที่เขาขยับมาอยู่ในเวลาตาย เรา
จะทำก็ได้ผลและ ในกรณีเช่นเดียวกัน ถ้าเราจะรับเขา เราก็ต้องรับให้พร้อมกันดังที่เขาทำ
มา ไม่ใช่รับก่อนหรือรับหลังเพราะถ้าเรารับก่อน เราหมกแรงคานน้ำหนักที่เขาทำมา ทำให้
สะท้อนมาโดนเราได้ การรับมีจุดประสานที่ทำให้หยุดก็กพอกี่ฉนั้นในการรับจะต้องจับจุดนี้
ให้ได้ ถ้าหากรับช้าไปก็โดนไม่มีปัญหา ในท่านองเดียวกัน การหลบก็เหมือนกับการรับ จะ
หลบก่อนหลบหลังไม่ได้ ต้องพอกี่กบที่เขาทำมาและ ความพอกี่ก็คือความพร้อม และความ
พร้อมก็คือความไวที่แก้ความไวทุกอย่างไม่ว่าจะไวมากน้อยอย่างไร

4. ทอนกำลัง ในการต่อสู้ นั้น กำลังและน้ำหนัก ไม่เป็นสิ่งสำคัญเลยเป็นเพียงแค่
เครื่องประกอบความรู้เท่านั้น ผู้ที่ทรงกำลังมากหรือผู้มีน้ำหนัก ถ้าไม่รู้จักใช้กำลังหรือน้ำหนัก
ของตนแล้ว อาจจะเป็นโทษมากกว่าคุณ และเสียเปรียบผู้ที่รู้จักทอนกำลังแม้ว่าผู้นั้นจะมีกำลัง
น้อยกว่าก็ตาม

การทอนหรือทำให้เหนื่อยหรือหมกไป ฉนั้น การทอนกำลังคือ การทำกำลังมากของ
คู่ต่อสู้ให้เหลือน้อยลง หรือหมกไป การทอนกำลังมีวิธีที่จะทำได้ 5 วิธี คือ

- ก) โดยวิธีรับเฉียง
- ข) โดยวิธีรับทำยักหยุ่น
- ค) โดยวิธีงัดกำลังกค
- ง) โดยวิธีตัดกันกำลัง

จ) โภยวิธีส่งกำลังเหวี่ยง

ก) การรับเหยิง คือการรับในรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ฉะนั้น มุมที่ เกิดจากการรับ จึงไม่เป็นมุมฉาก แต่เป็นมุมป้าน ทำให้น้ำหนักที่ลงมาตรง ๆ อย่างเต็มที่นั้นต้องเฉียงไป และคลายน้ำหนักออก

ข) รับทำยึกหยุ่น ยึกหยุ่นคือสปริงที่มีความหยุ่นตัว สามารถรองรับแรงกระแทก เช่น เครื่องจักรจะต้องมีสปริง รถยนต์จะต้องมีแหนบ สำหรับกันกระเทือน และรับน้ำหนักบรรทุก การรับในทำยึกหยุ่นหมายความว่า พร้อมกับการรับนั้น ตัวจะคองย่อหรือเอนหรือฉีกคามไปค้วย การทำทำยึกหยุ่นนั้นจะคองไขปลายเท้าเป็นส่วนมาก ดังเช่นคนกระโดดมาจากที่สูงจะคองไขปลายเท้าและเสียดก่อนแล้วก็หยุ่นตัวควม ทำให้น้ำหนักที่ลงมาแรงค้วยการคองคูกของโลกน้อยหรือหมดไป ฉะนั้นการยึกหยุ่นหรือนึ่งก็ควมในเวลาทำการคองสู้จะคองยึนค้วยปลายเท้าในท่าหลักของรูปสามเหลี่ยม เพื่อให้ไหวตัวหรือย่อรับเข้าออกได้คล่องแคล่ว

ค) จักกำลังคค การจักเป็นการทอนกำลังอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้น้ำหนักหรือแรงที่คคเคลื่อนที่ได้

ง) คักคั่นกำลัง การคักคั่นกำลังคือทำให้กำลังนั้นหมดไป หรืออ่านาจรุนแรงคคน้อยไป แต่การคักคั่นกำลังนั้น คองคักที่คั่นกำลังคือ ตรงส่วนที่เป็นที่เกิดแห่งกำลังนั้น จึงจะสามารถค่อนคลายกำลังนั้นได้

จ) ส่งกำลังเหวี่ยง แรงเหวี่ยงคือแรงหรือกำลังที่ไซมาหรือท่ามาอย่างเต็มที่ การรับหรือการขึ้นไวกอาจมีความคานทานไม่พอเพียงกัน ฉะนั้นแทนที่จะรับหรือขึ้นไวกคียบช่วยส่งกำลังนั้นไซอีกค่อหนึ่ง โดยการบังคิมทิศทางที่เขาท่ามาให้หันเหไปเสียหรือคิกเลยเมื่อกำลังนั้นคิกที่ควมาย ผู้ที่ไซกำลังนั้นก็เสียหลักและเป็นอันตรายแก่ตนเอง ทั้งนี้เท่ากับเอากำลังของเขามาไซ ซึ่งแทนที่เขาจะทำเราคได้ เขาคคียบท่าตัวของเขาเองและในโอกาสที่เขาเสียหลักนั้นเราอาจซ้ำคิมเอาคได้ควมใจชอบ คูกค้วยอย่างเสียดกับคววย เสียดมีกำลังน้อยกว่าคววยหลายเท่า แต่เสียดเอาคววยไปคินคได้ นี้ก็เกิดจากการทอนกำลังหรือเอากำลังของคววยมาใช้ เมื่อเช่นนี้จึงไม่เป็นของจำเป็นสำหรับผู้ที่มิกำลังน้อย ที่ผู้จักวิธีทอนกำลังแบบนี้

5. วัตถุประสงค์ ส่วนหรือระยะที่เป็นสูง ค่า สั้น ยาว แม้จะเป็นการกำเริบกันไปบ้างก็ไม่ใช่เป็นของจำเป็น ถ้าเรารู้จักที่จะคอยเข้าทางมุมสั้นของคู่ต่อสู้ เราก็จะได้เปรียบเสมอ ถ้าเรารู้จักการวัดมุมฉากก็จะรู้การสั้นยาวได้ และไม่เป็นของแปลก ดังเช่นคู่ต่อสู้สองคนหันคางกัน ทั้งสองคนมีความสูงเท่ากัน คางที่ไต่ก็ยาวเท่ากัน แต่อีกคนหนึ่งหันถึงอีกคนหนึ่งหันไม่ถึง เช่นนี้เป็นต้น

6. กลยุทธ์ คือการรุกและการรับที่ประกอบไปด้วย อูบาย เล่ห์เหลี่ยม หลอกล่อ หรือลวงให้ตายใจ และเข้าใจผิด สิ่งเหล่านี้มีมากมายนัก เหลือที่จะนำมากล่าวไว้ในที่นี้ได้ สุดแต่จะนึกคิดเอาขึ้นมาใช้กัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเป็นการต่อสู้กันแล้วการจะทำอย่างไรก็ต้องมีการแก้กันได้ นอกจากว่ามีความรู้ไม่เท่ากันเท่านั้น และคำว่าไม่ตาย นั้น ไม่มีสำหรับผู้ที่ป็นนักต่อสู้

7. ลักษณะบังคับ การบังคับฝึกกับกลยุทธ์ ซึ่งต้องใช้เล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงและผู้ถูกกระทำอาจแก้ได้ เพราะรู้เชิงกัน ส่วนการบังคับนั้นเป็นการกระทำในลักษณะที่แก้ไม่ได้เลย เป็นการทำให้ส่วนของคู่ต่อสู้เสียหรือขาดไป เช่น การป้องกันตัวทั้งของเราทั้งก็มีคนละสี่ส่วน เราก็อาจทำอะไร เขาได้โดยที่เขาป้องกันตัวไม่ได้เลยเปรียบเสมือนคนที่มีความสามารถมาก มีชั้นเชิงสูงกว่าคู่ต่อสู้ มีปฏิภาณรอบคอบประกอบไปด้วยไหวพริบ และรู้ส่วนเป็นส่วนตายในลักษณะต่าง ๆ โดยผู้ถูกกระทำจะป้องกันตัวได้ยาก คือป้องกันก็ถูก ทำไปก็ถูก ไม่ทำก็ถูก

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ค่ายกระบี่

กระบองลูกบ้านช่างหล่อ

การเปลี่ยนแปลง ก่อนการเปลี่ยนแปลงจะไหวกระบี่ ๑ ครั้ง

ทิศทางในการเปลี่ยนแปลง เป็นวงสวนทางขวา

ท่ากลับหัวสนาม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

๑. เฝ้าขวาอยู่ข้างหน้า สืบเท้า ก้าวซ้ายตาม แล้วยกเท้าซ้ายก้าว กระบี่
ตั้งปลายขึ้นข้างบน
๒. วางเท้าซ้ายลง พันกระบี่ลง พลิกตัวกลับหลังหัน มือซ้ายสอดขวาขึ้นออกด้าน
ข้าง ลงท่าคุม

ท่าคุมในการต่อสู้ มีวิธีปฏิบัติดังนี้

๑. ก้าวเท้าขวาอยู่หน้าเท้าซ้าย เข้าทั้งสองย่อ
๒. มือซ้ายกำตั้งขึ้นระดับหน้าผาก
๓. มือขวาดึงกระบี่ ปลายขึ้น ๔๕ องศา ระวังเอา โกร่งหันลงพื้น

การย่างสามขุม มีวิธีปฏิบัติดังนี้

๑. ก้าวเท้าไปข้างหน้า ๑ ก้าว เฝ้าโคกก็ได้ โดยก้าวเฉียง
๒. ก้าวเท้าอีกเท้าหนึ่งตามเฉียงตาม
๓. ย่ำเท้าอีกเท้าหนึ่งกลับมาข้างหลังสลับกันไป โดยใช้เท้าหน้าเป็นหลักในการ
เดินนำก่อน
๔. จังหวะสุดท้าย เฝ้ากับมือจะอยู่ตรงข้ามกัน

การเปลี่ยนแปลง มีวิธีปฏิบัติดังนี้

ก่อนการเปลี่ยนแปลงจะถวายเป็นมงคลเร็ว เสร็จแล้วพันพรหมอีกครั้งแต่ทำเร็ว จาก
นั้นจึงเริ่มเปลี่ยนแปลง โดยการเดินแบบย่างสามขุมเข้าหาคู่ต่อสู้ สวนกันทางขวา จากนั้นกลับ
หัวสนาม

หลักวิชาการต่อสู้

ในการฝึกหัดหรือศึกษาเล่าเรียนวิชากระบี่กระบองของแต่ละสำนักนั้น ย่อมมีจุดมุ่งหมายและมีแนวคิดในการเล่นที่แตกต่างกันบ้าง เช่น ความมุ่งหมายของค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ และแนวในการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบี่กระบอง มีดังนี้

๑. ความมุ่งหมาย การแสดงกระบี่กระบองเพื่อเผยแพร่ศิลปการต่อสู้ และป้องกันตัว อันเป็นสมบัติของนักรบให้เกิดความนิยมแก่คนดู เป็นอุบายชักจูงให้คนนิยมเข้ารับการฝึกมากมายเมื่อยามสงบ ครั้นถึงคราวเกิดทัพศึกก็เกณฑ์เข้าประจำการในกองทัพไค้ทันที เมื่อว่างศึกก็ฝึกกันไป จึงทำให้หนักกระบี่กระบองมีพลดั่งกายพลดั่งใจพร้อมเป็นนักรบตลอดเวลา กระบี่กระบองยังเป็นการแสดงที่ให้ความบันเทิงที่พร้อมด้วยลีลาทางเชิงนาฏศิลป์ที่สวยงามเป็นระเบียบ มีความหมายชวนให้คนดูเกิดจินตนาการ เกิดความสนุกตื่นเต้นและขบขัน ยากที่จะหาศิลปการต่อสู้และป้องกันตัวของชาติใดเสมอเหมือนได้ เป็นสมบัติที่น่าภูมิใจของคนไทยอย่างยิ่ง สมกับที่ไทยได้มีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเองมาแต่กึกก่าบรรพ์ปัจจุบัน การแสดงกระบี่กระบองกำลังเผยแพร่ไปยังต่างประเทศ

๒. การแสดงกระบี่กระบอง คือ การแสดงศิลปการต่อสู้และป้องกันตัวแบบวิชานักรบไทยสมัยโบราณ โดยเอาลีลานาฏศิลป์เข้าผสมกับท่าการใช้อาวุธต่อสู้และป้องกันตัว ทำให้เกิดความสนุกและเป็นศิลปะ การแสดง คือ การเล่น แต่การเล่นไม่ได้เล่นกันแบบเล่นๆ เขาตั้งใจเล่นกันด้วยหลักวิชาต่อสู้และป้องกันตัว ให้คนดูดูแล้วนึกว่าเป็นจริง เรียกว่า "สมจริง" ถ้าการเล่นแล้วดูไม่สมจริง การเล่นนั้นเป็นเล่นไปอย่างไรสาระในเชิงวิชา คนดูจะหมกความสนใจ ในที่สุดวิชากระบี่กระบองก็จะต้องเสื่อมสูญไป ทำอย่างไรจึงจะเล่นให้คนดูเป็นจริงนั้น ต้องอาศัยหลัก ๒ ประการ คือ

๒.๑ ต้องฝึกฝนหลักวิชากระบี่กระบองให้เกิดความชำนาญ แล้วเลือกเอาท่าใช้อาวุธที่เป็นอันตรายอาจถึงตายเป็นท่าเล่นคอนจบ เรียกว่า ไม้ตายหรือลูกเล่น ท่าไม้จริงเรียกว่าลูกเล่น ก็เพราะผู้เล่นเลือกคัดเอามาเล่นกัน เช่น ท่าพันคอหรือแทงท้อง เหล่านี้เป็นไม้ตาย เมื่อถูกจริงอาจถึงตาย ถ้าผู้เล่นไม่ใช้ศิลปการแสดงมาเล่นกัน

๒.๒ การแสดงต้องการความปลอดภัย จำเป็นต้องใช้ศิลปการแสดงประกอบด้วยลีลาต่างๆ เข้าช่วยอย่างมาก

ตัวอย่าง สมมุติการแสดงเลือกใช้ห้าพันคอเป็นไม้ค้ำยหรือลูกเล่น ผู้พันจะต้องรู้จักการยั้งมือ และผู้ถูกพันก็ต้องรู้จักการผ่อนแรงปะทะไม่ให้เกิดอันตราย ที่เรียกว่า "สมยอม" แต่การสมยอมกันนั้นจะต้องใช้ลีลาให้พอเหมาะพอเจาะจึงจะดูเป็นจริง คนถูกแล้วเกิดการม้วนกันเล่น สนุก และขบขันไปตามลีลานั้น เหตุนี้ศิลปะการแสดงจึงนับเป็นวิชาการแสดงหรือศิลปะการแสดงส่วนหนึ่งควบคู่กันไป ขอกล่าวเป็นข้อคิดไว้ว่า

จริง	เป็น	จริง	สิ่งนี้	ถึง	ค้าย	นา	พ้อ
จริง	เป็น	เล่น	นิ	กาย	เพื่อน	มัง	
เล่น	เป็น	เล่น	หม	ค	หมาย	หลั	กวิ
เล่น	เป็น	จริง	จึง	สร้าง	ส่ง	พัน	ชู
							ศิลปะ

การฝึกบริหารร่างกายด้วยท่ากระโดด

๑. ท่ายืนตั้งหลัก ฝึกบริหารร่างกายด้วยท่ากระโดด

วิธียืน ยืนท่าตั้งหลัก ให้ยืนสองเท้าคู่ขนาน นำค้ำยเท้าซ้าย (สำหรับฝึกท่ากระโดดใช้หน้าค้ำยเท้าซ้ายวิธีเดียว) ห่างกันประมาณ ๑ ศอก ตามองตรงไปข้างหน้าย่อตัวเล็กน้อย กำมือทั้งสองหลวมๆ ยกขึ้นในท่าป้องกันตัว ให้นิ้วทั้งสองห่างกันพอประมาณ หัวแม่มือทั้งสองอยู่สูงระดับคิ้ว ทิ้งน้ำหนักตัวลงกึ่งกลางระหว่างก้าว ไช้ไปข้างหน้าหรือไปข้างหลัง ยืนท่าตามสบาย มือและเท้าไม่ต้องเกร็ง ท่ายืนตั้งหลัก เป็นท่าเริ่มต้นของการต่อสู้ทั้งมือเปล่าและใช้อาวุธ

๒. วิธีกระโดด ให้กระโดดขึ้นทั้งสองเท้าพร้อมกัน โภยใช้ปลายเท้าทั้งสองสปริงตัวขึ้นสูงจากพื้นประมาณ ๑ คืบ และให้กระโดดอยู่กับที่ เมื่อเวลาตัวตกลงให้ใช้ปลายเท้าหยุนรับน้ำหนักตัว อย่าให้สันเท้าถึงพื้นโดยส่งอาการหยุนต่อเนื่องสัมพันธ์กันตามลำดับถึงข้อเท้า หัวเข่า ตะโพก และหน้าท้อง สำหรับมือคงอยู่ในท่ายืนตั้งหลัก ตั้งแต่เริ่มสปริงตัวขึ้นแล้วตกลงถึงพื้น นับเป็นกระโดดหนึ่งครั้ง ท่ากระโดดที่จะฝึกต่อไปนี้ คำว่ากระโดดเรียกสั้นๆว่า "โคก" และคำว่า "เปลี่ยน" ใ้หมายถึง ให้เปลี่ยนเท้าหน้า เช่น เริ่มต้นนำค้ำยเท้าซ้าย เปลี่ยนเป็นนำค้ำยเท้าขวา หรือจากเท้าขวาเป็นเท้าซ้าย นักเรียนจำและออกเสียงพร้อมกับกระโดด เพื่อให้พร้อมเพรียงกันว่า โคก-โคก-เปลี่ยน, โคก-เปลี่ยน

โคก-เปลี่ยน, โคก-เปลี่ยน เรื่อยไป คือ เริ่มจากทำยื่นนำค้ำยเท้าซ้ายแล้ว โคกขึ้น สองครั้งในท่าเดิม แล้วเปลี่ยนเป็นนำค้ำยเท้าขวา แล้วโคกขึ้นเปลี่ยนเป็นนำค้ำยเท้าซ้าย แล้วขวา สลับเรื่อยๆไป ช่วงเวลาที่กระโดดคู่มือจะกำหนด เช่น เมื่อเริ่มฝึกใหม่ใช้ เวลานาน ๑ นาที แล้วค่อยๆเพิ่มขึ้นเป็น ๒-๓-๔-๕ นาที ตามลำดับ

ท่าหมุนตัวและท่าฉากต่างๆ

๑. ท่าหมุนตัวอยู่กับที่ เมื่อยืนอยู่ในท่าสองเท้าคู่ขนานนำโดยเท้าซ้าย ให้เบี่ยงตัวพร้อมหมุนเท้าไปทางขวาอยู่กับที่ เรียกว่า "หมุนขวา" ถ้าเท้าขวานำให้เบี่ยงตัวพร้อม กับหมุนเท้าไปทางซ้าย เรียกว่า "หมุนซ้าย".

๒. ท่าฉากโดยชักเท้า โดยฉากขวาหรือฉากซ้าย เมื่อเริ่มจากทำยื่นท่าโคกได้ ให้เบี่ยงตัวพร้อมกับชักเท้าขวาหรือเท้าซ้ายเหยียดไปข้างหลัง ขณะเดียวกันให้หมุนเท้าที่ยืน เป็นฉากค้ำย เช่น เบี่ยงตัวไปทางขวา เรียกว่า "ฉากขวา" ถ้าเบี่ยงตัวไปทางซ้ายเรียกว่า "ฉากซ้าย"

๓. ท่าฉากโดยก้าวเท้า โดยฉากขวาหรือฉากซ้าย เมื่อเริ่มจากทำยื่นท่าโคกได้ ให้เบี่ยงตัวหลบไปทางขวาหรือซ้ายพร้อมกับก้าวฉาก แล้วชักเท้าที่ยืนนิ่งไปอยู่ในท่ายื่นเหมือน เดิม เพียงเบี่ยงตัวไปทางขวา เรียกว่า "ฉากขวา" ถ้าเบี่ยงตัวไปทางซ้าย เรียกว่า "ฉากซ้าย"

๔. ท่าฉากพร้อมกับสับเท้า โดยฉากขวาหรือฉากซ้าย ทำเหมือนกับท่าฉากมุม อยู่กับที่ ต่างกันตรงที่ก่อนจะทำฉากหลบให้สับเท้าที่นำหน้าไปก่อน (ระยะเวลาที่สับไม่จำกัดตาม ดนตรี) แล้วท่าฉาก เช่น เมื่อยืนในท่าสองเท้าคู่ขนานนำโดยเท้าซ้ายให้สับเท้าซ้ายไปข้าง หน้า แล้วให้ท่าฉากหลบโดยเบี่ยงตัวพร้อมกับหมุนเท้าไปทางขวา เรียกว่า "ฉากขวา" ถ้า ยืนสองเท้าคู่ขนานนำโดยเท้าขวาให้สับเท้าขวาไปข้างหน้าแล้วให้ท่าฉากหลบ โดยเบี่ยงตัว พร้อมกับหมุนเท้าไปทางซ้าย เรียกว่า "ฉากซ้าย"

หลักการใช้อาวุธ

คำว่า "อาวุธ" ในที่นี้หมายถึงอาวุธจำพวกมีด, ไม้, หอก, คาน, พลอง ฯลฯ

มีไค้หมายถึงอาวุธจากร่างกาย เช่น หมัด, ศอก, เข่า, หรืออาวุธปืน, วัตถุระเบิด

๑. ท่าฝึกชั้นต้น ให้เริ่มฝึกท่ามือเปล่าทั้งสองพันลมให้มีความสัมพันธ์กันจนคล่องเสียก่อน ขั้นต่อไปจึงฝึกท่าพันโดยมือถือคานทั้งสองมือ ให้มือมีลักษณะแบเหยียดนิ้วตรงเรียงชิดกัน แสดงลักษณะใช้มือแทนคาน สมมุติใช้สันมือแทนคานคาน จะได้ประโยชน์ทำให้รู้จักใช้สันมือเป็นอาวุธเมื่อต่อสู้ด้วยมือเปล่าพร้อมกัน วิชามวยไทยโบราณใช้สันมือพันกันคานต่อสู้ได้ อย่างรุนแรงราวกับใช้ไม้ตี เพราะฝึกใช้สันมือพันกันคล้าย หรือพันกระสอบทรายจนสันมือแข็งแรง นอกจากฝึกพันยังฝึกแทงด้วยปลายนิ้วลงในถึงทรายปนขี้เสียดด้วย

ความมุ่งหมายที่ให้ฝึกเริ่มต้นจากท่าพันสองมือก่อนฝึกท่าพันด้วยมือเดียว เพื่อให้เกิดความชำนาญพร้อมกันทั้งสองมือจนเป็นอัตโนมัติเสียแต่เริ่มฝึกครั้งแรก ต่อไปจะใช้มือเดียว จะเป็นมือขวาหรือมือซ้ายก็สามารถกระทำได้นักคล่องแคล่ว ตลอดจนการจับง้าวจับพลอง ก็ทำนองเดียวกัน ถ้าเริ่มต้นฝึกด้วยมือขวาข้างเดียวก่อนจนชำนาญเป็นอัตโนมัติแล้ว เมื่อต่อไปจะเริ่มฝึกคานสองมือก็ต้องเริ่มต้นฝึกกันใหม่ แล้วจะรู้สึกว่ามันซึกๆ ไม่ค่อยถนัด เรียกว่า "มือตาย"

๒. ท่าพัน มี ๔ ท่า คือ

ก. ท่าพันขนาน หมายถึง ท่าพันจากทางขวาหรือทางซ้าย (ทางขวาหรือทางซ้ายของคนพัน) ให้ทิศทางที่พันขนานกับพื้น ตั้งแต่เริ่มท่าพันจนถูกเป้าหมายในระดับต่างๆกัน ตั้งแต่ศีรษะลงไปถึงแข้ง ท่าพันขนาน พันได้ ๒ ท่า คือ

๑. ท่าพันขนานขวา เรียกสั้นๆว่า "ขนานขวา" โดยพันไปถูกคู่ต่อสู้ทางด้านซ้าย

๒. ท่าพันขนานซ้าย เรียกสั้นๆว่า "ขนานซ้าย" โดยพันไปถูกคู่ต่อสู้ทางด้านขวา

ผลจากท่าพันขนานซ้ายหรือขนานขวา รอยแผลที่ถูกพันจะเป็นแนวค้ำค้ำตัวขนานกับพื้น ตำแหน่งที่พันตั้งแต่ศีรษะถึงเท้า เกิดผลทำนองเดียวกัน เมื่อพันตั้งแต่ระดับราวมจนถึงไปจะถูกเป้าหมายที่เป็นอันตรายสำคัญ คือ ก้านคอ แขน และท่าพันระดับนี้มีแรงเหวี่ยงมาก เมื่อพันต่ำกว่าระดับราวมลงไป ผู้พันจะต้องย่อตัวต่ำลงไปเรื่อยๆ แรงเหวี่ยงคานจะลดลงตามลำดับ และมีโอกาสเสียหลักได้ง่ายเมื่อต้องย่อตัวลงต่ำมากๆ

ข. ท่าพื้นเฉียง หมายถึง ท่าพื้นจากทางขวาหรือหันจากทางซ้าย (ทางขวาหรือทางซ้ายของคนหัน) ให้ทิศทางที่พื้นเฉียงลงเป็นมุมกับพื้น ตั้งแต่เริ่มหันจนถูกเป้าหมายในระดับต่างๆกัน ตั้งแต่ศีรษะลงไปจนถึงแข้ง ท่าพื้นเฉียง พื้นโค้ง ๒ ท่า คือ

๑. ท่าพื้นเฉียงทางขวา เรียกสั้นๆว่า "เฉียงขวา" โดยหันไปถูกคู่ต่อสู้ทางด้านซ้าย

๒. ท่าพื้นเฉียงทางซ้าย เรียกสั้นๆว่า "เฉียงซ้าย" โดยหันไปถูกคู่ต่อสู้ทางด้านขวา

ผลจากท่าพื้นเฉียงขวาหรือหันเฉียงซ้าย รอยแผลที่ถูกพื้นจะเป็นแนวค้ำลำตัวเฉียงลง ตำแหน่งที่พื้นตั้งแต่ศีรษะถึงเท้าเกิดแผลท่านองเดียวกัน เมื่อหันตั้งแต่ไหล่ลาร้าเฉียงลง (สะพายแล่ง) เป้าหมายที่เป็นอันตรายสำคัญ คือ ก้านคอ ก้านข้าง เพราะก้านข้างลำคอสองข้างเป็นทางเดินของเส้นเลือดใหญ่ทั้งแดงและดำที่ส่งไปเลี้ยงสมอง และเป็นทางเดินของระบบเส้นประสาทตรงส่วนข้างลำคองี้มี ๔ คู่ หรือถ้าพื้นผิดเป้าหมายดังกล่าวก็น่าจะพลาดไปถูกส่วนอื่นๆ เช่น แขน, โคนง ความสำคัญไปถึงเท้า ท่าพื้นเฉียงมีแรงเหวี่ยงรุนแรง เมื่อหันเฉียงลงเป็นมุมประมาณ ๔๕ องศา

ค. ท่าพื้นงัก หมายถึง ท่าพื้นจากทางขวาหรือทางซ้าย (ทางขวาหรือทางซ้ายของคนหัน) ให้ทิศทางที่พื้นงักขึ้น (ทิศทางตรงข้ามกับท่าพื้นเฉียงลง) ตั้งแต่เริ่มหันจนถูกเป้าหมายในระดับต่างๆตั้งแต่ขาขึ้นไปถึงศีรษะ ท่าพื้นงักพื้นโค้ง ๒ ท่า คือ

๑. ท่าพื้นงักทางขวา เรียกสั้นๆว่า "งักขวา" โดยหันไปถูกคู่ต่อสู้ทางด้านซ้าย

๒. ท่าพื้นงักทางซ้าย เรียกสั้นๆว่า "งักซ้าย" โดยหันไปถูกคู่ต่อสู้ทางด้านขวา

ผลจากท่าพื้นงักขวาหรือหันงักซ้าย รอยแผลที่ถูกพื้นจะเป็นแนวงักค้ำขึ้น ตำแหน่งตั้งแต่เท้าถึงศีรษะเกิดแผลท่านองเดียวกัน เมื่อหันงักจากชายโครงขึ้นไปเล็กน้อย เป้าหมายที่เป็นอันตรายสำคัญ คือ ชายโครงเป็นส่วนที่ไม่มีกระดูก ซีโครงป้องกันจึงเป็นจุดอ่อนหรือเมื่อหันงักสูงขึ้นไปจะถูกซีโครง ทำให้ซีโครงชอกหรือหักได้ง่าย ท่าพื้นงักขึ้นจะโคแรงปะทะรุนแรง งักเป็นมุมประมาณ ๔๕ องศา ถึง ๖๐ องศา

ง. ทำพันหัว หมายถึง ทำพันจากทางเหนือศีรษะลงทางขวาหรือทางซ้าย (ทางขวาหรือทางซ้ายของคนพัน) ให้ทิศทางที่พันลงทางข้างถูกเป้าหมายศีรษะ, ไหล่หรือ บ่าขวาและบ่าซ้าย ทำพันหัว พันได้ ๒ ท่า คือ

๑. ทำพันหัวทางขวา เรียกสั้นๆว่า "หัวขวา" โดยพันไปถูกคู่ต่อสู้ ทางด้านซ้าย

๒. ทำพันหัวทางซ้าย เรียกสั้นๆว่า "หัวซ้าย" โดยพันไปถูกคู่ต่อสู้ ทางด้านขวา

ผลจากทำพันหัวขวาหรือหัวซ้าย รอยแผลที่ถูกพันจะเป็นแนวตั้ง ตำแหน่งตั้งแต่ ศีรษะถึงเท้าเกิดผลท่านองเดียวกัน เป้าหมายสำคัญเมื่อพันหัว คือ กลางระหม่อม เมื่อ พันอีกเป้าหมายก็จะหลวกลงไปถูกบ่าคักกระดูกไหปลาร้าข้างขวาหรือข้างซ้าย หรือถ้าคู่ต่อสู้ถอย หลบศีรษะพันคมคาบ แต่ถ้าปลายคาบไปถูกร่างกายเป็นแนวตั้งถือว่าเป็นท่าพันหัว เช่นเดียวกัน

ทำพันคู่ต่อสู้ด้วยคาบให้มีแรงปะทะหนักหน่วง เมื่อจะครองการพันข้างใด (ขวาหรือ ซ้าย) ให้สับเท้าหรือก้าวเท้าที่มีมือถือคาบเข้าหาคู่ต่อสู้ เพื่อให้ได้ระยะเหมาะแล้วให้พันตรง เป้าหมาย โดยใช้ตรงส่วนเกือบปลายคาบ (ตรงส่วนกว้างที่สุดของคาบ) พันไปจะมีแรง ปะทะคู่ต่อสู้หนักหน่วง จำไว้ว่า

จงก้าวซิกคลิกการจะพันเขา	ให้สับเท้าเข้าใกล้เข้าไปหา
พันซ้ายก้าวซ้ายนำตามคำรา	พันขวาขวาก็นำตามท่านอง
ให้ระยะกะจำเพาะพอเหมาะคาบ	ซิกขนานรูดล้นพันสนอง
ระวังการแกกผลประลอง	หลบแล้วคล่องปึกปัดคักชานาญ

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการเล่นกระบี่กระบองเกี่ยวกับการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง
ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
การเปลี่ยนแปลง ก่อนเปลี่ยนแปลงจะถวายบังคมเร็ว ปฏิบัติเหมือนถวายบังคมแต่เร็วขึ้น
ทิศทางการเปลี่ยนแปลง เกิดเป็นวงโดยสวนทางขวาให้คู่ต่อสู้
ท่ากลับหัวสนามเปลี่ยนแปลง มีวิธีปฏิบัติดังนี้

๑. เท้าขวายู่หน้า กระบี่ตั้งทางขวาระดับเอวเฉียงขึ้น ๔๕ องศา มือซ้าย
กำเหนือศีรษะ
 ๒. สืบก้าวเท้าซ้ายพร้อมกับพลิกตัว ดึงกระบี่กลับหลังหันลงลงสู่ท่าคุม
ท่าคุมในการต่อสู้ (ท่าเตรียม) มีวิธีปฏิบัติดังนี้
 ๑. เท้าขวายู่หน้าเท้าซ้าย ย่อเท้าทั้งสอง
 ๒. มือซ้ายกำระดับหน้าอก
 ๓. มือขวายู่ระดับเอว ปลายกระบี่ขึ้น ๔๕ องศา โกร่งหันลงพื้น
- การเปลี่ยนแปลง มีวิธีปฏิบัติดังนี้

หลังจากถวายบังคมและขึ้นรำไม้เท้าแล้ว

๑. ก้าวเท้าขวาย่ำไปข้างหน้า เท้าซ้ายย่ำอยู่ข้างหลัง
๒. มือซ้ายกำแล้วนำไปไว้ข้างหลังระดับเอว กระบี่ตั้งขึ้นตรง โกร่งอยู่ระดับ
กลาง หันออก
๓. ขยับเท้าก้มตัวลงในท่าคุม แต่ย่อต่ำเข้าหาคู่ต่อสู้ สลับกันไป

ไม้เท้าและการเปลี่ยนแปลง

เมื่อเสร็จจากท่ารำต่างๆไปแล้ว ให้ควงกระบี่เก็บเท้าลดตัวลงนั่ง วางกระบี่ลง
ทางซ้ายปลายไปทางหลัง ยกมือทั้งสองข้างขึ้นพนมอยู่ที่หน้าอก (ภาวนา) รำลึกถึงคุณผู้
ที่เคารวะ ตั้งจิตใจให้แน่วแน่ด้วยกลิ่นเทียนดอกไม้วีเหนือเกล้า อธิษฐานในการต่อสู้ ของ
ปลดปล่อยด้วยประการทั้งปวงเทอญ จึงเริ่มไหว้ครู ๓ ครั้ง ให้กระฉับกระเฉงและเร็วด้วย
เริ่มจับกระบี่ขึ้นไม้เท้าพรหมนั่งและพรหมยืนพร้อมกันทั้ง ๒ ฝ่าย

ไม้เท้าพรหมนึ่ง

พรหมนึ่งเมื่อเสร็จจากการไหว้ครูแล้ว เอี้ยวตัวแยกมือขวาลงไปจับค้ำมกระบี่ที่วางทางซ้าย วาดปลายข้อนิ้วขึ้นไปจรดลงทางหน้าปลายหางพื้นดินประมาณ ๒ นิ้วพร้อมด้วยก้าวเท้าขวาไปทางหน้าเต็มก้าว มือซ้ายขออนอกท่าทางซ้ายเสมอ ศีรษะห่างจากหน้า ๑ ฟุต ยกเท้าซ้ายขึ้นทางหลัง ปลายเท้าจุ่มเข้าหาตัว แอนอกเงยหน้าเล็กน้อย น้ำหนักตัวอยู่บนเท้าขวาและเข้าซ้าย ทันใดนั้นให้ยกปลายเท้าซ้ายวางลงที่พื้นดินทางหลังทรงตัวขึ้นเลยก้าวเท้าซ้ายไปวางทางหน้าย่อตัว มือขวาควักปลายกระบี่ตั้งขึ้น เก็บเท้าทั้ง ๒ สลับกันหัวตัวไปทางขวาครึ่งรอบ พร้อมกับควงกระบี่ทางขวา ๒-๓ รอบ แล้วยกเข้าขวาจากไปอยู่ในรูปเตรียมรบทางกิ่งขวาของสนาม

ไม้เท้าพรหมยืน

เมื่อเสร็จจากการไหว้ครู ๓ ครั้งแล้ว ให้แยกมือขวาจากอก พร้อมกับเอี้ยวตัวไปจับกระบี่ที่วางอยู่ทางซ้าย ขอนปลายจากทางหลังตั้งขึ้น โคงค์ำไปจรดทางหน้าปลายห่างจากพื้นดินประมาณ ๒ นิ้ว พร้อมกับหยั่งตัวขึ้นแล้วก้าวเท้าขวาไปทางหน้าเต็มก้าว น้ำหนักตัวอยู่บนเท้าขวาและเข้าซ้าย โนมตัวไปทางหน้า งอศอกขวาวางอยู่เหนือเข้าขวา เล็กน้อยทอดปลายแขนไปทางหน้า กำค้ำมกระบี่หงายฝ่ามือขึ้น มือซ้ายขออนจากอกพลิกขึ้นท่าทางค้ำซ้ายมือเสมอ ศีรษะห่างจากหน้าประมาณ ๑ ฟุต แอนอกเงยหน้าพองาม เท้าซ้ายยกขึ้นทางหลังจุ่มปลายเท้าเข้าหาตัวอยู่ในท่าจรด เมื่อฝ่ายตรงข้ามเขาเก็บเท้าหมุนตัวไปครึ่งรอบ ให้ดอนเท้าซ้ายมาวางเป็นหลักฉากเข้าขวานั้น เหวเลยทรงตัวขึ้นดอนเท้าซ้ายไปทางหลังฉากเข้าขวาไปวางทางกิ่งขวาของสนามในรูปเตรียมรบพร้อมกัน

การเดินแปลงที่จะเข้าพื้นที่นั้น เมื่อยืนขึ้นในท่าเตรียมรบแล้ว ค้างฝ่ายข้างเคลื่อนที่ฉากขวา ฉากซ้ายด้วยการจรดจ้อง แสดงท่าที่ไปสวนกันถึงกลางสนาม แล้วเลยไปลงหัวสนาม ฉากกลับมาทำวงไปทางขวาครึ่งรอบแล้วฉากขวาเข้าพื้นที่ได้ หรือจะฉากรุก ฉากถอย ฉากขวา ฉากซ้าย คู่มือทำเมื่อเหมาะแก่ระยะแล้ว ก็เริ่มเข้าพื้นที่ในท่าความลำคัม

๑ ถึง ๔ ก็ได้

ท่าหันกระบี่มี ๔ ท่า ดังนี้ คือ

หันท่า ๑

มีการปฏิบัติดังนี้

คู่ต่อสู้ยืนทรงตัวอยู่ในรูปเตรียมรบ ทางกิ่งขวาในระยะพอดี ห่างกันประมาณ ๑ ฟุต แล้วเริ่มสับเท้าขวาพลิกตัวตามตั้งเท้าซ้ายไปทางหลัง พร้อมกับมือขวายกกระบี่ขึ้นหันเฉียงคักแนวหน้า จากซ้ายไปขวาของคู่ต่อสู้ ให้กระบี่ประสานกันระหว่างแนวหน้า ขณะหันมือซ้ายไขว้หลังพลิกตัวตามตั้งเท้าหลังพร้อมด้วยจังหวะหัน แล้วเปลี่ยนทางก้าวเท้าซ้ายขึ้นมาทางหน้า • ก้าว หิงเท้าขวาไปทางหลังพลิกตัวตาม พร้อมกับยกดอคมกระบี่กลับมาหันเฉียงคักแนวหน้าจากขวาไปซ้ายของคู่ต่อสู้ ให้กระบี่ประสานกันระหว่างแนวหน้าปลายขึ้นพร้อมกันข้างละ • ครั้งเลยจากไปทางขวา ค้างฝ่ายทรงตัวอยู่ในท่าเตรียมรบ เมื่อดอกไปทางขวาให้นำมือมาป้องอยู่ตรงหน้า สำหรับท่าหนึ่งนี้หัน ๒ ครั้งสลับกัน แล้วจากหรือจะหันกันหลายๆ ครั้งเพื่อให้เกิดความชำนาญ แล้วจากกันก็ได้

หันท่า ๒

มีการปฏิบัติดังนี้

เมื่อดอกฝ่ายอื่นอยู่ในรูปเตรียมรบ ระยะพอดีแล้วให้สับเท้าขวาหิงเท้าซ้ายไปทางหลังพร้อมกับมือขวายกกระบี่ขึ้นหันเหมือนท่า ๑ เสมอแนวหน้าแล้วเลยยกปลายกระบี่ลงไปหันล่าง ให้คมกระบี่ประสานกันอยู่ระหว่างเข่า จากขวาเฉียงคักค้ำไปทางซ้ายของคู่ต่อสู้ มือซ้ายไขว้หลัง แล้วก้าวเท้าซ้ายมาทางหน้าหนึ่งก้าว พร้อมกับพลิกตัวหิงเท้าขวาไปทางหลัง มือขวายกกระบี่จากข้างล่างวากขึ้นพันบนจากซ้ายไปขวาของคู่ต่อสู้ กระบี่ประสานกันระหว่างแนวหน้า เลยยกปลายกระบี่ลงไปหันล่างพร้อมกัน ให้คมกระบี่ลงไปประสานกันระหว่างเข่า เลยจากไปทางขวา มือซ้ายยกขึ้นป้องอยู่ตรงหน้า ท่า ๒ นี้พันบนหันล่าง แล้วเปลี่ยนทางพันบนหันล่าง ๔ จังหวะเลยจากไปทางขวาเท่านั้น เมื่อดอกให้ยกมือซ้ายขึ้นกว้อป้องอยู่ตรงหน้าในท่าเตรียมรบ หรือจะหันกันอีกหลายๆครั้ง บน-ล่าง บน-ล่าง เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วเร็วยิ่งขึ้น แล้วจากไปทางขวาก็ทำได้ การพลิกแพลงต่างๆคู่ต่อสู้จะต้องมีความไวทันกันเสมอ

พื้นที่ ๓

มีการปฏิบัติดังนี้

เมื่อทั้งสองฝ่ายยืนทรงตัวอยู่ในรูปเตรียมรบในระยะพอดีแล้ว ให้เข้าพันบนข้างละที่เหมือนกับท่า ๑ แล้วกลับหลังหมุนตัวทางขวาเลยหันจากล่างไปทางขวาพร้อมกัน ขณะจากให้ยกมือซ้ายขึ้นกำบังอยู่ตรงหน้า ทรงตัวอยู่ในท่าเตรียมรบ เมื่อจะเข้าพันใหม่ก็ทำได้ ที่เดียว พันบนสลับกันข้างละที่ แล้วกลับหลังหันจากล่าง ๓ จังหวะเท่านั้น แต่ถ้าจะพันติดต่อกันหลายๆครั้ง แล้วกลับหลังจากก็ได้ ท่า ๓ นี้การหมุนตัวกลับและหันจากล่างต้องหันกันเสมอ การถอนเท้าหมุนตัวสำคัญมาก ต้องมีหลักการทรงตัวก็ จังหวะก็ ทำได้เร็วทันกันจึงเหมาะสม

พื้นที่ ๔

มีการปฏิบัติดังนี้

ท่าเหมือนท่า ๑ พันบนสลับกันข้างละที่ เพิ่มพันล่างสลับกันอีกข้างละที่เป็น ๔ จังหวะ ประกอบกับการพลิกตัวเปลี่ยนทางสลับกันไปบนๆล่างๆ เลยจากไปทางขวา มือซ้ายกำบังขึ้นบังอยู่ตรงหน้าในท่าเตรียมรบพร้อมกันทั้ง ๒ ฝ่าย ท่านี้ระวังอย่าให้เท้าค้าย คือต้องสืบเท้าหน้าเข้าพันพลิกตัวตามหิ้งเท้าหลัง พร้อมด้วยจังหวะพันเสมอ ๔ ครั้งเลยจากล่างไปทางขวา ค้างฝ่ายไปทรงตัวอยู่ในท่าเตรียมรบ มือซ้ายคงออกมืองอยู่ตรงหน้าตามเคยแล้วฉากไปทางซ้าย ออกเดินท่าวางคูที่ท่า เพื่อเป็นการพักเหนื่อยไปในตัวบ้างเมื่อจะเข้าพันอีกก็ให้ฉากขวา สืบเท้าขวาเข้าพันกันต่อไป

พื้นที่ ๕

มีการปฏิบัติดังนี้

เมื่ออยู่ในท่าเตรียมรบทั้ง ๒ ฝ่ายแล้ว ฝ่ายหนึ่งก้าวเท้าขวาพร้อมด้วยมือขวาม้วนแขนหวนกระบี่ พันที่หมายคอคานซ้ายของคู่ต่อสู้ มือซ้ายไขว้หลังในจังหวะโคกด้วยเท้าขวา และหิ้งเท้าซ้ายไปทางหลังแล้วพลิกตัวตาม อีกฝ่ายหนึ่งรับให้ก้าวเท้าซ้ายที่อยู่ทางหลังขึ้นตักไปวางทางหน้า ห่างจากปลายเท้าขวาประมาณ ๑ คืบ พลิกตัวตามเลขกลมลายกระบี่ไปรับเหนือบ่าคานซ้าย มือขวายกโกร่ง กระบี่อยู่เหนือศีรษะหงายคมขึ้น ปลายเฉียงต่ำทอดไปเหนือไหล่ซ้ายเอี้ยวตัวไปทางขวา พร้อมด้วยยกกระบี่ขึ้นรับและกระโคกเข้าพันคอบคนละที่

ที่หมายคอเช่นเดียวกัน ฝ่ายพนัก่อนก็พลิกตัวรับเช่นเดียวกัน กลับหลังหันจากล่างเหมือนท่า ๓ พร้อมกันทั้ง ๒ ฝ่าย ไปทรงตัวอยู่ที่ท่าเตรียมรบ มือซ้ายออกป้องอยู่ตรงหน้า จะเข้าหันกันในท่านี้ต่อไปหรือจะเปลี่ยนเป็นท่าไหนก็ได้

พันท่า ๖

มีการปฏิบัติดังนี้

เมื่ออยู่ในท่าเตรียมรบทั้งสองฝ่ายแล้ว ให้ฉากไปทางกิ่งซ้ายของวงต่อสู้พร้อมกัน แล้วเกิดฉากต่อไปประมาณครึ่งรอบ ก้าวเท้าขวาม้วนแขนขวา หวคคมกระบี่เข้าหันศีรษะคู่ต่อสู้โดยไว มือซ้ายไขว้หลังโน้มตัวตามฝ่ายตรงข้ามยกกระบี่ขึ้นรับเหนือศีรษะสูงกว่าหน้าประมาณ ๑ คืบ พร้อมก้าวสปริงเท้าทั้ง ๒ ถอนตัวถอยหลัง แล้วทั้งสองฝ่ายม้วนแขนขวาหวคกระบี่องหันจากล่างฉากไปทางกิ่งซ้าย ทรงตัวอยู่ในท่าเตรียมรบ จะเกิดฉากหว่างคู่ที่ท่ากันต่อไปหรือจะพลิกตัวฉากมาทางกิ่งขวาของวงต่อสู้ แล้วเริ่มเข้าหันและรับก็ได้ ในท่า ๖ นี้มีพนักบน - แล้วจากล่าง ๒ จังหวะเท่านั้น แต่ถ้าจะผลัดเปลี่ยนกันหันและรับหลายครั้ง เพื่อให้เกิดความชำนาญเร็วขึ้นก็ได้

พันท่า ๗

มีการปฏิบัติดังนี้

ให้เข้าหันสี่ข้างก้านซ้ายของคู่ต่อสู้โดยเร็ว ฝ่ายตรงข้ามสปริงถอยหลังก้มข้อมือขวา ลงไขกระบี่ตั้งรับ ปลายค้ำขึ้นทางกิ่งซ้ายให้ส่วนกลางของกระบี่อยู่เสมอสี่ข้างก้านซ้าย แล้วหันจากล่างพร้อมกัน ไปทรงตัวอยู่ทางกิ่งขวาในท่าเตรียมรบ ท่าที่ ๗ นี้ เข้าหันสี่ข้างซ้าย แล้วหันจากล่างไปทางขวา ๒ จังหวะเท่านั้น ใครจะหันหรือรับแล้วแต่โอกาส

พันท่า ๘

มีการปฏิบัติดังนี้

ให้ม้วนแขนหวคกระบี่ด้วยมือขวา หมายหันสี่ข้างก้านขวาของคู่ต่อสู้โดยแรง ส่วนการสับเท้าขวาโน้มตัวค้ำนั้นแล้วแต่ระยะ ถ้าห่างก็สับเข้าหัน ถ้าชิดก็เพียงเปลี่ยนคมกระบี่ โน้มตัวเข้าหันหมายสี่ข้างทางขวา แล้วหันจากล่างไปทางซ้าย ๒ จังหวะเท่านั้น ฝ่ายตรงข้ามสปริงตัวถอยหลังพร้อมก้าวยกปลายกระบี่ลงรับปักออกไปทางขวา แล้วถอนเท้าหน้าหันจากล่างไปทางซ้ายพร้อมกัน ทรงตัวอยู่ในท่าเตรียมรบ ท่าที่ต่าง ๆ จากท่า ๑ ถึงท่า ๘ นี้จะหัน

และรับจากกันทีละท่าก็ได้ หรือจะพันคิกต่อกันหลายๆท่าแล้วพันจากกันก็ได้ ข้อสำคัญการ
พัน การรับ การจากของคู่ต่อสู้แต่ละคู่ของไหวหันทันเสมอ จึงจะเป็นการสะดวก

ท่าพันตามที่กล่าวแล้วนี้ เป็นแนวทางของการปฏิบัติเบื้องต้น เพื่อชักเกลาภริยา
ท่าทางแง่เหลี่ยมให้ดีขึ้น เมื่อถึงคราวเผชิญกับเหตุการณ์จะต้องเพิ่มเติมเสริมค่อใช้ลูกไม้ละ
ปะปน เสริมแทรกวิชามวยต่างๆเข้าผสม จักขึ้นเป็นชุกๆ แต่ละอย่างประมาณ ๓ ชุก ผูก
เชื่อมกับคู่แสดงให้เกิดความแคล่วคล่องในชั้นเชิงท่าทาง ไหวพริบ สามารถทำการต่อสู้และ
ป้องกันตัวไว้ที่สุกทุกวิถีทาง แม้คณะจะถูกเชิญไปแสดงในที่ต่างๆก็จะเป็นที่สบอารมณ์แก่ผู้ที่ได้
พบเห็นเป็นอันมาก

การต่อสู้

คู่ที่ ๑ ปฏิบัติดังนี้

ชุกที่ ๑ ก-ช พัน ๒ จาก ก.ใช้เท้าขวาเตะตะโพก ข. ให้ล้มหกคะเมนไป
ก. โศกเข้าพัน ๒ ช้ำ ข. พลิกตัวลุกนั่งคุกเข่ายกกระบี่ขึ้นรับบน ข. เลยฉวยโอกาสลูกโลก
สปริงตัวเข้าพัน ๑-๒ แล้วพันจาก

ชุกที่ ๒ ก-ช พัน ๔ แล้ว ก. พัน ๕ ข. รับ ข. พัน ๕ ก. รับ เลยกลับหลังพัน
จากพร้อมกัน ก. โศกเข้าพัน ๒ ข. รวบแขนขวา ก. หมู่มขำบ่าปล่อยเตะพันช้ำ ก. พลิกตัว
ยกกระบี่รับ ต่างฝ่ายตรงตัวขึ้นพันจาก

ชุกที่ ๓ ก-ช พัน ๑ คนละทีจาก ก. เข้าตรงตรง ข. กลับหลังใช้กระบี่บีบมือ
ซ้ายรวบคอ ข. จับข้อมือหนึ่งคุกเข่าหักแขนด้วยหน้าขา ก. คืบร้อง ก. แก้ววัยใช้เข้าพันทาง
ซ้ายงอตัวขึ้นเกี่ยวคอ ข. บีบคั้นให้หลกลมไป แล้วลุกขึ้นแย่งคานกันไค้เลยพันช้ำ แล้วจากฉวย
คู่ที่ท่ากันแล้วจบ

คู่ที่ ๒ มีการปฏิบัติดังนี้

ชุกที่ ๑ ก-ช คี ๓ กลับหลังจาก ก. ใช้เท้าขวาเตะสูง ข. เอี้ยวตัวมือซ้ายจับ
เท้า ก. ข. ก้าวเท้าขวาเข้าชักซ้าย ข. ให้ล้มหงายหลังไป ข. โศกเข้าแทงช้ำ ก. พลิก
ตัวหลบรับลูกเข้าพัน ๒ แล้วแยกพันจาก

ชุดที่ ๒ ก-ข พัน ๕ คนละทีจากทางหน้า ก.กระโดดเข้าพัน ๒ ข.ดอยหลัง
รับแล้ว ข.โคกเข้าพัน ๙-๘ ก.ดอยรับ พอ ข.พัน ๘ ก.ใช้มือขวาจับแขน ข.ที่กำลังเงือ
จะพันพร้อมด้วยสอดศีรษะเข้ารักแร้ ข. มือซ้ายจับขาขวาของ ข. ริมทรงตัวขึ้นทุ่ม ข. ไป
ทางหลังท่าเปิด แล้ว ก.ใช้กระบี่โคกหันเข้าพันซ้ำ ข.พลิกตัวหลบยกกระบี่ขึ้นรับแล้วรีบลุก
พ้นจาก

ชุดที่ ๓ ก.พลิกตัวเข้าพัน ๘ ขึ้น แล้วพลิกพัน ๙ ขึ้น เลยกวงพัน ๒ ลง ข.
ดอยรับทั้ง ๓ ท่า พอ ก.ใช้ท่าพัน ๒ ข.ยกกระบี่รับเลยใช้เท้าขวาถีบที่ท้อง ก.ให้ล้มหกคะเมน
ไป แล้ว ข.โคกเข้าพันซ้ำ แล้วพ้นจากฉายคู่มือท่าเลยจบ

คู่มือ ๓ มีการปฏิบัติดังนี้

ชุดที่ ๑ ก.รุกโคกเข้าพัน ๒ ข.ดอยรับ ๒ แล้ว ข.รุกพัน ๙-๘ คอบ ก.ดอย
รับแล้วจาก ก.สับเท้าหน้าเข้าแทงที่อก ข. ข.ใช้กระบี่ปักพร้อมด้วยพลิกหลังเข้าหา ก. ข.
หักแขนด้วยหน้าขา ก.เจ็บคินไม้หลุด ก.แก้มโดยใช้มือที่ว่างรวบข้อเท้า ข.มาบีบหรือหักให้
ปล่อย แล้วลุกขึ้นไล่ซ้ำเค็ม และตีจาก

ชุดที่ ๒ ก-ข เข้าพัน ๒ แล้วพัน ๕ คนละทีกลับหลังพ้นจาก ก.โคกเข้าพัน ๒
ข.รับโคกเข้าพัน ๙ ก.ใช้มือซ้ายรวบคอ ข. เอนตัวไปทางหลังซ้อนหน้าอกทุ่มข้ามศีรษะปล่อย
ไป ข.โค้งทรงตัวโค้งเงะและพันซ้ำ ก. ที่ยังลุกซ้ำ ก.รีบลุกพ้นจาก

ชุดที่ ๓ ก-ข พัน ๔ จาก ข.กระโดดเข้าพัน ๒ ก.ดอยรับกระโดดเข้าพัน ๙
ข.ดอยรับ ๙ ใช้เท้าขวาเตะตะโปก ก.ให้ล้มไปทางข้าง แล้วแหงหรือพันซ้ำ ก.พลิกหลบ
ลุกขึ้นเตะ ข. ข.จับใช้เท้าซ้ายเข้าถีบขาให้ล้มและหักข้อเท้าด้วยแขน แล้วเหยียบขาอีกข้างหนึ่งไว้
ยอมแพ้งปล่อย

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่
กระบองโรงเรียนตฤณศึกษา

การย่างสามขุม

ใช้แทนการเดินแปลง คือ ขณะแสดงใช้แทนกันจะไม่มีเดินแปลง ใช้ย่างสามขุม
แทน การก้าวเท้าจะเป็น ๓ จังหวะ ๑-๒-๓ โดยเท้าหน้าเป็นเกณฑ์

ก้าวที่ ๑ อยู่ข้างหน้า

ก้าวที่ ๒ อยู่ข้างข้าง

ก้าวที่ ๓ อยู่ข้างหลัง

ลักษณะของมือ เท้าจะอยู่สลับกับมือ คือถ้าขวาอยู่หน้ามือซ้ายจะอยู่ล่าง ก่อนย่าง
สามขุมจะไหว้กระบี่ ๑ ครั้ง แล้วปฏิบัติดังนี้

๑. จากท่านี้

๒. ลูกขึ้นยืน เท้าซ้ายอยู่หน้า กระบี่ตั้งขึ้นชี้ข้างบน แขนซ้ายอยู่ข้างลำตัว

๓. เมื่อก้าวเท้าขวาแยกแขนซ้ายขึ้น กระบี่ลดลง ก้าวซ้ายย่ออยู่ข้างหลังสลับกัน
ไปเป็นวงกลม

การตี การต่อสู้

จะหักฟันและรับคานธรรมชาติ ไม่มีการน็อกและเป็นลูกไม้ เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟัน
อีกฝ่ายก็รับ เมื่อฝ่ายที่ฟันเสียหลักหรือฟันจนสุดคานมา ฝ่ายรับก็หาทางหลบหลีก เพื่อที่จะได้
ตอบเป็นฝ่ายรุก และในการต่อสู้นั้นจะผสมการทุ่ม การเตะ การถีบ เป็นต้น การทุ่มนั้น
ทุ่มได้ทั้งใช้ไหล่ทุ่ม ตะโพกทุ่ม หรือเกี่ยวขา ทั้งการทุ่ม การเตะ การถีบ ฝึกไว้เพื่อ
เมื่อขณะที่ต่อสู้เกิดผิดพลาด

การต่อสู้จะต่อสู้กันไปตลอดจนกว่าจะมีการยอมแพ้กัน แล้วแต่กำลังเด็ก บางคน
อาจจะ ๑-๒ นาที บางคนอาจจะ ๕-๑๐ นาที

หลักที่สำคัญในการต่อสู้ของกระบี่

การฟันและการรับ มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

การฝึกหัดนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะฟัน อีกฝ่ายจะรับ เป้าหมายที่ฟันนั้น ฟันที่คอ เอว ศีรษะ เท้า เป็นต้น ปีกกันจนชำนาญ แล้วจึงฝึกการหลบ การแทง การเตะ การถีบ

การเตะ มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

จังหวะในการเตะนั้น เมื่อได้โอกาสกระทำ จะกระทำพร้อมกับการฟัน โดยเมื่อฟันขวาก็จะเตะเท้าขวาคาม หรือเมื่อพลิกกลับฟันจากซ้าย ก็เตะเท้าซ้ายตาม จะไม่มีการหยุดรอจังหวะแล้วเตะ เพราะขณะที่หยุดรอจังหวะนั้นคู่ต่อสู้อาจตั้งตัวได้ และอาจจะฟันเท้าเราได้ถ้าจะเตะ

การถีบ มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

จังหวะในการถีบ เมื่อได้โอกาสฟันทั้งทางซ้ายทางขวา คู่ต่อสู้จะเสียหลักเมื่อเสียหลักจะต้องช้ำฟันศีรษะ พร้อมกับถีบตาม โอกาสในการใช้นั้นจะใช้เมื่อฟันศีรษะเป็นส่วนใหญ่ การทุ่ม มีวิธีการปฏิบัติดังนี้

ใช้ในโอกาสเมื่ออาวุธหลวมมือ จะใช้วิชามวยไทย โดยใช้การเตะ การค้อย ถีบ ผสมกับการทุ่ม เพื่อให้คู่ต่อสู้ได้เสียหลัก แล้วจึงไปนำอาวุธมาต่อสู้ การทุ่มนั้น มีวิธีการทุ่ม โดยใช้ส่วนต่างๆ เข้าช่วย เช่น ทุ่มด้วยสะโพก เอว ไหล่ หรือใช้ขาเกี่ยวก็ได้

การฝึกหัด

จุดมุ่งหมายในการฝึกหัดการต่อสู้ นั้น จะฝึก ๒ แบบ คือ

๑. ฝึกเพื่อเป็นการต่อสู้และป้องกันตัว

๒. ฝึกเพื่อการแสดง

๑. ฝึกเพื่อการต่อสู้ป้องกันตัวนั้น จะฝึกหัดกันโดยฝึกหัดการฟัน การรับ การหลบ หลีก การถีบ เตะ สอก ทุ่ม เป็นต้น จนเกิดความชำนาญแล้วจึงฝึกหัดการแสดงซึ่งการแสดงนั้นเป็นผลพลอยได้จากการฝึกหัดเพื่อต่อสู้ป้องกันตัว

๒. การฝึกเพื่อแสดง ในการแสดงบางครั้งต้องการให้ผู้ชมตื่นเต้น เร้าใจ จึงจำเป็นต้องฝึกลูกเล่น หรือลูกไม้ไว้โดยเฉพาะ แต่หลักส่วนใหญ่จะไร้ออกจากการต่อสู้

รูปแบบของการ เล่นกระบี่

รูปแบบของการ เล่นกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย ทำนั้งเตรียมถวายบังคม ทำการถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วยการขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ทำคูมร่า การเดินร่า การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำการรำไม้รำต่างๆ ทำจ้วงลงนั่ง รูปแบบของการ เล่นกระบี่ เกี่ยวกับการต่อสู้ คือ การถวายบังคมเร็ว การเดินแปลง ประกอบด้วยการทิศทางการเดินแปลง ทำกลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ทำคูมในการต่อสู้ ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน การย่างสามชুম การลกล้อ การต่อสู้

รูปแบบของการ เล่นกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบองมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา

รูปแบบของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วยการทำนั้งเตรียมถวายบังคม ทำการถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วยการขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ทำคูมร่า การเดินร่า การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำการรำไม้รำต่างๆ ทำจ้วงลงนั่ง รูปแบบของการ เล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ คือ การถวายบังคมเร็ว การเดินแปลง ประกอบด้วยการทิศทางการเดินแปลง ทำกลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ทำคูมในการต่อสู้ ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน การย่างสามชুম การลกล้อ การต่อสู้

รูปแบบของการ เล่นกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง สำนักดาบศรีบุญยานนท์ มีดังนี้

รูปแบบของการ เล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย ทำนั้งเตรียมถวายบังคม ทำการถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วยการขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ทำคูมร่า การเดินร่า

การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำการรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ทำควมรำ
 การเดินรำ การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำจ้วงลงนั่ง รูปแบบของการเดิน
 กระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ คือ การถวายบังคมเร็ว การเดินแปลง ประกอบด้วย ทิศทาง
 ในการเดินแปลง ทำกลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ทำควมในการต่อสู้ ทำเดินแปลง
 ที่ขึ้นจากพรหมนั่ง ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน การย่างสามชুম การลคล้อ การต่อสู้
รูปแบบของการเดินกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียน
 ยานนาวาศูนย์ศึกษาศาสตร์

รูปแบบของการเดินกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย
 ทำนั่งเตรียมถวายบังคม ทำการถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วย การขึ้นพรหมนั่ง
 การขึ้นพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ทำควมรำ การเดินรำ การกลับหัว
 สนามเมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำการรำไม้รำต่างๆ ทำจ้วงลงนั่ง รูปแบบของการเดินกระบี่
 เกี่ยวกับการต่อสู้ คือการถวายบังคมเร็ว การเดินแปลงประกอบด้วย ทิศทางในการเดิน
 แปลง ทำกลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ทำควมในการต่อสู้ ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง
 ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน การย่างสามชুম การลคล้อ การต่อสู้

รูปแบบของการเดินกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง สำนักคาวพุกไชยสวรรค์

รูปแบบของการเดินกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย
 ทำนั่งเตรียมถวายบังคม ทำการถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วย การขึ้นพรหมนั่ง
 การขึ้นพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ทำควมรำ การเดินรำ การกลับหัวสนาม
 เมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำจ้วงลงนั่ง รูปแบบของการเดินกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ คือ การกราบ
 3 ครั้ง การเดินแปลง ประกอบด้วยทิศทางในการเดินแปลง ทำกลับหัวสนามในขณะเดิน
 แปลง ทำควมในการต่อสู้ ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง ทำเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน
 การย่างสามชুম การลคล้อ การต่อสู้

รูปแบบของการเดินกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติของ
 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

รูปแบบของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย
 ทำนั้งเตรียมถวายบังคม ทำการถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วยการขึ้นพรหมหนึ่ง
 การขึ้นพรหมยี่น การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ท่าคุมรำ การเดินรำ การกลับหัวสนาม
 เมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำการรำไม้รำต่างๆ ทำจ้วงลงนั่ง รูปแบบของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับ
 กับการต่อสู้ คือ การกราบ 3 ครั้ง การเดินแปลง ประกอบด้วยทิศทางในการเดินแปลง
 ท่ากลับหัวสนามในขณะที่เดินแปลง ท่าคุมในการต่อสู้ ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมหนึ่ง ท่า
 เดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยี่น การย่างสามชুম การลกล้อ การต่อสู้

รูปแบบของการเล่นกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง สำนักคาบศรีไตรรัตน์

รูปแบบของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย
 ทำนั้งเตรียมถวายบังคม ทำการถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วยการขึ้นพรหมหนึ่ง
 การขึ้นพรหมยี่น การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ท่าคุมรำ การเดินรำ ท่ากลับหัวสนาม
 เมื่อรำไม้รำต่างๆ ทำการรำไม้รำต่างๆ ลงนั่ง รูปแบบของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับ
 การต่อสู้ คือ การถวายบังคมเร็ว การขึ้นพรหมเร็วหรือการขึ้นพรหมเร็ว การเดินแปลง
 ประกอบด้วย ทิศทางในการเดินแปลง ท่ากลับหัวสนามในขณะที่เดินแปลง ท่าคุมในการต่อสู้
 ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยี่น ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมหนึ่ง การลกล้อ การต่อสู้

รูปแบบของการเล่นกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ

รูปแบบของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย
 ทำนั้งเตรียมถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วยการขึ้นพรหมหนึ่ง การขึ้นพรหมยี่น
 การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ท่าคุมรำ การเดินรำ การกลับหัวสนาม เมื่อรำไม้รำ
 ต่างๆ ทำการรำไม้รำต่างๆ ลงนั่ง รูปแบบของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้ คือ
 การไหว้กระบี่ การขึ้นพรหมเร็วหรือขึ้นพรหมเร็ว การเดินแปลงประกอบด้วยทิศทาง
 ในการเดินแปลง ท่ากลับหัวสนามในขณะที่เดินแปลง ท่าคุมในการต่อสู้ ท่าเดินแปลงที่
 ขึ้นจากพรหมหนึ่ง ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยี่น การย่างสามชুম การลกล้อ การต่อสู้

รูปแบบของการเล่นกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณ
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

รูปแบบของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบด้วย
ทำนึ่งเตรียมถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วย การขึ้นพรหมหนึ่ง การขึ้นพรหมยี่น
การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ท่าคุมรำ การเดินรำ การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้
รำต่างๆ ท่าการรำไม้รำต่างๆ การวางลงนึ่ง รูปแบบของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับ
การต่อสู้ คือ การถวายบังคมเร็ว การเดินแปลงประกอบด้วย ทิศทางในการเดินแปลง
ไม้เท้า ท่ากลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ท่าคุมในการต่อสู้ ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหม
นึ่ง ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยี่น การย่างสามขุม การลล่อ การต่อสู้

รูปแบบของการเล่นกระบี่ ของสำนักกระบี่กระบอง ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียน
คณะศึกษาศาสตร์

รูปแบบของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ คือ การถวายบังคม ประกอบ
ด้วย ท่าเตรียมถวายบังคม การขึ้นพรหมประกอบด้วย การขึ้นพรหมหนึ่ง การขึ้นพรหมยี่น
การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ท่าคุมรำ การเดินรำ การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้
รำต่างๆ ท่าการรำไม้รำต่างๆ ควบกระบี่ลงนึ่ง รูปแบบของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับ
การต่อสู้ คือ การไหว้กระบี่ การย่างสามขุม การต่อสู้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้พบว่า
การถวายบังคม

จุดมุ่งหมายในการถวายบังคมของแต่ละสำนักจะคล้ายคลึงกันคือ เป็น
การแสดงความเคารพต่อองค์พระประมุขก่อนที่จะเริ่มแสดง ชมรมศิลปการต่อสู้ป้องกัน
ตัวด้วยอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจะเรียกการถวายบังคมว่า
การไหว้ครู ลักษณะการถวายบังคมจะมี 4 ลักษณะคือ การวากมือทั้งสองออกไปด้าน
ข้าง 1 ครั้ง แล้วยกมือทั้งสองขึ้นจกที่หน้าอก 3 ครั้ง สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติ
ด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักกระบี่กระบองภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคาบศรีบุณยานนท์ ชมรม กระเป็กระบอวโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม การวาคมือทั้งสองออกไปค้ำข้าง สลับกับการยกมือขึ้นจกหน้ามากอย่างละ 1 ครั้ง จนครบ 3 ครบ สำนักกระเป็ กระของที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ไ้แก่ ชมรมอาวชไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุล- จอมเกล้า การถวายบังคมโดยยกจกหน้ามากไม่วาคมือทั้งสองออกค้ำข้างจำนวน 3 ครั้ง สำนักกระเป็กระของที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ไ้แก่ สำนักคาบศรีไตรรัตน์ ค่ายกระเป็ กระของลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมกระเป็กระของโรงเรียนณะฑุณศิษย์พิทยา การถวาย บังคมด้วยการนำมือทั้งสองแตะพื้นก่อนแล้วยกขึ้นจกหน้ามาก 3 ครั้ง ไ้แก่ สำนัก คาบพุทโธสวรรย์ ชุมนุมนศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นอกจากการถวายบังคมทั้ง 4 ลักษณะ ดังกล่าวมาแล้ว ยังพบว่า มีการถวายบังคม เร็ว สำนักกระเป็กระของที่ปฏิบัติไ้แก่ สำนักกระเป็กระของภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระเป็กระของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคาบศรีบุณยานนท์ ชมรมกระเป็กระของโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม ชมรม อาวชไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า สำนักคาบศรีไตรรัตน์

การขึ้นพรหม

จากการศึกษาพบว่า มี 2 แบบ ไ้แก่ การขึ้นพรหมหนึ่ง การขึ้นพรหม ยืน มีลักษณะการนั่ง 2 ลักษณะ คือ การนั่งหันหน้าเข้าหากัน สำนักกระเป็กระของ ที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ ไ้แก่ สำนักคาบศรีไตรรัตน์ ค่ายกระเป็กระของลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมอาวชไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชมรมกระเป็กระของ โรงเรียนณะฑุณศิษย์พิทยา การนั่งหันข้างขวาให้คู่ต่อสู้ และอีกฝ่ายหันหน้าตรง สำนักกระเป็กระของที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ไ้แก่ สำนักกระเป็กระของ ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระเป็กระของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พล- ศึกษา สำนักคาบศรีบุณยานนท์ ชมรมกระเป็กระของโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม สำนักคาบพุทโธสวรรย์ ชุมนุมนศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ทำนึ่งในการถวายบังคมพบว่ามี 2 ลักษณะ คือ การนั่งพับสันเท้า สำนักกระเป็

กระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักกระบี่กระบองของภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคานศรีบุญยานนท์ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนพระกุมารศิษย์พิทยา

การรำไม้รำต่างๆ

จากการศึกษาพบว่า ทั้ง 10 สำนัก มีการปฏิบัติเหมือนกันและต่างกัน ในลักษณะต่อไปนี้คือ ทิศทางของการรำไม้รำต่างๆ การก้าว การวักมือรำ ลีลา ท่าทางต่างๆ ในการรำ การลงนั่งเมื่อจบการรำ

ทิศทางในการรำไม้รำทั้ง 10 สำนัก มีการปฏิบัติ 2 แบบ คือ การเดินแบบสลับฟันปลา การเดินแบบเดินตรง การก้าวพบว่า มีการก้าว 2 ลักษณะ คือ การก้าวทีละก้าว สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักกระบี่กระบองภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคานศรีบุญยานนท์ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม สำนักคานศพรไชยสวรรค์ ชุมชุมศิลป์การต่อสู้ประจำชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การเดินด้วยวิธีสับเท้า มีสำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคานศรีไตรรัตน์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนพระกุมารศิษย์พิทยา การวักมือพบว่า มีการปฏิบัติกัน 2 แบบ คือ วักมือออกด้านหน้า วักมือออกด้านข้าง ทั้ง 10 แห่ง ปฏิบัติเหมือนกัน การวักมือออกด้านข้าง มีการปฏิบัติได้อีกแบบหนึ่งคือ การสอคมือขึ้นแล้วพลิกมือออกด้านข้างตั้งเป็นวง สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคานศรีไตรรัตน์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนพระกุมารศิษย์พิทยา

ลีลาทางในการรำไม้รำต่างๆ พบว่ามี 4 ลักษณะ คือ ท่าพระลีลาการรำจะสง่า
งามสุ่มรอบคอบ ออกมายืดหยุ่น ท่าทางจะมีลีลาการรำอ่อนช้อยงดงาม การ
เคลื่อนไหวจะพริ้วไปตามลีลาการรำทำยักซ์ การรำจะมีลีลาการรำที่แข็งแรง
ดูคึก ท่าสิง จะมีลีลาท่าทางกระโดดไปมา ไม่อยู่กับที่ การรำไม้รำต่างๆ ของ
สำนักกระบี่กระบองทั้ง 10 แห่ง จะมีลีลาท่าทาง ทั้ง 4 ลักษณะประกอบอยู่ใน
ไม้รำต่างๆ ที่ใช้รำ การเรียกชื่อไม้รำต่างๆ พบว่าการเรียก 2 แบบ คือ
การกำหนดเป็นไม้รำมีลำดับที่กำกับ ชื่อเรียกจะตรงกับลำดับที่จัดไว้ เช่น
กำหนดเป็นไม้รำที่ 1 ของ สำนักกระบี่กระบอง ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย จะมีชื่อเรียกว่า ลอยชาย สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธี
นี้ได้แก่ สำนักกระบี่กระบอง ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรม
กระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคาวศรียุณยานนท์
ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม สำนักคาวศรียุทธสรวรย์
ชุมนุมศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชมรมอาวุธไทย
สมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า การกำหนดชื่อการรำแต่ไม่มี
การกำหนดเป็นไม้รำที่ 1-2-3 มีสำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่
สำนักคาวศรียุทธสรวรย์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมกระบี่กระบอง
โรงเรียนณะคุนศึกษ์พิทยา การกำหนดเป็นไม้รำที่มีลำดับที่กำกับและมีชื่อเรียก
ตรงกับลำดับที่จัดไว้พบว่า มีคณะกระบี่กระบองที่จัดลำดับที่ และการเรียกชื่อ
เหมือนกันในทุกไม้รำ ได้แก่ สำนักกระบี่กระบองภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ชมรมกระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
สำนักคาวศรียุณยานนท์ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม
ทั้ง 4 สำนักมีชื่อแตกต่างกันในการร่าอยู่อย่างหนึ่ง คือ การก้าวเท้าไปซิกเท้าหน้า
บางครั้งก้าวไปซิกเท้าหน้า บางครั้งจะยกเท้าขึ้นเลย ลักษณะการก้าวคั้งกล่าว
พบว่า มีความแตกต่างกันในไม้รำ ที่ 3, 5, 6, 9 และ 10 การคุมร่าพบว่า
มีการปฏิบัติ 4 ลักษณะ ได้แก่ การจับมือซ้ายไว้ที่อก มือขวาถือกระบี่ชี้ไป
ข้างหลังขนานพื้น แขนแนบลำตัวศอกตั้งฉากกับพื้น เท้าแยกออกแล้วมือ สำนัก

กระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักกระบี่กระบองภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม การจับมือซ้ายห้อย มือขวาดึงกระบี่ตั้งต้นทางขวา ปลายชี้เฉียงขึ้นไปทางซ้าย เเท้ทั้งสองแยกออกแล้วย่อ สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคาบศรไตรรัตน์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ การตั้งมือซ้ายห้อย มือขวาดึงกระบี่ตั้งต้นทางขวาเป็นวงระดับใบหูปลายชี้เฉียงขึ้น เเท้ทั้งสองแยกออกแล้วย่อ สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคาบศรไชยสวรรค์ ชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การกำมือซ้ายตั้งต้นข้างหน้าระดับคิ้ว มือขวาดึงกระบี่อยู่ระดับคั่นขาปลายเฉียงขึ้นโค้งหลังพื้น การกลับหัวสนามพบว่ามีสำนักกระบี่กระบองปฏิบัติแตกต่างกัน 2 แห่ง ได้แก่ ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนณะคุงศิษย์พิทยา การลงนั่งเมื่อจบการรำไม้ต่างๆ พบว่ามีการลงนั่งอยู่ 3 ลักษณะได้แก่ การจ้วงกระบี่ลงนั่ง มีสำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักกระบี่กระบองภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา สำนักคาบศรวิบุณยานนท์ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม สำนักคาบศรไชยสวรรค์ ชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การนั่งลงโดยไม่จ้วงกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคาบศรไตรรัตน์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ การวางกระบี่แล้วลงนั่ง มีสำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติคือ ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนณะคุงศิษย์พิทยา

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการเล่นกระบี่เกี่ยวกับการต่อสู้

ก่อนการเดินแปลง พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ 4 ลักษณะ ได้แก่ การขึ้นพรหมเร็วหรือการหันพรหมเร็ว สำนักกระบี่กระบองที่มีการปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคาบศรไตรรัตน์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ การรำไม้เท้า สำนักกระบี่กระบองที่มีการปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียน

นายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้วิธีการกราบ 3 ครั้ง สำนักกระเปาะของที่มีกา
 ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคาบศุภไสสวรรรย์ ชมรมกระเปาะของโรงเรียนตะกุง-
 ศิษย์พิทยา การถวายบังคมเร็ว สำนักกระเปาะของที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนัก
 กระเปาะของ ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระเปาะของมหา-
 วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคาบศรีบุญยานนท์ สำนักคาบศรีไตรรัตน์
 ค่ายกระเปาะของลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมกระเปาะของโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม
 ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทิศทางที่ใช้ในการ
 เดินแปลงพบว่า มีการปฏิบัติกัน 2 ชนิด ได้แก่ ชนิดร่วมแค้นจะเดินเป็นวงสวนกัน
 ชนิดปฏิบัติกันทั้ง 10 แห่ง ชนิดไม่ร่วมแค้น สำนักกระเปาะของที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้
 มี 6 แห่ง ได้แก่ สำนักกระเปาะของ ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ชมรมกระเปาะของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคาบศรีบุญยานนท์
 ชมรมกระเปาะของโรงเรียนยานนาเวศน์วิทยาคม สำนักคาบศุภไสสวรรรย์ ชุมนุม
 ศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การย่างสามชุม พบว่ามีการ
 ปฏิบัติอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ การก้าวเท้าไปข้างหน้าสลับกันไป เท้าใต้อยู่หน้ามือที่
 ตรงข้ามกับเท้าจะยกขึ้นสลับกันไป สำนักกระเปาะของที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนัก
 กระเปาะของ ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระเปาะของมหาวิทยา-
 วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคาบศรีบุญยานนท์ ชมรมกระเปาะของโรงเรียน
 ยานนาเวศน์วิทยาคม สำนักคาบศุภไสสวรรรย์ ชุมนุมศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียน
 สวนกุหลาบวิทยาลัย การก้าวเท้าใดเท้าหนึ่งไปข้างหน้าแล้วจึงก้าวเท้าเฉียงทางข้าง
 ไปวางข้างหน้า และนำอีกเท้าหนึ่งย่อไปข้างหลัง สำนักกระเปาะของที่ปฏิบัติด้วย
 วิธีนี้ ได้แก่ สำนักคาบศรีไตรรัตน์ ค่ายกระเปาะของลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมอาวุธ
 ไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า การลคล้อ พบว่า มีท่าปฏิบัติ
 กันทุกสำนักและจะปฏิบัติหลังจากเดินแปลงแล้ว และมีการฝึกหัดอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่
 การกำหนดเป็นไม้ลคล้อสำหรับใช้ในการฝึกหัดโดยกำหนดเป็นท่าที่แน่นอน สำนักกระเป
 าะของที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักกระเปาะของ ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย ชมรมกระเปาะของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ชมรม

กระเบื้องที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้คือ ชมรมศิลปะป้องกันตัวด้วยอาวุธไทยสมัยโบราณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า การนั่งบนสนเก้าอี้ สำนักที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ คือ สำนักกระเบื้องกระเบื้องอีก 9 สำนัก ดังรายชื่อที่กล่าวไว้แล้ว ลักษณะการวางกระเบื้อง พบว่า มีการวาง 2 ลักษณะ คือ การวางกระเบื้องไว้คานข้างปลายซึ่งไปข้างหลังเหมือนกันทั้งสองฝ่าย สำนักกระเบื้องกระเบื้องที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคานศรีไตรรัตน์ ค่ายกระเบื้องกระเบื้องลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชมรมกระเบื้องกระเบื้องโรงเรียนณะดุสิตวิทยา การวางกระเบื้องโดยฝ่ายหนึ่งวางไว้คานข้างปลายซึ่งไปข้างหลัง อีกฝ่ายหนึ่งวางไว้คานหน้าปลายซึ่งตรงไป สำนักกระเบื้องกระเบื้องที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักกระเบื้องกระเบื้อง ภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระเบื้องกระเบื้องมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคานศรีบุญยานนท์ ชมรมกระเบื้องกระเบื้องโรงเรียนยานนาวาศูนย์วิทยาคม สกนัคคานพุทไธสวรรย์ ชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ลักษณะท่าทางลีลาในการขึ้นพรหม พบว่า มีการขึ้นพรหมที่มีลักษณะลีลาท่าทางเหมือนกัน 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้แก่ สำนักกระเบื้องกระเบื้องภาควิชาพลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชมรมกระเบื้องกระเบื้องมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคานศรีบุญยานนท์ ชมรมกระเบื้องกระเบื้องโรงเรียนยานนาวาศูนย์วิทยาคม กลุ่มที่ 2 ได้แก่ สกนัคคานพุทไธสวรรย์ ชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กลุ่มที่ 3 ได้แก่ สำนักคานศรีไตรรัตน์ ค่ายกระเบื้องกระเบื้องลูกบ้านช่างหล่อ กลุ่มที่ 4 ได้แก่ ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ชมรมกระเบื้องกระเบื้องโรงเรียนณะดุสิตวิทยา ทิศทางในการขึ้นพรหมพบว่ามี 2 แบบ คือ การขึ้นพรหมแบบเดินเป็นทิศไปเป็นรูปสี่เหลี่ยม สำนักกระเบื้องกระเบื้องที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ได้แก่ สำนักคานพุทไธสวรรย์ ชมรมศิลปการต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย สำนักคานศรีไตรรัตน์ ค่ายกระเบื้องกระเบื้องลูกบ้านช่างหล่อ การขึ้นพรหมแบบหันเป็นมุมฉากกลับไปกลับมา สำนัก

กระบี่กระบองโรงเรียนยานนาวาเวชวิทยาคม สำนักคามพุทไสสวรรย์ ชุมชุมศิลป์ การต่อสู้ประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย การล่อที่ไม่ได้กำหนดเป็นไม้ที่แน่นอน สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ ได้แก่ สำนักคามศรีไตรรัตน์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนณะคุงศิษย์พิทยา การต่อสู้ พบว่า จะปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย มีลักษณะการฝึกหัดอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ การกำหนด เป็นไม้คี่ต่างๆ สำหรับฝึกหัดแล้วประยุกต์เป็นการต่อสู้ สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติ ด้วยวิธีนี้ ได้แก่ สำนักกระบี่กระบอง ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระบี่กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักคามศรีนุทยานนท์ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนยานนาวาเวชวิทยาคม สำนักคามพุทไสสวรรย์ ชุมชุม ศิลปป้องกันตัวประจำชาติโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชมรมอาวุธไทยสมัยโบราณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า การกำหนดเป็นหลักสำหรับฝึกหัดแล้ว ประยุกต์เป็นการต่อสู้ สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ ได้แก่ สำนักคามศรี ไตรรัตน์ ค่ายกระบี่กระบองลูกบ้านช่างหล่อ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนณะคุง ศิษย์พิทยา การจบของการเล่นกระบี่ พบว่ามีวิธีการจบอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมแพ้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายหรือตายทั้งสองฝ่าย จบโดยการเสมอกัน สำนักกระบี่กระบองทั้ง 10 แห่ง ปฏิบัติด้วยลักษณะทั้ง 3 ลักษณะ แต่จะเน้นลักษณะ ใดลักษณะหนึ่งขึ้นกับเวลาและโอกาสในการเล่น

รูปแบบของการเล่นกระบี่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการเล่นกระบี่ก่อนการต่อสู้ และ เกี่ยวกับการต่อสู้ พบว่า รูปแบบของการเล่นกระบี่โดยการเริ่มจาก ถวายบังคม การขึ้น พรหมด้วยการขึ้นพรหมนั่งและพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ท่าคุม การเดินรำ การกลับหัวสนาม ท่าการรำ การลงนั่งด้วยการจ้วงลงนั่ง ก่อนเดิน

แปลงจะขึ้นด้วยการถวายบังคมเร็ว การเดินแปลงประกอบด้วยทิศทางการเดิน
 แปลง ท่ากลับหัวสนาม ท่าคุมข้อคู่ ท่าเดินจากการขึ้นพรหมนั่ง และพรหมยืน การย่าง
 สามชুম การลกล้อ สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยรูปแบบของการเล่นกระบี่วิชนี้
 ได้แก่ สำนักกระบี่กระบอง ภาควิชาพลศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชมรมกระบี่
 กระบองมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา สำนักกายศรีบูรพยานนท์ ชมรมกระบี่
 กระบองโรงเรียนยานนาวาศรีวิชัยคม รูปแบบของการเล่นกระบี่โดยการเริ่มจาก
 ถวายบังคม การขึ้นพรหมด้วยการ ขึ้นพรหมนั่งและพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ
 ซึ่งประกอบด้วย ท่าคุม การเดินรำ การกลับหัวสนาม ท่าการรำ การลงนั่งด้วยการ
 จ้วงลงนั่ง ก่อนเดินแปลงจะขึ้นด้วยการกราบ ๓ ครั้ง การเดินแปลงประกอบด้วย
 ทิศทางการเดินแปลง ท่ากลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ท่าคุมในการต่อสู้ ท่า
 เดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน การย่างสามชুম การลกล้อ
 การต่อสู้ สำนักกระบี่กระบองที่ปฏิบัติด้วยรูปแบบของการเล่นกระบี่ ด้วยวิชนี้ ได้แก่
 สำนักคามพุทฺธไชยวรวิทย์ ชุมชุมศิลปการต่อสู้ประจำชาติของโรงเรียนสวนกุหลาบ
 วิทยาลัย รูปแบบของการเล่นกระบี่โดยการถวายบังคม ประกอบด้วย ท่านั่งเตรียม
 ถวายบังคม ประกอบด้วย ท่านั่งเตรียมถวายบังคม ท่าการถวายบังคม การขึ้นพรหม
 ประกอบด้วย การขึ้นพรหมนั่ง การขึ้นพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย
 ท่าคุมรำ การเดินรำ การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้รำต่างๆ ท่าการรำไม้รำต่างๆ
 การลงนั่งเมื่อจบการรำด้วยการลงนั่งโดยไม่วางกระบี่หรือจ้วงกระบี่ ก่อนเดิน
 แปลงจะขึ้นด้วยการถวายบังคมเร็ว การขึ้นพรหมเร็ว การเดินแปลง ประกอบด้วย
 ทิศทางการเดินแปลง ท่ากลับหัวสนามในขณะเดินแปลง ท่าคุมในการต่อสู้ ท่าเดิน
 แปลงที่ขึ้นจากพรหมยืน ท่าเดินแปลงที่ขึ้นจากพรหมนั่ง การลกล้อการต่อสู้ สำนักกระบี่
 กระบองที่ปฏิบัติด้วยรูปแบบของการเล่นกระบี่ด้วยวิชนี้ ได้แก่ สำนักกายศรีไตรรัตน์
 ชุมชุมศิลปการต่อสู้ป้องกันตัวด้วยอาวุธไทยสมัยโบราณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
 จะต่างกันตอนลงนั่งหลังจากรำไม้รำต่างๆ จะใช้วิธีวางกระบี่ลงนั่งและก่อนขึ้นเดิน
 แปลงจะใช้ไม้เท้า ซึ่งสำนักกายศรีไตรรัตน์ใช้ การขึ้นพรหมเร็ว ค่ายกระบี่กระบอง

ลูกบ้านข้างหลังก็ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ แต่ก่อนก่อนเงินแปลงจะใช้การไหว้กระบี่ 1 ครั้ง รูปแบบของการเล่นกระบี่โดยการ เริ่มจาก การถวายบังคม การขึ้นพรหมค้ำวย พรหมนั่งและพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ประกอบด้วย ท่าคุมรำ การเดินรำ การกลับหัวสนามเมื่อรำไม้รำต่างๆ ท่าการรำไม้รำต่างๆ เมื่อรำเสร็จดวงกระบี่ลงนั่ง ก่อนเดินแปลง ไหว้กระบี่ การย่างสามชুম การต่อสู้ สำนักกระบี่ที่กระบองที่ปฏิบัติด้วยวิธีนี้ ได้แก่ ชมรมกระบี่กระบองโรงเรียนละอองศิษย์พิทยาศึกษา

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มของการปฏิบัติ รูปแบบของการเล่นกระบี่จะแยกออกไปเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 จะเริ่มด้วย การถวายบังคม การขึ้นพรหมนั่งและพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ การปฏิบัติเมื่อลงนั่งเมื่อเสร็จการรำ การเดินแปลง การแสดงความเคารพก่อนเดินแปลง การปฏิบัติเพื่อที่แสดงความเคารพเสร็จแล้ว ท่าเดินแปลง การย่างสามชুম การล่อ การต่อสู้ กลุ่มที่ 2 จะเริ่มด้วย การถวายบังคม การขึ้นพรหมนั่งและพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ ไม่มีการปฏิบัติเมื่อลงนั่ง การแสดงความเคารพก่อนเงินแปลง ไม่มีการปฏิบัติอะไรเมื่อแสดงความเคารพเสร็จแล้ว ท่าเดินแปลง การย่างสามชুম การล่อ การต่อสู้ กลุ่มที่ 3 จะเริ่มต้นด้วย การถวายบังคม การขึ้นพรหมนั่งและพรหมยืน การรำไม้รำต่างๆ มีการปฏิบัติเมื่อลงนั่ง การเดินแปลงไม่มีการปฏิบัติ จะไหว้กระบี่แล้ว ย่างสามชুম และต่อสู้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย